

kendini arayanlar ülkesinde

İŞÇİLER VE BİR HUKUK DEVLETİ MASALI

Av. Murat Özveri

SELÜLOZ-İŞ

**İŞÇİLER
VE
BİR HUKUK DEVLETİ
MASALI**

SELÜLOZ-İŞ SENDİKASI
Genel Merkezi
Ankara cd. 87/1, İzmit

**Kendini Arayanlar
ÜLKESİNDE:**

**İŞÇİLER
VE
BİR HUKUK DEVLETİ
MASALI**

Av. Murat Özveri

İÇİNDEKİLER

Sunuş/9

Önsöz/11

Kendini Arayanlar Ülkesi/13

Kendini Arayanlar Ülkesinde Ekonomik Bunalım

Bunalımın Sorumlusu İşçiler, Sorumlu Oldukları Bunalımın
Faturasını'da Öderler

İşçinin Parası Bir Başka Kışa

Bir Miniminnacık Sendika Boyundan Büyük İşlere
Kalkışıyor

İşçilerin Büyük Büyük Başkanı Bakanlar Kurulu'nu Topluyor

Miniminnacık Sendika Dava Açma Kararı Alıyor

Kendini Arayanlar Ülkesi'nde Vatanseverlik Yarışı ve Bu
Yarışa Sürülen İşçi Alacakları

Miniminnacık Sendika Dava Açıyor

Miniminnacık Sendika Azarlanıyor

İşçilerin Büyük Konfederasyonu Hükümet Nihayet
Anlaşıyor

İşçilerin Büyük Büyük Başkanl Aldatılıyor

İşçilerini Büyük Büyük Başkanı Zor Durumda

Büyük Konfederasyon'un Başkanlar Kurulu'ndan Eylem
Kararı

Eylem Bekleyen İşçiye Anlaşma Metni-Bono-Bonunun
Pulparası ve Feragatname

İşçilerin Büyük Başkanı İşçilerle Kavgaya Tutuşuyor

Yaşlı Hukukçu Aranıyor

Miniminnacık Sendika Dava Açmaya Devam Ediyor

Hukuk Kavgası Başlıyor

Mahkemenin Karar Günü

Yerel Mahkeme İşçileri Haklı Buluyor

İşçiler Mutlu, İşçilerin Büyük Başkanından Ses Yok

Vatanını Sevmeyen İşçi Kütlesi Büyüyor. Başka İşçiler de
Dava Açma Yoluna Gidiyorlar

Davaları Her Yerde İşçiler Kazanıyor

Bakan İşçilere Sahip Çıkıyor!!!

İşçilerin'in Büyük Konfederasyonu Sorumluluklarını Bir Kez
Daha Yerine Getirip Dava Açan İşçileri, Yanlış Yolda
Oldukları Konusunda Uyarıyor

Dava Açanlara TİS, Ücret Farkları Ödemeyeceği İlan Ediliyor
Mimiminnacık Sendikanın İşçileri Direniyor
Danıştay Hükümetin Genelgesini Hukuka Aykırı Buluyor
Hukuk Kavgası Yargıtay'da
Yargıtay'da Karar Bekledikçe Kaygı Artıyor
Yargıtay İşçiyi Fedakarlığa Zorluyor
Yargıtay Kararına Karşı Tepkiler
Karardan Sonra İşçiler Üzerinde Baskılar Artıyor
Hukuk Buysa, Biz Hukukçuluğu Bırakıp Bakkallıp Yapalım
Profesörler Devletin Korunması Adına Hukukun
Katledilmesine Karşı Çıkıyorlar.
Mahkemeler Direniyor
Uçuk Avukat Bozmadan Sonra Yargıtay'da Duruşmada
Davalar, Hukuk Genel Kurulu'nda
Hukuk Genel Kurulu'nun Hukuka Karşı Devleti Koruyan
Çoğunluk Kararı
Hukuk Genel Kurulu Kararı
Genel Kurulda Hukuk Devletini Savunan Azınlığın Muhalefet
Şerhleri
İşçiler Davayı Kaybettikten Sonra Hükümet'ten İşverenlere
Elli Trilyon

Ekler/155

- Ek.1- Kocaeli 2. İş Mahkemesi Kararı
- Ek.2- Çay Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi Kararı
- Ek.3- Taşköprü Asliye Hukuk Mahkemesi Kararı
- Ek.4- Balıkesir İş Mahkemesi Kararı
- Ek.5- Silifke Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi Kararı
- Ek.6- Çay Asliye Hukuk Mahkemesi Kararı
- Ek.7- Davalı Vekillerin Temyiz Dilekçesi
- Ek.8- Davacı Vekillerin Direnme Taleb Eden Dilekçesi
- Ek.9- Kocaeli 2. İş Mahkemesi Direnme Kararı
- Ek.10- Çay 2. İş Mahkemesi Direnme Kararı
- Ek.11- Balıkesir İş Mahkemesi Direnme Kararı

SUNUŞ

Kamu'da çalışan işçilerin 1994 yılı 4. ve 5. dilim ücret zamlarının 5 Nisan kararları gerekçe gösterilerek ödenmemesi o günlerde ciddi tartışmalara yol açmıştı. Türk-İş, konuyu pazarlık masasına yatırırken, Sendikamız, imzalanmış Toplu İş Sözleşmesinin yeni bir Toplu İş Sözleşmesi yapılmış gibi tartışılmasını doğru bulmadığını, Toplu İş Sözleşmelerinin bu yolla bir kez delinmesinin yolunun açılmasıyla, Toplu İş Sözleşmelerinin tüm güvencesinin ortadan kalkacağı gerekçesiyle, bu konuda Türk-İş'in yapacağı hiçbir anlaşmanın kendisini bağlamayacağını bildirmiş, nitekim Türk-İş'le Hükümet arasında pazarlıklar sürerken de üyelerimizin yazılı muvafakatı ile Türkiye genelinde 7.060 dava açılmıştır.

Biz dava açtıktan yaklaşık 10 gün sonra Türk-İş'le Hükümet, Toplu İş Sözleşmesin'den kaynaklanan 4. ve 5. dilim ücret zamlarının 95 yılına faizsiz ertelenmesi konusunda anlaşmış, işçilere bonolar imzalatılarak dava ve faiz haklarından feragat ettirilmişlerdir.

Açmış olduğumuz davalarda, Kocaeli 1. ve 2. İş, Dalaman, Balıkesir, Silifke, Çay, Çaycuma, Kastamonu İş Mahkemeleri, üyemiz işçilerin ödenmeyen Toplu İş Sözleşmesi ücret farklarının 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nın 61. maddesi hükümlerine göre bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faiziyle birlikte ödenmesine karar vermişlerdir.

Yerel mahkemelerin bu kararı Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nde 3/2 çoğunlukla, "işçilerin de 5 Nisan kararları gereği Kamu yararı adına fedakarlık yapmaları gerekir" gerekçesiyle, işçiler aleyhine bozulmuştur.

Yargıtay'ın bozma kararı karşısında, Kocaeli 1. ve 2. İş Mahkemesi, Dalaman, Balıkesir, Silifke, Çay İş Mahkemeleri, Hukuk Devleti, kazanılmış haklara saygı ilkesi ve yasanın açık hükümleri, Toplu İş Sözleşmesinin kanun hükmünde olduğu gerekçesiyle bozma kararına karşı direnmiş; konu Hukuk Genel Kurulu'na gitmiştir.

Hukuk Genel Kurulunun 26.04.1995 tarihli toplantısında 25 üye işçiler lehine direnme kararının onanması, 21 üye de bozulması doğrultusunda oy kullanmış, ilk toplantıda karar için üçte iki çoğunluk gerektiğinden 3 Mayıs 1995 tarihine ertelenmiştir.

3 Mayıs 1995 tarihinde ise Hukuk Genel Kurulu'nun bir önceki toplantıya katılan üyeleri değişmiş, Genel Kurul 52 kişiyle toplanmış ve 9 lehte 43 oyla direnme kararı işçiler aleyhine bozulmuştur.

Hem Yargıtay 9. H.D'nin hem de Hukuk Genel Kurulu'nun bozma gerekçesinde dile getirilen görüşler bir tek cümleyle ifade edilebilir: İnanılmaz.

Değerli Hocamız Korkut Boratav'ın deyimiyile neresinden tutsanız elinizde kalıyor. Öylesine inanılmaz ki, ancak masallara konu olabilir, ancak, masal olarak anlatılabilir. Öyle de yaptık. Anlatma işi de tüm dava sürecinde ilk elden olaylarla yüz yüze kalan Sendikamız Avukatına düştü.

Umarız gelecekte Hukuka, Yargıya güvenerek hak aramaya çıkanlar, hakları yerine masal anlatmak zorunda kalmazlar.

Selüloz-İş Sendikası
Genel Yönetim Kurulu

ÖNSÖZ

Sessiz sedasız Hukuk katledildi. Öylesine tehlikeli bir noktadayız ki. Hukuk birilerinin belirlediği yüksek menfaatlerin önünde bir engel olarak görülüyor. Üstelik bu yüksek menfaatler de Hukukun katledilmesini meşrulaştıran gerekçeler olarak topluma sunulabiliyor.

Bu katliama birileri, güçleri yettiğince direndiler. Hukuku savundular. Görevlerinin gereklerini yerine getirdiler. Yargıç olarak, Yargıtay üyesi olarak Hukukun katledilmesine, bir hukukçuya yaraşır şekilde vermiş oldukları kararlara yazdıkları sağlam hukuki gerekçelerle, muhalefet şerhleriyle “kararlarını konuşurarak” karşı çıktılar. Onları kutluyor, teşekkürlerimi bildiriyorum. Onların kararları, muhalefet şerhleri ile, Hukuku katledenlerin kararları yan yana konulduğunda Hukukçu gibi davranmanın güzelliği kendisini zaten gösteriyor. Bu kararlara ekleyecek bir şey bulamıyorum.

Geri kalanlar ise sadece bir masal. Bir “Tİ”ye alma çabası. Şimdiye kadar yapmadığım, düşünmediğim, şimdi ise kendimi yapmak zorunda hissettiğim bir şey.

İyi yapamadığının, beceremediğimin farkındayım. Bu işin ustalarından özür diliyorum. Kötü de olsa yapmak zorundaydım.

Av. Murat Özveri

“KENDİNİ ARAYANLAR ÜLKESİ”

Bir varmış bir yokmuş. Dünyamızın bir küçük bölgesinde Kendini Arayanlar Ülkesi diye bir ülke varmış. Bu ülkede durmadan Anayasalar yapılır, sonra bu Anayasalar, kâh bol geldiği, kâh dar geldiği bahanesiyle askerler tarafından durmadan değiştirilirmiş.

Kendini Arayanlar Ülkesinde her şey vatandaşlara yine askerlerin müdahalesiyle, çağdaş bir Anayasa yapıp özgürlük tanınınca başlamış. Anayasanın bu özgürlükler içinde işçiye, memura sendika hakkı vermesi üzerine ülkede işçiler, memurlar, sendika kurmaya; bilim adamları, öğrenciler, özgürce konuşmaya; siyasi partiler düzeni eleştirmeye başlamışlar. Ancak askerler hemen devreye girip, “osyal uyanış ekonomik gelişmeyi aştı” gerekçesiyle, durun bakalım demişler. O güne kadar ne kadar ileri geri konuşan densiz varsa hepsini içeri atıp Anayasayı değiştirmişler. Bu da yetmemiş, bakmışlar Anayasayı şurasından burasından değiştirmekle bu iş olmuyor, Askerler yine işe el koyup, bol elbise olarak tanımladıkları Anayasayı, yeniden yapmışlar. Yeni bir demokrasi kurmuşlar. Her şeyin bu yeni Anayasa göre yapılması şartını getirmişler.

Bu yeni Anayasa'nın 2. maddesi diyormuş ki... “kendini arayanlar Cumhuriyeti... demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.”

Bilgeler, anayasayı hazırlayanları uyarmışlar; “Aman beyler dikkat edin. Anayasayla siz kendinizi bağlıyorsunuz. Siz, devletinizi Anayasanızda Hukuk devleti olarak tanımlarsanız, devlet dahil hiç bir kurum, hukukun çizdiği sınırın dışına, üstüne çıkamaz. Hepiniz hukukla bağlı olursunuz. Yarın birileri çıkıp, bu devlet bir hukuk devletidir. Benim bu haklarım var, verin deyince zorda kalırsınız” demişler.

Anayasayı hazırlayan ve hazırlatanlar ise bilgelere, bıyık altından gülererek, “sayın bilgelerimiz biz de zaten bunu istiyoruz. Biz de hukukla bağlı olalım diyoruz. Siz bizi, diktatörlük mü istiyor sanıyorsunuz. Biz de Demokrasi istiyoruz. Bizim tek farkımız bize uygun, bize özgü bir demokrasimiz olsun istiyoruz. Bu demokraside

bize kast edenleri beslemek zorunda kalmayalım. Asalım gitsin” demişler.

Bilgeler “iyi ama dikkat edin, sizin Anayasamızın 51. maddesi işçi ve işverenlere önceden izin almaksızın Sendika Kurma hakkı tanıyor. Yine Anayasamızın 53. maddesi ‘işçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler. Toplu İş Sözleşmesinin nasıl yapılacağı kanunla düzenlenir...’ diyor. Yapmış olduğunuz TSGLK’nu ise Toplu İş Sözleşmesini yapma hakkını sınırlıyor, hak grevini ortadan kaldırıyor, sendikaların ellerini kollarını bağlıyor ama, 61. maddesinde de kazara da olsa imzalanmış bir toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan bir hakkın ödenmemesi durumunda, ödemeyen işverene, bu işveren devlet de olsa Bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ödeme yükümlülüğü getiriyor. Başınıza bela alırsınız” diye uyarılmışlar.

Bilgeler sözünü bitirir bitirmez bir kahkaha tufanı kopmuş. Bilgeler susmuş, mahcup olmuşlar. Kahkahalar dinince, eli bastonlu fötr şapkalı birisi sözü almış: “Netekim endişeye mahal yok. Tayanleri, terfileri, atamaları, bizim iki dudağımızın arasında, milliyetçi, maneviyatçı, laik, bağımsız yargıçlarımız var. Onlar Hukuk devletinin güvencesidir. Gidin, Adliyelere, kocaman harflerle “Adalet Mülkün Temelidir” diye yazar. Onlar adil olacaklar, bizim iktidarımız (Mülkümüz) da ilelebet payidar olacaktır” demiş.

KENDİNİ ARAYANLAR ÜLKESİNDE EKONOMİK BUNALIM

Zaman akmış, zaman geçmiş, Kendini Arayanlar Ülkesi, yönetimin başına güzel mi güzel, akıllı mı akıllı, fularlı mı fularlı, beyaz giymekten, ak sayfa açmaktan hoşlanan, kendisini 60 milyon anası sanan bir hatun kişiyi getirmiş.

Bu hanım hanımcık Başbakanlarını her gördüklerinde hayran hayran bakmaya, kendilerini doğulu olarak görüp, hava atanlara, başbakanlarını göstererek, “bakın, bizim de güzel mi güzel, akıllı mı akıllı, ekonomi profesörü başbakanımız var” diye sevinmeye başlamışlar.

Burada rivayetler değişik. Birileri, bu güzel başbakanın, bir başka ülkenin vatandaşı olduğu, o ülkenin vatandaşı olabilmek için, vatandaşı olunan ülkenin çıkarlarını dünyanın her yerinde savunacağına yemin etmiş olması gerektiği dedikodusunu yaymışlar. Hatta daha da ileri gidip, vatandaşı olduğu o ülkede otelleri, villaları olduğu, Kendini Arayanlar Ülkesi’nde sahibi olduğu şirketlerin vergi kaçırdığı yalanını ortaya atmışlarsa da, ak giysili, ak sayfalı Başbakan, televizyonda, vatandaşlarına bunların hepsinin yalan olduğunu iki gözü iki çeşme ağlayarak yemin billah anlatınca kimse o densizlere inanmamış.

Böylece güzel Başbakanın önünde açılan ak sayfalara “ya bitecek ya bitecek” nakaratlı, çağ atlayan, refah içinde yaşayan ülke şarkıları yazılmaya başlanmış.

Bilirsiniz, her zaman, her yerde hiçbir şeyi beğenmeyen, her şeyi eleştiren bazı çok bilmişler hep vardır. Bu çok bilmişlerden birisi, hatta başbakanın meslektaşı, sağda solda, “Kendini Arayanlar Ülkesi bir borsaya dönüştü. Bazı uyanıklar ülkeye sıcak parayı getirip, yüksek faize yatırıyor, sonra da tekrar dövize dönüştürüp köşeyi dönüyor. Ülkenin kaynakları yağmalanıyor” demeye başlamışsa da günahı söyleyenlerin boynuna, dertlerini anlatacakları, seslerini duyuracakları bir yer bulamamışlar. Güzel Başbakan, başbakan olmadan iki gün önce bazı bağımsız basına verdiği teşviklerle bu çatlak seslerin çıkmasını engellemiş. Engellemiş ama gel gör ki mızrak da çuvala sığmaz derler, çok geçmeden, Kendini Arayanlar Ülkesi’nde büyük bir kriz patlamış. Döviz kurları almış yürümüş, faizler artmış, Bankalar sermaye kuruluşları batmaya başlamış. Ülkenin kredi notu düşmüş, enflasyon almış başını gitmiş. Ülkenin gerçek sahipleri güzel Başbakanı azarlamaya başlamışlar.

Ne yapsın hanım hanımcık Başbakan, hemen kolları sıvamış. Birilerinin uluslararası sermayenin haciz memuru diye karaladığı, az gelişmiş ülkelerin kanını canını emecek kadar onları seven IMF'ye koşmuş. Onlar telaşlanma demişler. Sen bizim istediğimizi yap, cesur ol, her şey yine güllük gülistanlık olur diye onu rahatlatıp eline bir paket tutturmışlar. Hanım hanımcık Başbakanımız yanına, aslan demokrat Beyaz Yalçın ortağını da alıp, ülkenin kurtuluşu için, hazırladıkları paketi açıklamaya başlamış.

Pakette neler vardı, ayrıntısını bilmiyoruz. Bu masalı aktaran işçinin anlattığına göre, paketin mantığı aslında çok basitmiş. Devletin paraya ihtiyacı var diyormuş, güzel Başbakan. Bu para ya ellerinde para olanların parasına el konularak sağlanır ya da Devletin borçlarını ödememesiyle, elinde para kalır. Yapılacak şey her ikisini de yapıp, dışarıya borçlarını ödeyerek yeniden ülkeye para akışını sağlamak ama, ellerinde para olanların parasını nasıl alırsınız? El koysanız, onlar güçlü; bir anda koltuktan olmak var. Kaldı ki, Devletimiz bir hukuk devleti. Hukuk devletinde, ellerinde parası olanların paralarına el konulduğu duyulmuş, görülüş şey değil.

Danışmanlar devreye girmişler. Birisi demiş ki “Bu ülkede vergi vermeyen, devlete hiçbir katkısı olmayan 3 katrilyonluk kayıtdışı ekonomi var. 60 milyonun canını yakacağımıza 2 milyonun canını yakalım. Bunları vergilendirelim. Böylece sorunu kalıcı bir şekilde aşarız” demiş.

Bir anda odada soğuk rüzgarlar esmiş. Suratlar asılmış. Güzel Başbakan, danışmanına dönüp, “sen nerede yaşadığının farkında değilsin galiba” diye çıkmış: “Senin kayıtdışı dediğin, vergilendir dediğin şey, ülke ekonomisine adı takılmamış teşviktir. Adamları ürettinden mi vazgeçireceksin! Sen vergi alırsan maliyet artar, onlar da hiç ihracat yapamaz hale gelir. Sen bizi batıracak mısın?”

Bu çıkıştan cesaret alan vatansever, gerçekçi, ülke gerçeklerini, Dünya Bankası'nda, IMF'de gördüğü kurslarla öğrenen bir danışman hemen devreye girip Başbakana büyük buluşunu sunmuş.

“Sayın Başbakanım, sorunun çözümü aslında çok basit, üstelik bu memlekete para getiren vatansever evlatlarınızı da incitmeye gerek yok. Para, para kazanmak için vardır. Onların parasını alır, daha sonra, onlara daha çok para verirsek, onlar da bu vatani seven vatan evlatları olarak bizlere paralarını getirir. Onların paralarını daha da çoğaltmak ise yine bizim elimizde.” Danışman işin tadını çıkarmak için bir an susmuş. Güzel Başbakan ise tedirginlikle ve sabırsızlıkla “paraya karşılık vereceğimiz parayı nereden bulacağız” diye sormuş.

Danışman bilgiç bilgiç, “Aman Efendim. Biliyorsunuz şu Kamuda çalışan işçiler, hem çalışmadan ücret alıyor, hem de bize yük oluyorlar. Bunların son dilim ücret zamlarını ödemez isek, sadece buradan 30 trilyondan fazla kaynak elde ederiz. Bu parayı da parası olanlara faiz olarak verdiğimizde Hazine’ye para yağar.

Sendikalar biraz mırın kırın ederler ama, siz de televizyona çıkıp, onların ne kadar vatansever, fedakar işçiler olduklarını anlatır, bu çözümü kabul etmeyenlerin vatan haini olduklarını ilan eder, şu fedakar, cefakar uslu memurlarınızı örnek gösterir hatta bir yasayla onları da memur yapacağınızı anlatırsanız, hem korkarlar hem de onların hamuru fedakarlıkla yoğrulmuştur, birkaç bozguncu bağırıp çağırsa da, razı olurlar. Hatta onların, büyük büyük Başkanını toplantıya çağırır, ellerinizi dizine koyup gözlerinin içine koyunun çobanın gözünün içine baktığı gibi melul melul bakarsanız, büyük, büyük Başkan da yumuşayıverir. Sonrasını ise, sizin Toplu İş Sözleşmelerinden sorumlu Değerli Devlet Bakanınız al tekke ver külah pazarlıkla halleder. O onların nerede ne açığı olduğunu bilir. Siz kararınızı verin biz hemen uygun bir şekilde uygulamayı başlatırız” deyince, Başbakan bir rahatlamış bir rahatlamış ki tüm neşesi yerine gelmiş. Hatta neşesi o kadar çok yerine gelmiş ki koşa koşa gruba gidip, Baba muhalefet partisinin, jet hızıyla konuşan yakışıklı başkanına onun erkeklüğünden şüphe ederim diye çatıp bu neşenin üzerine bir de cila çekmekten kendini alamamış.

II. BÖLÜM

BUNALIMIN SORUMLUSU İŞÇİLER, SORUMLU OLDUKLARI BUNALIMIN FATURASINI DA ÖDERLER.

Güzel Başbakan, jet hızıyla konuşan baba muhalefet lideriyle kafa bulurken; önce bağımsız basının büyük kahvaltı muhabirleri, kuş sütünün bile dolup taşıdığı kahvaltı masalarına davet edilip, kullaklarına işçilerin artık ölçüyü aşan ücretlerinin ödenmeyeceği fıslıdanmış. Bunun üzerine işçilerin son dilim ücret zamlarının ödenmeyeceği hemen ertesi gün basında yer almış, vatani kurtarmak için işçilerin fedakarlık yapmak zorunda oldukları ince ince işlenmeye başlanmış.

Bakan'dan işçiye tehdit

✓ Devlet Bakanı Abdülhak Ataç, 700 bin kamu işçisinin ücret zammı konusunda "Enflasyon farkında ısrar eterseniz, şikâyetlerden olunuz" dedi

18 Devlet Bakanı Abdülhak Ataç

ATAÇ-Devlet Bakanı Abdülhak Ataç, 23 milyon kamu işçisinin ücret zammı konusunda "Enflasyon farkında ısrar eterseniz, şikâyetlerden olunuz" dedi.

Ataç, 23 milyon kamu işçisinin ücret zammı konusunda "Enflasyon farkında ısrar eterseniz, şikâyetlerden olunuz" dedi.

Ataç, 23 milyon kamu işçisinin ücret zammı konusunda "Enflasyon farkında ısrar eterseniz, şikâyetlerden olunuz" dedi.

İsmail Demirel

Türk-İs, hükümet halka şikâyet edecek

İsmail Demirel, Türk-İs Genel Sekreteri İsmail Demirel, hükümetin kamu işçilerinin ücret zammı konusunda "Enflasyon farkında ısrar eterseniz, şikâyetlerden olunuz" dedi.

Bazı vatansaver gazeteler ise görevlerini eksiksiz yerine getirmek için işçilerin aldığı afaki ücretleri manşetten vermeye, hain işçilerin aldıkları yüksek maaşlarla vatani nasıl batma noktasına getirdiklerini anlatmaya başlamışlar. O güne değin İlksanlarla, İSKİ'lerle, Horzumlarla, Civanlarla, Marmara Bank'la, eski Başbakan, rahmetli

Cumhurbaşkanının dikili ağacı olmayan oğlu, davulcuya zurnacıya varmaktan başka suçu olmayan kızı, damadı, kayını, papatyası aracılığıyla, otoyolu, pembe mavi kaldırım ihaleleriyle devletin milletin parasının yağmalandığını sanan gariban memur, köylü, gerçekte bu garibanların işçilerin yanında süttten çıkmış kaşık kadar temiz, masum olduklarını görüp işçilere bir güzel küfretmişler.

Güzel Başbakanımız ise televizyona çıkıp işçileri vatandaşa şikayet etmiş. "Benim güzel vatandaşlarım, oğullarım, kızlarım, siz 'memleket yağmalanıyor' diyen densizlere inanmayın, bu milletin parasını ne faizci sermaye, ne teşvikçi iş adamı ne de rüşvetçi bürokrat, ne de müteahhitler yiyor. Onlar bu milletin erkekliğini yurt dışında kanıtlamış vatan evlatlarıdır. Bu memleketi, yüksek ücretler isteyen,

Hükümeti altına imza attığı sözleşmeyi uygulamaya çağırın Türk-İş Başkanı Meral:

Hükümetten hesap sorarız

► Türk-İş Başkanlar Kurulu, hükümetin dördüncü dilim zammından doğan farkları çekle ödeme planını değerlendirmek üzere toplandı. Bayram Meral, işçinin cebindeki 100 liranın 28 liraya indiğini söyledi.

ANKARA (Cumhuriyet) - Başbakan Turgut Özal'ın başkanlığındaki Türk-İş Başkanlar Kurulu, 4 ayrı sözleşme kapsamındaki ücret artışlarının toplamını değerlendiren toplantıya bugün Ankara'da toplandı. Türk-İş Başkanı Bayram Meral, hükümetin, sözleşme kapsamındaki ücret artışlarının toplamını değerlendiren toplantıya bugün Ankara'da toplandı. Meral, hükümetin, sözleşme kapsamındaki ücret artışlarının toplamını değerlendiren toplantıya bugün Ankara'da toplandı.

100 lira soması ödeme oranının Türk-İş başkanları kurulu nda kabul edilmediği durumda, işçi sözleşmelerinin gündeme gelmesi bekleniyor. Başkanlar Kurulu, bu toplantıda, konuyla ilgili soruların yanı sıra, hükümetin, sözleşme kapsamındaki ücret artışlarının toplamını değerlendiren toplantıya bugün Ankara'da toplandı.

► Hükümetin, dördüncü dilim zamlarından doğan ücret farkını çek karşılığı beş ay sonra ödeme önerisinin Türk-İş Başkanlar Kurulu nda kabul edilmemesi durumunda, işçi evrenlerinin gündeme gelmesi bekleniyor.

ken Meral, "Türk-İş tarihinde böyle bir olaya rastlanmadığını" ifade etti. 24 Ocak ve 27 Ocak kararlarının uygulanması halinde ücretlere ek olarak, dikkat eden Meral, "Özve Sayın Başbakan, daha önce yaptığımız görüşmelerde, bize 'İşçiyi 24 Ocak kararları nda olduğu gibi ödeneceğiz' demişti. Ama 5 Ocak kararları sona erince cebimizdeki 100 lira 28 liraya düştü" dedi. "Hükümetin önerisini kabul etsek, işçilerin sözleşme kapsamına alınması" diyen Meral, "İnsanlık adı altında işçiyi dışlamışın açıkladığını" söyledi.

Hükümetin, 1993 yılında başlatılan sözleşme sürecine dördüncü dilim zamlarından doğan ücret farklarının ödenmesi için önerdiği beş ay sonra ödeme planını, 15 Ocak'ta yapılan toplantıda değerlendiren Meral, "Hükümetin, sözleşme kapsamındaki ücret farkını çek karşılığı beş ay sonra ödeme önerisini, işçilerin sözleşme kapsamına alınması için kabul etmesi" dedi.

bizleri enflasyon oranında zam yapmaya zorlayan işçiler batırmıştır. İş çığırından çıkmıştır. Bugün benim bir Genel Müdürüm bile ya-
nındaki şoför kadar maaş alamıyor” demiş.

Basında bu yazılar çıkar çıkmaz, işçilerin Büyük Büyük başkanı hemen kükremiş; “Gök kubbeyi başlarına yıkarız. Türkiye’deki tüm mahkemeleri felç eder yüzbinlerce dava açarız” diye yeri göğü in-
letmeye başlamış.

İŞÇİNİN PARASI BİR BAŞKA KIŞA

Büyük Büyük Başkan kükreye dursun, güzel Başbakanın, cin ba-
kışlı yılların kurdu, eski Yargıç Devlet Bakanı ince planını ha-
zırlamış. Planın özünü, ölüyü gösterip hastalığa razı etme hedefi
oluşturuyormuş.

Savaşı, önce basın da kabul etmiş. Basına verdiği demeçlerle iş-
çilerin son zamlarını hiç ödemeyeceklerini, bu ödemeyi yapmalarının
ülkeyi batıracağını, işçilerin bu kadarcık olsun fedakârlığa kat-
lanmaları gerektiğini anlatmış.

Basında bu demeci gören işçilerin Büyük Büyük başkanı bir anda
rahatlamış. Yüreğine sular serpilmiş, neşesi yerine gelmiş. Başkanın
bu halini gören akılsızlar ise daha bir şaşırılmışlar. Başu belada olan,
imzaladığı Toplu İş Sözleşmesini uygulatamayan, üstelik, Devlet Ba-
kanının ödemeyeceğim diye davul zurna çaldığı bir ortamda, başkanın
ödemeyeceğim demeciyle işçilerin Büyük Büyük Başkanının rahat-
latmasına bir anlam verememişler.

Bazı cin fikirli, dedikoducu, kendini bilmezler ise hemen “Bakanla
işçilerin Büyük Başkanı paslaşıyo; Bakan, ‘hiç ödemeyeceğiz’ lafını
Büyük Büyük Başkanı rahatlatmak için söylüyor, oyun içinde oyun
oynuyorlar. Sonunda işçilerin Büyük Büyük Başkanı, Devleti sözüm
ona ‘hiç ödemeyiz’ noktasından, ‘öderiz ama’ noktasına ge-
tirecek, böylece hem işçilerin Büyük Büyük Başkanı işçinin hakkını
korumuş, hem de Hükümet istediğini elde etmiş olacak” iftirasını at-
maya başlamışlar.

BİR MİNİMİNNACIK SENDİKA BOYUNDAN BÜYÜK İŞLERE KALKIŞIYOR

Kendini Arayanlar Ülkesi'ne baharın geldiği, havaların ısındığı, güneş amcanın tüm sempatikliği ile günü pırıl pırıl yaptığı bir sabah, miniminnacık bir sendikada hummalı bir tartışma sürüyormuş.

Miniminnacık sendika, minnacıkmiş. Üyeleri, parası azmış. Ama yine de sendikaymış. Üstelik haddini bilmeyecek kadar iddialı, sesi soluğu fazla çıkan, her olaya balıklama dalan, işçi sınıfı, işçi sınıfı diye tutturun densiz bir sendikaymış. Hükümet grev erteler, bunlar dava açar; özelleştirme gündeme gelir, bunlar boylarına poslarına bakmadan paneller düzenler, özelleştirmeye karşı çıkarlarmış. İkide bir “Genel grev” diye tutturur; “Demokrasi, demokrasi” diye bangır bangır bağırırlarmış.

İşte bu minnacık sendikanın ufacak Başkanı, Yönetim Kurulu üyelerine hararetili hararetili nutuk atıyormuş. “Arkadaşlar” diyormuş, “çatal kazık yere girmez. Bu adamlar hükümetle anlaşacaklar. Eğer imzalanmış bir sözleşmeyi koruyamazsak, bu kez, işçi bizim yakaımıza yapışıp, ‘biz bu Toplu İş Sözleşmesini imzalayana kadar anamız ağladı. Günlerce kendimizi fabrikalara hapsettik, polisi, jandarmayı karşımıza alıp, fabrika kapılarında süründük. Grev dediniz grev yaptık, bin bir emekle imzaladığımız bu sözleşmeyi siz bir kalemde rafa kaldırırsanız, gelmeyin karşımıza’ diye hesap sorar, gelmişimizi geçmişimizi rahmetle anar.. Ne yapıp yapıp bu oyunun dışında kalmalıyız” demiş. Birisi “Ne yapabiliriz” diye sormuş. Saatlerce tartışmışlar, sonunda Büyük Büyük Konfederasyonu, Başkanlar Kurulu’nda uyarmaya, işverene, Toplu İş Sözleşmesini uygulaması konusunda ihtar çekmeye, eğer konfederasyondan olumlu bir şey çıkmazsa, dava açma dahil her yolun tartışılmasına karar vermişler.

Bu miniminnacık sendikanın uçuk mu uçuk bir de hukukçusu varmış. Onu çağırıp meseleyi anlatmışlar: “Hazırlan, araştı. Bu konuda dava açılabilir mi, açılırsa ne olur, sonuçları neler olur, açılmalı mı, bizi bilgilendir” demiş, peşinden de bir basın açıklaması kaleme almışlar. Basın açıklamasında:

“Kamu’da çalışan işçilerin, ikinci yıl ikinci altı ay zammını uygulama günleri yaklaştıkça, Hükümet kaynaklı spekülasyonlar, bu zamların ödenmeyeceği söylentileri basında yer almaya başladı.

Halen yürürlükte bulunan Toplu İş Sözleşmesine göre işçilere enflasyon oranı kadar zam yapılması gerekiyor.

Her şeyden önce, enflasyon oranında bir zammın öngörülmesi, özünde zam değildir. Eriyen, alım gücünü yitiren ücretlerdeki azalmayı korumaya yönelik bir önlemdir. İşçinin ücreti, almış olduğu enflasyon oranındaki zamlarla artmaz, sadece 6 ay önceki ücretinin alım gücüne yaklaşır.

Kaldı ki, geçmişte verilen zamlar enflasyonun altında kaldığında, hiçbir vicdanlı yetkili de çıkıp ey işçiler, aldığımız ücret zamları enflasyonun çok altında kaldı, bunu telafi edelim dememiş, işçinin ücretini ne kestilerse bunu kâr yaparak, 1980’den beri milyonlarca işçinin sefalet sınırları içerisinde tutulmasına göz yumulmuştur.

Tarafların ortak iradesiyle belirledikleri zammı, vermiyorum ya da şu oranda uyguluyorum demekle, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nı, Yasa’larını uygulamıyorum ya da şu kadarını uyguluyorum demek arasında hiçbir fark yoktur. Bu ise suçtur. Toplu İş Sözleşmesinin uygulanmaması da suçtur.

Toplu İş Sözleşmesinin belirlenen zamları ödemeyeceğinin ima edilmesi dahi, bir hukuk devletinde ağza alınmaması gereken bir konudur.

Üstelik siz rant kesimine üç aylık net %50 faizi ödeyecek parayı bulacaksınız, batan bankalara Devletin trilyonlarının Başbakan’ın eşinin hatırına akmasına göz yumacaksınız, sıra işçinin ücretine gelince batıyorum diye yaygara yaparak, kamuoyunu şartlandırmaya çalışacaksınız. Bu tavrın açıklanabilir, savunulabilir ne sosyal ne de hukuki boyutu vardır.

Bugün, Toplu İş Sözleşmesi zamlarını bekleyen yüzbinlerce işçi tedirgindir. Öfkelidir. Açıkça bir kez daha söylüyoruz, binlerce işçinin Toplu İş Sözleşmesinde kazandığı, hak ettiği ücreti ödemiyorum demekle, yol kesip adam soymak arasında hiçbir fark yoktur. Tedirgin olan işçilere sesleniyoruz. Toplu İş Sözleşme zamları yasal, meşru hakkınızdır. Siz vermeden hiç kimsenin bu hakkınızı alma hakkı yoktur. Alınmaya kalkılması gasptir. Gaspa karşı yasal meşru zeminlerde kendinizi korumanız da bir diğer hakkınızdır. Bu hakkınızı sizler, bizlere güç verdiğiniz sürece hiç kimse alamayacaktır.” demişler.

İşveren örgütüne çekilen ihtarnamede ise,

“Sendikamız ile Sendikanız arasında imzalanan ve SEKA işyerlerini kapsayan 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük tarihli Toplu İş Sözleşmesinin ÜCRET ZAMMI başlıklı 34. maddesinin “E” fıkrasında belirtilen D.İ.E. 1987=100 temel yıllık Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli İndeksinin, Haziran 1994 İndeks sayısının Aralık 1993 İndeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı % 61.1 olarak gerçekleşmiştir.

Toplu İş Sözleşmesinin 34/E maddesi amir hükmü gereği üyemiz işçilerin 30.06.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine % 61,1 oranında zam yapılması için gereğinin yapılmasını dileriz.”

demişler.

İŞÇİLERİN BÜYÜK BÜYÜK BAŞKANI BAŞKANLAR KURULU'NU TOPLUYOR

İşçilerin Büyük Büyük Başkanıyla bakan arasında, paslaşma olduğu iftirası işçilerin Büyük Büyük Başkanını iyice çileden çıkartmış. Başkanın sinirden kaşları gözleri oynamaya başlamış. Tüm Başkanlarını toplantıya çağırılmış. Toplantıda, söz alan mini minnacık sendikanın, ufacık başkanı tavrını peşin peşin ortaya koymuş: “Bu konuda alacağınız her eyleme varım. Ancak hemen söyleyeyim ki yeni bir Toplu İş Sözleşmesi imzalanıyormuş gibi, bu meseleyi tartışmanız beni kaygılandırıyor ve içime de sindiremiyorum. Eğer eyleme rağmen de bir sonuç alınamazsa, ben işçilerimden muvafakatname alıp, dava açarım ve sizin yapacağınız hiç bir anlaşmayı da kabul etmem” demiş.

İşçilerin Büyük Büyük Başkanının da ısrarıyla 20 Temmuzda ülke genelinde iş bırakma kararı alıp Başkanlar Kurulu dağılmış.

Gerçekten de 20 Temmuzda, kimisi öylesine, kimisi tümüyle işi bırakmışlar. Miniminnacık sendika ise, tüm işyerlerinde % 98’lik katılımı ile işi durdurmayı başarmış.

Akıllı Devlet Bakanı ise gelişmeleri gülererek izliyormuş. Büyük Büyük Başkanın büyük lafları ve büyük eylemi bitince telefonla ara-

yıp görüşme talep etmiş. Bu kez önerisi “Tamam, ödeyelim ama, 95 yılının başından itibaren ödemeleri yapalım” şekline dönüşmüş.

İftiracılar ise hemen devreye girip, bakın işte oyunun ikinci perdesi başladı. Bakan özellikle eylem sonrasında görüşmeye gidiyor. Eylem etkili oldu, hiç ödemesek noktasından Hükümeti geri adım attırdı havası verilmeye çalışılıyor. Böylece de işçilerin Büyük Büyük Başkanı rahatlayacak” diye iftiralarını sürdürmüşler. Görüşmeden sonra basına Devlet Bakanı “İlk toplantıdan sonra anlaşamadık ama yaklaştık” demiş Büyük Büyük Başkan ise, “Hukukçularımızı toplantıya çağırıyoruz, artık binlerce dava açacağız. Böyle bir anlaşmayı kabullenemeyiz” diye iftiracıları utandırmış.

MINİMİNNACIK SENDİKA DAVA AÇMA KARARI ALIYOR.

20 Temmuz eyleminden sonra işin pazarlıklara kalmasından endişelenen miniminnacık Sendikasının Genel Başkanı uçuk hukukçularını çağırıp rapor istemiş.

Uçuk hukukçu, kendinden emin bir şekilde, Yasalar açık, Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan bir hak, İşveren veya İşverenin üyesi olduğu işveren örgütü tarafından ödenmezse, eskiden işçi sendikasının hak grevi yapma hakkı doğardı. Biliyorsunuz, bize bol gelen Anayasayı daraltırlarken, kendi deyimleriyle “iki toplu iş sözleşmesi arasında iş barışını esas kılmak mahkemelere olan saygıyı artırmak için, hak grevi yolunu tıkadılar” bunun yerine 2822 sayılı Yasayla EDA davasını getirdiler. Bu yasaya göre işçinin toplu iş sözleşmesinden doğan bir hakkının ödenmemesi halinde, İşçi EDA davası açarsa Mahkeme İşvereni, işçinin TİS’nden kaynaklanan alacağını Bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte ödemeye mahkum eder. Şimdi yapılacak iş belli. Madem ödemiyorlar, madem biz Hukuk devletiyiz, madem mahkemelere olan saygıyı artırmak için bize bu hakkı tanıdılar, açalım davalar; böy-

lece, ülkede Sendikalar olduğunu, Toplu İş Sözleşmelerinin basit birer kağıt parçası olmadığını, ülkenin Hukuk Devleti olduğunu, bizlerin de mahkemelere 7060 dava açacak kadar saygı duyduğumuzu gösterelim.

Üstelik, bağımsız yargının kalesi yüce Yargıtayımız da vermiş olduğu kararlarında, bakın açıkça, 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesinin Toplu İş Sözleşmelerinin güvencesi olduğunu, Toplu İş Sözleşmesinden doğan bir hakkın ödenmemesi halinde işçinin alacağını bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi ile birlikte ödeneceğini hükme bağlıyor" deyip Yargıtay kararlarını yönetime sunmuş. Gerçekten Yargıtay kararında ,

"EDA DAVASINDA, TOPLU SÖZLEŞMEDEKİ HAKLAR İLE KIDEM ÖDENCESİ DIŞINDA KALAN ALACAKLARA EN YÜKSEK BANKA FAİZİ UYGULANAMAZ.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNE DAYANAN EDA DAVASINDA İFAYA MAHKUM EDİLEN TARAF TEMERRÜT FAİZİNİ EN YÜKSEK İŞLETME KREDİSİ FAİZİ ÜZERİNDEN ÖDER.

İŞÇİNİN TOPLU SÖZLEŞMEDEN DOĞAN HAKLARI İÇİN YASAL FAİZ DEĞİL, İŞLETME KREDİSİ FAİZİ ÖDENİR."

deniliyormuş.

Yöneticiler, bu kez uçuk Hukukçuya, "Dava ne kadar sürede sonuçlanır" diye sormuşlar. Uçuk Hukukçu, "Bakın aslında bu davada Hukuken çekişme konusu olacak bir olay yok. İşçinin maaşı belli, enflasyon oranı D.İ.E.'nce belirlenmiş: % 61.1. Biz bu oran üzerinden farkları hesaplar, davayı açar açmaz, işveren bu parayı ödeseydi, alacak kaç lira olurdu diye sorar isek bir ya da iki celsede bu iş biter. Bu davayı savunacak hukuki bir gerekçe bile bulamazlar. Sadece mesele dava sayılarının fazlalığının kalemlerde açacağı iş yoğunluğu, bunu da biz dosyaları buralarda hazırlayarak en aza indirebiliriz. Yeter ki siz tamam deyin. Hemen işçilere muvafakatnameleri dağıtalım. Bu arada da hazırlıklara başlayalım" demiş.

KENDİNİ ARAYANLAR ÜLKESİ'NDE VATANSEVERLİK YARIŞI VE BU YARIŞA SÜRÜLEN İŞÇİ ALACAKLARI

Kendini arayanların ülkesinde, işçilerin enflasyon farklarının ödenip ödenmeyeceği, büyük konfederasyonla Hükümetin anlaşıp anlaşmadıkları yılan hikayesine dönerken, ülkenin batısında bir ilçede büyük bir orman yangını çıkmış. Hektarlarca orman bir kaç günde kül olmuş gitmiş.

Bu milli felaketi gören Vatansever İş adamları, Basın, hemen bu ilçede ağaçlandırma kampanyasına girişmişler. Zaten bu ülkenin önlem almamak, bize birşey olmaz düşüncesine iman etmek, olunca da, hamaset nutuklarıyla kampanyalar açıp, vatanseverlik yarışına girmek değişmez huyuymuş. Bina yapılırken, çimento demir çalınır; deprem diye doğal bir afet bu ülkeye hiç uğramayacakmış gibi rahat hareket edilir, deprem olup, hiç yıkılmaması gereken binalar yıkıldığında insanlar öldüğünde ise tıpkı orman yangınında olduğu gibi vatanseverlik yarışları başlatılmış.

Bu vatanseverlik yarışlarında öylesine toz duman kaldıralım ki bu toz duman içerisinde kimsenin aklına yahu bu devletin hükümetin görevi, bu tür olaylara karşı önceden önlem almak değil mi, sorumluları araştırmak değil mi gibi lüzumsuz soruları sormak gelmez; delicesine herkes birbirleriyle vatanseverliliklerini yarıştırır, Hükümet de, halkının bu vatanseverliğinden mağrur, güvenli, bu kampanyayı zevkle kamçılarla kamçulamakla yetinirmiş.

İşçi alacaklarının gündemde olduğu dönemde batıdaki ilçede orman yangını çıkıp, vatanseverlik yarışları başlayınca, Hükümet de bu fırsatı ganimet bilip hemen öneriyi yapıştırmış. "İşçi alacaklarının bir kısmı, neden yanan orman alanının yeniden ağaçlandırılmasında bağış olarak kullanılmasın?" demiş. Hatta İşçilerin büyük büyük başkanına bu öneriyi iletmışler.

Bu öneriyi duyan miniminnacak sendika, basın açıklaması yapıp,

Özetle;

Hükümet, en son ayın 2'sinde Türk-İş Başkanına, Bakanlar tarafından Gelibolu yangınına uygulanmayan toplu sözleşme zammını ve uygulama süresi gelmeyen diğer işyerleri de dahil iki aylık tutarının bağışlanmasını önermektedir.

Hükümet olarak hukukun üstünlüğüne inanıyorsanız, önce çalışanın yasal hakkını verin, daha sonra çalışanlar parasını nereye bağış yapıp yapmayacağına karar vermeye muktedirdir. Bu da yine ne olursa olsun bir fedakarlık diyerek devleti dilenci durumuna düşüren hükümetin kimlerin elinde olduğunun bir göstergesidir.

Selüloz-İş Sendikası olarak Kamu'da çalışan üyelerimizin EDA davalarını açıp hukuk tanımaz tavırda olan hükümeti hukuk çizgisine getirirken ödememekte direndiği alacağımızı en yüksek işletme kredi faizi ile alacağız. Toplu Sözleşme hakkımızdan taviz yok. Ayrıca yukarıdaki olumsuzlukların bir an önce olumlu hale gelmesi için de ülke genelinde uygulama kararı alınan her türlü eylemi de hayata geçireceğiz."

sözleriyle yine ne az vatansever ne kadar bencil olduğunu millete bir kez daha göstermiş.

MİNİMİNNACIK SENDİKA DAVA AÇIYOR

Miniminnacık sendikada hummalı bir çalışma başlamış. Dava dilekçeleri, tensip zabıtları, müzekkereler hazırlanmış, uçuk sendikanın kendisi gibi uçuk hukukçusu, idari müdürü, muhasebe müdürü, basın müşaviri, sekreteri, şoförü, çaycısı, temizlikçisi bir araya gelmişler. Basın müşaviri belgeleri basmış, kimisi delmiş, kimisi dosyaların üzerini yazmış, kimisi belgeleri tasnif etmiş, yetmemiş her yöneticinin önüne dosyalar konmuş, herkes harıl harıl dosya hazırlamaya başlamışlar.

Bir tek dosyanın en az 7-8 işleminden geçmesi işleri yavaşlatınca, gece de çalışmaya başlamışlar. Bu kez sekreterlerin, idari müdirenin sayın eşleri haklı olarak homurdanmaya başlamışlar. Onun da kolay bulunmuş. İnsan bir kez zıvanadan çıkmasın, ne yüz kalır ne de utan-

ma, sayın eşler, sendikaya davet edilmiş, “Haklısınız eşlerinizi yalnız bırakmayın, gelin siz de çalışın, ya da eve iş götürün” demiş.

Kimisi dosyaları gece yüklenip eve götürmüş, kimisi kocası, ço- luğu çocuğuyla sendikada sabahlamış. Birkaç gün geçince, sokaktan geçenler, sendikada garip olayların yaşanmaya başladığına tanık ol- muşlar.

Bir bakıyormuşsunuz, İdari Müdireyle Basın Müşaviri birbirlerine bağıra çağıra dosyayı şöyle mi takmak işi hızlandırır, böyle mi tak- mak diye derin bir tartışmanın içine girmiş, gözler yerlerinden oy- namış, ağızlar köpürmüş kavga ediyorlar. Bir de bakıyormuşsunuz ki işi gücü bırakmış zil çalıp oynuyorlar.

Bu durumu gören miniminnacık sendikanın Küçük Başkanı te- laşlanmış. “Aman” demiş, “dava açacağız, hak alacağız derken per- sonel elden gidiyor.” Hemen bir psikoloğu sendikaya çağırılmış. An- latanların yalancısıyım ama, psikolog bir saat yapılan işleri izleyip, konuyu dinleyince bu kez o eline geçirdiği çay tepsisini dümbelek yapıp göbek atıp oynamaya başlamış.

Allah esirgemiş, kimseye bir şey olmadan dosyalar tamamlanmaya başlamış. İki büyük ilin dosyaları hazır olunca, yine bir basın açık- laması yapıp;

sırasıyla 388 dava Giresun’da, 720 dava Afyon’da, 850 dava Silifke’de, 770 dava Balıkesir’de 100 dava Alım Satım Müdürlükleri adına SEKA Genel Mü- dürlüğü adına İzmit’te 15 Eylül 1994’e kadar uygulama başlamaması halinde D.M.O.’nde çalışan 145 üyemiz adına İzmit’te Toplu İş Sözleşmesi ile hak edil- miş ücret zamlarının ödenmemesine yönelik hükümetin tutumuna karşı üye- lerimizin haklarının korunması yönünde EDA davalarını açmaktayız.

Sendika olarak üyelerimizin dava masraflarını karşılıyoruz. Amacımız, Toplu sözleşme düzenine ve sendikacılığa yapılan saldırıya karşı hem kukuki, hem üretimden gelen gücümüzle mücadele etmektir. Gün geçtikçe mü- cadelemize katılan sendika sayısı çoğalarak büyümektedir. Selüloz-İş üyeleri adalete güvenmektedir. Hayırlı olmasını temenni ederiz demişler ve ilk da- vaları Kocaeli’de ve Dalaman’da açmışlar.

SEKA'lı mahkeme kapısında

SEKA'lı işçiler, mahkemeye davaya açarak 5. dönem enflasyon farklarının ödenmesini istiyorlar.

SEKA'lı işçiler, mahkemeye davaya açarak 5. dönem enflasyon farklarının ödenmesini istiyorlar.

"Hem hukuki, hem de üretimden gelen gücümüzü kullanacağız"

Selüloz-İş Sendikası Genel Başkanı Mithat Sarı ve SEKA işçileri dün Kocaeli Adliyesi'ne giderek işveren hakkında dava açtılar. Sendikacı ve işçiler toplu sözleşmede yer alan enflasyon farkının ödenmesini istiyorlar.

(Ayça KARAASLAN)

SEKA işçisi davacı

☐ Selüloz-İş Sendikası Genel Merkez yöneticileri, SEKA işyerlerinde çalışan 7 bin 60 işçiye toplu sözleşmelerde yer alan ödenmesi gereken 5. dönem enflasyon farklarının ödenmemesi üzerine SEKA işverenini mahkemeye verdiler. Sendika olarak üyelerinin dava masraflarını karşıladıklarını belirten Selüloz-İş Genel Başkanı Mit-

MINİMİNNACIK SENDİKA AZARLANIYOR

İşçilerin büyük konfederasyonu ile Hükümet arasında pazarlıklar sürerken, miniminnacık sendikasının, dava açmaya başlaması, işçi sınıfının gerçek sahiplerini, büyük büyük sendikacıları öfkelenmiştir, el altından, miniminnacık sendikayı dostça uyarmaya başlamışlar.

“Bakın” demişler, “büyük büyük konfederasyonumuzun Kocaman Hukukçuları toplandı, bu davaların en az iki yıl süreceğini, hatta, bu davaların kazanılsa bile Yargıtay’da bozulabileceğini söylediler. Ak-lınızı başınıza alın, hem kendinizi, hem işçinin alacağını riske sok-mayın. Yarın Hükümet diğer işçilerin parasını öder, sizinkiler öden-mezse zor durumda kalırsınız.”

Bakmışlar miniminnacık sendikasının ufacık başkanı kendilerini dinlemiyor, el altından, sendika şubeleriyle, işçileriyle görüşmeye devam ediyor, bu maceracı sendika yüzünden işçi kardeşlerinin zarar görmesini engellemeye çalışmış, onları uyarmışlar. “Sendikanız yanlış yapıyor onları uyarın” demeye başlamışlar.

Bu dedikoduların artması üzerine mini minnacık Sendika bir basın açıklaması daha yaparak üyelerini uyarma zorunluluğu hissetmiş.

Bu açıklamada da maceracılıktan vazgeçmeden:

“Toplu İş Sözleşmesi fark alacaklarının ödenmesi öylesine çarpıtılarak kamuoyuna yansıtılmıştır ki, bu konudaki tartışmasız gerçekleri kamuoyuna ve üyelerimize bir kez daha duyurmanız bir zorunluluk haline gelmiştir.

1- Ortada yeni bir Toplu İş Sözleşmesi pazarlığı yoktur. İmzalanmış ve verilmiş bir hakkın verilmemesi çabası vardır.

2- Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan bir alacağın ödenmemesi, İş Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi Grev Lokavt Yasalarına aykırıdır.

3- Yasalar herkes içindir. İşten atılan işçiyi işe iade edemem yasalar böyle diyen, bir top kağıdı evine götürdü diye işçiyi hırsız tutup işten atan bir zih-niyet, işçinin yasal hakkını tartışamaz, vermiyorum diyemez, derse hukuk dışına, yasa dışına çıkmış olur.

Öder meyen toplu sözleşme hükümleri için davalar devam ediyor

Selüloz-İş bastırıyor

Aralarında Sekan'ın
ja bulunduğu önemli ka-
nu- kuruluşlarında da

vam eden toplu sözleş-
melerin 1 Temmuz'dan
libaren uygulanması ge-

reken antlaşyon farkı
maddenini hükümetin
dikkate almamasına tep-

kiler devam ediyor.

Selüloz-İş Sendikası
Genel Yönetim Kurulu ta-

rafından dün alınan açıklama-
lamada, hükümetin tak-
siziği bir saat daha kı-
landı ve üyelerin hakları-
ni korumaya yönelik girişim-
lerini devam ettiği
açıkladı.

Selüloz-İş Genel Yö-
netim Kurulu'nun bu kon-
udaki açıklaması şöyle:
"Ortada yeni bir toplu
sözleşme yoktur, imza-
lanmış bir hakkın veril-
memesi vardır. Toplu İş
Sözleşmesinden kay-
naklanan bir hakkın
ödenmemesi, yasalara
aykırıdır. Yasalar, her-
kes içindir. Bir top ka-
ğıdı evine götürdüğü

Selüloz-İş, özel sektör için tasarımları hazırladı

Selüloz-İş Sendikası tarihinde başlayacak yeni toplu sözleşme döneminde masaya getirecek özel sektör işyerlerindeki

ceği tasarımları hazırladı.

Selüloz-İş Kocaeli Şu-
beesi Yönetim Kurulu
Başkanı Ali Tanrıverdi,
Kartonsan için 80 mad-
delik, İpek Kağıt ve Sani-
pak için 79 maddelik tas-
lak hazırladığını
açıkladı. Öteyandan, hü-
kümetin "Kapatma" kar-
arı aldığı DMO'da işçiler
1 Eylül tarihinden itibaren
verilmesi gereken
enflasyon farkı zammı da
sendika tarafından takip
ediliyor. Zammın bordro-
lara işlenmesi halin-
de, Selüloz-İş Sendikası
her DMO çalışanı adına
mahkemeye başvuracak

Ali Tanrıverdi Başkanlığındaki Selüloz-İş Kocaeli Şubesi yönetim kurulu üyeleri ve işyeri temsilcileri bir arada.

4- Yasal hakkını istemek değil, kendi koyduğu yasaları, altında imzası bulunan Toplu İş Sözleşmesini tanımamak ayıptır, suçtur.

5- Piyasadan üç aylık % 50 faizle para toplayıp, işçinin parasının üstüne yatmaya çalışmanın, yasal, ahlaki hiç bir dayanağı yoktur.

6- Toplu İş Sözleşmesinin imzalandıktan sonra yeniden tartışmaya açılması, çalışma yaşamının "Magna Kartası" olan Toplu İş Sözleşmelerini, basit kağıt parçalarına dönüştürecek, uygulanıp uygulanmaması işverenin keyfine kalacaktır.

Toplu İş Sözleşmesinin gerçek sahipleri üyemiz işçilerdir. Toplu İş Sözleşmesindeki her hakka üyelerimizle birlikte sahip çıkmak, savunmak temel görevimizdir. Toplu İş Sözleşmelerini ayaklar altına aldirmek ise sendikanın görevi değildir.

Bu davalar, Türkiye'de bağımsız yargı için, bağımsızlığını vurgulamasının vesilesi olacaktır. Yargıya baskı senaryoları üretenlere gereken cevabı yargı verecektir. Biz yargıya güveniyor, hak aramanın huzurunu taşıyoruz.

Sendikamız sonuçta hükümetin imzalanmış bir Toplu İş Sözleşmesini adeta yeni bir toplu iş sözleşmesi imzalanıyormuş gibi tartışmaya açmasını, işçinin Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan alacağını şüpheli bir alacakmış görüntüsü verip, kendisinin içerisine düştüğü yasadışı konumu perdelemeye çalışmasını, yasalara "ahde vefa" ilkesi gibi moral ahlaki değerlere aykırı, üyelerimizi hak kaybına uğratacak bir tutum olarak değerlendirerek yargı yoluna gitmiştir. Kararı kamuoyu ve bağımsız yargı verecektir." diyorlarmış.

İŞÇİLERİN BÜYÜK KONFEDERASYONUyla HÜKÜMET NİHAYET ANLAŞIYOR.

Minimur nacık sendikanın dava açmaya başlaması Hükümet'in iş bitirici Bakanı ile, İşçilerimizin Büyük Büyük Başkanı arasındaki görüşme trafiğini hızlandırmış, sıcak bir Ağustos gününde, hafızam beni yanıltmıyorsa 23 Ağustos'ta Hükümetin, eski toprak ağası bakanı, Eski Yargıç bakanı ve Başbakanın methiyecisi olarak tanınan,

değerli devlet bakanlarıyla yaptıkları görüşmede anlaşmaya varmışlar. Anlaşmaya göre işçilerin Haziran'da doğan sözleşme farkları 1 Kasım'da, Temmuz'da doğan sözleşme farkları 10 Ocak'ta, Ağustos'taki 15 Ocak'ta, Eylül'deki 1 Şubat'ta, Ekim'deki 1 Mart'ta, Kasım'daki 1 Nisan'da Aralık'taki ise 1 Mayıs'ta ödenecekmiş.

İşçilerin Büyük Büyük Başkanı basına "bu konuyu son kez görüştük. Artık bunun ötesi yok. Çok iyi bilsinler, Büyük Büyük Konfederasyonumuz nasıl jet hızıyla konuşan baba muhalefet partisinden hesap sorup iktidardan indirdiyse, şimdi de iktidardan hesap soracaktır" diye dişini göstermeyi de ihmal etmemiş.

Türk-İş hükümetin vadeli çeklerine boyun eğdi

HÜKÜMET'le Türk-İş arasında haftalardır süren "enflasyona endeksli zam" ve sözleşme farklarının ödemesi pazarlığın da sonunda uzlaşmaya vardı. Türk-İş Hükümet'in yaptığı son teklifi, önce Hükümetin Kurulur'na, dün de Bakanlar Kuruluna görüşerek kabul etti. Bakanlar Kurulu toplantısından sonra bir açıklama yapan Türk-İş Başkanı Beyram Meral, "Artık iş bitti. Devlet Bakanı Bekir Sami Döğre ile son olarak bir kez daha görüştük. Bu konuyu kapatmış bir" dedi.

Türk-İş'in kabul etmeye karar verdiği Hükümet teklifine göre Haziran'da tahakkük eden sözleşme farkları 1 Kasım'da, Temmuz'daki 10 Ocak'ta Ağustos'taki 15 Ocak'ta, Eylül'deki 1 Şubat'ta, Ekim'deki 1 Mart'ta Kasım'daki 1 Nisan'da, Aralık'taki 1 Mayıs'ta ödenecek.

ÖDEMELER ÇEKLE

Ödemelerin çekle yapılacağını belirten Türk-İş Başkanı Meral, çeklerin karşılıksız çıkması gibi bir durum olmayacağını ve böyle bir durumda karşılıksız alınan bir akasın olacağını belirterek, hükümetle mesaj gönderdi. Meral, bundan sonraki prosedürün Be-

Türk-İş'in bakanlarla yaptıkları son görüşme anlaşma getirdi

bakanlık tarafından ilgili genel müdürlük ve işletmelere varılan mutabakat doğrultusunda bir genleşme gönderilecek, varıtülecektir diye söylenecektir. Ödeme farklarının hükümetle maliyet yadaşık sı ttilyon üravyı bulacak.

HESAP SORACAĞIZ

Beyram Meral, Bakanlar Kuruluna toplantıya öncelikle de, "Her bu fedakarlık yapıyor. Artık bundan ötesi yok. Çok iyi bilsinler. Türk-İş nasıl ANAP'tan hesap sorup iktidardan indiriyse,

şimdi de iktidardan hesap soracaktır" dedi.

BAKANLARLA PAZARLIK

Türk-İş Hükümet'le anlaşmaya götürülen son pazarlık, 23 Ağustos geçici Devlet Bakanları Nemettin Cevheri, Bekir Sami Döğre, Aytemel Doğru ve Esat Kıratlıoğlu ile bir katılmayla gerçekleştirildi. Görüşmede oldu Bekir Sami Döğre, son pazarlıkta ilirli anlaşmasında, "Artık Türk-İş'in anlaşmazlık diyebileceği bir sorun kalmadı" dedi.

Sanayi Bakanı İşçilere yönetimin kapısını açtı

ONDÖRT yıl sonra ilk kez, Kamu sektöründe işçiler yönetime giriyor. Tarım Bakanı Koopratiflerin ortak olduğu 7 istihlat, yönetiminde, bundan böyle çalışanlar da temsil edilecek. Tarık, Çukobirlik, Piskobirlik ve Karadenizbirlik istihlatında çalışan toplam 7 bin işçiyi ilgilendiren bu karar, Sanayi ve Ticaret Bakanı Mehmet Demirel ile dört sendika temsilcisi arasında protokole taşındı. Anlaşma ile Ayvan Tokatlı, Tarışbank, Ceyhan Yağ Sanayi, Çukoyem, Ülter Gıda Fabrikası, Ordu Soya ve Mercan Yağ şirketlerinde yetkililer sendikaların temsilcilerine birer 157 temsilcisi atılacak. Bu şirketlerde vadedilen sendika olarak Tokatlı, İsmail Tokatlı, Özdemir İsmailoğlu gösteriyor. Sanayi ve Ticaret Bakanı Mehmet Demirel,

Basında bu demeci okuyan bir sendika tarihçisi hemen bu konuşmaya mim koyarak, “Bizim Büyük Büyük Başkan, dünya işçi sınıfına, siyasi iktidarın her dediğine hem evet denilerek, hem de aynı zamanda siyasal iktidardan hesap sorarak nasıl sendikacılık yapıldığını göstermiştir. Her şeye evet diyerek hesap sorma yöntemi Guinees rekorlar kitabına geçecek, Dünya Sendikal Hareketinin tarihine, Büyük Büyük Başkanın, buluşu olarak altın harflerle yazılacaktır” notunu düşmüş.

Böylece Büyük Büyük Başkanın bu eşsiz yöntemi basın açıklamaları arasında kaybolmaktan da kurtulmuş.

İŞÇİLERİN BÜYÜK BÜYÜK BAŞKANI ALDATILYOR

Tarihçiler bu notu düşerken Hükümetin çok değerli dört bakanı yaptıkları anlaşmayla, güzel mi güzel Başbakanlarının huzuruna afezin bekleyerek çıkmışlar, çıkmışlar ama Başbakanın suratındaki asıklığı görünce de yürekleri hop etmiş. Güzel Başbakan ağır ağır masasından kalkmış, ellerini tersten ileri doğru uzatarak, “siz ne yaptınız... bakalım” diye çıkışmış. “Bizim 94 yılı içerisinde işçilere beş kuruş ödemeyeceğiz diye, bizi bizden çok seven, Uluslararası finans kuruluşlarıyla aramız düzelsin diye benim memurumun, benim köylümün, babamın işçisinin anasının ağlamasını yüreği parçalanarak izleyen IMF’ye söz verdiğimizizi, güvenceler verdiğimizizi bilmiyor musunuz” deyip, koltuğuna oturmuş, arkasını bakanlarına dönerek sinirli sinirli fularını kıvırmaya başlamış.

Dört bakan ne yapsın, süt dökmüş kedi gibi boyunlarını eğip, usul usul huzurdan ayrılmış, işçilerin büyük büyük başkanını arayarak, Ocak ve Şubat aylarında ödemelerin çok yüklü olması nedeniyle anlaşmaya uyamayacaklarını bildirmişler. Yeni bir ödeme planı yapıp bunu sunmuşlar.

İşçilerin Büyük Büyük Başkanı bu habere çok sinirlenmiş. Başta işçilerin Büyük Büyük Başkanı olmak üzere Büyük konfederasyonun bütün yöneticileri, yeni teklif için "Asla müzakere etmeyiz. Bu kadar saygısızlık olmaz. Büyük Büyük Konfederasyonumuzu bu kadar yıpratmaya kimsenin hakkı yok. Asla yeni bir müzakere başlatmamız, yeni plan üzerinde görüşmemiz söz konusu olamaz" diye öfkelerini belirtmişler. Büyük Konfederasyon Para Sekreteri ise "bundan sonra yargı yoluna gideceklerini, yapacakları mitinglerle hükümeti hukuka saygı'ya" çağıracaklarını bildirmiş.

İşçiye verilecek enflasyon zammı skandala dönüştü..

Türk-İş'e soğuk duş..

■ Kamuda çalışan 700 bin civarındaki işçinin, günlerdir merakla beklenen sözleşme farkları konusunda, hükümetle Türk-İş arasında yürütülen görüşmelerde, mutlu sona gelindi denilirken, başa dönüldü.

SEYİT AYDOĞAN

İSTANBUL-Hükümet ile Türk-İş arasında aylardır devam eden görüşmelerde bir sonuçlanılmayan "enflasyon oranında zammı konusu" skandalı boyuna ulaştı.

Ekimden Sorumlu Devlet Bakanı Avkon Doğan, altına imza attığı tekliften, Türk-İş'in kabul edeceği noktada vazgeçince, Türk-İş hükümet ile kopmuş anı. Devlet Bakanı Bekir Sami Dace, meselenin, yanlış anlaşılardan kaynaklandığını ileri sürdü. Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral ise "Yanlış anlaşılma yok. Hükümet vefadığı sözü yine tutmadı" şeklinde konuştu.

Türk-İş Genel Başkanı Bayram

Avkon Doğan-
Teklifi geri çekti

Dace- "Yanlış
anlaşılma var"

Nihal Matkap-
Uzlaşmadan yarı

Meral- "Hükümet
sözünü tutmadı"

Meral yarışı açıklamada, hükümetin son teklifin yönetin kabulü olarak kabul etdiklerini, ancak konuyu Bakanlar Kurulu na sunmak için hükümetten süre istediklerini kaydedti. Avkon Doğan'ın imzasına işçilerin teklifi uzlaşma noktasına yaklaştığını ve Bakanlar Kurulu Toplantısı'ndan sonra, yeniden hükümet yetkilileriyle biraraya geldiklerini ifade eden Bayram Meral,

"Görüşmede, karşılıklı barınma; bir teklif çıktı. Aylardır süren görüşmelerde belirtilen ilavelere tamamen ters olan bu teklifi kabul etmemiz mümkün değil" dedi. Meral

"Top hükümette" diye konuştu. Devlet Bakanı Bekir Sami Dace, sonucu her iki tarafın da suçlamadan doğru olacağını belirterek, teklifin taraflarca kabul edilmesini istediğini söyledi. Dace, Türk-İş'in farklı sebeplerle mahkemeye yollama girişimini istemediklerini ifade etti.

PROBLEM NASIL CIKTI

Devlet Bakanı Avkon Doğan, Türk-İş yetkilileriyle yaptığı görüş-

mede, uzlaşma noktası ortaya çıktı. Ve Türk-İş Mali Sekreteri Enver Tocoğlu'nun isteği üzerine ödeme planının verildiği kağıdın altına imza attı. Bunun üzerine Türk-İş, teklifi Bakanlar Kurulu na götürdü. Kurul ödeme planını bakanlıkta kabul etti. Türk-İş Genel Sekreteri de anlaşma olduğu yolunda açıklama yaptı. Türk-İş temsilcileri Enver Tocoğlu ve Sami Özdes kabul edilmeden önce Bakan Dace ile görüşmeye girmiş. İşte bu sırada işler geriledi.

TÜRKİSTEN MATKAP'A ZİYARET

Türk-İş Başkanı Bayram Meral ve beraberindeki heyet Çalışma Bakanı Nihal Matkap'ı ziyaret etti. Türk-İş Heyeti'nin tedirginliğini gören Bakan Matkap, konuşulmuş günlük işler için kararlaştırıldığı belirtilerek, Türk-İş ile daha sık diyaloga geçeceklerini söyledi. Matkap, işçi işveren ve hükümet olarak üçlü bir uzlaşma sağlanmasını teklif etti.

İşlerin böylesine arap saçına döndüğü bir ortamda, miniminnacık sendikayla kardeş, densiz mi densiz bir sendika da burnunu yavaş yavaş bu işlere sokmaya başlamış ve gazetelere ilanlar vererek:

HÜKÜMETİ VE TÜRK-İŞ'İ

UYARIYORUZ.

1993 yılında imzalanan ve Başbakan Tansu Çiller'in imzasını taşıyan; aralarında Milli Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı işyerlerinde çalışan 38.000 üyemizin de bulunduğu toplam 732.367 kamu işçisinin toplu iş sözleşmelerinin enflasyona endeksli ücret artışları, hükümet tarafından, "yüksek enflasyon ve iç borç ödemeleri" gerekçesi ile uygulanmak istenmemektedir.

1- Toplu sözleşme hükümleri kazanılmış bir haktır. Hiçbir biçimde geriye çekilemez, hak edilmiş ödemelerin yapılmaması düşünülemez.

2- Hiçbir sendikacı veya sendika yönetim kurulu veya konfederasyon yöneticisi, yürürlükteki sözleşmenin ücret düzenlemelerini ve parasal sosyal haklarını kısıtlayan protokol düzenleyemez veya aynı işlevi yerine getirecek sözleşme eki niteliğindeki bir belgeye imza atamaz.

3- Kimse, niteliği veya görevi ne olursa olsun; bordroların yapılmasını belirleyen yasal kurullarla, toplu sözleşme hükümlerinin dışına çıkarak, yeniden bir bordro yapılmasını isteyemez, bunun için açık veya gizli, tek veya kolektif bir zorlamada ve bu nedenle ne olursa olsun, hiçbir biçimde cezalandırmalarda bulunamaz.

4- Toplu Sözleşme hükümlerinden yararlanma hakkına sahip her işçi; her ne şekilde olursa olsun, toplu sözleşme hükümleri dışında, kendisinde yapılan kesintilere itiraz hakkına sahiptir ve yasal yollara başvurabilir ve bu hakkını mutlak kullanmalıdır. Bunun için hiç kimsenin ve/veya kurumun engelleyici telkin ve zorlama yapması yasal değildir, kabullenilemez.

5- Yukarıdaki uyarıların tersine bir uygulama yapan her kim olursa olsun, Türk Harb-İş Sendikası tarafından ulusal ve uluslararası demokratik kamuoyuna açıklanacak ve uygulama, Uluslararası Çalışma Örgütü ve Uluslararası sendikal örgütlere "acildir" ve "önlem alınmalıdır" uyarısıyla duyurulacaktır.

6- Türk Harb-İş Sendikası, toplu sözleşme düzenini temelden sarsacak bu yasa ve hukuk dışı girişime karşı üyelerinin haklarını sonuna dek savunmakta kararlıdır.

TÜRK HARB-İŞ SENDİKASI MERKEZ YÖNETİM KURULU"

demiş.

İŞÇİLERİN BÜYÜK BÜYÜK BAŞKANI ZOR DURUMDA

İşçilerin alacakları konusunda hükümetle yaptığı pazarlıkta ters köşeye yatırılan İşçilerin Büyük Büyük Başkanı çok dertliymiş. Bir yandan Hükümetin ayak oyunu, miniminnacık Sendikanın açtığı davalar öte yandan. Densiz sendikanın da bu işe bulaşması canını fena

Türk-İş'te ayak oyunu

Enflasyon zammı görüşmelerini tek başına götürөн Türk-İş Başkanı Bayram Meral Kore'ye 15 günlük bir geziye çıktı.

Meral, gider gitmez Türk-İş'in 4 yöneticisi Hükümete enflasyon zammı ile ilgili aynı bir öneri götürdü

Kendisinden habersiz hareket edildiğini duyan Bayram Meral apar topar Türkiye'ye geri döndü ve yönetim kurulu üyelerinden hesap sordu.

Kamu kesiminde çalışan 640 bin işçiye verilmesi gereken enflasyon zammı Türk-İş yönetiminde sürüşme yarattı. Hükümetin bir takvime bağlanmasını istediği enflasyon zamları için 3 aydan beri yürütölen görüşmeler Türk-İş yönetimini de böldü. Türk-İş Başkanı Bayram Meral'in Kore'de olmasından faydalanan Genel Sekreter Şemsi Denizler ve Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu hükümete yeni bir ödeme planı önerdiler. Böylece Türk-İş üst yönetimindeki fikir ayrılıkları belirgin olarak su yüzüne çıktı.

Olay Başkan Bayram Meral'in bir ziyaret için Kore'ye gitmesiyle başladı. Meral'in Kore ziyareti fırsat bilen Denizler, Toçoğlu, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeşi de yanlarına alarak, başkanın tek başına yürüttüğü enflasyon zammını görüşmelerinden rahatsız oldukları konusunda anlaştilar.

Genel sekreterlerin toplantısında, "Meral'in hükümet yetkilileri ile ne konuştuğundan habermiz yok. Biz yeni bir öneri hazırlayıp bu işi bağlayalım" görüşüne varıldı.

Hazırlanan öneriden sonra hükümet adına görüşmeleri yürüten Devlet Bakanı Bekir Sami Daçe'yi ziyarete giden genel sekreterler enflasyon oranındaki zam farklarının Ekim-Kasım aylarında bordroya yansıtılmasını ve ilk yansının bu aylarda ödenmesini, ikinci yansının da yeni dönem sözleşmeler bitmeden en geç Şubat ayına sarkacak şekilde iki dilim halinde ödenmesini istediler.

Daçe bu öneriyi başbakanla görüşeceğini ve sonuçtan Türk-İş yönetimini haberdar edeceğini söyledi. Genel sekreterlerle Daçe'nin görüşmesini Kore'de haber alan Bayram Meral 15 günlük gezisini yarıda kesip apar topar Türkiye'ye döndü.

işçi alacakları konusunda yetkili olan kuruluşun Başkanlar Kurulu olduğunu, Büyük Konfederasyonun Yönetim Kurulunun, Başkanlar Kurulunun vereceği görüş doğrultusunda hareket edeceğini söyleyip, Hükümeti, Devletin 12 Eylül hukukunu yerden yere vurmuş, bizim ne kadar fedakar olduğumuzu anlamıyorlar diye de Güzel Başkanlarına sitem etmeyi unutmamış.

Burada geniş bir parantez açıp Kendini Arayanlar Ülkesi'ndeki çok güzel bir alışkanlığı vurgulamamız gerekiyor. Aksi halde bir sürü şey anlaşılabilir ve birbiriyle çelişkili bir hale gelir. Bu masalı okuyanlar da bu çelişkiyi bizim masal anlatmadaki beceriksizliğimize bağlayabilirler.

Kendini Arayanlar Ülkesi'nde, "Hafıza-ı Beşer Nisyanla Maluldür" sözüne çok önem verirlenmiş. Bu günkü konuşma diliyle söyleyecek olursak insan hafızası, unutma özelliği ile sakatlanmıştır da diyebiliriz. Gerçekten de, her şey günöbirlik yaşanır, ertesi gün unutulur, olay ne kadar önemli olursa olsun ertesi gün hatırlanmazmış. Olay hatırlanmadığı gibi o olay üzerinde yapılan konuşmalar da unutulur gidermiş. Böylece, bu güzel alışkanlık sayesinde, nafoş olaylar hiç kimseyi mutsuz etmez, adeta yeni gün olayın tüm izlerini siler süpürür, olay yüzünden canı yananlar ise yandıklarıyla kalırmış. Hatta bu felsefeyi şimdiki Cumhurbaşkanları "dün dündür" sözleriyle ölümsüzleştirmiş de.

Bu yüzden de işçilerin Büyük Büyük Başkanına hiç kimse yahu iki gün önce hükümetle artık bu konuda hiç bir müzakere yapmayacağız diyordunuz. Şimdi ne oldu da topu başkanlar kuruluna atıyorsunuz, diye sorma gereği duymamış. Başkan da böyle bir soru gelmeyeceğinden, gelse bile 'söylemedim' deyince hiç kimsenin hatırlamayacağından emin her gün farklı bir açıklama yapmaya, kapıları açık tutmaya devam etmiş. Büyük olmanın, esnek ve uyumlu olmayı gerektirdiğini de bu vesileyle o miniminnacık sendikayla onun arkadaşı densiz sendikaya göstermiş.

BÜYÜK KONFEDERASYONUN BAŞKANLAR KURULUNDAN EYLEM KARARI

Büyük Büyük Konfederasyon, Başkanlar Kurulu toplantısından sonra zehir zemberek bir basın açıklaması kaleme alıp, "imzalanmış toplu iş sözleşmeleri için her türlü pazarlığın reddedileceğini ve zamların derhal uygulanmasını, aksi halde çeşitli eylemlere başvurulacağını ilan etmiş.

İşçilerin Büyük Büyük Başkanı ise basına 20 Temmuz eylemlerinin çeşitlendirilip derinleştirileceğini, Hükümet ve Meclis nezdinde seslerini duyuracaklarını açıklamış.

Başkanlar Kurulu'nda alınan ortak karar açıklandı

Türk-İş'ten yine eylem

İmzalanmış toplu iş sözleşmesi için herhangi bir pazarlığın reddedileceği ve zamların derhal uygulanmasını istediği Türk-İş Başkanlar Kurulu bildirisinde, aksi takdirde, çeşitli eylemlere gidileceği belirtildi.

ANKARA- Türk-İş Başkanlar Kurulu toplantısında alınan ortak karar dün bir bildiriyle kamuoyuna açıklandı.

Bildiride, Türkiye, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en büyük ekonomik ve toplumsal bunalımının yaşadığı, "5 Nisan İstikrar Programı" ile Türkiye ekonomisinin küçültüldüğü savunuldu. Koalisyon hükümetinin, seçimler öncesinde halka verdiği sözleri tutmadığı ifade edilen bildiriye, 12 Eylül yasalının ayten durduğu belirtilerek, yıllık enflasyon oranının yüzde 108 olduğu kaydedildi.

SSK'nın işlemez hale geldiği ve özertilemediği anlatılan Türk-İş bildirisinde, başta belediye işçileri olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan işçilerin ücret, ücreti, fazla mesai ücretlerinin ödenmediğine dikkat çekilerek, parlamentonun Bakanlar Kuruluna verdiği yetkinin işçiler lehine kullanılmadığı vurgulandı.

Hükümetin, sosyal hukuk devlet anlayışına aykırı olarak altına imza ettiği toplu iş sözleşmesi hükümlerini uygulamayarak, toplu sözleşme

zamlarını ödemediği kaydedilen Başkanlar Kurulu bildirisinde, ikramiye tarihleri değiştirilerek işçilerin trilyonlarca lirasına el konulduğu ileri sürüldü.

Türk-İş Başkanlar Kurulunun, imzalanmış toplu iş sözleşmesi konusunda herhangi bir pazarlığı reddettiği ve zamların derhal uygulanmasını istediği belirtilen bildiriye, aksi takdirde, hakların alınması için çeşitli eylemlerin başlatılmasının yanı sıra, yargı yoluna gidileceği kaydedildi.

Kitle eylemleri

Başkanlar Kurulu bildirisinde, halban ve sendikaların karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümü için 20 Temmuz'da başlatılan eylemlerin önümüzdeki günlerde çeşitli kitle eylemleriyle geliştirileceği ve güçlendirileceği de açıklandı. Çalışanların yaşadığı tüm sorunlara çözüm bulmak için, siyasi görüşlerini bir yana bırakarak, sorunların çözümlenmesi için hükümet ve Meclis nezdinde seslerini duyuracaklarını belirten Türk-İş Başkanı Bayram Meral, "Biz sorunların, demokratik parlamenter düzen içinde çözümlenmesini istiyoruz."

SSK, masaya yatırılıyor

ANKARA- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nihat Matkap, SSK'yı masaya yatırarak, Matkap 17 Eylül'de İşçi - İşveren Konfederasyonları, siyasi parti temsilcileri ve üniversiteleri bir araya getirerek SSK'yı darboğazdan kurtarmanın yollarını arayacak. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nihat Matkap, SSK'nın her av 3-3.5 trilyon lira açık verdiğini bildirdi. Matkap, Türkiye'de sigortalı çalışan kadar sigortasız çalışan bulunduğunu, bunların da sigorta primine tabi tutulmaları halinde SSK'nın büyük ölçüde darboğazdan kurtulabileceğini öne sürdü. Matkap, SSK'yı içinde bulunduğu durumdun kurtarmak için 17

Eylül'de bir toplantı düzenleyeceklerini ve "Şiirli bir formül" arayacaklarını belirtti. Matkap, toplantıya, Türk-İş, Hak-İş, DISK, TİSK ve siyasi parti temsilcilerinin katılacağını bildiren konuşma lig duyan üniversiteleri de toplantıya katılmaya çağırdı.

Meclisin, Büyük Büyük Başkanın sesini duyup duymadığını bilmiyoruz ama bize anlatılanlar doğru ise, Hükümetin T.İ.S.'den sorumlu Devlet Bakanının duyduğundan kesin olarak emin olabiliriz. Hatta söylentiye göre;

Sayın Bakan Büyük Büyük Başkanın kızgınlığını büyük bir anlayışla karşılayıp hemen telefon açmış:

- Sayın Başkanım Nasılsınız?
Başkanda ses yok,
- Başkanlar Kurulunuz verimli gitmiş,
Büyük Başkanda yine ses yok.

Bakan bakmış, başkan küs! “Küs müsünüz Sayın Başkanım..” yine ses yok. Bakan telefonu kapatmış. Kendi kendine “Bu iş tamam, bırakayım bunlar dönemeyecekleri noktaya hızla yaklaşsınlar, o zaman ben onlara imdat simidi olurum” diye söylenip koltuğunu yalandırmış.

Büyük İşçi Konfederasyonu ise hızla çalışmalara başlamış.

Başkanlar Kurulu Yönetim Kuruluna 12 Eylül'e kadar yapılacak eylemin biçimini belirleyip bildirme yetkisini vermiş. “Kendini Arayanlar Ülkesi'nin başkentini çadır kente dönüştürecekiz” diyorlarmış.

Gelişmelerin yönünün, Hükümetle anlaşmaktan eyleme dönmesi miniminnacık sendika ve arkadaşı densiz Sendikayı umutlandırmış. Tamam demişler, bu iş birlikle çözülecek. Hükümet büyük bir ders alacak diye sevinmeye başlamışlar.

EYLEM BEKLEYEN İŞÇİYE ANLAŞMA METNİ-BONO-BONONUN PUL PARASI VE FERAGATNAME

Büyük Konfederasyonun, Başkanlar Kurulu toplantısından işçi alacaklarını savunma konusunda kararlı bir tutumla çıkması, her fırsatta Büyük Konfederasyonu suçlamayı, eleştirmeyi iş edinmiş mü-

nafıkları acaba dedirtirken televizyonda, yayımlanan bir haber, işçi ve işveren dünyasında parça tesirli bomba etkisi yaratmış.

Millet gözlerine inanamıyormuş. Hükümetin becerikli Devlet Bakanı ile, işçilerin Büyük Büyük Başkanı gülücükler saçarak televizyonda hükümetle anlaşıklarını, işçi alacaklarının bono karşılığı faizsiz ertelenmesini kabul ettiklerini ilan ediyorlarmış.

İşçilerin Büyük Büyük Başkanı "Bu büyük bir zaferdir. Hükümeti dize getirdik. Hiç ödemeyiz diyorlardı, şimdi ödeyecekler, ancak tek koşulumuz var o da işçiler bonoyu alırken dava ve faiz haklarından feragat ettiklerine ilişkin bir belge imzalayacaklar, bir de bonoların vergisini ödeyecekler" demiş.

Bu açıklamayı televizyondan izleyen işçiler ise;

Bir düşünün, işçilere verilmeyen, ertelenen bu paralarla devletimiz sanki bu paralar ödenmiş gibi vergi tahakkuk ettirip vergisini alacak, bonolardan ise damga vergisi alacak, böylece devletin vergisi enflasyon nedeniyle pul olmadan devletin kasasına girecek, üstelik devlet pul parasından da kazanacak, biliyorsunuz bu vergiler, Horzumlara,

İşçiye 6 aylık gecikmeyle ve bonoyla ödenecek enflasyon farklarına vergi gündemde

Ücretlere zamdan önce vergi

ANKARA (Cumhuriyet) - Kamu işçilerinin 6 ay gecikmesi sonucu devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri Ankara'da birkaç hafta sürebilecek. Vakıfların Mali İşleri Genel Müdürlüğü, işçilerin 6 aylık gecikmesiyle ilgili olarak "vergiden önce ödeme" şeklinde bir karar almış. Bu kararın uygulanmasıyla işçilerin 6 aylık gecikmesiyle ilgili olarak devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları. Bu kararın uygulanmasıyla işçilerin 6 aylık gecikmesiyle ilgili olarak devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları.

Celal Erkin penceresi ödeme emsallerini düzenlemişti.

Erkin, tahakkuk edilmemiş ücretleri devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları. Bu kararın uygulanmasıyla işçilerin 6 aylık gecikmesiyle ilgili olarak devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları.

► Yaklaşık 600 bin kamu işçisinin ücretlerine henüz alınmadıkları enflasyon farkları nedeniyle vergi kesintisi yapılması konusundaki genelgenin uygulanması durumunda şu anda hak ettikleri 157 milyar lira vergi düşülecek.

Erkin, tahakkuk edilmemiş ücretleri devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları. Bu kararın uygulanmasıyla işçilerin 6 aylık gecikmesiyle ilgili olarak devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları.

Doğan İnönü'nün pazarlığı sonuçlanmadı.

Erkin, tahakkuk edilmemiş ücretleri devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları. Bu kararın uygulanmasıyla işçilerin 6 aylık gecikmesiyle ilgili olarak devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları.

ödeyeceklerini belirtmiş. Bu kararın uygulanmasıyla işçilerin 6 aylık gecikmesiyle ilgili olarak devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları. Bu kararın uygulanmasıyla işçilerin 6 aylık gecikmesiyle ilgili olarak devletten talep ettikleri "bono-bono" ödemeleri vergiden önce alacakları.

yeğen Yahyalara, güzel Başbakanımızın sayın eşinin batırıldığı bankalara, İLKSAN'lara, İSKİ'lere, Civanlara, 3 aylık net % 50 faizli Hazine Bonosu satın alan, repoya koşturan spekülörlere kaynak olmayacak? Bu paralar okul, su, yol, E tipi cezaevi, gibi hizmetlerle bizlere vatandaşlara geri dönecek, millete memlekete böylesine hizmet etmek kimseye nasip olmaz diye sevinçlerini dile getirmişler.

İŞÇİLERİN BÜYÜK BAŞKANI İŞÇİLERLE KAVGAYA TUTUŞUYOR

İşçilerin büyük konfederasyonundan eylem beklerken BONOYLA karşılaşan birtakım kendini bilmez sendika ve işçiler, büyük fedakarlığı, buradaki ince vatanseverliği ve uzun vadede kendilerine getireceği yararları anlayamayacak kadar cahil olduklarından tepki göstermeye başlamışlar.

Miniminnacık Sendika yaptığı basın açıklamasıyla Büyük Konfederasyonla, Hükümet arasında yapılan anlaşmayı Sevr Anlaşması'na benzetmiş.

Donanmalarıyla meşhur küçük bir ilçede mukim, densiz sendika üyesi işçiler, sokaklara dökülmüş, işçilerin Büyük Başkanı ile Hükümet arasında yapılan anlaşmayı işçilerin Büyük Başkanı temsil eden bir tabutu, Hükümetin her bir ortağını temsil eden birer tabutu yakarak işçileri Büyük Büyük Başkanına olan sevgilerini, daha o ölmeden tabutunu yakarak göstermek istemişler. Vermek istedikleri mesaj çok netmiş; Büyük Başkanımız, sizin tabutunuzu siz ölmeden yakıyoruz ki, Azrail, tabutsuz kaldı bu zavallı diye acır da sizi öldürmez. Siz işçi sınıfına yaptığımız büyük hizmetlerle zaten tarihe geçip ölümsüzleştiniz. Biz, fizik olarak da sizin yok olmanızı istemedik demek istiyorlarmış.

Gel gör ki Büyük Başkan işçilerin bu işgüzarlıklarına fena halde işerleyip açmış ağzını yummuş gözünü, "onlar vatan hainidir, onlar TIKKO'cudur" demiş.

Önceki gün yapılan anlaşmayı tanımayacağını açıklayan Selülöz-İş Sendikası:

Türk-İş hükümetle Sevr imzaladı

► Hükümetle Türk-İş arasında önceki gün imzalanan kamu kesimi işçilerinin ücret farklarına ilişkin anlaşma, dün Gölcük'te protesto edildi. Tersane işçileri ve diğer askeri işyerlerinde çalışanlar, Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral ile DYP ve SHP'yi sembolize eden tabutları yakdılar.

AHMET KURT

GÖLCÜK - Kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ücret farklarına ilişkin Türk-İş ile hükümet arasında önceki gün imzalanan anlaşmaya, dün Gölcük Tersanesi işçileri ile diğer askeri işyerlerinde çalışanlar sert tepki göstererek protesto gösterisinde bulundu. Türk-İş Başkanı Bayram Meral ile iktidar ortakları DYP ve SHP'yi sembolize eden tabutları caddede ortasında yakan işçiler, DYP ve SHP ilce binatın önüne sıyah çelenk bıraktılar ve "yuh" çektiler.

Selülöz-İş Sendikası Genel Merkezi de yaptığı açıklamada, Türk-İş ile hükümet arasındaki anlaşmayı Sevr Anlaşması na benzetti.

Kamu kesimindeki işçilerin toplu sözleşme farklarının Hazine bonoları karşılığında ödenmesi konusundaki Türk-İş ile hükümet arasındaki anlaşma, işçiler arasında tepkiyle karşılandı. Dün, ilk tepki gösteren Gölcük'te yapıldı. İşçiler, öğle saatinde Tersane Komutanlığı önünde toplanmaya başladılar. Daha sonra Türk-İş Başkanı Bayram Meral ile iktidar ortakları DYP ile SHP'yi sembolize eden tabutlar, eller üzerinde taşınarak tersane önündeki caddede ortasında yakıldı. Bayram Meral'i sembolize eden tabutun üzerinde Meral'in karakalem resmi, DYP tabutunda bir bayan eşarbi, SHP tabutunda ise havlu yer aldı. Tabutların yanısır sırasında işçiler, "Türk-İş istifa", "Hükümet istifa", "Zam, zulüm, işkence, işte iktidar", "Saygı istiyorlarsa, sevgi gösterinler", "Anam da barm da olsa direneceğim", "Anzasan tanımayanları biz de tanımıyoruz" şeklinde sloganlar attılar.

Daha sonra Gölcük caddelerinde yürüyüşe geçen binlerce işçi, kent içi trafiği yaklaşık bir saat süreyle durdurarak önce SHP, sonra da DYP ilçe başkanlıkları önüne gelecek yuh çektiler. İşçiler buraya, üzerinde "Emekliyi ölüme terk eden, memuru süründüren, işçinin sözleşmesini uygulamayan iktidar ve ortaklarını tanımayız" yazılı sıyah çelenk bıraktılar.

Harlı-İş Sendikası Kocaeli Şube Başkanı Bekir Yurdagül, emek ve demokrasi karşısı DYP-SHP iktidarının 5 Nisan Kararları'nın bir sonucu olarak emekliyi, memuru ve işçiyi huzla yokaltılmayı sürdürdüğünü vurgulayarak "Emeklileri açlığa mahkum ederek ölümlü bekler hale getiren siyasi iktidar, memurlara, örgütlen-

İşçiler, protesto için DYP, SHP ve Bayram Meral'i sembolize tabutlarını yakdılar.

me ve toplu iş sözleşmesi yapabileceği olanağı tanımadan 217 bin liralık komik maaş artış ile dalga geçiyor. Vilhasundan bu yana 5 büyük özel bankaya 300 trilyona yakın faiz adı altında kaynak aktaran, birkaç bin kara para sahibine üç ayık yüzde 50 net fazlizi Hazine bonusu ile üç dilimde 30 trilyon rant sağlayan iktidar ortakların, sara işçinin sözleşmesini uygulamaya geldiğinde ülke ekonomisini uygulamaya geldiğinde klan çok uzaktı" dedi.

Sendikaların biribir üyelerini 1989 öncesi duruma getirecek böyle bir oldu-bitiye karşı sendikalar ve işçilerin dik dumalılar ve tavır koymasının gerektiğini kaydeden Bekir Yurdagül, "Sadece sendikali işçiler değil, memurlar, emekçiler, işçiler de tavır koymalıdır ki, çıkarları ortak bu kesimleri birbirlerine düşman etmeye çalışanları hevesleri kursaklarında kalsın ve

amaclarına ulaşmasınlar" diye konuştu.

Öte yandan dün bir açıklama yapan Selülöz-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu, Türk-İş ile hükümet arasında önceki gün imzalanan anlaşmayı Sevr Anlaşması na benzetti. Selülöz-İş Sendikası, nezesinden bakılırsa bakılınca yapılan anlaşma değil gasp olduğunu vurgulayarak "Bu bir Sevr Anlaşması'dır. Bu anlaşmanın altında imzaları olanlar, işçinin parasını pud edilmesinin toplu iş sözleşmelerinin başı birer kağıt parçasına dönüştürülmesinin vebalini, sorumluluğunu taşıyacaklardır. Sendikamız, böylece ağır bir vebalin altına girmeyecek, Sevr Anlaşması'nı kabul etmeyecek; hakkını yasal yollarla aramaya devam edecektir. Açmış olduğumuz davaları sürdürerek işçinin hak pasına ortak olmayacak, yasal haklarımızı sonuna kadar kullanacağız" denildi.

Vatansever basınımızın Devlet büyükleriyle kahvaltı etmesiyle meşhur Köşe yazarı, televizyoncusu da o gün televizyonda işçileri bir güzel haşlayıp hadlerini bildirmiş. İşçilerin Büyük Başkanının vatanseverliğini uzun uzun övmüş.

İşçiler ise yanlış anlaşılmasına o kadar üzölmüşler ki, bari Büyük Başkanımız Kamuoyu karşısında mahcup olmasın, üzölmesin diye savcılıklara Büyük Başkanın söylediği doğrultuda kendilerini ihbar edip “Büyük Başkanımız bize TİKKO’cu dedi, hadi bizi cezalandırın” demişler.

Ünlü televizyon yorumcusunun ise, gece yattığında rüyasına ak sakallı bir ihtiyar girmiş, ihtiyar elindeki yeşil yeşil kağıt parçalarını sallayarak, “Bak evladım” demiş, “dün akşam sen işçilere işin aslını öğrenmeden sert çıktın., Haksızlık ettin, eğer böyle davranmayı sürdürürsen sana bu kağıtlardan bir daha vermem.” Ünlü yorumcu kan ter içinde uyanmış. Hemen o akşam kimilerine göre gördüğü rüyanın etkisiyle kimi münafıklara göre ise işçilerin televizyon kanalının telefonlarını kitleyen övgü telefonlarının ve densiz sendika başkanıyla yaptığı iki saatlik konuşmanın etkisiyle televizyonda bu kez işçilere haksızlık edildiğini, kendisinin yanlış bilgilendirme nedeniyle işçileri azarladığını, babanın oğula karşılıksız beş kuruş vermediği, enflasyonun paranın değerini her gün pul ettiği bir ortamda, üstelik birilerine net % 50 faizli devlet kağıtları satılırken işçilerin paralarının böylesine el konulması büyük bir haksızlıktır deyip, densiz Sendika Başkanını uzun uzun övmüş.

Büyük Başkan ise, densiz sendikayı Büyük Konfederasyonun Disiplin Kurulu’na vermiş. Disiplin Kurulu bu densizliği cezalandırmayıp da ne yapacak! Jet hızıyla toplanıp densiz sendikayı 6 ay geçici ihraç cezasıyla cezalandırmış.

Türk-İş'te Meral'e karşı büyük isyan!

Kamu işçilerinin toplu sözleşmeden doğan ücret farklarının 6 aya kadar uzanan bir vade içinde ödenmesinin kabul edilmesi, Türk-İş Başkanı Bayram Meral'i boy hedefi haline getirdi

Kamu işçilerinin toplu sözleşmeden doğan ücret farklarının 6 aya kadar uzanan bir vade içinde ödenmesinin kabul edilmesi, Türk-İş Başkanı Bayram Meral'i boy hedefi haline getirdi. Meral'in bu kararına karşı Türk-İş'te büyük bir isyan çıktı. Genel Başkan Meral'in bu kararına karşı çıkanlar, Meral'i boy hedefi haline getirdi. Meral'in bu kararına karşı çıkanlar, Meral'i boy hedefi haline getirdi.

Bayram Meral
Türk-İş Başkanı Bayram Meral'in bu kararına karşı çıkanlar, Meral'i boy hedefi haline getirdi. Meral'in bu kararına karşı çıkanlar, Meral'i boy hedefi haline getirdi.

Bayram Meral kendini savundu

▼ Türk - İş Başkanı'na göre Konfederasyonda "çatlak", hükümetle yapılan pazarlıkta "hata" yok. Hepsi "Bir bardak suda koparılan fırtına..."

BİR yandan Hak-İş ve DİSK bir yandan da Türk - İş içindeki muhalefet kanadınca eleştiri bombardımanına tutulan Türk - İş Başkanı Bayram Meral dün kendini savundu. Türk - İş'in hiç bir zaman her hangi bir "utanç belgesine" imza atmadığını söyleyen Meral, konfederasyonun bölündüğü görüşlerini de reddetti. Meral'e göre kamu sözleşmelerinde enflasyon oranındaki zamların ödeme takvimi için yürütülen pazarlıkta hata yapan Türk - İş değil, hükümet. Konfederasyonda çatlak olduğu iddiaları da "bir bardak suda koparılan fırtına".

Dünkü basın toplantısında hükümetle yapılan görüşmeleri özetleyen Türk - İş Başkanı Bayram Meral, zamları hiç ödenmeme noktasından ödenme noktasına getirdiklerini vurguladı. Karar alınırken bazı sendika başkanlarının karşı olduğunu ancak yine de çoğunluğa göre hareket edildiğini söyleyen Meral,

pan Şemsi Denizler Meral'in sözlerini doğrularak, esas sıkıntısının Zonguldak maden ocaklarının kapatılması olduğunu söyledi.

HER RUJA AYRI DUDAK Türk-İş Başkanı birbirleri aleyhine konuşan ve tabanlarından işçi çalan 3 konfederas-

yonun artık anlaşma olanağının kalmadığını da belirterek, Hak - İş'i her ruja göre ayrı dudak politikası gütmekle suçladı. Meral'e göre SHP'nin belediyeleri kaybetmesiyle sağ kolu kırılan DİSK'in, SHP hükümetten ayrılırsa beli kırılacak.

TİKKO MİLTANI DEĞİLİZ Türk-İş'e bağlı Harb-İş Sendikası'ndan çekilen yüzlerce imzalı fakslarda, Meral'in Gölçük eylemine katılan işçileri "TIKKO militanı" olarak nitelmesi kınanarak, "Polise yaptığımız bu ihbar sizin gerçek yüzünüzü ortaya çıkardı. İstifa ederek yakışmadığınız o makamdan bir an önce ayrılın" denildi.

DİSK'e bağlı Birleşik Metal - İş ise birleşme çağrısı yaptı.

açık, bu açıklık karşısında aslında hiç bir tereddüt olmaması gerekir ama yine de burası Kendini Arayanlar Ülkesi, biz bu işi en kısa sürede sonuçlandırmak için elimizden geleni yaparız.

Ancak, şunu da belirtelim ki böylesi bir hukuki kesinlik karşısında eğer Mahkemeler ya da Yargıtay olumsuz bir karar verirse bu ülkede Hukuk yok demektir. Bunun yankıları ise oldukça büyük olur. Sınırım böyle bir rezaleti göze alamazlar diye düşünüyoruz. Bunun ötesinde bir garanti veremeyiz” demişler.

Tartışma olasılıklar üzerinde uzayıp gitmiş. Birisi, “ya işçiler dava açtıktan sonra feragat ederse” demiş. Bir süre bu tartışılmış. Derken yaşlı deneyimli hukukçu bir hikaye anlatıp konuyu bağlamak istemiş:

"Bundan yıllar yıllar önce bir grup kaşif balonla seyahate çıkmışlar. Bir süre sonra fırtına çıkmış, balonları sürüklenmiş, haritaları uçmuş, oradan oraya savrulmuş durmuşlar. Derken fırtına dindiğinde bakmışlar ki bir tarlanın üzerinde uçuyorlar, tarlada da, köylüler çalışıyor. Sevinçle köylülere bağırıp sormuşlar.

-Lütfen söyler misiniz beyefendiler, biz neredeyiz?

-Köylüler balondakilere bakıp aldırılmaz bir tavırla ‘balonun içerisindesiniz’ demişler.

O hesap, sizler bize soruyorsunuz, biz ise balonun içinde olduğunuzu söylüyoruz. Başka bir şey de söyleyemeyiz. Karar sendikacıların olacaktır. Hukuki durumu anlattık. Ancak ben genç meslektaşlarıma katılmadığım bir iki noktaya vurgu yapıp başka şeylere dikkatinizi çekmek istiyorum..

Evet TİS uygulanmalı, ancak biz böyle bir etkinliğe girersek adamlar zaten bahane arıyorlar, kitlesel olarak işçi çıkartmaya başlayabilirler. Bu kez işçilerin tamamı bize düşman olur bu bir. İkincisi ise ben 35 yıllık mesleki deneyimlerime dayanarak Yargıya çok fazla güvenmediğimi belirteyim. Ne yazık ki Yargı da diğer kurumlar gibi hızla kan kaybediyor. Bu iki. Üçüncüsü ve en önemlisi; Yargıdan

olumsuz bir karar çıktığında kıyamet kopar mı, ya da Yargı olumsuz karar vermektan kopabilecek kıyamet yüzünden geri döner mi? Ben ikisine de inanmıyorum.

Manzaraya bir bakın. Daha geçenlerde 23 Temmuz 1994 tarihinde bir gazetede yayımlanan verilere göre bu ülkede sadece 1993 yılında faili meçhul cinayet sayısı 467, gözaltında işkence gördüğü doktor raporuyla saptananlar 827, ev ve işyeri baskınlarında öldürülenler 29, daha da devam etmek olası. Rüşvetlere, yolsuzluklara, siyasiler hakkındaki iddialara hiç girmiyorum. Bunların onda biri belki de yüzde biri demokratik bir ülkede olsa yetmiş defa kıyamet kopar. Ama bizde kopmaz. Yargıtaya gelince bu Yargıtay değil mi ki kendi savcısını Doğan Öz'ü öldüreni tüm kanıtlara hatta ikrara rağmen beraat ettirip 17 yaşındaki gençlerin idam cezasını onaylayan. Hadi onlar uç örnek diyeceksiniz.

Bir anımı anlatayım. Bir dönem Yargıtay'ın tüm kararlarını yayımlayalım diye başvurmuşlar; 'Ne yapıyorsunuz bizi rezil mi edeceksiniz. denmiş. Yani demem o ki, bu ülkede ne rezaletler örtbas edildi, ne rezaletler sindirildi, sindiriliyor. Bu yüzden de Yargı'dan olumsuz bir karar çıktığında kıyamet kopmasını falan beklemeyin, hiç bir şey olmaz" diye sözünü bağlamış.

Miniminnacık sendikanın uçuk avukatı söz almış. "Bir hikaye de ben anlatmak istiyorum" demiş.

"Şu yakmaya kalkılan gülmece yazarını bilirsiniz. O bir öyküsünde der ki; -Karanlık, izbe bir bodrum katında bir sinek dünyaya gelmiş. Dünyaya gelir gelmez de bakmış ki tüm sinekler, masanın etrafında oturmuş pinekliyor. Genç sinek hemen sormuş: 'Neden pinekleyip duruyorsunuz, neden uçmuyorsunuz.' Yaşlı bir sinek yanıt vermiş: 'Sinekler karanlıkta uçamaz. Ev sahibi gelip ışığı yakınca uçacağız.'

Genç sinek camdan sızan küçük bir ışık demetini göstermiş: 'Bakın orası aydınlık, neden oraya gitmiyorsunuz?' Yaşlı sinekler gülmüşler: 'Hey cahil' demişler, 'orada cam var, camı geçemeyiz.' Genç sinek: 'Peki ama ışık nasıl geçiyor?'

Yaşlı sinekler, ışık saniyede bilmem kaç km hıza ulaştığı için camı geçebiliyor diye yanıtlamışlar.

Genç sinek heyecanla atılmış. ‘Eee, siz de o hıza ulaşıp camı delip geçin.’ Yaşlı sinekler gülmüşler. Genç sinek hızla cama doğru uçmuş. Cama çarpınca sersemlemiş ama vaz da geçmemiş. Bu kez odanın en uç köşesine çekilip olanca hızıyla cama vurmuş. O hızla cama vurunca da cama yapışmış kalmış. Akşam ev sahibi eve gelmiş, perdeyi kapatmaya gittiğinde bakmış ki cama yapışmış bir sinek ölüsü, bir fiske vurup sineği camdan düşürmüştü. Diğer sinekler ise üzüntüyle genç sineğin ölüsünün başına gelip, o içimizde ışığa çıkmakta en kararlı olandı, o en cesurumuzdu diye nutuklar atıp genç sineğin bir de anıtını dikmişler. Sineklerin tarihi ise odanın aydınlanmasını oturup pinekleyerek bekleyen sinekleri değil, hep ışığa doğru uçarken ölen sinekleri yazmış.”

Uçuk avukat masalını bitirirken eklemiştir: “Yaşlı abimiz, söylediklerinin hepsi doğru ama bu, elimizi kolumuzu bağlayıp oturmamız gerektiği anlamına gelmiyor. Biz bir biçimde imzaladığımız TİS’lerini uygulamak zorundayız, cama yapışsak da bence önemi yok.”

Densiz Başkan toplantıyı daha fazla uzatmadan bağlamış. “Biz de miniminnacık sendika gibi dava açıyoruz.” Hukukçulara, “lütfen başlayın” demiştir.

MINİMİNNACIK SENDİKA DAVA AÇMAYA DEVAM EDİYOR

Miniminnacık sendikanın uçuk avukatı ile babayiğit şoförü sendika minibüsüne dosyaları doldurup çıkmışlar yola. Önce Balıkesir, oradan Afyon’a, oradan Kastamonu’ya, oradan Çaycuma’ya, oradan da Silifke’ye varmışlar. Minibüste sırayla uyuyup gece yol gidiyor, gündüz de davaları açıyorlarmış. Yol boyunca ise sıkıntıdan, stresten kah birbirlerine giriyor, yolda bekleyenleri arabaya alıp, geçtikleri yerlerin demografik, coğrafik, ekonomik özellikleri konusunda uzmanlaşmayı da ihmal etmiyorlarmış.

Kah maliyeciler, polisler durdurup ne satıyorsunuz diye soruyorlar; bizinkiler ise pişkin, pişkin dava deyip yollarına devam ediyorlar, kah kısa yol kestirmedir diye kaybolup, 8 saatlik yolu büyük bir beceriyle 16 saate çıkartıyorlarmış. Uzatmayalım, sonuçta en geci Kasım ayının ortasında olmak üzere duruşma günlerini alıp ilk turu tamamlamışlar.

HUKUK KAVGASI BAŞLIYOR

Davalar açılıp duruşma günü belirlenince, bu kez karşı tarafın nasıl bir savunma yapacağı tartışmaları başlamış. Kendini Arayanlar Ülkesi-,nde herkes her konuda uzman olduğu için; başlamış kazanlar kaynamaya.

Her gün, Davalılar yerine bir savunma uyduruyor, balonlar uçuruluyormuş ki, tüm bu balonları patlatan haber, uçuk avukata, bir işçi tarafından getirilmiş.

Getirilen belgede Davalı kurumun Baş Hukuk Müşaviri diğer avukatlara savunmanızı aşağıdaki gibi yapın diye talimat veriyormuş.

“İŞVERENİN SAVUNMASI’nda

1- Davacı iddiası gibi taraflar arasında Toplu İş Sözleşmesi mevcuttur ve bu toplu iş sözleşmesinin, 34/E maddesi Davacının ibraz ettiği şekilde tanzim olunmuştur.

2- Bu toplu iş sözleşmesi, toplu sözleşmeye tabi hizmet akitliler için hizmet akdi yerine kaimdir.

3- Davacı üyesi olduğunu iddia ettiği kişiyi temsilen hizmet akdinden kaynaklanan, işbu EDA DAVA’sını ikame etmiştir.

Müvekkilim aleyhine açılmış İŞBU DAVA: Usul ve kanuna uygun değildir.

Şöyle ki:

USULİ İTİRAZLARIMIZ :

a) Tüzel kişiler yalnız tüzel kişinin ve üyelerinin genel nitelikteki haklarının korunması için dava açabilirler; Üyelerinin kişisel nitelikteki hakları için dava açamazlar.

Bir subjektif hakkı dava etme yetkisi (dava hakkı kural olarak o hakkın sahibine aittir.) Yasaların müsaade ettiği müstesna haller hariç yasaların belirlediği şekil ve surette (dava hakkı) devredilmedikçe hiç kimse bir başkasının hakkını talep ve dava edemez. EDA DAVASINDA işçinin yazılı müracaatı (2821 S.K. 32/3) şarttır. Yargıtay emsal içtihatları da aynı görüşü ve tatbikatı benimsemektedir. (9. HD. 1987/9401, 1987/9694. 30/10/1987. 9 HD. 1988/12912, 1988/12922 28.12.1988 T.K.)

Davacı Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi'nin, Müvekkilim işyerinde çalıştığını iddia ettiği üyesini temsile yetkili olduğuna dair, usulünce tanzim edilmiş, yazılı yetki belgesine sahip değildir. Çünkü dava ikamesi sırasında "YETKİ BELGESİ" mahkemenize ibraz edilmemiştir.

b) Dava dosyasına konulmuş "MUVAFAKATNAME" sadece; belgede zıd geçen leh ve aleyhinde açılmış ve açılacak dava ve takiplerden dolayı Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi avukatlarına belgeyi vereni temsile yetki veren bir vesika olup; imzası olan kişinin, hizmet akdinden doğan haklarını, o kişiyi temsilen Selüloz-İş Sendikası genel merkezine dava açma yetkisini veren bir belge değildir. Bu husus MUVAFAKATNAME adındaki belge metninden açık olarak anlaşılmaktadır.

Dava şartı olan Davayı takip yetkisi, Davacıda bulunmadığından aleyhimize açılmış işbu EDA DAVASININ ESASA GİRİLMEKSİZİN sıfat (HUSUMET) yönünden RESEN reddi gerekir.

YASAL DAYANAKLAR : HUMK 38, 79, S.K.(2821) 32/3 ve ilgili mevzuat

DELİLLER: Davacı tarafından dosyaya mübrez vekaletname, Muvafakatname, Davacının vekili tarafından tanzim edilmiş Dava Dilekçesi.

NETİCE TALEP: Yukarıda arz ve tafsil edildiği üzere Esas hakkında beyan haklarımız saklı kalmak kaydı ile Davacının Sıfat (husumet) yönünden usule uygun olmayan davasının reddine mahkeme masrafı ve vekalet ücretinin yetkisiz dava açan davacıya yükletilmesine karar verilmesini bilvevale arz ve talep ederiz." deniliyormuş.

Uçuk avukat belgeyi görünce sevinçten deliye dönmüş. İşçiye teşekkür edip, hemen el altından işveren avukatlarının kulağına gidecek şekilde, “Dava basit Yargılama usulüne tabi bir dava, ilk celsede usuli itirazlarla birlikte esasa da cevap vermezlerse bu savunmanın genişletilmesidir, rızamız yoktur, diye itiraz ederiz” diye söylenmeye başlamış.

Nitekim bu taktiğin tuttuğu yine ikinci bir işçi tarafından fakslanan bir yazıyla doğrulanmış. Bu yazıda sayın hukuk müşaviri, diğer avukatlara ilk celsede usuli itirazlarımız hakkında karar verildikten sonra esasa ilişkin savunmayı da aşağıdaki gibi yapın diyormuş.

Bu savunmada ise, Davalı vekili özet olarak biz devlet memuruyuz, devlet bize ödemeyin dedi, biz de bu emirle bağlıyız. Bu emir demiri de keser, toplu iş sözleşmesini de keser. Dolayısıyla da bu emir bizim için edimlerde imkansızlık doğurur, borç sakıt olmuştur, davanın reddine karar vermek gerekir diyormuş.

İŞVEREN BU SAVUNMASI'nda ise;

KONU: Esas savunma ve iddialarımızla ilgili şifahi beyanlarımızın yazılı tekrarıdır.

1- Bu toplu iş sözleşmesi toplu sözleşmeye tabi hizmet akitliler için hizmet akdi yerine kaimdir.

2- Müvekkilim iktisadi devlet teşekkülü ve müessesesidir. (233 SKHK)

3- Müvekkilimin elinde olmayan nedenlerle, uygulamadığı iddia edilen toplu iş sözleşmesinin ihtilafa mesnet maddesinin belirlenen zamanda ve belirli şekilde uygulanması mümkün olamamıştır.

Şöyle ki;

a) Müvekkilimin Sermayesinin tamamı Devlete aittir. Bu nedenle Hükümetin karar ve talimatlarına uymakla yükümlü ve görevlidir.

b) Toplu İş Sözleşmesi imzalanıp yürürlüğe girdikten sonra, uygulama belli bir merhale katetmiş, bilahare ülkenin genelinde gelişen ekonomik şartlar, olağanüstü ekonomik tedbirleri gerektirmiş, Devlet adına söz söyleme ve istekte

bulunma hakkına sahip hükümet tüm ülkeyi ilgilendiren olağanüstü ekonomik karar ve tedbirler almış ve uygulamaya da koymuştur. 5 Nisan'da ilan edilip uygulamaya konan ekonomik tedbirlerin uygulamasına dayalı hükümet emirlerine, her kamu kuruluşu ve kamu görevlisi gibi müvekkilimin de uyması gerekmiştir.

c) Bir Devlet kuruluşu olarak, Devletin aldığı tedbirlere ve verilen emir ve talimatlara uyma zorunluluğumuzun, serbest irademizi elimizde olmayan nedenlerle kısıtladığı maruf ve meşhur ve vakadır.

Hükümet ve temsilcilerinin emir ve talimatları sonucu elimizde olmayan nedenler ile toplu iş sözleşmesinin ihtilaf konusu maddesini belirtilen tarihte yürürlüğe koymamız imkansız idi. Bu nedenle borcun edasının imkansızlaştığı dikkate alınırsa, ortada iddia edildiği tarihte ve miktarda yapılabilecek bir ödemenin olamayacağı BK 117

“Borçluya isnad olunamayan ahval münasebetiyle borcun ifası gayrimümkün olursa borç sakıt olur” diyen madde hükmü gereğidir.

Basında, televizyon ve radyolarda haber ve yorum olarak verilen duyurulardan, herkesin marufu ve malumu olduğu yalnız müvekkilimin değil, aynı durumda olan, diğer devlet kuruluşlarını da ilgilendiren ve onlar tarafında da uygulanmayan benzer TİS hükmünü, Türk-İş ve Hükümet ilgilileri görüşüp, TİS hükmünden ayrı bir çözüme bağladığı medyada haber, yorum ve demeç olarak neşir edilmiştir ve herkes tarafından bilinmektedir.

Kaldı ki Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün 13/9/1994 tarih 1994/39 sayılı genelgesi BK. 117. maddeye dayalı gayri mümkünlük iddiamızın somut kanıtıdır.

4- Yasal faiz üzerinden talep edilen faiz, yasaya aykırıdır, 2822 sayılı kanununun 60. maddesine göre açılan davada uygulanması mümkün 2822 S.K. un 61. maddenin, 2821 sayılı kanununun 32. maddesine göre açılacak eda davalarında uygulanması söz konusu olamaz. Çünkü bahse konu 61'inci madde istisnai bir durum olup 60'ıncı madde ile ilgili EDA davalarında tatbik için ihdas edilmiştir.

5- Müvekkilim aleyhine açılmış dava: arzedilen nedenlerle BK 117 uyarınca sakıt olan bir borca dayalı olması nedeniyle davanın reddini istemek gerekmektedir.

YASAL DAYANAKLAR: BK. 117, 233 Sa.KHK ve ilgili mevzuat

DELİLLER: Gazete K p rleri, Bro urler, 1994/39 sayılı genelge, gerektiğinde şahadet, emirlere uyma ve ilgili bilirkişi tetkikatı, her türlü delil.

NETİCE TALEP: Yukarıda arz ve tafsil edildiği gibi, müvekkilimin elinde olmayan nedenlerle TİS'deki ihtilaf konusu hükmün uygulaması mümkün olmamış ve borç sakıt olduğundan EDA davasının reddi ile mahkeme masrafı ve vekalet ücretinin davacıya yükletilmesi arz ve talep olunur" demiş.

Uçuk avukat bu belgenin eline geçmesi üzerine sevinçten bu kez neredeyse çatıya çıkacakmış. Oturup hemen cevaplarını hazırlamış. Böylece tüm iddia ve savunmalar ilk celsede sona ereceğinden davanın uzamadan bitme olanağı belirdi diye seviniyormuş.

Tüm hazırlıklar bittikten sonra uzun ve sancılı günler başlamış. Hani derler ya "gün uzar yüzyıl olur" gerçekten de gün uzuyor yüzyıl oluyor, geçmek bilmiyormuş.

MAHKEMENİN KARAR GÜNÜ

Nihayet beklenen gün gelip çatmış. 3 Kasım 1994 günü kapıyı çalmış.

Bizim uçuk avukat sabaha kadar heyecandan uyumadan kendi kendine savunma provaları yapmış. Sabah Adliyenin  n  ise ana baba gününe dönmüş. Miniminnacık sendikanın küçücük Genel Başkanı, densiz sendikanın yöneticileri, gazeteciler, değişik illerden gelen sendikacılar adliyeyi ve salonu tıka basa doldurmuşlar.

Nihayet, mübaşirin tarafları salona davet etmesiyle hepsi mahkeme salonuna dolmuşlar. Uçuk Avukat dava dilekçesini aynen tekrarlamış.

Davalı vekilleri önce usuli savunmalarını yapmış, reddedilince esasa ilişkin savunmalarını yapmışlar. İşçilerin istihbarat çalışmaları etkilerini göstermiş. Uçuk Avukat hemen aynı duruşmada yazılı cevaplarını sunup, sözlü olarak da  zetleyivermiş.

**“DAVALI VEKİLİNİN ESASA İLİŞKİN CEVAPLARININ
DAVAMIZLA HİÇBİR HUKUKİ İLİŞKİSİ YOKTUR.**

Davalı vekili esasa ilişkin cevaplarında özet olarak, müvekkilinin sermayesinin tamamının Devlete ait İktisadi Devlet Teşekkülü ve Müessesesi olması nedeniyle Hükümetin talimatına uymakla yükümlü olduğunu, Hükümetin izin vermemesi nedeniyle Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan borçlarını yerine getirmediklerini iddia ederek BK. 117. maddesine göre borcun SAKIT olduğunu ileri sürmektedir.

1- DAVADA, TARAF HÜKÜMET DEĞİL DAVALI İŞVERENDİR.

Davanın konusunu oluşturan alacak, Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanmaktadır.

Toplu İş Sözleşmesinin 2. maddesinde “Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları (SEKA)”

İŞVEREN olarak tanımlanmıştır. Bir başka anlatımla, müvekkil sendikanın muhatabı hükümet değil Davalı işverendir.

**2- TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDE, BU TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ
HÜKÜMETİN İZİN VERDİĞİ ORANDA UYGULANIR DİYE
BİR İBARE, İMA YA DA KISITLAMA YOKTUR.**

Gerçekten de, Serbest Toplu Pazarlık hakkının Anayasa’yla güvence altına alındığı, Toplu İş Sözleşmesinin tanımından yaptırımına kadar bir dizi ayrıntıyı düzenleyen TSGLK’nun var olduğu bir çalışma ortamında taraflarca imzalanan, karşılıklı borç ve yükümlülükler doğuran, dahası içerdiği normatif hükümlerle çalışma yaşamına ilişkin düzenleyici kurallar koyma olanağı yasalarca verilen bir Toplu İş Sözleşmesinin, ancak Hükümet’in izin verdiği oranda uygulanabileceğini düşünmek, iddia etmek ya da Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan borcunu ödememenin gerekçesi olarak Hükümet’in talimatlarını göstermek Anayasa’ya, TSGLK’nuna ve Serbest toplu pazarlık düzeninin ruhuna aykırıdır.

**3- İŞVERENİN, TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMASI
KONUSUNDA HÜKÜMETİN TALİMATLARINA UYMA
ZORUNLULUĞU YOKTUR.**

a) Davalı işverenin hukuki statüsünü belirleyen 233 sayılı KHK’nin Müesseselerin nitelikleri başlıklı 16. maddesi

“Müesseseler tüzel kişiliğe sahiptir. Müesseseler, bu kanun hükmünde kararnamede saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidir” hükmünü getirmiştir.

b) 233 sayılı KHK’de saklı tutulan hususlar ise Müesseselerin organlarının belirlenmesiyle sınırlıdır. Bir başka ifadeyle, Müesseselerin niteliklerini belirleyen KHK’de de Müesseselerin borçlarını ancak Hükümet’in talimatı çerçevesinde ödeyecekleri doğrultusunda hiçbir hüküm yoktur. Aksine Özel Hukuk hükümlerine tabi oldukları açıkça belirtilmiştir.

4- BK’nun 117. MADDESİ OLAYIMIZA UYGULANAMAZ.

Bilindiği gibi BK 117. maddesi edimlerde imkansızlığı düzenlemektedir. Davalı Vekili Hükümet’in talimatını edimlerdeki imkansızlığın gerekçesi olarak göstermektedir. Bu iddia da hukuki dayanaktan yoksundur.

a) Hükümet’in talimatı Davalı işvereni Toplu İş Sözleşmesinin uygulaması konusunda hukuken bağlamadığı için hukuki bağlayıcılığı olmayan bir talimatın imkansızlığı doğurduğu düşünülemez.

b) Aksine, Hukuken kendisini bağlamayan bir talimata Davalı işverenin uymuş olması, kendisinin Yasa’ları çiğnemesine yol açmış, Toplu İş Sözleşmesine, TSGLK’ nuna ve İş Kanunu’nun 99. maddesine aykırı olarak borçlarına direnme olayını ortaya çıkarmıştır.

5- DAVALI İŞVERENİN, HERHANGİ BİR ÖZEL SEKTÖR İŞVERENİNDEN FARKI YOKTUR.

Özel hukuk hükümlerine tabi olduğu tartışmasız olan Davalı işveren, Toplu İş Sözleşmesinin uygulanması konusunda herhangi bir özel sektör işvereninden farksızdır. Nasıl ki, bir özel sektör işvereni (gerçek ya da tüzel kişi) ben Hükümet’in almış olduğu ekonomik kararları desteklemek için işçilerin Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan alacaklarını ödemiyorum diyemezse, böyle bir savunma hukuken geçerli olmazsa, özel hukuk hükümlerine tabi bir KİT de, beni Hükümet atadı, sermayem de Devlet’in, Hükümet’in kararıyla bağlıyım diye borçlarını ödemekten kaçınamaz, hukuken bağlı olmadığı bir talimatı borcu imkansızlaştıran objektif bir olgu olarak gösteremez, dolayısıyla da Bk 117. maddesine göre borcun sakıt olduğunu ileri süremez. Davalı vekili gibi ileri sürerse de bunun hukuki bir geçerliliği olmaz. Bu olsa olsa Davalı işverenin kendisini atayan Makama duyduğu hukuk dışı bağlılığın dile getirilmesidir. Bu bağlılık olayımızda olduğu gibi hukuku çiğneyecek boyutlara ulaşmışsa, ancak bu yanı sıra hukukun ilgi alanına girer ki davanın açılış nedeni

de hukuk dışı bağılılığın, yukarıda belirttiğimiz anlamda hukuku çiğneyecek boyutlara ulaşmış olmasıdır.

6- TÜRK-İŞ'LE HÜKÜMET ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA MÜVEKKİL SENDİKAYI VE SENDİKA ÜYESİ İŞÇİLERİ BAĞLAMAZ.

a- Türk-İş'le Hükümet arasında yapılan yazılı bir anlaşma yoktur. Bu iki kuruluş arasında bağlayıcılığı olmayan bir temenni, dilek çerçevesinde mutabakat sağlanmış, bu mutabakat bir genelgeyle duyurulmuştur.

b- Hükümet de, Türk-İş de Toplu İş Sözleşmesinin tarafı değildir. Bağlayıcı kararlar almaları da sözkonusu olamaz.

7- TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLANAN ALACAKLARA, BANKALARCA UYGULANAN EN YÜKSEK İŞLETME KREDİSİ FAİZİ UYGULANIR.

a- TSGLK' nun EDA davası başlıklı 61. maddesi hiçbir yoruma yer bırakmayarak "Toplu İş Sözleşmesine dayanan EDA davalarında ifaya Mahkum edilen taraf, temerrüt tarihinden itibaren bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden temerrüt faizi ödemeye de mahkum edilir" hükmünü getirmiştir.

Madde açıktır. Dava, Toplu İş Sözleşmesine dayanan bir EDA davası ise faiz TSGLK' nun 61. maddesine göre belirlenecektir.

Nitekim Yargıtay Kararlarıyla da bu konu defalarca teyit edilmiştir.

Açmış olduğumuz davanın Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan EDA davası olduğu ise tartışmasız olduğuna göre uygulanacak faiz konusunda bir tereddütün olması dahi düşünülemez.

SONUÇ VE İSTEM : Yukarıda açıkladığımız nedenlerle, davanın talebimiz gibi kabulüne karar verilmesini dilerim."

Bu kez davalı avukatları kıyametler koparmışlar. Bizim daha Mahkemeye yeni sunduğumuz cevaplarımızı nasıl oluyor da hemen yazılı olarak yanıtlayıyor diye itiraz etmişlerse de, Yargıç esas olanın sözlü savunmalar olduğunu belirterek kararını açıklamaya başlamış.

YEREL MAHKEME İŞÇİLERİ HAKLI BULUYOR

Kocaman ilin Yargıcı “Gereği düşünöldü, işçilerin ödenmeyen 4. dilim ücret zamlarının en yüksek işletme kredisi faiziyle birlikte ödenmesine” diye kararı okuyunca, salonda alkışlar, “var ol” sesleri, teşekkürler hepsi birbirine karışmış.

Mahkeme gerekçesinde ise uzun uzun olayı anlatarak söyle diyormuş:

Davacı A. Barbaros Tuluç vekili Av. Murat Özveri 23.08.1994 tarihli dava dilekçesi ile fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydı ile müvekkilinin 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük tarihli T.İ.S. nin 34/E maddesi amir hükümlerine rağmen eksik ödenen 5.817.000.-TL. ücret, 1.016.000.- TL. prim ve 332.000.-TL. fazla mesai ücreti alacağını 2822 Sayılı TSGLK nun 61’inci maddesi hükümleri gereğince Bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte yargılama gideri ve vekalet ücretinin davalıdan tahsiline karar verilmesini istemekle, yapılan açık yargılama sonunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÖLDÜ:

Davalı vekilleri : 16.09.1994 tarihli, 06.10.1994 ve 03.11.1995 tarihli cevap layihaları ve esasla ilgili savunma dilekçelerinde iş yerinde çalışan sendikalı davacı işçiyi temsilen Selüloz-İş Sendikasının, 2821 sayılı Yasa’nın 32. maddesinin koşullarına uygun dava açmadığını usul yönünden önce davanın red edilmesini, işverenin 233 sayılı kanun hükmündeki kararnameye tabi iktisadi devlet teşekkülü ve müessesesi bulunduğunu, sermayesinin tamamının Devlete ait bulunduğunu, 1994 yılında ülkenin içerisinde bulunduğu genel ekonomik koşullar hükümetin aldığı 5 Nisan 1994 tarihli ekonomik istikrar tedbirleri nedeni ile istenilen toplu iş sözleşmesi ücret farkını zamanında ödeyemez duruma girdiğini yararlarına Borçlar Kanununun 117. maddesinin koşullarının gerçekleştiğini, Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğünün 13.09.1994 tarihli genelgelerinde açıklandığı üzere ücret fark alacağını 15 Ocak 1995 tarihinde faizsiz olarak ödeneceğini, istek ödenmemiş ücreti kapsadığından, davanın kabul edilmesi halinde 2822 sayılı yasanın 61. maddesinde sözü edilen işletme kredisi faizinin uygulanmasına yer bulunmadığını, ancak genel hükümler çerçevesinde alacağı % 30 oranında faiz uygulanabileceğini, yöneticiler 657 sayılı yasaya tabi Devlet Memuru olduklarından Başbakanlık

Genelgesine (bu genelge suç teşkil etmediği sürece) yasal yönden uyulmak hükmümlülükleri bulunduğunu, açıklanan bu nedenlerle davanın reddine karar verilmesini istemişlerdir.

Selüloz-İş Sendikası ile Davalı işveren SEKA'yı temsilen Kamu-İş Sendikası arasında 03.02.1993 tarihinde imzalanan 01.07.1992-31.12.1994 dönemi için yürürlüğe giren Toplu İş Sözleşmesinin 34'üncü maddesinin E fıkrasına göre SEKA'da çalışan işçilere 30.06.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere işçi ücretlerine zam yapılması gerekmektedir. İşveren 01.07.1994 tarihinden dava tarihi olan 23.08.1994 tarihine kadar aradan geçen süre için çalışan işçilerin ve sendika üyesi olan işçilerin hak ettikleri toplu iş sözleşmesi farkını ödemiş değildir.

Dava Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan ücret ve sosyal hakların farkının toplamının tahsili davasıdır.

İzmit'te kurulu SEKA'da çalışan yaklaşık 2200 işçi ücret farklarının tahsili davasını açmak üzere sigorta sicil numarası, işyeri sicil numarası, işyerinin adı yazılı bir muvafakatnameyi üyesi buldukları Selüloz-İş Sendikasına vermişlerdir. Muvafakatnamede açıkça muvafakatname veren, muvafakatname alan ibareleri yazılı olup, muvafakatnameyi veren sütunun karşısına davacı işçinin adı, muvafakatname alan sütunun karşısına Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi yazılmıştır. Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi Avukatlarının ve tevkil edecekleri avukatların beni temsiline yetki veriyorum sözleri yazılmıştır.

İşçilerin amacı, yürürlükteki toplu iş sözleşmesinin 34'üncü maddesine göre 1 Temmuz 1994 tarihinden itibaren ücretlerine yapılması gereken ücret zammı farkının tahsil edilebilmesi için üyesi bulunduğu sendikaca bir eda davasını sağlamaktır. Sendikada kendisine muvafakatname veren ve yazılı başvuruda bulunan üyesi işçiyi temsilen sendikanın kadrolu avukatları aracılığı ile bu davayı açmıştır. 2821 Sayılı Yasa'nın 32. maddesine uygun olarak davanın açıldığı kabul edilmiştir.

Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan ücret artış farkını işveren zamanında ödemediğinden bu ücret farkının bir eda davası biçiminde sendika tarafından açıldığından davanın kabul edilmesi halinde 2822 sayılı Yasa'nın 61'inci maddesinde öngörülen işletme kredisi faizinin uygulanması gerektiği kabul edilmiştir. Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan ücretlerin zamanında ödenmemesi halinde bir yaptırım erki olarak 2822 sayılı Yasa'nın 61'inci maddesi Yasalarımıza girmiştir. Davacı vekilinin dilekçesine eklediği Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin emsal nitelikteki kararları da bu görüşü doğrulamaktadır.

İşveren yöneticilerininin 657 sayılı Yasaya tabi Devlet Memurları oldukları doğrudur. Bunların Başbakanlık genelgesine uygun hareket etmeleri de doğrudur. ancak Başbakanlık genelgesinin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret zammı farkını kaldırması, dondurması, veya ertelemesinin yasalara ve toplu iş sözleşmesinin yaptırım gücüne uygun olup olamayacağı tartışma konusudur.

İşveren toplu iş sözleşmesinden doğan ücret zammı farkını sözleşmeye uygun bir biçimde hesap ederek hakimliğimize göndermiştir. Bu konuda taraflar arasında bir uyuşmazlık yoktur. İşveren bu ücret zammı farkının doğmadığını inkar etmiş değildir. Bu alacağın miktarını açıkça kabul etmektedir. Ancak; ekonomik nedenlerle Başbakanlık genelgesi doğrultusunda bu ücret farklarınının 15 Ocak 1995 tarihinde faizsiz olarak ödenmesi gerektiğini savunmaktadır.

İşveren yararlarına Borçlar Kanunu'nun 117'nci maddesinin koşullarının gerçekleştiğini savunmaktadır. Borçlar Kanunu'nun 117'nci maddesi (borçluya isnad olunmayan haller münasebetiyle borcun ifası mümkün olmazsa borç sakıt olur) demektedir. İşveren borcun sakıt olduğunu savunmayıp temmuz ayına ait ücret farkını 6 ay sonra faizsiz ödemek istemektedir. Bu kabule göre olayda Borçlar Kanunu'nun 117'nci maddesinin koşulları gerçekleşmediği kabul edilmiştir. İşveren 30 Haziran 1994 tarihindeki, işçinin alması gereken aylık ücretleri ödemeye devam etmekte olup, sadece temmuz 1994 tarihindeki ücret artış farkını ödemek istememektedir. Bu fiili durum Borçlar Kanunu'nun 117'nci maddesi ile izah edilemez.

Başbakanlık işverene gönderdiği genelgede Türk-İş'le sağlanan mutabakat üzerine toplu iş sözleşmesinden doğan ücret farklarınının altışar ay gecikme ile ödenmesi gerektiğini bildirmiştir. Türk-İş'le mutabakata vardıklarına dair imzalı yazılı bir anlaşma metni ibraz edilmiş değildir. Yürürlükte bulunan Toplu İş Sözleşmesi bu sözleşmeyi imzalayan tarafları bağlar. Ve sözleşmede öngörülen yürürlüğe giren haklar bu sözleşmeden yararlanan işçiler için kazanılmış hak oluşturmuştur. Sözleşmeden yararlanma hakkına sahip, çalışan işçinin muvafakatı olmadan toplu iş sözleşmesinde taraf olmayan başka kuruluşların toplu iş sözleşmesinin ücret ödenmesi ile ilgili maddesini değiştirmeye, dondurmaya, faizsiz olarak ertelemeye, yürürlükteki Anayasa ve Yasalarımıza göre bir toplu iş sözleşmesinin tarafları Devletin Yasama erkine benzer biçimde objektif Hukuk kuralları koyma önceliğine ve erkine sahiptirler. Yürürlüğe giren bir toplu iş sözleşmesi ve sözleşmeden yararlanan işçi için artık bir yasa hükmündedir. İşçinin muvafakatı olmadan başka güç ve kuruluşlar bu toplu iş sözleşmesinin ücret ödenmesi ile ilgili hükümlerini erteleme yetkisine sahip değillerdir.

Açıklanan bu nedenlerle açılan davanın kabulüne karar verilmiştir.

İşverenden gelen 28.10.1994 tarihli cevabi yazıda davacının 01.07.1994-23.08.1994 (dahil) tarihleri arasındaki toplam 54 günlük çalışması karşılığı yasal kesintiler düşüldükten sonra ücret, prim ve fazla mesai olarak hak edilen net miktar 8.201.102 TL. olarak bildirilmiştir. Davacı ise 7.165.000., TL. istemiştir. Fazlaya dair haklar saklı tutularak isteğe bağlı kalınarak davanın kabulüne karar verilmiştir.

Aynı gerekçe ile aynı işveren aleyhine mahkememize 2.200 civarında dava açılmıştır. Bir davanın kabulü halinde geri kalan davaların anlaşarak ücret farkının ödenmesi mümkün olduğu görüşü ile ve dava ekonomisi göz önüne alınarak önce sadece bu pilot dava karara çıkarılmıştır.

HÜKÜM:

Gerekçe kısmında açıklandığı üzere 01.07.1994-23.08.1994 (dahil) tarihleri arasında 54 günlük ücret, prim ve fazla mesai karşılığı (net) davacı 8.201.102.- TL.'ye hak kazanmış ise de isteğe bağlı kalınarak fazlaya dair haklar saklı tutularak 7.165.000.- TL. ücret farkı alacağına 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi gereğince 23.08.1994 tarihinden itibaren en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden davalıdan alınarak davacıya verilmesine..."

İŞÇİLER MUTLU, İŞÇİLERİN BÜYÜK BAŞKANINDAN SES YOK

İşçilerin ilk mahkemeyi kazanmaları, aralarında bayram havası estirmiş. Kendini Arayanlar Ülkesi'ne ölçü denilen şey hiç uğramadığı için sevinçler de, başarılar da, üzüntüler gibi büyük coşkular yaratmış, Miniminnacık sendikandan telefonları, faksları kitlenmiş. Kimisi arayıp kutluyor, kimisi sonucu istiyormuş.

Uçuk avukat ise zevkten dört köşe kasım kasım kasılarak ortalıkta dolaşüyor, büyük bir gururla gelen telefonlara çıkıyormuş. Hatta uçuk avukatın görmemiş kızkardeşi ta İstanbul'dan çiçek bile göndermiş.

Seka işçisinin zaferi

Senkasız Selülöz-İs'in çevresinde kapılanan Seka işçileri, haksızlığın hükümlerine bütün kamu işçileri adınla çok büyük bir zafer kazandı. Kocaeli İş Mahkemesi, hükümetin zaımedip ezilme fırsatı için, piyasada en yüksek banka faizinin uygulanmasını kararlandırdı.

Türk-İs zor durumda

1. İşçilerin 40 binlik birer tutarda ücret talep etmeleri, ücretleri daha fazla olması istemesi, Sendikası'nın bu talebinin kabul edilmesini istemesi, Sendikası'nın bu talebinin kabul edilmesini istemesi...
2. İşçilerin 40 binlik birer tutarda ücret talep etmeleri, ücretleri daha fazla olması istemesi, Sendikası'nın bu talebinin kabul edilmesini istemesi, Sendikası'nın bu talebinin kabul edilmesini istemesi...

KOCAELİ İŞ MAHKEMESİ'NE GÖRE, SENDİKALANIN İŞÇİLERİNİN ÜCRETİNİN EN YÜKSEK BANKA FAİZİNİN UYGULANMASINI İSTEDİĞİ...

TARİHİ KARAR

İş Mahkemesi'nin 10 Eylül 1980'de verdiği karar, Seka işçilerinin zaferi oldu. İş Mahkemesi, hükümetin zaımedip ezilme fırsatı için, piyasada en yüksek banka faizinin uygulanmasını kararlandırdı.

YASASIN ADALET

Çocuk işçileri çalıştırmaya devam eden işverenler, işçi haklarını ihlal eden işverenler... İş Mahkemesi'nin 10 Eylül 1980'de verdiği karar, Seka işçilerinin zaferi oldu.

Duyurulmuş davaların koşullarında...

SEKA'ya, geçmişte tahakkuk ettirilmeden önceki maddeler ile tahakkuk ettirilmeden önceki maddeler... (Tevfik Özdemir)

Mahkeme, SEKA'lıryı haklı buldu

Talebi alamadıkları için zor durumda olan işçilerin taleplerini karşılamak için mahkeme, Sendikası'nın taleplerini kabul etti. Mahkeme, Seka işçilerinin taleplerini kabul etti. Mahkeme, Seka işçilerinin taleplerini kabul etti.

Yarardan ücret dersi

İşçilerin sendikalarını haklarında tutmaları için... İşçilerin sendikalarını haklarında tutmaları için... İşçilerin sendikalarını haklarında tutmaları için...

İşçiler faizde gol attı

SEKA İşçilerinin ertelenen ücret zammı nedeniyle açtığı dava sonuçlandı. Mahkeme, işçilere en yüksek işletme faizi esas alınarak gecikme faizi ödenmesine karar verdi.

Ufuk KAPTAN - KOCAELİ

AŞÇININ EVRENİNDEN

ŞUKRAN SONER

Şimdi Ne Yapacaklar?

Kamu işçisi, sendikası derjörleşti, işçilerin haklarını koruyacakları için... İşçilerin haklarını koruyacakları için... İşçilerin haklarını koruyacakları için...

SEKA İznit Müessesesi'ndeki 2 bin 200 işçi, hükümetin toplu sözleşme farklarını 6 ay ertelenmesi aleyhine Kocaeli İş Mahkemeleri'nde açtıkları davayı kazandı. Hükümet kamu kesiminde enflasyona endekslı ücret zammı farkını 6 ay ertelenmesi aleyhine Kocaeli İş Mahkemeleri'nde açtıkları davayı kazandı. İş Mahkemesi hükümetin enflasyona endekslı ücret zammı farkını 6 ay ertelenmesi aleyhine Kocaeli İş Mahkemeleri'nde açtıkları davayı kazandı.

Kısaca herkes sevinç çılgınlıkları atıp bayram yaparken büyük konfederasyondan hiç ses çıkmıyormuş. İşçilerin büyük başkanının bu vakur tavrını her zaman olduğu gibi yanlış anlayan bir köşe yazarı ise almış kalemi eline “şimdi ne yapacaklar” diye, Büyük Büyük Başkanın vatanseverliğini eleştirmeye başlamış.

VATANINI SEVMEYEN İŞÇİ KİTLESİ BÜYÜYOR, BAŞKA İŞÇİLER DE DAVA AÇMA YOLUNA GİDİYORLAR

Bozgunculuk bulaşıcıdır. Üstelik, Hükümetin IMF gibi bir ülke dostuna söz verdiği, vatansever işadamlarına % 50 faizli hazine bonolarıyla borçlandığı koşullarda, işçilerin Büyük Büyük Başkanının önderliğinde oluşturulan milli mutabakatın yara almasına, işçiler arasında bozgunculuğun doğmasına yol açacak bir gelişme var ise üzerinde iyi düşünmek gerekir.

Miniminnacık sendikanın davaları kazanmasıyla birlikte de işte böyle üzerinde iyi düşünülmesi gereken bir durum ortaya çıkmış.

Başta İstanbul olmak üzere ülkenin her yanında işçiler şubeleri aracılığı ile ya da bireysel olarak davalar açmaya başlamışlar. Bu isyankarların arasına Büyük Büyük Başkanın kendi sendikasından bir şube başkanı da katılmaz mı...

İşte bu hiç kabullenilemez. İşçilerin Büyük Büyük Başkanı kızmış, köpürmüş ve öfkesini şubenin telefonlarını fakslarını kapatarak dile getirmiş.

DAVALARI HER YERDE İŞÇİLER KAZANIYOR

Kocaman ilin İş Mahkemesinin kararlarını miniminnacık sendikanın diğer yerlerde açmış olduğu davalardaki olumlu kararlar izlemiştir.

Bayram Meral kendi sendikasını da böldü

TÜRK - İŞ'Tİ
bölünme
noktasına
getirmesine
rağmen enflasyon
farkı protokolünü imzalayan
Başkan Bayram Meral, kendi

ÇAY, BALIKESİR, KASTAMONU ÇAYCUMA, SİLİFKE Mahkemeleri de işçilerin lehine karar vermişler. Dalaman iş mahkemesi ise kararında şöyle diyor. (Bu mahkemelerin verdikleri kararlar aynen ekte yer almaktadır.)

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

1- Davacı vekili dilekçesi ile, müvekkilinin halen davalı işyerinde çalıştığını, işyerinde örgütlü Selüloz-İş Sendikası ile davalı işyerinin üyesi bulunduğu Kamu-İş Sendikası arasında imzalanan 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük tarihli T.İ.S.'nin 34/E maddesi, işyerinde çalışan işçilerin "30.06.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere D.İ.E.1987=100 Temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları Türkiye genel indeksinin Haziran 1994 indeks sayısının Aralık 1993 indeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır" hükmünün amir olduğunu, bu oranın D.İ.E.'nce % 61.1 olarak açıklandığını, Selüloz-İş Sendikasının Kamu-İş Sendikasına belirlenen değişim oranına göre zam yapılmasını istediğini Davalı işverenin, T.İ.S. nin amir hükmüne, sendikanın uyarılarına karşın 01.07.1994 tarihinden itibaren ödenmesi gereken zammı ödemekten kaçınması üzerine eksik ödenen ücret ve ücrete bağlı artması gereken prim ve fazla mesai ücret farklarının tahsili için dava açmak zorunda kaldıklarını.

Bu nedenlerle fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla eksik ödenen; 6.167.000.- TL. ücret, 981.000.-TL. prim ve 567.000.- TL. fazla mesai olmak üzere toplam 7.715.000.- TL. fark alacağına, 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini talep etmiş, ilk oturumda da bu talebini 01.07.1994-14.08.1994 tarihlerini kapsar şekilde daraltıklarını beyan etmiştir.

2- Davalı vekili cevap layihası ile, davacı iddiası gibi belirtilen şekilde T.İ.S.'nin mevcut olduğunu, 34/E maddesinin dosyaya ibraz edilen şekilde tanzim olduğunu, açılan davanın usul ve Yasa hükümlerine aykırı olduğunu, Tüzel kişilerin yalnız tüzel kişinin ve üyelerinin genel nitelikteki haklarının korunması amacıyla dava açabileceklerini, üyelerinin kişisel nitelikteki hakları için dava açamayacaklarını dosyaya ibraz edilen muvafakatnamenin yazılı yetki belgesi niteliğini haiz olmadığını, davanın bu yönüyle husumet yönünden, esasa ilişkin olarak da müvekkilinin elinde olmayan nedenlerle uygulamadığını, iddia edilen T.İ.S.'nin ihtilafa konu maddesinin belirlenen zamanda uygulanmasının mümkün olmadığını, sermayenin tamamının devlete ait olduğunu, bu nedenlerle Hükümetin karar ve talimatlarına uymakla yükümlü ve görevli olduklarını, 5 Nisan'da ilan edilip, uygulamaya konan ekonomik tedbirlerin uygulanmasına dayalı Hükümet emirlerine, her kamu kuruluşu ve kamu görevlisi gibi müvekkilinin de uyduğunu, bu emir ve talimatlar sonucu elde olmayan nedenler ile borcun edasının imkansızlaştığını ve BK. 117 md. gereğince de borcun sakıt olduğunu açılan eda davasının reddine karar verilmesini beyan etmiştir.

3- Dava 2822 Sayılı Yasanın 61. maddesine dayalıdır.

4- Toplu İş Sözleşmeleri, İşçi Sendikası ile İşveren Sendikası veya Sendika üyesi olmayan işveren arasında, hizmet akdinin yapılması, muhtevası ve sona ermesi ile ilgili hükümleri düzenlemek için yapılan tarafların karşılıklı hak ve borçlarını, sözleşmenin uygulanması ve denetimi ile uyuşmazlıkların çözümü yollarına ilişkin hükümleri de içerebilen yazılı bir sözleşmedir. Bu T.İ.S.'nin hem yasal ve hem de doktriner tanımıdır. T.İ.S.'nin diğer bir özelliği ise, bu sözleşmede belirlenen sürelerin çalışma hayatında istikrar yaratmasıdır, işçi kararlaştırılan çalışma koşullarının özellikle ücretin devamlılığını gözönünde tutarak mali durumunu ona göre ayarlaması, işverenin ise mali hükümlerin belirliliği ve sürekliliği sayesinde maliyet ve yatırım hesaplarını kolaylıkla yapmasını sağlar. İşte taraflar arasında bu bağlamda bir Toplu İş Sözleşmesinin mevcut olduğunu, yürürlükte bulunduğu, 34/E maddesinin dosyaya ibraz edilen şekilde olduğu tarafların kabulüdür, burada ihtilaf yoktur.

İhtilaf noktaları olarak;

a) D.İ.E.'nce belirlenen değişim oranına ait belge,

b) Sendikaya üye işçi tarafından verilen muvafakatname ve vekilce açılan davanın yetkiden yoksun oluş nedeni ile aktif dava ehliyetinin bulunmaması.

c) T.İ.S.'nin 34/E maddesinin talep edilen 01.07.1994-14.08.1994 tarihleri arasında bu maddeye göre DİE.'nce belirlenen % 61.1 lik fark artışın uygulanması halinde ücret, prim ve fazla mesaiden doğacak fark alacak miktarı,

d) Davalı vekilinin, bir devlet kuruluşu olarak devletin aldığı tedbirlere ve verilen emir ve talimatlara uyma zorunluluğunun serbest iradelerini elde olmayan nedenlerle kısıtladığı ve bunun sonucunda T.İ.S.'nin 34/E maddesinin fark artışa ilişkin kısmının belirtilen tarihte yürürlüğe koymanın imkansızlaştırıldığı, dolayısıyla BK.nun 117. maddesine göre borcun sakıt olduğu,

e) Uygulanacak faiz oranının ne olacağı noktasında toplanmaktadır.

2822 Sayılı Yasanın 2. maddesi ile T.İ.S.'nin normatif kısmı yani, hizmet akdinin yapılması, muhtevası ve sona ermesi ile ilgili olarak sözleşmenin taraflarına yasa koyucu gibi emredici kuralları koyabilme hakkı tanındığı, Yüksek Yargıtay 9. HD. ve HGK. nun normatif hükümlerin "Objektif Hukuk Kuralları" ve "Maddi anlamda Yasa Hükümleri" niteliğinde olduğu görüşünü benimsemektedir. TİS'nin normatif hükümleri içerisinde yer alan hizmet akdinin muhtevasına ilişkin hükümler ücret, prim ve fazla çalışma gibi davacının taleplerini içermektedir.

Bütün bu anlatımlar muvacehesinde;

a) Taraflar arasında mevcut ve halen yürürlükte bulunan TİS'nin 34/E maddesi "Maddi anlamda Yasa Hükümü" kabul edilmiştir. DİE'nce değişim oranına ilişkin ve 34/E maddesine dayalı belge dosyaya ibraz edilmiş oranın % 61.1 olduğu belirlenmiştir.

b) Dosyaya ibraz edilen muvafakatname ve buna dayalı olarak verilen vekaletname 2821 Sayılı Yasa'nın 32/3 maddesine uygun olup, buna ilişkin davalı itirazları ilk oturumda reddedilmiştir.

c) BK. 117 Maddesinin işbu davada uygulanması olanağı yoktur. Çünkü, cevap layihası incelendiğinde de görüleceği üzere emir ve talimatlar sonucu elde olmayan nedenlerle TİS'nin 34/E maddesinde öngörülen artışın ödenemediği ve bu suretle borcun sakıt olduğu davalı vekilince beyan edilmiştir. Aksi anlatımla eğer emir ve talimatlar olmazsa T.İ.S.'nin 34/E maddesinde öngörülen fark zam-

mın uygulanabileceği sonucu çıkmaktadır. Esasen aslolan taraflar arasında "Maddi anlamda Yasa Hükmü" sayılan T.İ.S.'nin 34/E maddesinin uygulanmasıdır. Fakat bu işverence uygulanmamıştır. Kaldı ki davalı Müesseseye işçilerine halen ücret ödemeye devam etmekte ticari faaliyetlerine devam etmekte ve öngörülen zammı da ileri bir tarihte ödemeyi kabul etmesi de maruf bir vaki'dir. Bu itirazda açıklanan gerekçe ile kabul görmemiştir.

d) Davalı Müesseseye müzekkere yazılarak DİE'nce belirlenen % 61.1'lik artış oranının uygulanması halinde ödenmesi gereken miktarlar sorulmuş ve verilen cevabi yazıda buna ilişkin fark alacakları miktarı net olarak bildirilmiştir.

e) Uygulanacak faiz konusunda 2822 Sayılı Yasa'nın 61. maddesinin açık hükmü ve Yüksek Yargıtay'ın da emsal kararları ile benimsediği gibi Bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden temerrüt faizi uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak;

Toplam talep	: 7.715.000.- TL.
Davalı tarafça bildirilen	: 10.094.171.-TL. dir.

Bu durumda fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydı ile 7.715.000.- TL. alacağın dava tarihinden itibaren 2822 Sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmesi gerekmiştir.

HÜKÜM : Yukarıda açıklanan gerekçe altında;

DAVANIN KABULÜ İLE, Fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla 7.715.000.-TL. toplam ücret, prim ve fazla mesai fark alacağının dava tarihinden itibaren 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

Peşin alınan harcın mahsubu ile bakiye 207.740.- TL. harcın davalıdan alınmasına, Davacı tarafından yapılan 139.000.-TL. yargılama giderinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine.

Davacı kendini vekille temsil ettirdiğinden Av. As.Üc. tarifesinin 4/2 maddesi hükümleri dikkate alınarak hesaplanan ve takdir edilen 380.000.- TL. ücreti vekaletin davalıdan alınarak davacıya verilmesine.

Dair karar, taraf vekillerinin yüzünde temyizi kabil olmak üzere açıkça okundu, usulen anlatıldı, kanun yolları gösterildi. 16.11.1994

KATİP

HAKİM 32457

Ücretlerimizin ödenmesi için hükümeti açtıkları davalar işçilerin lehine sonuçlanıyor

İşçiden, hükümete dava yağmuru

15 YÜZ TEKİR
OLUNUS GİRİŞİ

ADANA/ANKARA - (DHA) İşçi hakları davaları, hükümetin açtığı davaların karşılığında işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor.

İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor.

İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor.

İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor.

İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor. İşçilerin hükümeti açtığı davaların karşılığında hükümetin işçilerin lehine sonuçlanıyor.

BAKAN İŞÇİLERE SAHİP ÇIKIYOR!!!

Başıbozukluk bulaşıcıdır ama, başıbozuklara karşı Kendini Arayanlar Ülkesi de elbette ki sahipsiz değildir.

Bir düşünün; Hükümetin koskoca bakanlarıyla, işçilerin koskocaman konfederasyonu anlaşacaklar, birileri de “biz bu anlaşmayı tanımıyoruz” deyip davalar açacaklar, bu sorumsuzlukları da yanlarına kâr kalacak. Olacak şey mi. Kendini Arayanlar Ülkesinin devleti sahipsiz mi?

Sahipsiz olmadığını Hükümetin Toplu İş Sözleşmelerinden sorumlu devlet bakanı işçilerin haklarının aranmasını “ekmekle oynamak” olarak nitelendirip göstermiş ve işten çıkartma tehdidiyle kirbarca bozguncuları uyarmış.

Bakan hep yaptığı gibi önce büyük konfederasyonu “ülke koşulları karşısında sorumlu tutum” takınması nedeniyle takdirle karşıladığını, Dava açan sendikaların bu sorumlu tutumun dışında kaldıklarını belirterek büyük büyük konfederasyona şükranlarını bir kez daha sunup, davaların henüz daha mahalli mahkeme aşamasında olduğunu elbette ki temyiz yoluna başvuracaklarını hatırlatıp, bu bozguncu işçilerin kendi bindikleri dalı kestiklerini vurgulayarak uyarmış ve “Eğer davalar yaygınlaşırsa ve kurumlar altından kalkılamaz mali yüklerle muhatap olurlarsa yapılacak şey işçi çıkarmadır. Ekmek kapısının kapanması nok-

İşçi davayı kazandı; işini kaybedecek

►Devlet Bakanı Daçe, işçilerin kazandığı alacak davalarını değerlendirdi: 'Mali yükün bedeli, işçi çıkarımı.'

ANKARA (Cumhuriyet Bülrosu)- Devlet Bakanı Bekir Sami Daçe, hükümetin toplu sözleşme farklarını ödemediği işçilerin ücret alacaklarının, faiz eklenerek ödenmesi yönündeki yargı kararlarına uyulacağını, ancak "altından kalkılmayacak mali yüklere karşı yapılacak şeyin işçi çıkarımı olduğunu" söyledi.

Sendikal çıkar ve geçici kazanımlar için "ekmekde oynamanın sorumlusunun hükümet olmayacağını" savunan Daçe, ülke koşulları karşısında "sorumlu tutum takındığını" vurguladığı Türk-İş'i takdir ettiklerini belirtirken, işçi alacakları için dava açan sendikaların bu sorumluluğun dışında kalmayı

yeğlediklerini söyledi.

Devlet Bakanı Bekir Sami Daçe, kamu işçilerinin toplu sözleşme alacaklarının, faiziyle birlikte ödenmesi yönündeki yargı kararları konusunda Cumhuriyet'in sorularına, şu yanıtları verdi:

- Yargı kararlarının, toplu sözleşmelerde öngörülen artışların ödenmesi konusunda, Türk-İş ile hükümet arasındaki anlaşmaya koşut olmamasını nasıl karşılıyorsunuz?

- Öncelikle şunu vurgulamak istiyorum; Türk-İş'in bu konuda takındığı sorumlu tutumu şükranla karşılıyor, takdir ediyoruz. Ülke koşullarını dikkate alarak, fedakârlık ihtiyacı, çarelere katkı ihtiyacı Türk-İş'e ha-

kim olmuştur. Ancak bazı sendikalar, bu tutumu benimseyerek, münferit biçimde dava açma yoluna gitmişlerdir. Kararlar, henüz mahalli mahkemelerin vermiş olduğu kararlardır. Temyiz aşaması vardır ve temyiz yolu, haliyle kullanılacaktır.

- Davalar yayıldıkça, Türk-İş yönetiminin de, bu konuda zor durumda kaldığı biliniyor..

- Eğer bunlar yaygınlaşırsa ve kurumlar altından kalkamaz mali yüklerle muhatap olurlarsa, yapılacak şey, işçi çıkarmadır. Kurumlar, işçi çıkarma yoluna gideceklerdir. Ekmek kapısının kapanması noktasına kadar gidecek bir tabloyu, işçi kendisi yaratırsa, sendikalar kendileri yaratırsa, onlar işçiyeye nasıl hesap vereceklerdir. İşin tek boyutlu olarak, sadece sendikal çıkar açısından düşünülmesi, sadece geçici bir kazanım için insanları ekmeğiyle oynanması gibi bir sonuç ortaya çıkacaksa, bunun herhalde bir sorumlusu olacaktır, bu da hükümet olmayacaktır.

- Seçenekler varsayıldığı kadar çok değil mi?

- Değil tabii.

tasına kadar gidecek bir tabloyu, işçi kendisi yaratırsa, Sendikalar kendileri yaratırsa onlar işçiyeye nasıl hesap verecektir" demiş.

Bakanın sorumlu, vatandaşının işini, ekmeğini düşünen, vatandaş, devleti korumak için sarf ettiği sözleri yine kimi bozguncu köşe yazarları "hem işçinin hakkını gasp ediyorlar" hem de hakkını aradığı için işçiyi tehdit ediyorlar diye nitelendirip Sayın Bakanı suçlamışlarsa da işçilerin Büyük-Büyük Konfederasyonu ve onların yöneticileri, Sayın Bakanın amacının bu olmadığını açıklayıp amacın, ekmek teknesini korumak olduğunu belirtirken, hiç bir kuşku duymamışlar nitekim, bunu basın yoluyla tüm kamuoyuna da duyurmuşlar.

İŞÇİNİN EVRENİNDEN

ŞÜKRAN SONER

Hem Gasp Hem de Şantaj

Çiller Hükümeti, Türk-İş'i suçuna ortak ederek, hem işçinin yasal alacağını gasp ediyor hem de işçinin yargı yolu ile hakkını arayıp alması halinde, işinden olacağı şantajını yapıyor.

Hükümet adına ilgili bakan **Bekir Sami Daçe**'nin açıklaması, hükümetin, çalışanın hak gaspında pervasızlığının, yüzüstülüğünün bir göstergesi. Daçe, yasa, hukuk dışı hak gaspında suç ortakları Türk-İş'e teşekkür ederken, gerçekleri tersyüz etmeye çabalyor.

Şu işe bakın: Ortada aynı hükümet ve Türk-İş yönetimi tarafından yürürlüğe konulmuş, işçinin gerçek ücretinde artışı değil, bir ölçüde gerilemeyi öngören, enflasyona bağlanmış bir ücret artışı verilmesi zorunluluğunu getiren toplu iş sözleşmeleri var. Hükümet, 5 Nisan Kararları, kendi yarattığı yüksek enflasyon ve çalışanları büyük ölçüde yoksullaştırma programı çerçevesinde bu parayı ödemek istemiyor. '*Çamura yatıyor.*'

Hükümet ve Türk-İş, yasa ve hukuku çiğneyerek, hak edilmiş alacağın altı ay sonra ödenmesini sağlayacak, hak gaspı niteliğinde ikinci bir anlaşmaya varıyor. Ancak yargı, açık yasa ve hukuk ilkeleri gereği, işçinin hak edilmiş, ödenmeyen alacağı için, geçerli banka faizinden ceza ile birlikte ödeme yapılmasına hükmediyor.

Hükümet ve Türk-İş, hak gaspı ile yetinmeyerek hak arayan işçi ve sendikaları vazgeçirmek üzere şantaj yoluna gidiyor.

Türk-İş, işçiyi satmasına karşı çıkan işçi ve yöneticileri geçici ihraçla cezalandırırken, hükümet, işten atma gibi ağır bir silahı kullanmayı seçiyor. Artık suç ortağı konumundaki hükümet ve Türk-İş'in işçiyi bir diğer şantaj aracı, yeni dönemin toplu sözleşmeleri: Yeni dönem sözleşmede şimdiden '*sıfır zam*' geleceği açıklanmış

içinde olan yerler var, üstelik bu sermaye yanlısı zihniyet örnek yargı kararlarını uygulamayacaktır” demiş. Üstüne üstlük seçim yılında olduklarına dikkat çekerek “Biz yanlış yaptıysak kongrelerimizde, temsilciler, işçiler bizden hesap sorar, biz doğruyuz” diye de, kendisini bir kez daha savunmak zorunda hissetmiş.

Şüphe kötü şeydir. Bir kez insanın beynine virüs gibi girerse her şeyden yerli yersiz kuşku duymaya, atalarımızın dediği gibi öküzün altında buzağı aramaya başlar. İşte bu kural, dava açıp bozgunculuk yapan işçiler için de hükümlerini yürütmeye başlamış.

Birileri diyormuş ki, bizim iş kötüye gidiyor. Bakan devletin batıp batmamasını bu davalara bağlayarak Yargıtay yolunu gösterdi, Büyük Konfederasyonun para sekreteri de açıkça biz seçim yılındayız, hata yapmış olsak 685 bin işçi bizden hesap sorar dedi. Devletin batmaması, hükümetle anlaşan Büyük Konfederasyonun haklı çıkması, dolayısıyla da koltuklarını riske atmamaları için bizim haksız çıkmamız, bu davayı yitirmiş olmamız lazım. Devletini seven bir bakan hukuk mukuk adına, devletin batmasına izin vermeyeceğine, büyük sendikacılarımızın da koltuklarını riske sokmayacaklarına göre, bu adamlar ne yapip yapar bu davaları Yargıtay’da bozdururlar.

Dilin kemiği yok, der mi der. Hele de dil şüpheyle birleşirse kemiksizliğinin verdiği oynaklık daha da artar. Bu nedenle de her şeyi söyler. Söylenenler uçuk avukatın, miniminnacık sendikanın ufacık Başkanının da kulağına gitmiş. Avukat aldırmamış ama miniminnacık sendikanın ufacık başkanı, “Bu söylenenler doğru olabilir mi? Yargıtay’da bir dümen döner mi?” diye sormadan edememiş.

Uçuk Avukat zafer sarhoşluğundan mı, Yargıtay’da çok güvendiğinden mi bilinmez ama, “bırak başkan” diye karşı çıkmış. “Yargıtay’dan aksi bir karar çıkması düşünülemez bile. Böyle iki kere ikinin dört edeceği kadar kesin olan bir davada yargıtay kendisini rezil etmez. Sakin ol, rahat ol, sakın Yargıtay’ı falan da karıştırma. Hukuk kendi bağımsızlığı içerisinde, Hukukun üstünlüğüne sahip çıkacaktır” diye uzun uzun nutuklar atmış. Ne yapsın miniminnacık sendikanın ufacık başkanı “Ben hukukçu değilim, Hukukçu daha iyisini bilir” diye sesini soluğunu kesmiş.

DAVA AÇANLARA TİS ÜCRET FARKLARI ÖDENMEYECEĞİ İLAN EDİLİYOR

Korku dağları beklermiş. Dava açan işçiler yavaş yavaş dağları bekleyen korkunun sarmalına itilmiş.

Korku; Dava açtınız, dava açtığınız için de sizlere herkese para öderken para ödenmeyecek. Yargıtay'a da çok fazla güvenmeyin. Açmış olduğunuz bu davaları pekala Yargıtay da bozabilir. İki eliniz kuruda kalır, diyormuş.

Korkular; bir gün hükümetin görüşüne yakın olduğu bilinen bir gazetede yüksek sesle ifade de edilmiş.

Gazete, manşetten verdiği haberinde, 1991'de Yargıtay'ın benzer bir davayı bozduğunu ileri sürüp, neler olabilir başlığı altında karar onarırsa, emsal teşkil edeceği, KİT'lerin bu yükün altından kalkamayacağı dolayısıyla da işçilerin işsiz kalacağı söyleniyor, bozulursa sendikaların yaklaşık 1.8 milyar lira mahkeme masrafına mahkum olacağı hatırlatılmış.

Korkunun peşesine hızla itilen insanlara, hem korkudan kurtulmanın hem de paralarına kavuşmalarının yolunu ise yine işçileri canından çok seven Toplu İş Sözleşmesinden sorumlu devlet bakanı göstermiş:

“Davadan feragat et, paranı al.” Peşinden de fedakar işçilerini, “işçiler ekmek kapılarının kıymetini bilecektir” diye onurlandırmayı da ihmal etmemiş.

'Kamu'daki işçinin gözü hükümette

"Dava açmıyorsanız, para almıyorsunuz" - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar

GİZLİ ÇEKİM

AKARINER - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar.

AKARINER - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar.

AKARINER - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar.

AKARINER - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar.

Kamu'daki işçinin gözü hükümette

AKARINER - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar.

AKARINER - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar.

Sendikali işçi sayısını azaltıyor

AKARINER - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar.

Grevlerin 18A milyon işçiyi kapattı oldu

AKARINER - Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar. Hükümetin emzalayan işçiler toplu sözleşme farklarını alacaklar.

MİNİMİNNACIK SENDİKANIN İŞÇİLERİ DİRENİYOR

Korku her zaman dağılmayı beraberinde getirmiyor. Korkutulmak, kimi zaman da birilerinin onuruna dokunabiliyor. Miniminnacık Sendikasının işçilerinde hak aramanın yarattığı gurur mu şahlanmış, aldatılmışlar mı, bilmiyorum ama ne korkutulmalara ne de dedikodulara hiç birisi kulak asmamış. Hiç birisi açmış oldukları davayı geri almamış, aksine davalara daha da bir asılmışlar.

Verilen kararlar en hızlı posta yoluyla Yargıtay'a gönderilmiş ve Yargıtay da bu davalara 17 Ocak 1995 olarak duruşma günü verilmiş.

Tam da bu günlerde, bir başka Yüksek Yargı organından, miniminnacık sendikayı rahatlatan bir karar çıkmış.

DANIŞTAY, HÜKÜMETİN GENELGESİNİ HUKUKA AYKIRI BULUYOR

Danıştay'a dava açan ortanca sendikanın davasını görüşen Danıştay, Toplu İş Sözleşmelerine genelgeyle müdahaleyi hukuka aykırı bularak yürütmeyi durdurma kararı vermiş.

Bu karar, miniminnacık sendika ve işçiler üzerinde olumlu rüzgarların esmesine, morallerin yükselmesine yol açmış.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince işin gereği düşünüldü :

İdarenin savunması alınıncaya kadar yürütmenin durdurulmasına karar verildiğinden, davalı idarenin savunmasının geldiği görülmekle, yürütmenin durdurulması istemi yeniden incelendi, işin gereği düşünüldü:

Toplu İş Sözleşmesi, işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında, hizmet akdinin yapılması, içeriği ve sona ermesi ile ilgili hususları düzenlemek üzere yapılan sözleşmedir.

Toplu İş Sözleşmelerinde, tarafların karşılıklı hak ve borçları, sözleşmenin uygulanması ve denetimi, uyuşmazlıkların çözümü için başvurulacak yollar da düzenlenir.

Çalışma koşullarının toplu iş sözleşmeleriyle düzenlenmesi mevzuatta tarafların sorumluluğuna bırakılmış olup; taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklarda ancak, toplu iş sözleşmesi hükümleri çerçevesinde incelenerek sonuçlandırılabilir.

Toplu İş Sözleşmesinde taraf olmayan üçüncü şahıslara, toplu iş sözleşmesi hükümlerine müdahale olanağı veren herhangi bir yasal düzenleme de bulunmamaktadır.

Bu durumda, kamu işyerlerinde uygulanacak Toplu İş Sözleşmelerine göre işçilere ödemesi gereken 4. ve 5. dilim ücret zamlarının ödeme tarihlerinin ertelenmesi yolunda çıkarılan Başbakanlık genelgesi toplu iş sözleşmesine müdahale anlamında olup, hukuka aykırı bulunduğundan, dava konusu genelgelerin yürütülmesinin durdurulmasına, tebligatın tamamlanmasına 27.12.1994 gününde oybirliğiyle karar verildi.

HUKUK KAVGASI YARGITAY'DA

Davalı kamu kuruluşlarının vekilleri, Yargıtay'a yazdıkları uzun temyiz dilekçelerinde, uzun uzun borcun Borçlar Yasası 117'nci maddesi hükümleri uyarınca borcun sakıt olduğunu, hükümetin ödemeyin emrinin objektif imkansızlık oluşturduğunu anlatarak,

“TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNİN DEVLET EGEMENLİĞİNİN DE ÜZERİNDE BİR GÜÇ OLAMAYACAĞINI” iddia etmişler. (Davalı vekillerinin savunmaları ektedir.)

Uçuk Avukat ise cevabında özetle Kendini Arayanlar Ülkesinin, Anayasasının 2. maddesinde Hukuk devleti olarak tanımlandığını, hukuk devletinde devlet dahil hiç kimsenin hukukun üstünde olamayacağını imzalanan T.İ.S.'nin de kanun hükmünde olduğunu iddia etmiş. Ve Savunmasında;

1) Dava, toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan EDA davasıdır. S.K. nun 32. maddesine uygun olarak üyesi işçinin yazılı müracaatı ile üyesini temsilen Müvekkil sendika tarafından açılmıştır.

2) Toplu İş Sözleşmesinin tarafları Selüloz-İş Sendikası ve davalı işverendir.

3) Anayasamızın 53. maddesi "*İşçiler ve İşverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler. Toplu İş Sözleşmesinin nasıl yapılacağı kanunla düzenlenir*" hükmüyle Toplu İş Sözleşmesi hakkına güvence getirmiştir.

4) 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu, Toplu İş Sözleşmesinin yapılmasını ve güvencelerini belirtmiştir.

Anayasa ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'na göre imzalanıp yürürlüğe giren bir toplu iş sözleşmesi içerdiği normatif hükümlerle çalışma yaşamını düzenleyen, uyulması zorunlu kanun hükmündedir.

Hiç bir kuruluşun, imzalanan Toplu İş Sözleşmesini işçilerin rızası olmadan değiştirme, uygulamama hakkı yoktur.

Özellikle de toplu iş sözleşmesinin tarafı olmayan Hükümet ve Türk-İş'in toplu iş sözleşmelerine müdahale etmeleri, var olan Yasal sistemimiz içerisinde hiç bir biçimde söz konusu olamaz.

5) Kaldı ki, Davalı İşverenin Hukuki Statüsünü düzenleyen 233 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin 16. maddesi, Davalı işverenin organlarının oluşumunun dışında, tümüyle özel hukuk hükümlerine tabi olduğunu açıkça belirtmektedir. Dolayısıyla Toplu İş Sözleşmesinin uygulanması konusunda davalı işverenle herhangi bir özel sektör işvereni arasında hiç bir fark yoktur. Bu nedenle de davalı işverenin, Hükümetin Genelgesiyle bağlı olduğunu iddia etmesinin hukuki bir bağlayıcılığı yoktur.

6) Davalı vekilinin BK 117. maddesine göre borcun sakıt olduğu savunmasının da olayımızla hiç bir ilişkisi yoktur. Gerçekten de, B.K.'nin 117. maddesi edimlerde imkansızlıktan söz edebilmek için;

a) Borçlunun iradesi dışında önceden öngörülemeyecek, objektif bir vak'anın olması,

b) İmkansızlığı doğuran bu objektif vak'anın hukuka aykırı olmaması,

c) ve son olarak da, borcun ifasının imkansız olması şartlarının bir arada bulunması koşulunu aramaktadır.

Olayımızda ise Davalı işveren için bu koşullardan hiç birisi gerçekleşmemiştir. Davalı işverenin hatta Hükümet'in borcu karşılayacak kaynakları mevcuttur, davalı işveren halen ticari faaliyetini sürdürmektedir. İşçi alacakları bankalarda bloke edilmiştir. Maliye Bakanı Aykon Doğan'ın basında çıkan demeçlerine göre, ödenecek para vardır. Ancak Uluslararası finans kuruluşlarına verilen sözler nedeniyle ödeme ertelenmek istenmektedir.

7) Türkiye Cumhuriyetinin niteliklerini belirleyen Anayasamızın 2. maddesinde, T.C. Devletin bir Hukuk devleti olduğu açıkça vurgulanmıştır.

Bir hukuk devletinde;

Anayasa ve Yasalarca güvence altına alınan, Yasalara uygun olarak imzalanmış ve yürürlüğe girerek işçiler açısından MÜKTESEP HAK haline gelmiş, kendisine Normatif hükümler içerme yetkisi verilmiş bir Toplu İş Sözleşmesinin, bu sözleşmenin tarafı dahi olmayan Hükümet ya da Türk-İş tarafından sözlü bir anlaşmaya dayanarak değiştirilmesi, bir hükmünün uygulanmaması düşünülemez.

8) Bir hukuk devletinde yapılması gereken; Yasaya, Yasa niteliğindeki toplu iş sözleşmesine aykırılık olduğunda, bu aykırılığın yaptırımını uygulamaktır.

Yerel Mahkemede, Hukuk Devleti olmanın Anayasa ve 2822 sayılı Yasayla T.İ.S. yle çerçevesi çizilen, çalışma mevzuattan gereklerini yerine getirerek Müvekkilin toplu iş

sözleşmesinin uygulanmamasından doğan alacağıının, TSGLK 61. maddesine göre Bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faiziyle birlikte tahsiline karar vermiştir. Karar usul ve yasaya uygundur.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda açıkladığımız nedenlerle usul ve yasaya uygun Yerel Mahkemenin 1994/100 E. ve 10.11.1994 tarihli Kararının ONANMASINA, davalı vekilinin yerinde olmayan temyiz sebeplerinin reddine karar verilmesini dilerim” demiş.

Sözlü yargılama günü gelip çattığında uçuk Avukat, umutlu, heyecanlı Yargıtay'a koşmuş. Savunmalar iddialar yapıp duruşma bit-

tikten sonra, kulakları Yargıtay'dan gelecek haberi beklemeye başlamışlar. Yargıtay'da kararın bilinmeyen bir nedenle ertelendiği, dosyanın 15 gün sonra heyet tarafından incelemeye alınacağı haberi gelince tüm moraller bir anda sıfıra inmiş.

YARGITAY'DA KARAR BEKLEDİKÇE KAYGI ARTIYOR

Yargıtay'daki duruşmadan sonra kararın bir türlü açıklanmaması meydanın fısıltı gazetesine kalmasına yol açmış. Öncelikle deneyimli hukukçular, bu iş uzamışsa, karar bozulacaktır yorumunu yapmaya başlamışlar.

Bir başka yorum ise kararın işçilerin lehine olduğu ancak, Hükümetin memura ek zam yapma kararı uygulanmadan açıklanmayacağı, açıklanırsa, yargı mensuplarının bu zammın dışında tutulacağı yolundaymış.

Bunun aksini iddia edenler de çıkıyormuş. Bunlar, memura ek zam yapma yetkisi veren yetki yasası taslağının ilk şeklinde yargı mensupları yoktu. Taslak komisyonda incelenirken, yargı mensuplarını da kapsayan yeni bir taslak meclise sunuldu ve sayın başbakanın emriyle iki taslak, yargı mensuplarını da kapsayacak şekilde birleştirildi. Karar işçilerin aleyhine çıkacak. Böylece Hükümet, aleyhte karar çıktığında işçiye ödeyeceği paranın çok azını yargı mensuplarına vererek, hem yapmış olduğu hukuk dışı eylemini meşrulaştıracak hem IMF'ye vermiş olduğu sözü tutmuş olacak diyorlarmış.

Hatta daha ileri gidip, Yargıtay'ın iş davalarına bakan dairesine, Bakanlık Personel Dairesi'nden gelen üyesiyle, Toplu İş Sözleşmelerinden sorumlu devlet bakanının bu davaları görüştüğü, bakanın yerel mahkeme kararının onanması halinde devletin batacağını, devlete sahip çıkılması gerektiğini söyleyerek kararın bozulmasını istediğini bile ileri sürmüşler.

Bu dedikoduları duydukça endişelenip, "Tanıdık bildik, hukuka saygılı abilerimiz var, şu işin aslını bir soralım" diyen miniminnacık

sendikanın ufacık Başkanına uçuk Avukat ısrarla karşı çıkıyor, Bunların hepsi teyatürdür Sayın Başkan, bu ülkede hukuk var, hukuk devleti var, sakın birilerini karıştıрма, bu yüce Yargıtay'a saygısızlık olur" diye karşı çıkıyormuş. Hatta, bu karar 1'e karşı 4 oyla lehimize onandı diye de kendinden emin bir şekilde konuşup duruyormuş.

YARGITAY, İŞÇİYİ FEDAKARLIĞA ZORLUYOR

Nihayet 31.01.1995 günü bir ajansın geçtiği haber bomba gibi patlamış. Ajansa göre Yargıtay davaları "faizden" işçilerin aleyhine bozmuş.

Uçuk hukukçu, miniminnacık sendikanın ufacık Başkanı, densiz Sendikanın Başkanı hepsi şok olmuşlar. Yargıtay'a koşmuşlar, kalem haberi doğrulamış. Karar üçte iki çoğunlukla bozulmuş. Gerçekçe ise bir hafta sonra açıklanmış.

Yargıtay'ın çoğunluğu, 5 Nisan kararlarının ülkede olağanüstü koşullar yaşattığını, toplumda herkesin fedakarlık yaptığını, işverenlere ek vergiler konduğunu, memurlara düşük ücretler öndediğini, bu koşullarda, "beklenmeyen şartların getirdiği yükler karşısında ülke insanının belli oranlarda da olsa fedakarlığı paylaşması gerektiği anlatılıyor bu nedenlerle de İDARENİN TEKLİF ETTİĞİ ÖDEME PLANININ UYARLAMA ÖNERİSİ OLARAK KABULÜ VE BU ÖNERİNİN DEĞİŞEN ŞARTLAR NEDENİYLE YERİNDE GÖRÜLEREK DAVANIN REDDİNE KARAR VERİLMESİ GEREKİRKEN YAZILI ŞEKİLDE HÜCUM TESİSİ HATALI OLUP BOZMAYI GEREKTİRMİŞTİR" deniliyormuş.

Yargıtay'ın çoğunluğunu oluşturan bu hukuk yaratıcı, yüksek ücretlerle devleti milleti soyup soğana çeviren işçilere karşı devleti koruma aşkıyla yanıp tutuşan, bu aşkla, Anayasanın 2. maddesini, hukuk devleti ilkesini, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nı, ILO sözleşmelerini, Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası'nı, fiilen yürürlükten kaldırmayı, Hükümetin sınıfsal tercihlerine göre hukuku yorumlamayı bile göze alan, büyük hukukçuların yanında, aynı dairede,

Yasaların, Hukuk devletinin üstünlüğü gibi demode olmuş, çağdışı kalmış ilkelere halen bağlı kalan dinazor yargıçlar da varmış. Onlar ise yazdıkları muhalefet şerhinde,

“Toplu İş Sözleşmesinde ücret zammının enflasyon ölçüsüne bağlanmasından amacın, işçinin ücretini para değerindeki düşmelere karşı korumak olduğu, işletmelerin ürünlerine yapmış oldukları zamlarla, enflasyonun etkisinden korunabildiklerini, bu nedenle işçi-işveren ilişkilerinde edimler arasındaki dengeler bozulmadığı, enflasyonun ülkemizde öngörülemeyecek bir mesele olmadığı, kaldı ki uyarılma davası denilen istisnai dava türünün Toplu İş Sözleşmelerine uygulanamayacağı TİS Hukukunun kendine özgü özel kuralları olduğu, ILO sözleşmeleriyle güvence altına alınan TİS’lerinin tek taraflı olarak değiştirilemeyeceği, esasen davacının da böyle bir savunmasının olmadığı, para borçlarında imkansızlığın olmayacağı, Davalı KİT ve Müesseselerinin özel hukuk hükümlerine tabi olduğu konfederasyonların Toplu İş Sözleşmesi yetkisinin hukuk sistemimiz içerisinde yer almadığı hatırlatılarak kararın onanmasını istiyorlarmış.

YARGITAYIN, BOZGUNCU İŞÇİLERİ FEDAKAR YAPAN KARARI

DAVALI: SEKA İzmit Müessese Müdürlüğü adına Av. Kazım Güvenç

DAVA: Taraflar arasındaki TİS farkı, fazla çalışma parası, ücret ve prim alacağıнын ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda; ilamda yazılı nedenlerle gerçekleşen miktarın faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin hükmün süresi içinde duruşmalı olarak temyizen incelenmesi davalı avukatınca istenilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 17.01.1995 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü davalı adına Avukat Kazım Güvenç ve Hüseyin Güzel ile karşı taraf adına Avukat Murat Özveri geldiler. Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek bırakılan günde dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı işyerinde uygulanmakta olan 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük süreli Toplu İş Sözleşmesinin 34/E maddesinde öngörülen “işyerinde çalışan işçilerin 30.06.1994 tarihindeki çıplak ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere D.İ.E. 1987=100 Temel Yıllı, Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli İndeksinin, Haziran 1994’teki sayısının Aralık 1993 İndeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır” hükmünün davalı işverence uygulanmadığını bildirerek fark ücret, prim ve fazla mesai alacaklarının işletme kredisi faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı idare cevap dilekçesinde özetle; toplu iş sözleşmesinin yürürlüğe girmesinden sonra uygulanmasına belli süre devam edildiğini, daha sonra Türkiye genelinde büyük ekonomik gelişmeler oluştuğunu, bu nedenle Hükümetçe ekonomik tedbirler alınması gereğinin ortaya çıktığını ve 5 Nisan 1994’te alınan ekonomik tedbirler paketinin uygulamaya konulduğunu, bu tedbirler paketine tüm kamu kurum ve kuruluşlarının uymak zorunda kaldığını, müvekkili idarenin de bunlar arasında bulunduğunu, Hükümetçe dava konusu edilen dönemle ilgili olarak toplu iş sözleşmesi zamlarının ödenmesinin bir genelge ile belli bir plana bağlandığını, kendilerinin de plana uyduklarını ve “borcun edasının imkansız hale geldiğini” savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece istek doğrultusunda hüküm tesis edilmiştir.

Taraflar arasında; dava konusu edilen isteklerin toplu iş sözleşmesinde öngörüldüğü, 1994 Temmuz ayı itibariyle altı aylık zam oranının % 61.1 olarak kabul edilmesi gerektiği, davalı idarenin bu ücret zamlarını uygulamadığı, Hükümetçe alınan ekonomik tedbirler ve genelge uyarınca bu zamların bir plan dahilinde taksitlendirildiği hususlarında bir uyuşmazlık yoktur.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, tarafların serbest iradeleriyle usulüne uygun biçimde, işyerinde uygulanmak üzere düzenlenmiş bulunan TİS bağlayıcı niteliktedir. Bu itibarla, normal koşullarda, böyle bir TİS’ne hâkimin müdahalesinden söz edilemez.

Toplu İş Sözleşmesinin yürürlük başlangıç ve imza tarihlerinden sonra, Türkiye’nin ekonomik bir krize girdiği, normalde beklenilmeyen ve tahmin edilmeyen durumların oluştuğu, bu ağır ekonomik bunalımdan çıkmak için Hükümetin bir dizi tedbirler almak zorunda kaldığı ve bu cümleden olarak da kamu kurum ve kuruluşlarında tasarruf tedbirlerine başvurduğu, memur ve işçi alım-

larını dondurduğu, yeni vergiler ihdas ettiği, ek vergiler getirdiği, yatırımları durdurduğu, birçok kamu işyerlerini kapattığı, özelleştirmeye yöneldiği bir gerçektir. Bu tedbirler sonucu, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve bu arada davalı idareye ait işyerinde uygulanmakta olan toplu sözleşme zamlarının ödenmesi durdurulmuş ve bir plan dahilinde tediyesi için tüm kuruluşlara genelge yayımlanmıştır.

Şu husus özellikle belirtilmelidir ki, her ne kadar kamu iktisadi teşebbüsleri, mevzuatlarına göre, özel hukuk hükümlerine bağlı birer bağımsız tüzel kişilik iseler de bunların yıllardan beri Devletin desteği ve koruması ile ayakta kaldıkları da bir vakaadır.

Bu destek sayesinde ki, Türkiye’de işsizlik asgari düzeye indirilmiş ve ülke genelinde işyerleri pek çok yurttaşa ekmek kapısı olmuştur. Hükümetin bu korumacılığını, almış olduğu olağanüstü ekonomik tedbire rağmen devam ettirmek niyet ve arzusunda olduğu, toplu iş sözleşmesi zamlarını, gecikmeyle de olsa, bir plan dahilinde ve tam olarak ödenmesini kabul etmek suretiyle sürdürmek istediği, dosya içeriği ile bellidir. Devletin bu koruyucu tutumu kamu iktisadi teşebbüslerinden çekmesi ve bunların sorumluluklarıyla başbaşa bırakılmaları halinde, bu işyerlerinin ifa imkansızlığına düşeceği, bir çoklarının kapanacağı, bazılarının iflas durumuna geleceği, binlerce işçinin işsiz kalacağı da, bir memleket gerçeğidir.

Bu olgular karşısında, davalı idarenin toplu iş sözleşmesi zamlarından kurtulmak istemesinden ve dolayısıyla kötünüyetinden söz etmek mümkün değildir. Gerçekten yukarıda da vurgulandığı gibi davalı işveren, hiçbir zaman borcunu inkar etmemiş, ancak Hükümet genelgesi doğrultusunda ve kendi imkanlarıyla da ödeme imkansızlığını da dikkate alarak, ücret zamlarının taksitle ödenmesini önermiştir. Bu öneri, davacı işçinin üyesi bulunduğu sendikanın bağlı olduğu işçi konfederasyonu tarafından, Hükümet yetkilileriyle düzenledikleri protokolde de aynen benimsenmiştir. Gerçi bu protokolün davacı işçiyi bağlamasından söz edilemezse de yukarıdan beri anlatılmaya çalışılan memleket gerçeğinin, işçi konfederasyonu tarafından da benimsendiğini gösterir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; davalı işverenin taksitlendirmeye sadık kalarak, işçilerin ihülaflı dönemle ilgili ücretlerini tamamıyla ödemediği de dosya içeriği ile sabittir.

Yukarıda da değinildiği üzere serbest iradeleriyle imzaladıkları sözleşmelerin tarafları bağlaması asıl ise de, taraflar arasında mevcut olan denge şartların olağanüstü bir şekilde değişmesi sebebi ile taraflardan biri için katlanılamayacak derecede bozulabilir. İşte bu gibi hallerde sözleşmeye sıkı sı-

kıya bağıllık adalet hakkaniyet ve objektif iyiniyet kurallarıyla bağdaşmaz. Hukukta bu durum “sözleşmenin değişen şartlara uyarlanması” ilkesi ile çözümlenmektedir.

Şartları olağanüstü şekilde değiştiren hallerin ortaya çıkması durumunda edimler arasındaki dengenin bozulması taraflar arasındaki sözleşme ile tesis edilen işlemin temelini çökmesini gündeme getirir ki işte bu durumda hakim müdahale ederek sözleşmeyi değişen şartlara uyarlar.

Olayımızda işverenin TİS’deki ücret zammını bir ödeme planı dahilinde ileriki bir tarihte ödeme teklifi böyle bir uyarlama önerisidir.

Değişen şartlara göre sözleşmenin tamamının geçersizliği istenebileceği gibi bir kısım hükümlerinin şartlara uygulanması da istenebilir.

Olayımızda sözleşmenin sadece ücret zammının vadeye yayılması istenmiş zam oranına müdahale dahi talep edilmemiştir.

Beklenmeyen şartların getirdiği yükler karşısında ülke insanının belli oranlarda da olsa fedakarlığı paylaşması gerekir. Aynı dönem için devletin diğer kamu çalışanlarına uyguladığı ücret artışı ve onları fedakarlığa ortak edışı kamu yararı ilkesiyle izah edilebilir. Aynı ilkenin TİS uygulamaları içinde geçerli olacağına gözdardı edilmemesi gerekir.

Tüm bu maddi ve hukuki olgular karşısında, idarenin teklif ettiği ödeme planının uyarlama önerisi olarak kabulü ve bu önerinin değişen şartlar sebebiyle yerinde görülerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten **BOZULMASINA**, davalı yararına takdir edilen 750.000.-TL. duruşma avukatlık parasının karşı tarafa yükletilmesine ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgilie iadesine 31.01.1995 gününde oyçokluğu ile karar verildi.

YARGITAY’IN HUKUKÇU ÜYELERİNİN YAZDIKLARI MUHALEFET ŞERHİ:

Dava, toplu iş sözleşmesinden doğan ve ödenmeyen ücret zammı alacağıının, 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi uyarınca faiziyle birlikte davalıdan tahsili istemine ilişkindir.

Dosya içeriğine göre; yürürlükteki toplu iş sözleşmesinde, ücretlere, enflasyon oranında zam yapılmasının kararlaştırıldığı, uyumsuzluk konusu dönemde enflasyonun % 61.1 oranında gerçekleştiği; davalı işverenin, borcun varlığını kabul etmekle beraber, ekonomik ve mali sıkıntıdan söz ederek ödemeyi geciktirdiği ve bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Mahkemece, davanın kabulüne karar vermiştir.

Hemen belirtelim ki, toplu iş sözleşmesinde ücret zammının enflasyon ölçütüne bağlanmasından amaç; işçinin ücretini, para değerindeki sürekli düşmelere karşı korumak, ona, kendisini ve ailesini geçindirecek düzeyde adil bir ücret sağlamak ve böylece enflasyonun olumsuz etkisiyle geçim sıkıntısı içine düşmesini önlemektir. Başka bir deyişle, işçinin reel ücretini ve satınalma gücünü enflasyonla ortaya çıkan erozyondan korumaktır. Kuşkusuz, enflasyon olgusu işletmeleri de olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak, üretilen mal ve hizmetlere sürekli sağlanmasına çalışıldığı da unutulmamalıdır. Böyle olunca, gerçekleşen enflasyon oranındaki ücret zammının, işçi-işveren ilişkilerinde edimler arasındaki dengeleri aşırı ölçüde bozduğunu savunmak güçtür.

Ülkemizin, öteden beri ekonomik ve mali sıkıntılar içinde bulunduğu, enflasyonun frenlenemediği ve sürekli olarak tahminlerin çok üstünde gerçekleştiği, para değerinin hızla düştüğü yıllardır yaşanan ve bilinen olgulardır. Bu nedenle, yüksek enflasyon, beklenmeyen ve öngörülmesi mümkün olmayan bir olay olarak da kabul edilemez.

Bu durum karşısında, davacı işçinin, toplu sözleşmeden doğan hakkını istemesinin, dürüstlük kurallarına aykırı düştüğünü savunmak ve bunu haksız görmek mümkün değildir.

Kaldı ki, uzun süreli sözleşmelerde, önceden görülmesi mümkün olmayan olaylardan dolayı, taraflardan birinin ediminin diğerininkine nazaran fevkalade ağırlaşmış olması ve böyle bir ifayı talebin doğruluk kurallarına aykırı bulunması (MK.2) halinde kabul edilebilen ve uygulamada "uyarlama davası" adı verilen istisnai dava türü, toplu iş sözleşmelerinde söz konusu olamaz. Zira, toplu iş sözleşmeleri, kolektif iş ilişkilerini düzenleyen ve özel bir yasa olan 2822 sayılı TSGLK'da öngörülen koşullarla, belli bir süreç izlenerek, tüm barışçı

yollar denendikten sonra, gerektiğinde şartlarına uygun olarak grev ve lokavt hakları kullanılmak suretiyle oluşan, kendine özgü işlevi ve nitelikleri bulunan sözleşmelerdir. Aksi görüş, çalışma barışının ve giderek sosyal barışın zedelenmesine, özgür ve özerk toplu sözleşme düzeninin bir kaosa sürüklenmesine yol açar. Esasen, ortada böyle bir dava da yoktur. Gerçekten, asıl borcun varlığı değil, ifa zamanının tek yanlı olarak ertelenip ertelenmeyeceği tartışma konusudur.

Diğer taraftan, ülkemizde yaşanan ekonomik ve mali sıkıntıların giderek ağırlaştığı, bunun birlikte göğüslenmesi gerektiği, 1994 yılının Nisan ayında bir dizi istikrar önlemlerine başvurulduğu ve çıkarılan yasalarla ek vergi ve yükümlülükler getirildiği, birçoğu zarar eden ve Devletin desteği ile faaliyetlerini sürdüren KİT'lerin ve bağlı kuruluşların özelleştirme işlemlerine hız verildiği bilinen gerçeklerdir.

Ancak, bütün bunlar, enflasyondan en çok etkilenen sadece bir kısım çalışanın, Anayasada ve katıldığımız ILO sözleşmelerinde güvence altına alınan toplu iş sözleşmesi hakkı ve özerkliği çerçevesinde, serbest toplu pazarlık sonucu bağitlanan toplu sözleşmede kararlaştırılıp, ödeme zamanı gelmiş olan ücret zamlarının, Hükümet temsilcilerinin emir ve yayımladıkları genelge doğrultusunda, tek taraflı olarak askıya alınmasının, hukuka uygun ve haklı gerekçesi olmaz. Bu genelgenin, davacının, 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi hükümünden kaynaklanan dava hakkını ortadan kaldırması hukuken mümkün değildir. Olayda, Anayasanın 15, 119 ve 121. maddeleri uyarınca temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını gerektirecek ölçüde olağanüstü bir durumun ve ağır ekonomik bunalım halinin ortaya çıkarttığı bir uygulamadan söz etmek olanağı da yoktur.

Herşeyden önce, davalı KİT ve müesseselerinin sermayelerinin tamamı devlete ait olmakla beraber, bunlar tüzelkişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi ve ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş, sorumlulukları sermayeleri ile sınırlı kuruluşlardır. (233 S. KHK. hükümleri). Hukukumuzda, borçlu, ödeme (ifa) zamanı gelen para borcunu, tek yanlı irade açıklaması ile bir başka tarihe ertelemek hak ve yetkisine sahip değildir. Hukukumuzda, özellikle toplu sözleşme düzeninde, kural olarak, sözleşme özgürlüğü ve sözleşmeye bağlılık, titizlikle uyulması gereken temel ilkelerdir.

Bundan başka, borçlunun para sıkıntısı içinde bulunması, BK'nı 96 anlamında bir imkansızlık yaratmaz. Yine borçlunun kusuru olmaksızın mali sıkıntı içine düşmesi ve borcunu ödeyememesi halinde de (BK.117), durum aynıdır. Çünkü, para borçlarında ifa imkansızlığı söz konusu olamaz. Borçlu, başkalarından kredi (borç) almak suretiyle para borcunu ödeme olanağına sahiptir.

İşçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren, toplu iş sözleşmesine, Anayasa'nın tanıdığı hak ve özerklik çerçevesinde, Devletten bağımsız olarak, ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda yasa hükümleri gibi bağlayıcı kurallar koyma yetkisine sahiptirler. Bu kurallar objektif hukuk kuralları niteliğinde olup, sözleşmenin taraflarını ve üçüncü kişileri bağlar. Toplu sözleşme sisteminin sosyal yönü ve özellikle çalışma barışını sağlayıcı işlevi ve özgün nitelikleri dolayısıyla da, toplu sözleşme hakkı ve özerkliğinin çeşitli dış müdahalelerden uzak kalması gerekir. Bu itibarla, yürürlükteki bir toplu iş sözleşmesinde yer alan hükümler, ancak sözleşmeye taraf olanların kendi aralarında anlaşmaları ile değiştirilebilir. O halde, uyuşmazlık konusu, toplu iş sözleşmesine sürülen bir anlaşma ile sözleşmede öngörülen ücret zamlarının ödenmesinin ilerideki bir tarihe ertelenmesi de hukuken geçerli sayılamaz. Esasen, Konfederasyonlar, toplu iş sözleşmesine taraf olamazlar.

İşte, yukarıda açıklanan nedenlerle, davanın kabulüne ilişkin yerel mahkeme kararı usul ve yasaya uygun bulunduğundan, onanması gerektiği görüşüyle çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Başkan
Seyfettin Çetinelli

Üye
Ekrem Serim

YARGITAY KARARINA KARŞI TEPKİLER

Kararın açıklanmasından sonra ilk şok atlatılınca, miniminnacık sendika bir basın açıklaması yaparak siyasi iktidarı yargıya siyasi baskı yapmakla suçlamış.

BASIN AÇIKLAMASI'nda;

"Üyemiz işçilerin T.İ.S.'nin 34/E maddesinden kaynaklanan ücret alacaklarının ödenmemesi üzerine Kocaeli, Dalaman, Balıkesir, Afyon, Kas-

tamonu, Çaycuma, Silifke İş Mahkemelerinde, ödenmeyen alacakların Bankalarca uygulanan en yüksek İşletme kredisi faizi ile birlikte ödenmesi doğrultusundaki kararları Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nce 3/2 çoğunlukla bozuldu.

Henüz daha gerekçeli bozma kararı yayımlanmadı. Karar yayımlandığında, karardaki hukuk dışılığı siyasi iktidarın yargının üzerine düşen gölgesini üyelerimizin ve kamuoyunun vicdanına sunacağız.

Tüm üyelerimizin birlikte sürdürdüğümüz hak mücadelesini bir kez daha gözden geçirmelerini istiyoruz.

Biz, KAMU-İŞ'e, SEKA'ya, TÜRK-İŞ'e imzalanmış bir T.İ.S. yeniden tartışmayacağımızı, haklarımızı almak için direneceğimizi ilan ettik.

Bizi, sizleri, dava açarsanız bu davaları kazanamazsınız, Feragatname imzalamazsanız paralarımız ödenmez, bu davalar yıllarca sürer diye tehdit ettiler, Hükümete koşulsuz teslim olan birtakım sendikalara örnek olmamızı engellemeye çalıştılar.

Biz davayı, T.İ.S. düzenini korumak, Anayasal, Yasal çalışma sistemini ayaklar altına aldırılmamak için açtık.

Hiçbir üyemiz, tehditlere, baskılara, yalan haberlere itibar etmedi. Kenetlendi, kenetlendik.

Kocaeli, Afyon, Balıkesir, Dalaman, Çaycuma, Silifke, Kastamonu'da hiç bir hâkim hukukun dışına çıkmadı. Yargı, bağımsızlığını, Hukukun üstünlüğünü ayaklar altına aldırmadı.

- Yıllarca sürer dedikleri davalar iki ayda karara çıktı.

- Dava açtınız, paralarınız ödenmez, feragat edin denildi, hiç bir üyemiz feragat etmedi, paralarını da aldı.

Üyelerimizi yıldırılmayan, bağımsız yargıçlara etkide bulunamayan, siyasi iktidar ve uzlaşmacı, işçi sınıfından kopmuş sözüm ona Sendikacılar ittifakı bu kez Yargıtay'a çöreklenip, Yargıtay'da siyasi terör estirdiler.

Haklılığın bilinciyle kendi onurunu, işçi sınıfının onurunu ödünsüz savunan, baskılara aldırılmayıp, haklı olduğu yolda ilerleyen tüm üyelerimizi kutluyoruz. Onlar bu tavırlarıyla, işçi sınıfı tarihinde, insanlık tarihinde hak ettikleri onurlu yeri alacaklardır.

7060 davayı hukuktan yana karara çıkartan, Değerli Yargıçlarımızı kutluyoruz. Türkiyede hukukun herşeye rağmen tümüyle bitmediğinin mesajını dosta düşmana ilettiler.

Her şey bitmedi. Direnen üyelerimizin direnmeye devam edeceklerine, Hukukun onurunu savunan yargıçlarımızın vermiş oldukları kararlarına sahip çıkacaklarına yürekten inanıyoruz.

Tüm hukuk yollarının tüketilmesi durumunda ise siyasi iktidarın hukuk dışılığını uluslararası mahkemelere taşımakta da kararlıyız.

Gereğçeli karar açıklandığında, bu kararın çıkmasında; siyasi iktidarın çevirdiği kirli dolapları üyelerimize ve tüm kamuoyuna açıklayarak siyasi iktidarın hukuk dışılığını, hukukçu sorumluluğu taşımayanların işgal ettikleri makamla bağdaşmayan tutarsızlıklarını, ikiyüzlülüklerini teşhir edeceğimizden de kimsenin kuşkusu olmasın” deniliyormuş.

Bir kaç gün sonra da miniminnacık sendika ile arkadaşı densiz sendika ortak bir basın açıklamasıyla olayı bir kez daha kınayıp;

Kamu işçilerinin ödenmeyen TİS ücret alacakları için ülke genelinde yaklaşık 50 mahkemede açılan ve TİS ücret alacaklarının 2822 Sayılı Yasa'nın 61. maddesine göre bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte ödenmesine karar verilerek, sonuçlanan davalardan, ilki Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nce 2/3 çoğunlukla bozuldu.

Anımsanacağı gibi; 5 Nisan İstikrar Paketinin Sayın Başbakan tarafından açıklanmasından hemen sonra, Hükümet, kamu işçilerinin 4. ve 5. dilim ücret zamlarının ödenmemesini gündeme getirmiş ve TÜRK-İŞ ile pazarlığa oturmuştu.

Selüloz-İş Sendikası ve Türk Harb-İş Sendikası olarak bizler; imzalanmış bir TİS'nin, yeni bir TİS imzalıyormuş gibi tartışmaya açılmasını doğru bulmadığımızı, bu konuda yapılacak hiçbir anlaşmayı tanımayacağımızı, işverene, Hükümete ve TÜRK-İŞ'e, alacaklarımızın gününde ödenmemesi halinde yasal yollardan haklarımızı arayacağımızı bildirmiştik.

Nitekim 22 Ağustos'ta Selüloz-İş Sendikası, 20 Ekim'de de T.Harb-İş Sendikası üyelerimizi temsilen TİS'nin delinmesini, her ekonomik bunalımın faturasının sadece çalışanlara ödetirilmesini engellemek için 33 bin dava açtık, kazandık.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 50'yi aşkın hâkimin aynı doğrultuda vermiş olduğu kararı 2/3 çoğunluk ile bozdu.

* Bu kararla Türkiye'de hukukun almış olduğu derin yara, hukukun üstünlüğünün siyasi baskılara kurban edilmesi, herkesi tehdit ettiği için kaygılıyız.

* Devletin mafya ile işbirliğinin önü açılacağı için kaygılıyız.

* Hükümetin, işçilerin hakları ödenmezken üç aylık % 50 net faizle bono satıp üç beş kişiyi zengin etmesi bu kararlarla meşrulaştığı için kaygılıyız.

* Mahkemelerin, hukuki çerçevede yasalarla bağlı kalarak iddia ve savunmalar doğrultusunda karar oluşturmaları gerekirken bu iddia ve savunmalarla hatta davayla uzaktan yakından ilgisi olmayan, tümü ile siyasi iktidarın sınıfsal tercihini yansıtan bir anlayışın, Yargı kararlarına gerekçe olabilmesinden kaygılıyız.

* Daha da önemlisi grevler, direnişler pahasına imzalanan, nasıl olacağı, güvencesinin neler olacağı konusunda anayasa hükmü olan, başlı başına bir kanunla düzenlenen tek sözleşme örneği, TİS'lerinin özel-kamu ayrımı yapılmaksızın siyasi iktidarın ve işverenlerin, benzer gerekçeleri göstererek delinmesinin yolu açıldığı için, TİS'nin hiçbir güvencesi kalmadığı için kaygılıyız.

* Yasaların ücret ödememeyi bir suç olarak tanımlamasına rağmen bu suçun işlenmesinin yolu açıldığı için kaygılıyız.

* Önümüzde 700.000 işçinin TİS görüşmeleri var. Bin bir emekle imzalanacak bu TİS'lerin yine benzer bir gerekçe ile askıya alınmasının yolu açıldığı için kaygılıyız.

Siyasi İktidar, TİS'ni uygulatmayarak, siyasi terör estirerek, işçiyi mağdur etmiş, Yargı'yı yaralamıştır. Bu yaranın, bu karara direnmesini umduğumuz değerli yargıçlara katkıları ile Hukuk Genel Kurulu'nda sanılacağı umudunu taşıyoruz.

Hukuk savaşımızı, hukukun üstünlüğünün yeniden inşa edilmesine katkı sağlamak amacıyla uluslararası platformlarda da sürdürme kararlılığımızdayız.

Ancak TİS'nin uygulattırılması sorunu sadece iki üç sendikanın sorunu değildir. Tüm sendikalara ve işçilere sesleniyoruz. İmzalayacağımız TİS'nin basit birer kağıt parçasına dönüşmemesini istiyorsanız, bu tehlikeli gelişmeye dur deyin, dur demeliyiz.

Bir kez daha vurgulamak istiyoruz. Bu sorun sadece dava açan iki üç sendikanın ya da kamuda çalışan işçilerin sorunu değildir. Sorun, TİS'nin güvencesi sorunudur. Bu nedenle tüm sendikaları ve çalışanları bu soruna sahip çıkmaya çağırıyoruz.

Unutmayalım, hukuk herkes için gereklidir. Herkes bir gün hukuka, hukukun üstünlüğüne sığınmak zorunda kalır.

Eğer Türkiye’de temiz ellerden bahsedilecekse, toplumun bu özlemi gerçekleştirecekse siyasi iktidar dahil herkesin yargının bağımsızlığına özen göstermesi gerektiği inancındayız”

demişler.

Basın ise olayı, “İşçiye Yargıtay Tokadı”, “İşçiye Şok Karar”, “Yargıtay’dan Toplu Pazarlığa Darbe”, “İşçinin Trilyonları Uçtu”, “İşçinin Fedakarlığı Yargıtayca da Onaylandı”, “İşçinin Hesabı Yargıtay’dan Döndü”, “Kamu İşçisine Yargıtay Şoku”, “SEKA ve Tersane İşçisinin Hakkını Devlet Gasp ediyor”, “Danıştay ile Yargıtay Aksi Görüşte”,

başlıklarıyla duyurmuş.

Bazı köşe yazarları ise kararı yargının bağımsızlığı ve hukukun yara alması noktasından hareketle eleştirmişler.

KARARDAN SONRA İŞÇİLER ÜZERİNDE BASKILAR ARTIYOR

Yargıtay’ın kararından sonra özellikle densiz sendika üyelerine yönelik baskılar aniden hızlanmış. Danıştay’ın yürütmeyi durdurma kararı olmasına rağmen, Hükümet, günü gelen ödemelerin yapılabilmesi için işçiden ısrarla feragatname istemeyi sürdürmüştü.

Hükümetin bu tavrı karşısında, densiz sendika üyesi işçiler gazetelere ilanlar vererek bu baskıları protesto etmişler.

SEKA ve Tersane işçisinin hakkını devlet gaspediyor

SEKA ve Tersane'de çalışan yaklaşık 7 bin 500 işçinin TIS ücret alacaklarına ilişkin hakkı, Yargıtay 9.Hukuk Dairesi'nin, İş Mahkemesi kararını bozmasıyla birlikte gaspediliyor. İşçiler, yeniden mahkeme kapısına gidecek.

İzzet Çelik

İzzet Çelik, Yargıtay 9.Hukuk Dairesi'nin kararı için, "Devletin malıya işçi maaşlarını devlet gaspedlediği" iddiasıyla başvurmuştu.

Mihverit Sarı

"Hükümet, işçilerin haklarını gaspedledi" diye bozma kararı için dava hakkı talep eden Mihverit Sarı, kararın uygulanması için mahkemeye başvurmuştu.

Yargıtay 9.Hukuk Dairesi, Türkiye'nin pastırma işçileri binlerce işçi soması açılan davalarında iş mahkemesinin kararı iptal ederek, kararları bozdu. Buna göre, iş mahkemesinin TOSU İş Sözleşmesi hükümlerinden doğan ücret alacakları için uygulanmasını istediği bir vakıfın işçilerine hakları tazminat istemi kararı, 9.Hukuk Dairesi tarafından 2'ye karşı 3 oyla bozuldu. Kararın bozulması, 9.Hukuk Dairesi Başkanı Seyitkin Çelikel ve üye Hakim Emin Sarı'nın kararı oldu.

Genelçin kararı, Kocaeli İş Mahkemesi'nin vermiş olduğu karar "Devletimizin paraları gaspedliyor" iddiasıyla dava edenlerin binlerce önerisiyle de olsa (teklifleri) geçersizleştirildi. Aynı dönem için devletin diğer kamu çalışanlarına uygulanmış ücret artış ve oranlar (devletin gaspedlediği) kararı verilen mahkemeye (devlet malı, işçilerin, işçilerin iş sözleşmesini uygulamaları için de devlet tarafından gaspedlendiği) iddiasıyla başvurmuş olanlar mahkemeye başvurmuştu.

Tersane işçisi enflasyon farkı istiyor

TOSU Harbî İş Sendikası yeni dönem sözleşme görüşmelerinde işçi tarafında işçi maaşlarının arttırılması konusunda başarılı olamadı. Buna göre pratikte 25 milyon lira olan primi (devletin sayınları 10'er milyon lira artış, daha sonra da 3'er aylık enflasyon miktarı kadar) beryolun zamla talep ediyor.

TOSU Harbî İş Genel Başkanı Cezir Çelikel, "Tersane işçilerinin ücretlerini diğer kamu çalışanlarına göre arttırmaları için devletin gaspedlediği" iddiasıyla başvurmuştu. Bunun sonucunda sözleşmelerinde de (devlet malı) artış ve oranlar (devletin gaspedlediği) iddiasıyla başvurmuş olanlar mahkemeye başvurmuştu.

Yargıtay, kamu işçisinin ücret zammını taksitide bağlayan hükümete hak verdi İşçinin hesabı, Yargıtay'dan döndü

33 bin dava etkileenecek

9 Nisan 2008 tarihinde İstanbul, İstanbul 11. ve 5. Nolu İdare Mahkemesi kararları ile devletin işçilerinin ücret zammını taksitide bağlayan hükümete hak verdi. İşçilerin ücret zammını taksitide bağlayan hükümete hak verdi. İşçilerin ücret zammını taksitide bağlayan hükümete hak verdi.

Yargıtay, hükümetin Türkiye ile anlaşarak eritilebilir kamu işçilerinin ücret zammını taksitide bağlayan işçi davalarını reddetti. Mahkeme, "devletin anlaşmazlıklarını devletin idaresinde tutulması" istedi.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, kamu işçilerinin ücret zammını taksitide bağlayan işçi davalarını reddetti. Mahkeme, "devletin anlaşmazlıklarını devletin idaresinde tutulması" istedi.

Kocaeli İş Mahkemesi'nin, işçilerin ücret zammını taksitide bağlayan işçi davalarını reddetti. Mahkeme, "devletin anlaşmazlıklarını devletin idaresinde tutulması" istedi.

Devletin işçilerinin ücret zammını taksitide bağlayan işçi davalarını reddetti. Mahkeme, "devletin anlaşmazlıklarını devletin idaresinde tutulması" istedi.

Devletin işçilerinin ücret zammını taksitide bağlayan işçi davalarını reddetti. Mahkeme, "devletin anlaşmazlıklarını devletin idaresinde tutulması" istedi.

Kamu işçisine Yargıtay şoku

MİTHAT SARI

İZZET CEYRİ

-Bu panelde, ortak açılımlarla toplu pazarlıklar tartışıldı.

Yurdagül: "Karar siyasi"

Yargıtay'ın karar hakkına göre beliren Türk-Harbiye Kuvvetleri Genel Başkanı Bekir Yurdagül, "Hukukun dışı, siyasi karar" dedi. Yurdagül, kararın hükümlerine hürriyetine benzerliklere eklendi. Haber 4'ten yayıldı.

Kamu işçilerinin toplu iş sözleşmelerinden doğan alacakları için ülke genelinde 50 mahkemede açtığı, ücretlerin yasal faaliyetleriyle birlikte ödemesi yönünde karar verilen davalardan, ilkinin Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nce bozulması işçileri ve sendikaları şoka soktu.

5 Hazan tarihli Paneli kararı, Hükümet tarafından kamu işçilerinin 22 ekim tarihli sözleşmelerinin geçerliliği konusunda Yargıtay'ın 50 mahkemede açtığı davaların sonuçları hakkında karar verildiği şeklinde yorumlandı. Kararın gerekçesinde, toplu pazarlıkların son derece önemli olduğu belirtiliyor.

"KAYGI DUYUYORUZ"

Yeni mahkemenin işçi lehine verdiği kararın, Yargıtay tarafından 22 ekim tarihli sözleşmelerin geçerliliği konusunda Yargıtay'ın 50 mahkemede açtığı davaların sonuçları hakkında karar verildiği şeklinde yorumlandı. Kararın gerekçesinde, toplu pazarlıkların son derece önemli olduğu belirtiliyor.

"SORUN GÜVENE SORUN"

Bu kararın, öngörülmeyen şekilde beklenen 700 bin kamu işçisini kapsadığı ve işçilerin toplu pazarlıkların son derece önemli olduğu belirtiliyor. Sorun, toplu iş sözleşmelerinin güvene sorunu" dedi. Haber 4'ten yayıldı.

Yargıtay'dan toplu pazarlığa darbe

SUKRAN SONEP

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, son zamanlarda hükümetin toplu pazarlıkların son derece önemli olduğu belirtiliyor. Sorun, toplu iş sözleşmelerinin güvene sorunu" dedi. Haber 4'ten yayıldı.

Kamu işçilerinin ücret alacaklarını ilişkin hükümler "olağanüstü kopulur" gerekçesi ile bozulan Yargıtay kararına Türk-İş'in hükümette yaptığı protokolü dayanarak yeni karar gerekçesinde "Memleket geçtiğinin, işçi konfederasyonunu tarfından da benimsendiğini gösterir" denildi.

Yargıtay kararında, hükümetin toplu pazarlıkların son derece önemli olduğu belirtiliyor. Sorun, toplu iş sözleşmelerinin güvene sorunu" dedi. Haber 4'ten yayıldı.

Boyle karar üç oyla alınan ve toplu sözleşme hakkının tartışılmazlığını ortadan kaldıran Yargıtay kararına karşı oy yazısında ise toplu sözleşme hakkına dışardan müdahale edilemeyeceği, işçi alacağının fazlı ile ödemesini öngören iş mahkemesi kararının önemini belirtti.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, son zamanlarda hükümetin toplu pazarlıkların son derece önemli olduğu belirtiliyor. Sorun, toplu iş sözleşmelerinin güvene sorunu" dedi. Haber 4'ten yayıldı.

Yargıtay'ın karar hakkına göre beliren Türk-Harbiye Kuvvetleri Genel Başkanı Bekir Yurdagül, "Hukukun dışı, siyasi karar" dedi. Yurdagül, kararın hükümlerine hürriyetine benzerliklere eklendi. Haber 4'ten yayıldı.

TARİŞ'te grev karar

TARİŞ Genel Sekreteri'nin Anadoluhisari'de bulunan ofisinde ve toplam 400 çalışanı kapsayan grev kararı çıktı. Grev kararı Genel Sekreteri'nin ofisindeki 400 çalışanı kapsadığı belirtiliyor. Grev kararının uygulanmasıyla birlikte toplam 1500 çalışan grevde kalacak. Grev kararının uygulanmasıyla birlikte toplam 1500 çalışan grevde kalacak. Grev kararının uygulanmasıyla birlikte toplam 1500 çalışan grevde kalacak.

Yargıtay'ın işçiden fedakarlık isteyen kararına tepki

► Selülöz-İş Sendikası Genel Başkanı Mithat Sarı, bu kararlar hukukun derin bir yara aldığını savunarak "Siyasi iktidar, toplu iş sözleşmesini uygulamayarak, siyasi terör estirerek işçiyi mağdur etmiştir" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Büro-rosu) - Yargıtay'ın, ekonomik krizi "memleket gerçeği" diye nitelendirerek, toplu iş sözleşmelerinin "değişen şartlara uyarlanması" gerektiği yolunda

platformda da sürdüreceklerini vurgulayarak, tüm sendikaları "imzalanacak toplu sözleşmelerin basit birer kâğıt parçasına dönüşmemesi" için bu soruna sahip çıkmasını çağırmasını yaptı.

Yargıtay, sözleşme farklarının ödenmesi kararını bozdu

İşçiye şok karar

NIHAT KAŞIKCI

ANKARA - Geçen yıl yüksek enflasyon nedeniyle ödenemeyen ücretler, kamu işçilerinin ücret zamları konusunda Yargıtay'ın şok bir karar çıkardı. Yargıtay, enflasyonun "Zamlar tazmin bulülte ödemesi" şeklindeki kararını bozdu. Yargıtay'ın verdiği bu karar, mahkeme kararları için mevzuatta sıra barçayan senesiz kararlar için, toplu sözleşmelerin de-tilmesi de hukuka müze-kin kararına oldu.

Kamu kesiminde çalışan işçilerin toplu sözleşme gereği olan 1984 yıl Ocak 5 ay ücret zamları, 1 Nisan kararlarını uygulamaması ve kamu açıklarını kapatılmaması politikalarından dolayı, Türk İş ile hükümet arasında varılan mutabakat sonucu bu ay ücretler ödenmedi. Söz konusu ücretler için işletmeler, işçilerden dava açmaması için

vermişti. Hano belirlenmiş onemli bir bölümü 16 Ocak ta ödeme edildi, 20 Şubat ta yapılacak ödemeler de işçilerin fark alınacakları anlamına yamı ödemiş olacak.

DAVA KONUSU OLMUŞTU

Hükümet ile Türk İş arasında varılan mutabakatla sendikalar büyük ölçüde uyarken, bazı Selülöz-İş ve HİB-İ olmak üzere bazıları tutar etmişti. Bu sendikaların bazı üyeleri, ihraçname vermek ve bono almak yerine, ücret zamlarına

ödemeyen işletmelerle ilgili dava açmışlardı. Her iki sendikadan da Kocaeli 2. Sırtından Yargıtay'a dava yeri mahkeme, toplu sözleşme hükümlerini gerektiren ücret zamlarını verilmemesi ve gerekirse ücretler için tazminat istemesi

HÜKÜME BAĞLIYIMIZ

Dava kamu işçilerinin terörizmi senesi davayı inceledi. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, önceki gün karar verdi. Bono kararının 2'ye karşı 3 oyla alındığı öğrenildi. Yargıtay, bonozava gerekçe olarak işleme faziletinin ödenememesi kadar yüksek olmasına ve ilgili kurulların 1994 buçesinde zamlar için önerik bulunmamasını gösterdi.

Bonozava tam farkları için bono almayı kabul etmeyen işçiler üstünden, olumsuz bir durum ortaya çıktı. Türk işçileri için mahkemenin dava açan işçiler, dava sonuçları için buçine kadar ödeme yapılmadı. Eber dava Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderilmek suretiyle sonuçlandı. Ödemeler yine yapılmayacak.

İşçiye Yargıtay tokadı

Mithat Sarı

Selülöz-İş Genel Başkanı Mithat Sarı, yürütme erkini yargının ortadan kaldırılmayacağını belirterek öke çapında 45 bin işçiyi ilgilendiren bu olay için "Karardan kuşkuluyuz, insanların yargıya ve hukuk devletine inancı kalmıyacaktır" dedi.

Haber 3. sayıda

İşçiye Yargıtay tokadı

Kamu kesim işçilerin, yeni iş mahkemelerinde kazandıran davayı, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nde kaybettiler. İşçilerin geçen dönem toplu iş sözleşmesinin 5. dilim zamlarını alamayınca "En yüksek işletme kredisi faizi" ile birlikte talep etmeleri ve açtıkları mahkemeye kazanılmalarıyla sonuçlanan dava; 9. Hukuk Dairesi'nde 2'ye karşı 3 oyla reddedildi. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nde verilen kararda, en yüksek işletme kredisi faizinin, devlet ekonomik krize sokacağı gözönüne alınarak, bir kısım borçların yasal faiz türünden ödemesi görüşü ağırlık kazandı. Böylelikle,

“HUKUK BUYSA, BİZ HUKUKÇULUĞU BIRAKIP BAKKALLIK YAPALIM”

Miniminnacık sendikanın arkadaşı Densiz Sendikanın Genel Merkezinde son gelişmeleri değerlendirmek için her iki sendikanın genel başkanları, hukukçuları, yöneticileri, uzmanları tekrar toplanmışlar. Herkes kararı eleştirdikten sonra, yaşlı hukukçu “Belki biz doğru ifade edemedik, belki biz yanılıyoruz, bir de öğretim üyelerine sorunu götürelim, bir de onlara soralım” önerisini getirmiş. Bu öneri kabul görmüş. “Hâkimler direnir mi” sorusu ortaya atılmış. Uçuk Avukat “Kesin bir şey söyleyemem ama kararları büyük vicdan rahatlığı içerisinde verdiler, çok büyük bir olasılıkla direnirler. Bakalım” demiş. İşin resmi boyutu bittiğinde ise, uçuk avukat, “Yargıtay’da aynı konuda toplu davaların dışında bir davam daha var. Orada bu kararı eleştirmeyi düşünüyorum. Bu karar açıkça bize hukukçuluk yapacaksanız, siyasi iktidarın tercihlerinin dışına çıkmayacaksınız diyor. Bir başka ifadeyle siz avukatlık yapmayın diyor. Soruna bu açıdan yaklaştığımda çıldırarak gibi oluyorum” deyince densiz sendikanın Eskişehir’den gelen avukatı noktayı koymuş: “Hukuk buysa biz bu işi bırakıp bakkallık yapalım”.

PROFESÖRLER DEVLETİN KORUNMASI ADINA HUKUKUN KATLEDİLMESİNE KARŞI ÇIKIYORLAR.

Miniminnacık Sendikanın Genel Başkanı ile Hukukçusu, ellerine dosyanın bir özetini alıp, Kendini Arayanlar Ülkesi’nin iş hukukunda otorite olarak kabul edilen hocalarına gitmişler.

Olayı dinleyen yaşlı bir hoca “Olamaz böyle bir şey” demiş. Dosyaları alan hocalar teker teker konuya ilişkin görüşlerini hazırlamışlar.

Prof. Dr.M.Kemal OĞUZMAN
HUKUKİ MÜTALAA

SEKA Genel Müdürlüğü'ne bağlı müesseselerde 1994 yılında yürürlükte bulunan Toplu İş Sözleşmesinin 5. dilim ücret zamlarına ilişkin hükmünün uygulanmaması üzerine, sözleşmenin tarafı Selüloz-İş Sendikası'nın, üyesi işçileri temsilen açmış olduğu 7060 davada yerel mahkemelerin 2822 sayılı kanunun 61. maddesine göre ödenmeyen ücret alacaklarının bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte ödenmesine karar verdiği, kararların Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nce 2/3 çoğunlukla bozulduğu belirtilmek suretiyle, Selüloz-İş Sendikası yetkililerince talep edilen hukuki mütalaanın tarafımdan hazırlanmasının Galatasaray Üniversitesi Rektörlüğüne istenmesi üzerine hazırladığım mütalaa aşağıda arz olunmuştur.

I-UYUŞMAZLIK KONUSU VE VERİLEN KARARLAR

1- 3.2.1993 tarihinde imzalanan ve SEKA Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerlerinde 1994 yılında yürürlükte bulunan İşletme Toplu İş Sözleşmesinin "Ücret Zammı" başlığını taşıyan 34. maddesinin (E) bendinde aşağıdaki hüküm yer almış bulunmaktadır:

"30.06.1994 tarihindeki çıplak saat ücretine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere D.İ.E. 1987=100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Genel İndeksinin, Haziran 1994 İndeks sayısının Aralık 1993 İndeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılacaktır."

2- Bu madde uyarınca yapılacak zammın yapılmaması üzerine Selüloz-İş Sendikasının, üyesi işçiler adına, 2822 sayılı Kanunun 61. maddesi uyarınca eda davaları açtığı ve aynı madde uyarınca temerrüt faizi talep ettiği anlaşılmaktadır.

3- Dava dilekçelerine davalı SEKA adına verilen cevaplarda, 5 Nisan'da ilan edilip uygulamaya konan ekonomik tedbirlerin uygulanmasına dayalı hükümet emirlerine Devlet Kuruluşu olarak uyma zorunluluğu sebebiyle borcun ifasının imkansızlaştığı ve Borçlar Kanunu'nun 117. maddesi uyarınca borcun sakit olduğunun ileri sürüldüğü görülmektedir.

4- Bize tevdi edilen dosyaya konulan iki örnekten anlaşıldığına göre, Koçeli 1. İş Mahkemesi ve Dalaman İş Mahkemesi, olayda Borçlar Kanunu'nun 117. maddesinin uygulanamayacağı, davalı işverenin, Toplu İş Sözleşmesi gereği olan zammı ödemesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

Uygulanması gereken zam oranının % 61.1 olduğunu tesbit eden mahkemeler, buna göre hesaplanan meblağların, 2822 sayılı Kanunun 61. maddesi gereğince, en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte ödenmesine karar vermişlerdir.

5- Sözkonusu kararların 1994 Kasım ayında verilmesinden kısa bir süre sonra 27.12.1994 tarihinde de Danıştay 10. Dairesi “kamu işyerlerinde uygulanacak Toplu İş Sözleşmelerine göre işçilere ödenmesi gereken 4. ve 5. dilim ücret zamlarının ödeme tarihlerinin ertelenmesi yolunda çıkarılan Başbakanlık genelgeleri toplu iş sözleşmesine müdahale anlamında olup hukuka aykırı bulunduğundan, dava konusu genelgelerin yürütülmesinin durdurulmasına” karar vermiştir. (Danıştay 10. Daire, t. 27.12.1994, Esas No: 1994/6552)

6- Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin ise, davalıyı zamlı ücreti 2822 Sayılı Kanunun 61. maddesinde öngörülen temerrüt faizi ile birlikte ödemeye mahkum eden mahkeme kararının bozulmasına karar verdiği görülmektedir.

Daire Başkanı ve bir üyenin muhalefeti ile üç üye tarafından alınan bozma kararında, “idarenin teklif ettiği ödeme planının uyarılama önerisi olarak kabulü ve bu önerinin değişen şartlar sebebiyle yerinde görülerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir” denilmiştir.

Yüksek Mahkemenin bu sonuca varırken dayandığı gerekçeler şöyle özetlenebilir:

Hükümet ekonomik krizden çıkmak için bir dizi tedbir almak zorunda kalmış; bu meyanda toplu sözleşme zamlarını durdurmuş ve bir plan dahilinde tebliği için kamu kuruluşlarına genelge yayımlamıştır.

İktisadi Devlet Teşekkülleri, Devletin desteği ve koruması ile ayakta kalmaktadırlar. Bu destek çekilirse, bir çoğunun kapanacağı, bazılarının iflas durumuna düşeceği, binlerce işçinin işsiz kalacağı da bir memleket gerçeğidir.

Bu olgular karşısında davalı idarenin toplu iş sözleşmesinden kurtulmak istemesinden ve dolayısıyla kötü niyetinden söz etmek mümkün değildir. Ücret zamlarının taksitle ödenmesi önerisi, davacı işçinin üyesi bulunduğu sendikanın bağlı olduğu işçi konfederasyonu tarafından Hükümet yetkilileriyle düzenledikleri protokolde aynen benimsenmiştir.

Sözleşmeye bağlılık esas ise de, taraflar arasında mevcut olan denge şartlarının olağanüstü bir şekilde değişmesi ile taraflardan biri için katlanılamayacak derecede ise, işlem temelini çökmesi gündeme gelir. İşte bu durumda hâkim müdahale ederek sözleşmeyi değişen şartlara uyarlar.

Beklenmeyen şartların getirdiği yükler karşısında ülke insanının belli oranlarda da olsa fedakarlığı paylaşması gerekir. Aynı dönem için Devletin diğer kamu çalışanlarına uyguladığı ücret artışı ve onları fedakarlığa ortak ettiği

kamu yararı ilkesiyle izah edilebilir. Aynı ilkenin T.İ.S. uygulamaları için de geçerli olacağına gözardı edilmemesi gerekir.

7- Bozma kararını isabetli bulmayan ve mahkemenin kararının onanması görüşünde olan Daire Başkanı ve bir üye yazdıkları karşı oy yazısında, karara katılmama gerekçelerini etraflıca açıklamışlardır. Gerekçeleri şöyle özetlenebilir:

Toplu İş Sözleşmelerinde ücret zammının enflasyon ölçütüne bağlanmasından amaç, işçinin ücretini para değerindeki sürekli düşümlere karşı korumak, ona, kendisini ve ailesini geçindirecek düzeyde adil bir ücret sağlamaktır. İşletmeler ise ürettiği mal ve hizmetlere yapacağı zamlarla yükünü hafifletebilirler. Enflasyon oranında ücret zammının işçi-işveren ilişkilerinde edimler arasındaki dengeleri aşırı ölçüde bozduğunu savunmak güçtür.

Yüksek enflasyon ülkemizin şartlarında beklenmeyen ve öngörülmesi mümkün olmayan bir olay olarak kabul edilemez.

Bu durum karşısında, davacı işçinin toplu sözleşmeden doğan hakkını istemesinin, dürüstlük kurallarına aykırı düştüğünü savunmak ve onu haksız görmek mümkün değildir. Kaldı ki "uyarlama davası" adı verilen istisnai dava türü toplu iş sözleşmelerinde sözkonusu olamaz.

Hükümet genelgesi de toplu iş sözleşmesi uyarınca ödenmesi gereken zammın askıya alınmasının gerekçesi olamaz.

Özel Hukuk Hükümlerine göre faaliyet gösteren bir tüzel kişi olan davalı KİT, yüklendiği para borcunu tek yanlı irade açıklaması ile bir başka tarihe erteleme hak ve yetkisine sahip değildir.

Borçlunun para sıkıntısı içinde bulunması imkansızlık yaratmaz. Çünkü para borçlarında ifa imkansızlığı sözkonusu olamaz.

Hükümet ile Türk-İş temsilcileri arasında varıldığı öne sürülen bir anlaşma ile toplu iş sözleşmesinde öngörülen ücret zamlarının ilerideki bir tarihe ertelenmesi de hukuken geçerli sayılamaz.

II- ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR VE ÇÖZÜMLERİ

1. Para borcunun ifasında imkansızlık sözkonusu olur mu?

a) Yukarıda açıkladığımız veçhile davalı SEKA, savunmasını, borcunun ifasının imkansız olduğu ve bu sebeple Borçlar Kanunu'nun 117. maddesi uyarınca borcunun sukut ettiği esasına dayandırmıştır.

Borçlar Kanunu'nun 117. maddesine göre, "Borçluya isnat olunamayan hal-ler münasebetiyle borcun ifası mümkün olmazsa borç sakıt olur."

İş Mahkemeleri ise, BK. m. 117'nin olayda uygulanamayacağını belirtmiş; Yargıtay Kararına karşı oy yazılarında da para borçlarında ifa imkansızlığının sözkonusu olmayacağını ifade etmiştir.

Gerçekten doktrinde açıkça belirtildiği üzere, para borçlarında ifa imkansızlığı sözkonusu olamaz.

(Bak. Oğuzman / Öz. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1995, sah. 315; Tekinay/Akman/ Burcuoğlu/ Altop. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. baskı, İstanbul 1993. sah. 906; Gauch/ Schluep/ Tercier Partie Generale du Droit des Obligations, Tome II, 2 edition, Zurich 1982, sah. 104) Borçlunun mali durumunun bozuk olması, yeter miktarda parası bulunmaması, ifa imkansızlığı teşkil etmez. Zira borçlunun borcunu ödeyecek miktarda parası bulunmamasını ifa imkansızlığı olarak nitelendirmek Borçlar Kanunu'nun para borçlarına ilişkin hükümleri ile İcra Hukukunun temel esaslarını inkar anlamını taşır. (Bak. Gauch/Schluep/Tercier. age., sah. 105) Gerçekten, para borcunu vadesinde ödemeyen borçlu borçlu temerrüdüne düşer. Alacaklının borcun temerrüt faizi ile olmadığı ve bu duruma düşmede kusuru bulunmadığı anlaşılrsa dahi, hâkim borçluyu borcunu temerrüt faizi ile birlikte ödemeye mahkum etmek zorundadır. Alacaklı cebri icra yoluna başvurarak alacağını tahsil etmeye çalışır. Borçlunun malvarlığının haciz veya iflas yolu ile paraya çevrilmesi de borcun ödenmesini sağlamaya yetmezse, alacaklı elde edeceği aciz vesikası ile ileride alacağını elde etme hakkını muhafaza eder (İcra ve İflas Kanunu, m. 105. 143. 251).

b) İşaret edelim ki davalı da imkansızlık savunmasında bulunurken, zammi ödeyecek parası bulunmadığını doğrudan doğruya ileri sürmüştür. Savunmada, imkansızlığın, Hükümetin aldığı kararlara ve yayımladığı genelgelere dayandırıldığı görülmektedir.

Davalı SEKA yöneticilerinin Hükümetin emirlerine uymak zorunluluğu idarenin iç sorunudur. Hükümetin kararlarının SEKA'nın özel hukuk hükümlerine tabi borç ilişkilerini ve bu ilişkiye göre alacaklıların haiz olduğu hakları değiştirmesi mümkün değildir. SEKA'nın sermayesinin tamamının Devlete ait olup olmaması da sonucu değiştirmez. Yöneticiler Hükümetin kararına uyarak borcu ifadan kaçınırsa, tüzel kişi olan SEKA bu davranışın hukuki sonuçlarına katlanmak zorunda kalır. Bir anonim şirkette de şirket genel kurulunun aldığı bir karara (şirketin borcunun ödenmemesi kararına) şirket yöneticisi uymaya mecbur kalır amma, genel kurul kararı şirketin alacaklılarının haklarını et-

kilemez. Nasıl şirket genel kurulunun aldığı kararın, şirketin para borcunun ifasını imkansızlaştırdığı kabul edilemezse, Hükümetin verdiği emrin de SEKA'nın para borcunun ifasını imkansızlaştırdığından söz edilemez.

c) Kaldı ki, Hükümetin yayımladığı genelgelerin hukuka aykırı olduğu da Danıştay 10. Dairesi'nin 27.12.1994 tarihli yürütmeyi durdurma kararında açıkça ifade edilmiştir. Kararda aynen, "Kamu işyerlerinde uygulanacak Toplu İş Sözleşmelerine göre işçilere ödenmesi gereken 4. ve 5. dilim ücret zamlarının ödeme tarihlerinin ertelenmesi yolunda çıkarılan Başbakanlık genelgeleri toplu iş sözleşmesine müdahale anlamında olup, hukuka aykırı bulunduğundan, dava konusu genelgelerin yürütülmesinin durdurulmasına" denilmiştir. Böylece yöneticilerin kendilerini uymaya mecbur hissettikleri emrin dahi hukuka aykırı olduğu vurgulanmış olmaktadır. Geçerli olsa idi dahi özel hukuk ilişkilerini etkileyemeyecek bir idari kararın, geçersizliği halinde idarenin iç işi bakımından da uygulanmaması gerektiği şüphesizdir.

Ayrıca belirtelim ki, toplu iş sözleşmesi zammını TBMM, Bütçe Kanunu ile dahi engelleyemez. Nitekim, kamu kesiminde çalışan işçilerin ücretine sınır koyan 1977 yılı Bütçe Kanunu'nun 12. maddesi Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. (A.M.K. 9.12.1976, 34/52, RG. sayı 15879. Bak. Çelik, İş Hukuku Dersleri, 12. başı. İstanbul 1994, sah. 389; Şahlanan, Toplu İş Sözleşmeleri, İstanbul 1992, sah. 4)

d) Esasen Yargıtay'ın kararında da imkansızlık üzerinde durulmadığı, sözleşmenin uyarlanması konusu üzerinde durulduğu görülmektedir.

2- Mahkemelerin veya Yargıtay'ın, davalının imkansızlığa dayanan savunmasını uyarlama önerisi olarak değerlendirmeleri mümkün müdür?

a) Tarafların edimleri arasındaki denge, akit yapılırken öngörülemeyen fevkalade sebeplerle borçludan sonuçları yüklenmesi istenemeyecek ölçüde bozulduğu, diğer bir ifade ile işlem temelini çöktüğü kabul edilen hallerde, akdın yeni şartlara göre uyarlanmasını borçlunun talep edebileceği hâkimin de durumun özelliğine göre böyle bir karar verebileceği kabul edilmektedir. (Bak. Oğuzman / Öz, age., sah. 428-429).

Fakat bu hususta borçlunun böyle bir talepte bulunması şarttır. Hâkimin re'sen sözleşmeye müdahale etmesi ve sözleşmede değişiklik yapması usul hukuku hükümlerine göre mümkün değildir.

Olayda davalı ne böyle bir iddia ileri sürmüştü, ne de mahkemeden böyle bir talepte bulunmuştur. Açıkça savunma, borcun imkansızlık sebebiyle sukut ettiği esasına (BK. m. 117) dayandırılmıştır.

Hükümetin genelgesi de bu yolda mahkemeden bir talep niteliği taşımaz.

b) Kaldı ki, davalının mahkemeden böyle bir talepte bulunması sözkonusu olamazdı.

Zira, yapılması öngörülen ayarlama (uyarlama) yürürlükte bulunan bir toplu iş sözleşmesiyle ilgilidir. Toplu İş sözleşmesinde hizmet akdinin ücreti düzenleyen normatif nitelikteki hükümlerinde, Borçlar Hukuku esaslarına göre hâkim tarafından değişiklik (ayarlama-uyarlama) yapılması, toplu iş sözleşmesinin niteliği ile ve Anayasa'nın 53. maddesinde ifadesini bulan toplu iş sözleşmesi özerkliği ile bağdaşmaz. Toplu iş sözleşmesinde değişikliği, ancak bu sözleşmenin tarafları yapabilir. (Bak. Oğuzman, Hukuki Yönden İşçi-İşveren İlişkileri, Cilt I, 4. bası, İstanbul 1987, sah. 94)

Bu bakımdan, toplu iş sözleşmesinin tarafı olmayan Hükümetin, genel toplu iş sözleşmesinin tarafı olmayan bir işçi sendikaları konfederasyonu ile değişikliğe yönelik bir protokolü yapmış olması da toplu iş sözleşmesinde değişikliği sağlamaz veya değişiklik yükümlülüğü getirmez.

Binaenaleyh Yargıtay'ın, olayda esasında mevcut olmayan, mevcut olsa dahi değer taşımayacak olan davalının uyarlama teklifini dikkate almadığı gerekçesiyle mahkeme kararını bozması hukuki dayanaktan yoksundur.

c) Yargıtay kararında yer alan bazı cümlelerin, memleketin içinde bulunduğu ekonomik şartlarda davacı işçinin ücret zammının zamanında ödenmemesi sebebiyle dava açmasının hakkın kötüye kullanılmasını teşkil ettiği anlamına geldiği; bu sebeple hakimın davayı reddetmesi gerekirken, borçluyu ödemeye mahkum etmesinin bozma sebebi sayıldığı düşünülebilir. Nitekim karşı oy yazısında bu nokta üzerinde durulmuştur.

3- İşçilerin, memleketin ekonomik durumunu nazara almaksızın, ücret zammının zamanında ödenmemesi sebebiyle temerrüde düşen borçlu işverene karşı, borcun temerrüt faizi ile birlikte ödenmesini talep etmelerinin hakkın kötüye kullanılmasını teşkil edip etmeyeceği Yargıtay'ın kararında ifade edildiğine göre, "Beklenmeyen şartların getirdiği yükler karşısında ülke insanının belli oranlarda da olsa fedakarlığı paylaşması gerekir. Aynı dönem için Devletin diğer kamu çalışanlarına uyguladığı ücret artışı, onları fedakarlığa ortak ettiği kamu uygulamaları için de geçerli olacağına gözardı edilmemesi gerekir."

Böyle bir düşüncenin toplu iş sözleşmesinde değişiklik açısından hukuki dayanaktan yoksun olduğunu yukarıda belirttim. Bu sebeple, "toplu iş sözleşmeleri uygulamaları" deyimini ile, toplu iş sözleşmesinin işçiye sağladığı

hakkın kullanılmasının kastedildiği düşünülebilir. Fedakarlık istenmesi de böyle bir yoruma destek olabilir.

Kararda ısrarla uyarılma üzerinde durulmasına rağmen, kararın sonunda davanın reddi gereğinden söz edilmesi de, davacının hakkını kötüye kullandığı gerekçesiyle izah imkanı bulabilir.

Gerçekten bir hak kötüye kullanılmış olursa, bunu kanun himaye etmez (MK. m.2, f.II). Şayet davacı hakkını kötüye kullanarak dava açmışsa davası reddedilir. (Bak. Oğuzman, Medeni Hukuk Dersleri, Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar, 7. bası, İstanbul 1994, sah. 144)

Bir hakkın amacına aykırı kullanılması dürüstlük kuralı ile bağdaşmaz ve böylece o hak kötüye kullanılmış olur.

Olayda, kötüye kullanılıp kullanılmadığı incelenen hak, toplu iş sözleşmesine dayanan ücret zammının 2822 sayılı Kanununun 61. maddesi uyarınca temerrüt faizi ile birlikte ödenmesi talebidir.

Böyle bir zammı öngören toplu iş sözleşmesi hükmünün amacı, işçilerin ücretlerini enflasyona karşı korumaktır. Zam talebine esas teşkil eden oranda hatta bunun da üstünde bir enflasyonun var olduğu bir dönemde, işçilerin toplu iş sözleşmesi hükmüne dayanarak zammın ödenmesini talep etmelerinin hükmün kabul edilmesindeki amaca tamamen uygun olduğu şüphesizdir.

Enflasyona karşı ücretin değerini korumak için ücret zammı oranının bir indekse bağlanması da tamamen amaca uygundur. Enflasyonun tahminlerin çok üstüne çıkması da sonucu değiştirmez. Zira sözkonusu aşırı enflasyonun işçinin gelirinin değerini aynı şekilde tahminlerin çok üstünde düşüreceği gözden uzak tutulmamalıdır. Bu halde de zammın indekse göre belirlenmesi yolu ile işçiyi enflasyona karşı koruma amacı güden hükmün önemi daha iyi anlaşılır.

Devlet memurlarının aynı imkana sahip olmamaları, memurların toplu iş sözleşmesi ile ücretlerini ayarlama imkanının bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Memurların güç durumu ileri sürülerek, işçilerin toplu iş sözleşmesi uyarınca ücret zammının ödenmesini talep etmelerinin dürüstlüğe aykırı düştüğü kabul edilirse, genel olarak işçilerin toplu iş sözleşmeleri ile durumlarını düzeltmelerini hakkın kötüye kullanılması saymak gibi Anayasa'nın 53. maddesi ile bağdaşmayan bir sonuca varılır.

Görüldüğü üzere işçilerin toplu iş sözleşmesi ile kabul edilen ücret zammının ödenmesini talep etmelerini hakkın kötüye kullanılması saymak için bir sebep yoktur.

Vadesinde ödenmeyen ücret zammı için işçinin 2822 sayılı Kanunun 61. maddesi uyarınca, temerrüt tarihinden itibaren, bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi talep etmesinin de hakkın kötüye kullanılmasını teşkil ettiğinden söz edilemez.

Zira, toplu iş sözleşmesine dayanan eda davalarında böyle bir faizin ön-görülmesi, 275 sayılı Kanundan farklı olarak 2822 sayılı Kanunda işçilere toplu hak uyuşmazlıklarında grev yolu ile işvereni zorlama hakkının tanınmamış ol-masıdır. (Bak. Oğuzman, Toplu Hak Uyuşmazlıklarında Kanuni Grev ve Lo-kavt Yapılamaması, Yorum veya Eda Davası Açılması, Türk Kamu-Sen Der-gisi, Mart 1989, sah. 3 vd.)

Toplu hak uyuşmazlıklarında grev yapılmasına imkan tanınmaması, iş-çilerin işverenin tutumundan zarara uğramaksızın haklarını dava yolu ile elde etmeleri teminat altına alınırsa savunulabilir. İşte bu sebeptir ki 2822 sayılı Kanunun 61. maddesindeki özel düzenleme ile, işverenin bankadan kredi alma yerine işçilerinin ücretlerini ödemeyerek para ihtiyacını karşılaması yolu ka-patılmak istenmiştir.

Binaenaleyh işçilerin, kanun koyucunun amacına uygun şekilde, ödenmeyen ücret kısmı için 2822 sayılı Kanunun 61. maddesinde belirtilen temerrüt faizini talep etmelerinde de dürüstlük kuralına aykırılık yoktur.

İşverenin temerrüde düşmesinde kötü niyeti olup olmaması, kusuru bulunup bulunmaması da temerrüt faizi istenmesi açısından bir fark yaratmaz. Zira te-merrüt faizi talebi, borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olması şartına bağlı değildir. (Bak. Oğuzman/ Öz, a.g.e., sah. 373)

III- SONUÇ :

İşverenin yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesi hükmü gereği ödemesi ge-reken ücret zammını vadesinde ödememesi üzerine, bu ücret kısmının temerrüt faizi ile birlikte ödenmesi için işçinin açtığı davayı haklı bularak işvereni, borcu temerrüt faizi ile birlikte ödemeye mahkum eden İş Mahkemesi kararını davanın reddi gerektiğini belirterek bozan Yargıtay 9. Hukuk Dairesi kararının ve gerekçelerinin, Anayasa'nın 53. maddesine dayanan toplu iş sözleşmesi özerkliği ve Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku ve İş Hukuku esasları ile bağ-daşmadığı görülmektedir. Bu sebeple Yüksek Mahkemenin sözkonusu ka-rarının isabetli sayılamayacağı sonucuna varmış bulunuyorum.

Saygılarımla
Prof. Dr. Kemal OĞUZMAN

Toplu Sözleşme Özerkliği Açısından Yargıtay'ın
31.1.1995 Tarihli Kararının Düşündürdükleri

Prof. Dr. Metin KUTAL
İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi
İş Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 31.1.1995 tarihinde (Esas no. 1994/ 16730, Karar no, 1995/1307) verdiği bir kararda, tarafların serbest iradesi ile oluşan bir toplu iş sözleşmesinin “taraflar arasında mevcut olan denge şartlarının olağanüstü bir şekilde değişmesi sebebi ile taraflardan biri için katlanılamayacak derecede” bozulması halinde, sözleşmeye sıkı sıkıya bağlılığın “adalet, hakkaniyet ve objektif iyiniyet kurallarıyla” bağdaşamayacağı, bu durumda işverenin teklif ettiği ödeme planının işçi sendikası tarafından kabulü gerektiği sonucuna oy çokluğu ile varmıştır.

Sözü edilen kararı Anayasa’da öngörülen toplu sözleşme özerkliği açısından ele almak ve 2822 sayılı yasadaki düzenlemeler bakımından yorumlamakta yarar vardır.

1) Toplu Sözleşme Özerkliği Kavramı ve Türk Hukukunda Düzenlenmesi

Toplu sözleşme özerkliği, sözleşmenin tarafları olan yetkili işçi sendikası ile sendika üyesi olmayan işverenin (ya da işveren sendikasının) iş ilişkilerini düzenleyen kuralları serbestçe koyabilmeleri demektir. Böylece bireysel sözleşme özgürlüğünden farklı olarak, genellikle çok sayıda üçüncü kişileri ilgilendiren kurallar koyabilmektedirler. Nitekim bu işlem doktrinde bir tür yasa faaliyetleri olarak nitelendirilmektedir.

Türk hukukuna 1961 yılında giren toplu sözleşme hakkı (Anayasa, m. 47), bilindiği gibi 1963 yılında 275 sayılı yasa ile düzenlenmiş, böylece toplu sözleşme özerkliğinin yasal çerçevesi belirlenmiştir. 1982 T.C. Anayasası’nda da işçi ve işverenlere toplu iş sözleşmesi yapma hakkı tanınmıştır (m. 53). Anayasa koyucuya göre bu hakkın amacı, tarafların karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemektir.

Aynı maddenin 2. fıkrası uyarınca kabul edilen 2822 sayılı yasa ise, toplu sözleşme ile kural koyma yetkisini ayrıntılı hükümlerle düzenlemiştir. Buna göre toplu iş sözleşmesi, “hizmet akdinin yapılması, muhtevası ve sona ermesi ile ilgili” hususları düzenleyecek (normatif hükümler), tarafların isteğine bağlı olarak kendi aralarındaki ilişkilerle ilgili hükümleri de kapsayabilecektir. (2822,

m.2). Toplu İş sözleşmesine konulamayacak hükümler ise aynı yasanın 5. maddesinde sayılmıştır. Bunların başlıcaları Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal düzeni ile ilgili ya da milli güvenlik, kamu düzeni, genel asayiş, genel ahlak ve genel sağlıktır. Başka bir anlatımla bu sınırların dışında kalan alanlarda taraflar çalışma hayatı ile ilgili olarak serbestçe düzenlemeler yapabilecek ve kurallar koyabileceklerdir.

Anayasa ve ilgili yasada öngörülen bu özerkliğin amacı sadece işçilere yarar sağlamak değildir. Amaç, emek/sermaye ilişkilerinin doğrudan doğruya işçi ve işverenler tarafından düzenlenmesine olanak vermek suretiyle sosyal barışa ulaşmaktır.

Öte yandan toplu iş sözleşmelerinin çalışma ilişkilerini etkilediği kadar ekonomik hayatı da yakından ilgilendirdiği bir gerçektir. Bu etkileme mikro düzeyde (işletme) ortaya çıkabileceği gibi, makro düzeyde de (ulusal ekonomi) kendini gösterebilir. Nitekim ülkemizde toplu pazarlık düzenine geçtiğimiz 1963 yılından beri bu düzenlemelerin ekonomik hayatı olumsuz yönde etkilediği savları zaman zaman ortaya atılmıştır. Bunların gerçeği yansıtmadığı, toplu pazarlık düzeni sayesinde çalışma barışının kurulmasının işletmelerde verimliliği teşvik ettiği, bunun ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı hızlandırdığı, sistemin ilk işlemeye başladığı 1963-1968 yıllarında bile işçilerin satın alma gücünde her yıl reel olarak %5 artışa rağmen kalkınma hızının %7'nin altına düşmediği anlaşılmıştır. Kaldı ki ekonomik gelişmenin toplu pazarlıktan olumsuz yönde etkilenmesi durumunda dahi devletin bir yasa ile sisteme müdahale etmesi mümkün değildir. Nitekim 1976 yılında kamu kesiminde çalışan işçilerin ücretlerine bir tavan koyan Bütçe Yasası'nın 12. maddesini Anayasa Mahkemesi, Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. (AYMK, 9.12.1976, R.G. 15.3.1977).

2- Toplu İş Sözleşmelerinde Tarafların Birbirlerini İfaya Zorlaması

Toplu sözleşme özerkliği çerçevesinde oluşturulan bir sözleşmenin amacına ulaşabilmesi için tüm hükümleri ile uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir. Aksi durumda toplu sözleşmenin sosyal barışı koruma amacı, anlamını kaybeder.

Toplu sözleşmenin yürürlükte bulunduğu sırada taraflardan birinin bu sözleşmeden doğan yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda ortaya çıkan uyuşmazlıklara, bilindiği gibi, toplu hak uyuşmazlığı denilmektedir. Birçok batı ülkesinde, özellikle grevin bir özgürlük olarak tanındığı yerlerde, işçilerin toplu hak uyuşmazlıklarında da grev hakları bulunmaktadır. Hak sahibi işçiler

ya da taraf sendikalar dilerlerse yargı yoluna, dilerlerse grev hakkını kullanarak sonuca ulaşabilmektedirler. Esasen hak grevinin tanındığı ülkelerde işverenler toplu sözleşme hükümlerine uymak zorunda kalacaklarını daha iyi bilmektedirler. Öte yandan aynı ülkelerde hızlı işleyen bir yargı sistemi, diğer uyuşmazlıklar gibi, toplu hak uyuşmazlıklarını da kısa sürede çözüme bağlayabilmektedir. Bu yüzden hak grevlerine batı ülkelerinde oldukça seyrek rastlanmaktadır.

Hatırlanacağı gibi 1961 Anayasası döneminde ülkemizde de hak grevi 275 sayılı yasa tarafından düzenlenmiş, uygulamada ise sendikalar bu tür grevlere fazla başvurmamışlardır.

1982 Anayasası bu alanda yasaklayıcı bir tutum içine girmiş ve işçilerin “toplular iş sözleşmesinin yapılması sırasında grev hakkına sahip” olduklarını kabul etmiş, hak grevine başvurma yolu böylece kapatmıştır. Bu önemli gelişme 1983 yasa koruyucusunu toplu hak uyuşmazlıklarının çözümünde ayrıntılı hükümler koymaya sevk etmiştir. (2822 sayılı yasa, m.60,61). Bu maddelerden özellikle konumuz bakımından önemli olanı “eda davası” başlıklı 61. maddedir.

Uygulamada taraf sendikaların ya da sözleşme kapsamında işçilerin, normatif hükümlerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda eda davası açabilecekleri tartışmasız kabul edilmektedir. Ayrıca sözleşme taraflarının borç doğurucu hükümler çerçevesinde birbirleri aleyhine bu tür davaları açabilecekleri de kuşkusuzdur. 61. maddenin belirgin özelliklerinden biri de edaya mahkum olan tarafın, temerrüt tarihinden itibaren bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden temerrüt faizi ödemeye mahkum edilebilmesidir.

3) Yargıtay Kararına Neden Olan Uyuşmazlığın Niteliği ve Tarafların Savları

Uyuşmazlığa yol açan olay, 1.7.1992 - 31.12.1994 dönemini kapsayan bir toplu iş sözleşmesinin 34/E maddesinde öngörülen ücret zammının işveren tarafından zamanında yapılmamasıdır. Davacı işçi sendikası toplu sözleşme hükmü uyarınca hak kazanılan alacakların işletme kredisi faiziyle birlikte tahsili için eda davası açmıştır.

Davalı idare ise, 5 Nisan 1994'te hükümetçe alınan ekonomik tedbirler paketinin uygulamaya konulması yüzünden tüm kamu kurumları gibi kendilerinin de toplu sözleşme zamlarının ödenmesini genelge uyarınca bir plana bağladıklarını, bu yüzden borcun belirlenen tarihte edasının imkansız hale geldiğini ileri sürmüştür.

4) Yargı Organlarında Uyuşmazlığın Değerlendirilmesi

Uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan eda davasında Kocaeli İş Mahkemesi 3.11.1994 tarihli (E.1994/252, K. 1994/276) kararında, “Yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesini bu sözleşmeyi imzalayan tarafları “bağlayacağı,” işçiyi muvafakatı olmadan toplu iş sözleşmesinde taraf olmayan başka kuruluşların ücret ödenmesi ile ilgili maddeyi değiştirmeye, dondurmaya, faizsiz olarak ertelemeye yürürlükteki Anayasa ve yasalara göre “yetkili olamayacağı sonucuna varmış ve açılan davayı kabul etmiştir.

Aynı konuda Dalaman Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi’nin 16.11.1994 tarihli (E.1994/153, K.1994/188) kararında da “yüksek Yargıtay’ın toplu sözleşmenin normatif hükümlerini objektif hukuk kuralları, maddi anlamda yasa hükümleri biçiminde nitelendirdiği”, olayda Borçlar Kanunu’nun 117. maddesinin de uygulama olanağının bulunmadığını, zira kamu kurumu işverenine emir ve talimat verilmese idi borcun ödenebileceği gerekçeleri ile davanın kabul edildiği açıklanmıştır.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi’nin 31.1.1995 tarihli (E.1994/16730, K. 1995/1307) kararında ise, “tarafların serbest iradeleri ile usulüne uygun biçimde, işyerinde uygulanmak üzere düzenlenmiş bulunan toplu iş sözleşmesinin bağlayıcı nitelikte “ olduğu açıklanmış, “normal koşullarda böyle bir toplu iş sözleşmesine hâkimin müdahalesinden” söz edilemeyeceği hatırlatılmıştır. Ancak Yüksek Mahkeme kararında Türkiye’nin ekonomik kriz nedeniyle tedbir almak zorunda kaldığı, bu yüzden toplu sözleşme zamlarının durdurulduğu, bunların bir plan dahilinde ödenmesi için genelge yayımlandığı, bu durumda “davalı idarenin toplu sözleşme zamlarından kurtulmak istemesinden ve dolayısı ile kötüniyetinden söz edilemeyeceği, zamların taksitlendirilmesini davacı işçinin sendikasının üye olduğu konfederasyonun da benimsediği olgularının da gözden uzak tutulması gerektiğine işaret edilmektedir. Yargıtay’a göre “taraflar arasındaki mevcut denge, şartların olağanüstü bir şekilde değişmesi sebebi ile taraflardan biri için katlanılamayacak derecede” bozulmuşsa “sözleşmeye sıkı sığmaya bağlılık, adalet, hakkaniyet ve objektif iyiniyet kuralları ile bağdaşamaz.” Devletin diğer kamu çalışanlarını fedakarlığa ortak edışı kamu yaran ilkesi ile “açıklanabilecektir. Bu ilkenin toplu sözleşme uygulamaları için de geçerli olacağına gözardı edilmemesi gerekmektedir.

Oy çokluğu ile alınan bu karara karşı iki üyenin ayrıntılı bir karşı oy yazısı da karara eklenmiştir. Karşı oy yazısında toplu sözleşmede yer alan hükmün işçi ücretinin satın alma gücünü korumaya yönelik olduğu hatırlanmakta, üre-

tilen mal ve hizmetlere sürekli yapılan zamlarla işletmenin de ücret zamlarına karşı kendini koruyarak denge sağladığına işaret edilmektedir. Karşı oy yazısına göre bu durumda “işçi-işveren ilişkilerinde edimler arasındaki dengelerin aşırı ölçüde bozulduğunu savunmak güçtür.” Kaldı ki ülkemizde yıllardan beri hüküm süren yüksek enflasyonu “beklenmeyen, öngörülmesi mümkün olmayan bir olay olarak kabul” etme olanağı da yoktur.

Karşı oy yazısında vurgulanan bir başka husus da “Anayasada ve katıldığımız İLO sözleşmelerinde güvence altına alınan toplu sözleşme hakkı ve özerkliği çerçevesinde, serbest toplu pazarlık sonucu bağitlanan toplu sözleşmede kararlaştırılıp, ödeme zamanı gelmiş olan ücret zamlarının hükümet temsilcilerinin emir ve yayımladıkları genelge doğrultusunda tek taraflı olarak askıya alınmasının” hukuka uygun ve haklı olamayacağıdır.

Aynı yazıda toplu pazarlıkta tarafların devletten bağımsız olarak yasa hükümleri gibi bağlayıcı kurallar koyma yetkisine sahip oldukları ifade edilmekte, Türk-İş’le hükümet arasındaki anlaşmanın da hukuki bir geçerliliğe sahip olmadığı açıklanmaktadır.

5) Yargıtay Kararının Eleştirisi

Yüksek Yargıtay’ın oy çokluğu ile verdiği kararın, aşağıdaki nedenlerle, isabetli olmadığı kanısındayız. Hemen belirtmeliyiz ki karşı oy yazısında ifade edilen gerekçelere katılmaktayız.

a) Ekonomik Kriz Gerekçesi

Ülke ekonomisinin ciddi bir bunalım içine düştüğü dönemlerde birçok ülkede, işçi ve işveren örgütlerinin katılımı ile, toplumsal anlaşmalar yapıldığı bir gerçektir. Ancak bu anlaşmalarda işçilerden olduğu kadar, işveren ve hükümet kanatlarından da fedakarlıklar beklenmektedir. Sonuçta tarafların özgür iradeleri ile karşılıklı özverilere dayalı, bir anlaşma ortaya çıkmaktadır.

Yargıtay kararında atf yapılan ekonomik kriz nedeniyle hükümetin tek taraflı olarak açıkladığı ekonomik önlemlerin yürürlükte bulunan bir toplu sözleşme hükümlerini etkilemesi ise tamamen farklı bir durumdur. Karşı oy yazısında isabetle belirtildiği gibi işverenin mamul mallarına zam yapması olanağı serbest bırakılırken toplu sözleşme uygulamasında bazı hükümlerin ileri bir tarihe bırakılmasını ekonomik kriz ve sosyal denge gerekçeleriyle açıklamak olanaksızdır.

b) Hükümetin Toplu Pazarlık Sistemine Tek Taraflı Müdahalesi

Toplu iş sözleşmesinin pazarlık döneminde bile hükümetin ekonomik kriz gerekçesiyle bu sisteme müdahale hakkı bulunmamaktadır. Bilindiği gibi hükümetin yasal bir grev ya da lokavtu “milli güvenlik” ya da “genel sağlık” gerekçesiyle en çok 60 gün erteleme yetkisi bulunmaktadır. Bu yetkinin yargı denetimine tabi olduğu da unutulmamalıdır. Doğal olarak yürürlükte olan bir toplu sözleşmeye hükümetin tek taraflı bir kararla müdahalesini yasal bir çerçeveye oturtma olanağı da yoktur.

Öte yandan kamu iktisadi teşebbüsleri hakkında KHK hükümleri de hükümetin bu konudaki müdahalesine olanak vermemektedir. Gerçekten ilgili kararnamenin 4. maddesinde bu kuruluşların özel hukuk hükümlerine tabi olduğu açıklanmıştır. Nitekim Yargıtay kararında da bu hususa işaret edilmiş ancak bu kuruluşların yıllardan beri devletin desteği ve koruması ile ayakta kaldıkları, bu desteğin çekilmesi durumunda işyerlerinin ifa imkansızlığına düşeceği, binlerce işçinin işsiz kalacağı görüşüne yer verilmiştir. KİT’lerle ilgili bu gözlem sonuç itibariyle yerindedir. Ancak bu durumun nedeni işçiler olmadığı gibi, toplu pazarlık düzeni de değildir. Bu olgunun uyuşmazlık konusu ile de bir ilgisi yoktur.

c) Fedakarlığa Ortaklık Kavramı- Kamu Yararı İlişkisi

Yargıtay kararında “beklenmeyen şartların getirdiği yükler karşısında” fedakarlığın paylaşılmasının “Kamu yararı ilkesi ile izah edilebileceği” görüşüne yer verilmiştir.

Öncelikle belirtmeliyiz ki Nisan 1994’te ortaya çıkan olumsuz ekonomik koşulları “beklenmeyen şartların getirdiği” bir durum olarak yorumlamak isabetsizdir. Yıllardan beri uygulanan yanlış ekonomi politikaları nedeniyle bu durum ortaya çıkmıştır. Bu ekonomik bunalımın en kısa sürede atlatılabilmesi için, yukarıda da belirttiğimiz gibi, toplumun tüm kesimlerini kapsayan adil bir fedakarlığın sosyal bir uzlaşma ile ortaya konulmasına ihtiyaç vardır. Anayasa ve yasalarla güvence altına alınmış işçi haklarını tek taraflı idari bir kararla ertelemenin kamu yararı ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

d) Zamları Ertelemenin Uyarılama Önerisi Olup Olmadığı

Yargıtay kararında idarenin teklif ettiği ödeme planının bir uyarılama önerisi olarak kabul edildiği açıklanmaktadır. Uyarılama önerisinin en belirgin özelliği hak sahiplerinin bu işlem nedeniyle ciddi bir zarara uğramamalarıdır. Mevcut toplu sözleşme uyarınca 01.07.1994’te işçiye ödenmesi gereken zamlı ücretin Başbakanlık genelgesi uyarınca 15.1.1995 tarihinde ve faizsiz olarak öden-

mesinin işçiler açısından bir hak kaybı teşkil ettiği açıktır. Şu halde ortada basit bir uyarılma değil, hak kaybına yol açan bir uygulama bulunmaktadır. Kaldı ki karşı oy yazısında belirtildiği gibi uyarılma dava türü için gerekli hukuki koşullar da gerçekleşmemiştir.

e) Toplu Pazarlık Düzeni ve Toplu Sözleşme Özerkliği Açısından Sorunun İrdelenmesi

Toplu pazarlık düzeninin amacı sosyal barışı kurma, iş ilişkilerini kamu müdahalesi dışında, tarafların özgür iradeleri ile düzenlemektir. Yukarıda da açıklandığı gibi, özgür toplu pazarlık düzeni sadece işçiler açısından değil, işletmeler açısından da önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir. Bu alanın anayasal düzenlemelere konu olmasının, uluslararası sözleşmelerin kabulüne yol açmasının, yasa koyucuları yakından ilgilendirmesinin nedeni, geniş işçi kitlelerini etkilemesi yanında; sosyal barışı, ekonomik istikrarı ve karşılıklı güveni tesis etmesidir.

Şayet hükümet bu sisteme şu veya bu şekilde müdahale ederse özgür pazarlık düzeninden beklenen yararlar sağlanamayacağı gibi, sosyal barış da tehlikeye girebilir. Bu nedenle yasa koyucular olabildiğince bu müdahaleden uzak kalmaya çalışmışlardır. Nitekim Türk hukukunda da toplu iş sözleşmesinin gerek oluşma, gerek uygulama aşamalarında bu konuda hükümete bir müdahale olanağı verilmemiştir. T.C.'nin onayladığı 87 ve özellikle 98 sayılı uluslararası çalışma sözleşmelerinde de özgür örgütlenme ve özgür toplu pazarlık ilkeleri daima ön planda tutulmuştur.

f) Türk-İş'le Yapılan Protokolün Hukuki Durumu

Hükümetin bir kısım kamu kurumlarında örgütlü olan sendikaların üst kuruluşu konumundaki Türk-İş'le, zamların ertelenmesi konusunda yaptığı protokolün, hukuki sonucu etkilemekten uzak kaldığı kuşkusuzdur. Karşı oy yazısında isabetle belirtildiği gibi Türk mevzuatında konfederasyonların toplu pazarlık hakları bulunmamaktadır. Bu nedenle Türk-İş'in taraf olmadığı bir toplu sözleşmede, hukuki sonuç doğurabilecek bir tasarrufta bulunması düşünülemez. Esasen bu hususa Yargıtay kararında da işaret edilmiştir. Memelet gerçeğinin işçi konfederasyonu tarafından benimsenmesinin" ise hukuki durumu etkilemeyeceği açıktır.

SONUÇ : Uyuşmazlık konusu olan dava, 2822 sayılı yasa çerçevesinde tipik bir eda davasıdır. Yargıtay kararına mesnet olana gerekçelerin hiçbirinin davanın hukuki niteliğini değiştirebilecek nitelikte değildir. Bu itibarla bu tür uyuş-

mazlıklarda Yüksek Mahkemenin önceki kararlarında olduğu gibi 2822 sayılı yasanın 61. maddesinin uygulanarak işverenin ifaya mahkum edilmesi, temerrüt tarihinden itibaren bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden temerrüt faizi ödenmesinin karar altına alınması gerektiği görüşündeyiz.

Prof. Dr. Metin KUTAL

Prof. Dr. Fevzi Şahlanan
İ.Ü.Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

HUKUKİ GÖRÜŞ

Türkiye Kağıt ve Mamülleri İşçileri Sendikası Selüloz-İş Sendikası yöneticileri genel başkan sayın Mithat Sarı ile genel sekreter sayın Müslüm Ocak 13.02.1995 tarih ve 95/92 sayılı bir yazı ile tarafıma başvurarak; sendika ile SEKA Genel Müdürlüğüne bağlı Müesseseler için imzalanan toplu iş sözleşmesinin 34.E maddesinden kaynaklanan 5. dilim ücret zamlarının ödenmemesi üzerine üyelerini temsilen açmış oldukları toplam 7060 davada yerel mahkemelerin 2822 sayılı yasanın 61. maddesine göre ödenmeyen ücret, prim ve fazla mesai alacaklarının bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte ödenmesine karar verdiğini, Ancak Y9HD nin bu kararı oyçokluğu ile bozduğunu bildirmişler, bu nedenle Yargıtay'ın bozma kararı ve hukuki durum açısından görüşümü talep etmişlerdir.

Tarafıma tevdi edilen dosyada mevcut Yargı kararları ve tüm bilgi ve belgeler değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

I. Tesbit Olunan Hususlar

1- Davacı, işyerinde uygulanmakta olan 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük süreli toplu iş sözleşmesinin 34/E maddesinde öngörülen "işyerinde çalışan işçilerin 30.06.1994 tarihindeki çıplak ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere DİE 1987:100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli İndeksinin, Haziran 1994'teki sayısının Aralık 1993 İndeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır" hükmünün davalı işveren SEKA Müessese Müdürlüğünce uygulanmadığını bildirerek ücret farkı prim ve fazla mesai alacaklarının işletme kredisi faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

2- Davalı idare cevap dilekçesinde özetle müvekkilinin sermayesinin tamamının devlete ait olduğunu, bu nedenle hükümetin karar ve talimatlarına uymakla yükümlü olduğunu, uyuşmazlığa konu toplu iş sözleşmesinin bir süre uygulandığını ancak daha sonra ülke genelinde gelişen ekonomik şartların olağanüstü ekonomik karar ve tedbirler alıp uyguladığını, 5 Nisan'da alınan tedbirlerin uygulamasına dayalı hükümet emirlerine her kamu kuruluşu ve kamu görevlisi gibi müvekkilinin de uyduğunu, bunun serbest iradeleri dışında gerçekleştiğini, bu nedenle, Toplu İş Sözleşmesinin ihtilaf konusu hükmünü belirlenen tarihte uygulayamadıklarını, olayda B.K. 117'deki "Borçluya isnat olunamayan bir ahval münasebetiyle borcun ifası gayri mümkün olursa borç sakıt olur" hükmünün sözkonusu olduğunu, uyuşmazlığa konu durumun Hükümet ile Türk-İş arasındaki bir anlaşma ile tüm benzer devlet kuruluşlarında uygulandığını, bu durumun 13.09.1994 tarih ve 1994/39 sayılı Başbakanlık genelgesi ile müvekkiline de duyurulduğunu davada işletme kredisi faizinin talep edilemeyeceğini ileri sürerek davanın reddini talep etmiştir.

Yerel Mahkemenin istek doğrultusunda karar vermesi üzerine temyiz olunan hüküm Y9H Dairesi tarafından oyçokluğu ile bozulmuştur. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi bozma gerekçesinde özetle; tarafların serbest iradeleriyle usulüne uygun bir biçimde düzenlenmiş bulunan toplu iş sözleşmesinin bağlayıcı nitelikte olduğu ve normal koşullarda böyle bir toplu iş sözleşmesine hâkimin müdahale edemeyeceğini ancak uyuşmazlığa konu toplu iş sözleşmesinin yürürlüğünden sonra Türkiye'nin ekonomik bir krize girdiğini, bu ağır ekonomik bunalımdan çıkmak için Hükümetin bir dizi tedbirler almak zorunda kaldığını, bu tedbirler sonucu tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve bu arada davalı idareye ait işyerlerinde uygulanmakta olan toplu sözleşme zamlarının ödenmesinin durdurulduğunu ve bir plan dahilinde ödenmesi için genelge yayımlandığını, kamu iktisadi teşebbüslerinin özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız tüzel kişilikleri olan kuruluşlar olmakla beraber yıllardan beri devletin desteği ve koruması ile ayakta kaldıklarını, Toplu iş sözleşmesi zamlarının gecikmeyle de olsa bir plan dahilinde ve tam olarak ödenmesinin öngörüldüğünü, Davalı idarenin borcunu inkarının sözkonusu olmadığını, Hükümet genelgesi doğrultusunda ücret zamlarını taksitle ödemeyi önerdiğini, bu önerinin davacı işçinin üyesi bulunduğu sendikanın bağlı bulunduğu işçi konfederasyonu ile Hükümet arasında düzenlenen protokolda da benimsendiğini, tarafların serbest iradeleriyle imzaladıkları sözleşmelerin tarafları bağlaması asıl ise de taraflar arasındaki mevcut olan denge; şartlarının olağanüstü bir şekilde değişmesi sebebiyle taraflardan biri için katlanılamayacak derecede bozulmuş ise bu gibi hallerde sözleşmeye sıkı sıkıya bağlılığın hakkaniyet ve objektif iyiniyet kuralları ile

bağdaşmayacağını, bu durumda “Sözleşmenin değişen şartlara uyarlanması” ilkesi gereği hâkimin müdahale edebileceğini, olaydaki Toplu İş Sözleşmesindeki ücret zammının bir ödeme planına bağlanmasının böyle bir uyarılama önerisi olduğunu, zam oranına bir müdahale olmadığını, tüm bu maddi ve hukuki olgular karşısında davanın reddi gerekirken kabul edilmesinin hatalı olduğunu belirtmiş ve yerel mahkeme kararını bozmuştur.

II- Değerlendirme

Yukarıda özetlediğimiz bu uyuşmazlık ile ilgili olarak yerel mahkemece verilen karar yürürlükteki toplu iş sözleşmesi düzenine ve hukukun temel ilkelerine uygun onanması gerekirken Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bozma kararındaki gerekçelere katılmak mümkün olmamıştır.

1- Uyuşmazlık konusu dava, Davalı İşveren ile işçileri temsilen davacı olan sendika arasında 2822 sayılı Yasa hükümlerine uygun olarak bağitlanmış ve uygulanmakta olan bir toplu iş sözleşmesine dayanmaktadır. Her ne kadar 2821 sayılı yasanın 32'inci maddesine dayanarak dava işçi adına Selüloz-İş Sendikası tarafından açılmış ise de; dava konusu alacağın sahibi sendika üyesi işçidir. Dava; 2822 sayılı Kanunun 61'inci maddesine dayanan bir eda davası olup ödenmeyen ücret zammı alacağının 61'inci maddede öngörülen işletme kredisi faizi oranında faiziyle birlikte tahsiline ilişkindir. Davalının sözleşmenin sıhhatine, enflasyona endekli ücret zammının oranına (% 61.1) ilişkin bir savunması da sözkonusu değildir. Bu durum karşısında borçlu işveren üstelik de toplu iş sözleşmesinden doğan, para borcunun ödeme zamanını tek yanlı irade açıklaması ile başka bir tarihe ertelemek hak ve yetkisine sahip değildir. Toplu İş Sözleşmelerinin yürürlük süresi içerisinde sözleşme ile tesis edilmiş karşılıklı hak ve yükümlülükler dayanan çalışma barışının korunması için, “sözleşme özgürlüğü”, “sözleşmeye bağlılık” özenle korunması gereken temel hukuk kavramlarıdır. Bu kavramların toplu sözleşme hukundaki yeri ve önemi işyerlerindeki çalışma barışı ve toplumdaki sosyal barışın korunması açısından klasik Borçlar Hukukundaki yeri ve konumundan çok daha önemli ve hassastır. Bu nedenle Anayasa MD. 119, 121 de belirtilen ölçüde ağır ekonomik bunalıma dayanan olağanüstü hal uygulaması gibi somut ve Anayasal dayanağı olan uygulamalar sözkonusu olmadıkça bağitlanmış toplu iş sözleşmelerinin “değişen şartlara uyarlanması” adı altında Borçlar Hukukunda bile çok istisnaen uygulanan bir kavram yardımıyla toplu iş sözleşmesi özerkliğinin ve sözleşme ile bağlılık ilkesinin ihlali kabul edilemez.

2- Henüz bağitlanmamış bir toplu sözleşme yok iken dahi mevcut Anayasal sistem içerisinde toplu iş sözleşmeleriyle düzenlenebilecek ücret ve sosyal hak-

lara ilişkin konularda yasama ya da idari yoldan yapılacak müdahalelerin toplu sözleşme hakkı ve özerkliğini tanıyan Anayasanın 53'üncü maddesi ile bağdaşmadığı Türk-İş Hukuku öğretisinde genel bir kabul gören olgudur. Anayasa Mahkemesi de kamu kesiminde çalışan işçilerin ücretlerine tavan koyan Bütçe Kanununun hükmünü aynı gerekçeyle iptal etmiştir. (AYMK. 9.12.1976-34/52-RG 15 Mart 1977- No. 15879) Henüz bağitlanmamış toplu iş sözleşmelerinde tarafların özerkliğine yasama yoluyla müdahalenin Anayasayla bağdaşmadığına ilişkin bir Hukuk düzeninde yürütme organının, üstelik de bağitlanmamış bir toplu iş sözleşmesinin uygulanmasına sözleşmeye aykırı bir şekilde müdahalesinin kabulü mümkün değildir. Nitekim davalı idarenin dayandığı 13.09.1994 günlü 39 sayılı ve 20.09.1994 gün ve 42 sayılı Başbakanlık genelgeleri için Danıştay 10. Dairesi 27.12.1994 gün ve 1994/6552 Esas sayılı karar ile haklı olarak Yürütmenin Durdurulması kararı vermiştir. Kararın gerekçesinde de yukarıda ifade ettiğimiz görüşlere benzer bir görüşle Başbakanlık genelgelerinin toplu iş sözleşmesine müdahale anlamı taşıdığı belirtilmiştir.

3- 2822 sayılı Kanunun Yorum davasına ilişkin 60 ncı maddesi ve işbu davada dayanılan Eda davasına ilişkin 61'nci maddesinin bulunduğu bölümü kanunun üçüncü bölümü olup bölüm başlığı "Toplu Hak Uyuşmazlıkları"dır. Harırlanacağı üzere 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununda Hak Uyuşmazlıkları halinde yasal bir grev imkanı mevcut idi. Anayasa md. 54'deki düzenleme nedeniyle 2822 sayılı kanun grevi sadece menfaat uyuşmazlıkları için düzenlerken, kaldırılan hak uyuşmazlıklarındaki greve başvurabilmenin yerine 60 ve 61'nci maddelerinde yorum ve eda davalarını öngörmüş, sözkonusu eda davalarında da "En yüksek işletme kredisi faizi" öngörerek işçi haklarının ihlalini etkin bir hukuki korumaya bağlamıştır. Hal böyle iken sözkonusu yasal düzenlemeyi tümüyle etkisiz hale getiren Yargıtay 9. Hukuk Dairesi kararındaki çoğunluk görüşünü paylaşmak mümkün değildir.

4- Kuşkusuz toplu iş sözleşmelerinin de değişen şartlara göre değiştirilmesi mümkündür. Nitekim 2822 sayılı Yasa'da sözleşmenin süresi dışında taraflarca değiştirilebilmesini yasaklamış değildir. Ancak önemle belirtelim ki bu değişiklik sözleşmenin taraflarına tanınmış bir yetki olup sözleşmeye yabancı 3. kişilerin böyle bir yetkisi yoktur. Sözleşmenin tarafı işçi sendikasının hiçbir katılımı olmaksızın Hükümet ile Türk-İş yetkilileri arasında varıldığı öne sürülen bir anlaşma ile Türk-İş üyesi sendikaların bağitladığı toplu iş sözleşmelerindeki ücret zamlarının ödenmesinin ilerideki bir tarihe ertelemek mümkün değildir. Böyle bir anlaşmanın hukuki bir geçerliliği ve dolayısıyla üye sendikaları ve işçileri bağlayıcılığı sözkonusu değildir. Esa-

sen Yasa, Konfederasyonlara toplu sözleşme düzeninde bir hak ve yetki tanımamıştır.

5- Ülkemizde yaşanan ekonomik ve mali sıkıntıların giderek arttığı bununla birlikte göğüslenmesi gerektiği bunun için 1994 Nisan ayında bazı istikrar tedbirlerine başvurulduğu bir gerçektir. Ne var ki dava konusu toplu iş sözleşmesinde de bu gerçek gözönünde tutulmuş ve Enflasyona indeksli bir ücret zammı öngörülmüştür. Toplu İş Sözleşmesinde ücret zammının enflasyon oranına bağlanmasındaki amaç işçinin ücretini para değerindeki düşmelere karşı korumak reel ücretini ve satınalma gücünü hiç değılse muhafaza ederek geçim sıkıntısı içine düşmesini önlemektir. Kuşkusuz enflasyon işletmeleri de olumsuz etkilemekte ise de Karara karşı oy yazısında da belirtildiğı üzere üretilen mal ve hizmetlere yapılan sürekli zamlarla bu yük hafifletilebilmektedir. Oysa işçi ücretlerini enflasyona karşı koruyan tek hukuki yol toplu iş sözleşmeleri ile öngörülen ücret artışlarıdır. Enflasyon karşısında tarafların durumu bu iken gerçekleşen enflasyon oranında ücret zammının toplu iş sözleşmesine dayanan dengeleri bozduğunu söyleyerek bağitlanmış sözleşmeye müdahale kabul edilemez. Kaldı ki ülkemizde enflasyonun uzun yıllardır ekonomik ve mali tahminlerin üstünde çıktığı bilinen bir gerçek iken bunun beklenmeyen ve öngörülmesi mümkün olmayan bir olay olarak kabulü de mümkün değıldir.

III-SONUÇ

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin oyçokluğuyla vermiş olduğı bu kararı, “Sözleşme özgürlüğü”, “Toplu İş Sözleşmesi özerkliği”, “Sözleşmeyle bağılılık” gibi temel hukuk kavramlarıyla bağdaşmadığı gibi “Sözleşmenin değışen şartlara uyarlanması” adı altında klasik Borçlar Hukuku ilişkilerinde bile çok çok özel durumlarda başvurulabilen bir kavram ile 30 yılı aşan ülkemiz uygulamasında görülmeyen, bağitlanmış toplu iş sözleşmelerine müdahale yolunu da açmış olacaktır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle karara varılan sonuca katılmak mümkün değıldir.

Saygılarımla
Prof. Dr. Fevzi ŞAHLANAN
İ.Ü. Hukuk Fakültesi
İş Hukuku ve Sosyal Güv.
Anabilim Dalı

MAHKEMELER DİRENİYOR

Uçuk avukat hocalardan da görüş aldıktan sonra yeniden yollara düşmüş. İlk duruşma Dalaman Mahkemesindeymiş. Yargıç, taraflara çok kısa olarak görüşlerini açıklamalarını, polemige girmemelerini isteyerek söz vermiş.

Uçuk avukat "Bozma ilamına karşı söyleyeceklerimizi yazılı olarak sunuyoruz, sayın mahkemenin yasaya uygun eski kararında direnmesini talep ediyoruz" demiş. Davalı vekili bozmaya uyulmamasını istemiş. (Bu yazılı savunmalar ektedir.)

Hâkim, talepleri zapta geçip, gereği düşünüldü dediğinde salonda sinek uça duyuluyormuş. Saat gibi uzun gelen birkaç dakikadan sonra karar açıklanmış, Eski kararda direnilmesine..."

Dalaman İş Mahkemesi direnme kararının gerekçesinde şöyle diyor:

"GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1- Davacı vekili dilekçesi ile, davacı işçinin davalı işyerinde çalıştığını, işyerinde örgütlü Selüloz-İş Sendikası ile davalı işyerinin üyesi bulunduğu Kamu-İş Sendikası arasında imzalanan 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük tarihli TİS'nin 34/E maddesi gereğince işyerinde çalışan işçilerin "30.06.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere DİE.1987=100 temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları Türkiye genel endeksinin Haziran 1994 endeks sayısının Aralık 1993 endeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişik oranı kadar zam yapılır" hükmünü amir olduğunu, bu oranın DİE'nce %61.1 olarak açıklandığını, bu orana göre zam yapılması isteğine davalının ödeme yapmaktan kaçınması üzerine eksik ödenen ücret, prim ve fazla mesai fark alacağı için dava açmak zorunda kaldıklarını,

7.715.000.-TL. toplam fark alacağının, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince uygulanacak faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini talep etmiş, ilk oturumda bu talebini 01.07.1994-14.08.1994 tarihlerini kapsar şekilde daralttıklarını beyan etmiştir.

2- Davalı vekili cevap layihası ile, TİS. 34/E maddesinin iddia edildiği şekilde ve davanın da eda davası olduğunu, müvekkilinin 233 sayılı KHK. hükümlerine tabi ve sermayesinin tamamının devlete ait olduğunu, durum böyle olunca Hükümetin emir ve talimatlarına uymakla yükümlü kaldıklarını, ülkenin

içinde bulunduğu şartların olağanüstü ekonomik tedbirleri gerektirdiği, buna dayanarak Hükümetin olağanüstü ekonomik karar ve tedbirler aldığı, bunu 5 Nisan 1994 tarihinde uygulamaya koyduğunu, müvekkilinin bu tedbirlere emir ve talimatlara uyduğunu, bu emir ve talimatlar sonucu serbest iradelerinin ellerinde olmayan sebeplerle kısıtlandığını, dolayısıyla TİS'nin 34/E maddesi hükmünü uygulamaya koymadıklarını, bunun sonucunda borcun BK. 117 maddesi gereğince sakıt olduğunu, Türk-İş ve Hükümet arasında da protokol düzenlendiğini, talep edilen faizin de yasaya aykırı olduğunu, 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesine dayanılamayacağını, bütün bu anlatımlar muvacehesinde açılan davanın reddine karar verilmesini beyan etmiştir.

3- Dava 2822 sayılı Yasanın 61. maddesine dayalıdır.

4- Mahkememizce verilen karar Yüksek Yargıtay 9. HD. sinin 31.01.1995 tarihli kararı ile özetle "Ülkenin normalde beklenmeyen ve tahmin edilmeyen durumlar nedeniyle ekonomik krize girdiği, ağır ekonomik bunalım bulunduğu, bu bunalımdan çıkmak için Hükümetçe bir dizi ekonomik tedbirler alındığı ve bu arada TİS'den kaynaklanan zamların ödemesinin durdurulduğu, Hükümet ve Türk-İş arasında protokol düzenlendiğini, taraflar arasında mevcut olan denge ve şartların ağır ekonomik bunalım sebebiyle olağanüstü şekilde değiştiğini, bu durumda Hâkimin sözleşmeye müdahale ederek, sözleşmeyi değişen hal ve şartlara uyarlaması gerektiği, beklenmeyen şartların ülke insanını belli oranlarda fedakarlıkta bulunmayı gerektirdiğini, aynı dönem için devletin diğer kamu çalışanlarına uyguladığı ücret artışı, onları fedakarlığa ortak edişin asıl kamu yararı ilkesi ile izah edilirse, aynı ilkenin TİS uygulamaları içinde geçerli olacağına gözdü edilmemesi gerektiği, tüm bu maddi ve hukuki olgular karşısında iradenin teklif ettiği ödeme planının uyarlama önerisi olarak kabulü, bu önerinin değişen şartlar sebebiyle yerinde görülerek davanın reddine karar verilmesi" gerektiği düşüncesiyle bozulmuştur.

Mahkememizce bozma üzerine, taraf vekillerinin bozmaya karşı diyecekleri sorulduktan sonra davacı vekilinin talebi ve Mahkememizce verilen önceki kararın usul ve yasaya uygun olduğu düşüncesiyle önceki kararda aşağıda açıklanacak ilkeler ve gösterilecek gerekçe ile "DİRENME" kararı verilmesi gerekmiştir.

İLKELER:

A) HUKUK DEVLETİ İLKESİ (T.C. ANAYASA 2. MD)

Anayasanın 2. maddesi ile Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Hukuk Devleti olduğu ilkesi kabul edilmiş ve bu ilke mutlak surette uygulanmaktadır. Anayasa

Mahkemesi kararlarından bu ilke “Vatandaşların hukuki güvenlik içinde buldukları, devletin eylem ve işlemlerinin Hukuk Kurallarına bağlı olduğu ve devam ettirildiği... devlet” şeklinde açıklanmıştır. (Anayasa Mahkemesinin 25.5.1976 tarih ve 1976/1-28 E.K. sayılı kararı AMKD. Sayı 14. Sh. 189)

B) KAZANILMIŞ HAKLARA SAYGI İLKESİ,

Bu ilke hukuk devletinin diğer ilkeleri gibi, vatandaşların hukuki güvenliğini sağlama amacı güttüğü, yine bu ilkeyi açıklayan Anayasa Mahkemesi “Kazanılmış hakların tanınması ve korunması hukuk devletlerinde benimsenen bir ana kuraldır. T.C.Anayasasında kuralı ortadan kaldıracak hiç bir hüküm yoktur. Olabilmesi de düşünülemez.” (Anayasa Mahkemesinin 11.11.1963 tarih ve 1963/106-270,1963/124-243 E.K. sayılı kararları AMKD. Sayı 1,Sh. 430-473)

C) TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HAKKI (T.C. ANAYASA 53.MD)

Anayasa'nın 53. maddesine göre işçiler ve işverenler karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.

Toplu İş Sözleşmesinin nasıl yapılacağı Kanunla düzenlenir. (Adı geçen 2822 sayılı yasa bu hükme dayanılarak çıkarılmıştır.)

D) OLAĞANÜSTÜ HALLER (TC. ANAYASA 119. MD)

.... ağır ekonomik bunalım hallerinde... olağanüstü hal ilan edebilir denmektedir. Anayasanın 121. maddesi ile bunun şekli onayı ile 15. maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlandıracağı ve nasıl durdurulacağı belirlenmiştir.

E) TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN NORMATİF HÜKÜMLERİ

Toplu İş Sözleşmesinin normatif hükümleri Yüksek Yargıtay'ın yerleşik içtihatları, doktrindeki tanımı dikkate alındığında bu hükümlerin “MADDİ ANLAMDA YASA HÜKMÜ” ve “OBJEKTİF HUKUK KURALI” niteliğinde oldukları hususunda görüş birliği mevcuttur.

Bu ilkeler ve açıklamalar ışığında;

T.C. Anayasası 119. maddesi Türkiye'nin ağır ekonomik bunalım durumunda yapılabilecek işlemlerini detaylı olarak açıklamıştır.

Bu işlemlerin bir kısmı Yürütmenin, bir kısmı ise Yasama'nın yetki ve görevidir. Dolayısıyla ülkede ağır ekonomik bunalımın varlığının tesbiti, ilanı ve

buna dayalı olarak temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması ve durdurulması (Anay. 15. md) yetkisi YÜRÜTME'nin, bu kararın onayını ise YASAMA'nın görevi olarak belirlemiştir.

Yetki ve görevlerin sınırlarını bu şekilde tespit ettikten sonra, Ülkemizde Anayasa'nın 119, 121 ve 15. maddelerine dayalı olağanüstü hal ilanı olmadığı bir gerçektir.

Öyleyse sınırları Anayasa'da Yasama ve Yürütme erkine ayrılan bu sahaya, ağır ekonomik bunalımdan sözedilerek yorum yoluyla Yargı erkince müdahale edilmesi, Hukuk Devleti ve Kuvvetler Ayrılığı ilkesi ile bağdaşmaz.

Bilindiği üzere, Toplu İş Sözleşmeleri, kaynağını Anayasadan ve 2822 sayılı Yasadan alan, yine bu yasaya dayalı olarak, öngörülen koşullarla belirli bir süreç izlenerek, tüm barışçı yollar denendikten sonra, gerektiğinde şartlarına uygun olarak grev ve lokavt hakları kullanılmak suretiyle oluşan, kendine özgü işlevi ve nitelikleri bulunan ve işçi sendikası ve işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında Anayasanın 53. ve 2822 sayılı yasa da tanınan hak ve özerklik çerçevesinde devletten bağımsız olarak ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda "Maddi anlamda Yasa hükümleri" gibi (TİS. nin Normatif Hükümleri) bağlayıcı "Objektif Hukuk Kuralı" koyma, koyulan bu kuralların nitelikleri itibarıyla sözleşmenin taraflarını ve 3. kişileri bağlayıcı özelliği, sosyal yönü ile geniş bir kitleyi kapsamaması, çalışma barışını sağlayıcı işlevi, özgün nitelikleri dolayısıyla da dış müdahalelerden uzak oluşu, çalışma hayatında dirlik ve durulmayı sağlayıcı, temel nitelikler olarak hem yargı ve hem de doktrince açıklanmaktadır.

Bu temel ilkelere müdahale veya zedeleme halinde mikro düzeyde çalışma barışı, makro düzeyde ise giderek sosyal barışın zedelenmesine özgür ve özerk toplu sözleşme düzeninin bir kaosa sürüklenmesine yol açar.

Ülkemizin öteden beri ekonomik ve mali sıkıntılar içinde bulunduğu, enflasyonun sürekli olarak tahminlerin üstünde gerçekleştiği, para değerinin hızla düştüğü yıllardır yaşanan ve bilinen bir olgudur. Toplu Sözleşme düzenine geçildiği tarihten bu tarafa yaşanan tüm olaylara karşın, hiç bir zaman Hâkim'in TİS'ne müdahale ve bunu yeni değişen hal ve şartlara uyarlaması olmamıştır.

Davalı 233 sayılı KHK. ye tabi, sermayesinin tamamı devlete ait olmakla beraber, Tüzelkişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi ve ticari faaliyet esasına dayalıdır. (233 s.KHK.4. md)

Davalı cevap layihasında sermayenin tamamının Devlete ait olması sebebiyle Hükümetin emir ve talimatları ve yayınlanan 13.9.1994 tarihli genelge

doğrultusunda serbest iradelerinin kısıtlandığını bu nedenle borcun BK. 117. maddesi gereğince sakıt olduğunu savunmuştu.

Davalının statüsünü 233 sayılı KHK. hükümlerine göre saptadıktan sonra emir ve talimatlar doğrultusunda TİS.den kaynaklanan "Objektif Hukuk Kuralı" ve "Maddi anlamda Yasa" hükmü niteliğinde olan hükümleri uygulamama yetkisini haiz olup olmadığı tartışılacaktır.

Nitekim davalı tarafın uymak zorunda kaldıklarını ve bu nedenle iradelerinin kısıtlandığını iddia ettiklerini 13.09.1994 tarih ve 39 sayılı Başbakanlık genelgesinin iptali ve bu konuda yürütmenin durdurulması hususundaki talep Yüksek Danıştay 10. Dairesinin 27.12.1994 tarih ve 1994/6552 esas sayılı kararı ile "Toplu İş Sözleşmelerinde tarafların karşılıklı hak ve borçları sözleşmenin uygulanması ve denetimi, uyuşmazlıkların çözümü için başvurulacak yolların düzenlendiği çalışma koşullarının yine bu sözleşme ile düzenlenmesinin mevzuatla tarafların sorumluluğuna bırakıldığı, taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklarda ancak TİS hükümleri çerçevesinde incelenerek sonuçlandırılabilirliği, TİS'de taraf olmayan üçüncü şahıslara bu sözleşme hükümlerine müdahale imkanı veren herhangi bir yasal düzenleme bulunmadığı bu durumda ücret zamlarının ödeme tarihlerinin ertelenmesi yolunda çıkarılan Başbakanlık Genelgelerinin TİS müdahale anlamında olup hukuka aykırı bulunduğundan yürütmenin durdurulmasına "karar verildiği görülmüştür. Böylece davalı tarafın kendilerini uymaya mecbur hissettikleri iddiasında buldukları genelgenin hukuka aykırılığı tesbit edilmiş bulunmaktadır. Kaldı ki davalı müessese yöneticilerinin genelgeye uyma zorunlulukları idarenin iç işleyiş sorunudur. Bu genelge ile özel hukuk hükümlerine tabi davalının borç ilişkilerini ve bu ilişkiye göre alacaklıların haiz olduğu hakları değiştirmesi mümkün değildir. Anlatıldığı gibi davalının iç ilişkisi ve işleyişi ile dış ilişkisi ve işleyişi farklıdır. Davalıyı dış ilişkideki sorumluluğundan kurtarmaz.

TİS zammının Bütçe Kanunu ile dahi engellenemeyeceği hem doktrinde ve hem de Anayasa Mahkemesinin bir kararı ile açıklanmıştır. Nitekim Kamu Kesiminde çalışan işçilerin ücretlerine sınır koyan 1977 yılı Bütçe Kanununun 12. maddesi Anayasa Mahkemesince anayasal sistem içerisinde TİS ile düzenlenebilecek ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda yasama ya da idari yoldan yapılacak müdahalelerin Toplu İş Sözleşme hakkı ve özerkliği tanıyan Anayasanın ilgili hükmüne aykırı bularak iptal etmiştir. (Anayasa Mahkemesinin 09.12.1976 tarih ve 34/52 E.K. sayılı kararı. R.G. 15879)

Yine Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin muhtelif kararlarında TİS'de yer alan ve gecikme zam oranını gösteren hükmün maddi anlamda yasa hükmü ve

objektif hukuk kuralı niteliği taşıdığı da istikrara kavuşmuş durumdadır. (örn. Yargıtay 9. H.D. nin 2.2.1990 tarih ve E.9989, K. 921 sayılı kararı)

Mahkememizce davalının ifa imkansızlığına dayanan savunmasının uyarlama önerisi olarak değerlendirilmesi mümkün müdür?

Herşeyden önce davalının böyle bir öneride bulunması ancak Usul hükümlerine göre taleple mümkündür. Hâkimin de re'sen bu durumu talep olmadan dikkate alması mümkün değildir. İş bu davada davalı müessese ne böyle bir iddiada ileri sürmüştür ve ne de mahkemeden böyle bir talepte bulunmuştur. Savunmasında açıkça ve hiç bir müphemlik taşımadan borcun ifa imkansızlığı nedeniyle sona erdiği vurgulanmıştır ve burada B.K. 117. md. ye dayanılmıştır. Kaldı ki davalının mahkemeden böyle bir talepte bulunması da söz konusu olamaz, zira yapılması öngörülen uyarlama yürürlükte bulunan TİS'nin normatif hükümlerine ilişkindir. Maddi anlamda yasa hükmü niteliğindeki bu hükümleri Borçlar Hukuku esaslarına göre hâkim tarafından değişiklik yapılması yukarıda anlatılan bu hükümlerin niteliği, Anayasanın 53. maddesinde, 2822 sayılı yasa ve katıldığımız ILO sözleşmelerinde ifadesini bulan Toplu İş Sözleşmesi özerkliği ile de bağdaşmaz, elbette Toplu İş Sözleşmesinin süre hariç, muhtevaya ilişkin hükümlerinde değişiklik yapılabilir ancak bu değişiklik sadece tarafların karşılıklı olarak anlaşmaları ve bu sözleşmenin taraflarınca yapılabilir. (K.Oğuzman, Hukuki Yönden İşçi-İşveren İlişkileri cilt 1. 4. bası, Sh. 94. İstanbul 1987) Bu bakımdan Toplu İş Sözleşmesinin tarafı olmayan Hükümet ve Türk-İş arasında anlaşmaya varıldığı iddia olunan protokol, Toplu İş Sözleşmesinde değişiklik sağlamak, değişiklik yükümlülüğü getirmez ve davacı işçiyi bağlamasından da söz edilemez.

Davalının ifa imkansızlığı savunması para borçları yönünden mümkün müdür? Başka bir anlatımla para borçlarının ifasında imkansızlık söz konusu olabilir mi?

Davalı ifa imkansızlığı savunmasında bulunurken zammı ödeyecek parası bulunmadığını doğrudan doğruya ileri sürmüştür değildir. Bu imkansızlık iddiasını Hükümetin Genelgelerine dayandırdığı açıktır. Yine bu genelgelerin hukuka aykırılığının Yüksek Danıştay 10. Dairesince tesbit edildiği de açıktır. Böylece davalının iddiası dayanaksız kalmıştır.

Esasen Yargı ve Doktrin tarafından üzerine mutabık kalınan husus para borçlarında ifa imkansızlığının söz konusu olmayacağı yönündedir. Borçlunun malî durumunun bozuk olması, yeter miktarda parasının bulunmaması, ifa imkansızlığı teşkil etmez, aksi şekilde nitelendirmek ise B.K.nun para borçlarına

ilişkin hükümleri ve icra hukukunun temel esaslarını inkar anlamını taşır. (Andreas von.Tuhr. Yargıtay Yayınları No: 15 Sh. 561-562, K.Oğuzman Borçlar Hukuku Genel Hükümler İstanbul 1995 bası Sh. 315, Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop/Borçlar Hukuku Genel Hükümler 7. bası İstanbul 1993 Sh. 906, Gauch/Schluelp/Tercier, Partie Generale du Droit des Obligations, Tome II? editor, Zurich 1982 Sh. 104-105).

Bu davada ödenmeyen alacağa uygulanacak faiz haddi ne olacaktır?

Toplu İş Sözleşmesine dayanan eda davalarında 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faiz hakkı olarak ön görülmüştür. Davacı işçinin bu oranda faiz talep etmesinin de hakkın kötüye kullanımı olarak yorumlanamaz. Zira Toplu İş Sözleşmesine dayanan eda davasında böyle bir oranın ön görülmesi 275 sayılı yasadaki farklı olarak 2822 sayılı Yasada işçilere toplu hak uyuşmazlıklarında grev yolu ile işvereni zorlama hakkının tanınmamış olmasından kaynaklanmaktadır. (K.Oğuzman Toplu Hak Uyuşmazlıklarında Kanuni Grev ve Lokavt Yapılamaması, Yorum veya Eda Davası Açılması, Türk Kamu Sen dergisi Mart 1989 Sh. 3. vd.) İşte bunun sakıncasını bertaraf etmek işçilerin, işverenin tutumundan zarara uğramaksızın haklarını dava yolu ile elde etmelerinin sağlanması sebebiyle 2822 sayılı Yasanın 61. maddesinde bu düzenleme yapılmıştır. Bu düzenleme ile işverenin Bankadan kredi alma yerine, işçilerin ücretlerini ödemeyerek para ihtiyacını karşılama yolu kapatılmıştır. Davacı işçinin yasa koyucunun amacına uygun şekilde ödenmeyen alacağı için 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesinde belirtilen temerrüt faizini talep etmesinde dürüstlük kuralına aykırı davrandığı da ileri sürülemez.

Bütün bu anlatımlardan, Anayasa, Yasa, katıldığımız ILO sözleşmeleri ile güvence altına alınan TİS hakkı ve özerkliği çerçevesinde serbest toplu pazarlık sonucu akdedilen, ödeme zamanı gelmiş ücret zamlarının ödenmemesinin ve tek taraflı olarak askıya alınmasının açıklanan ilkeler gösterilen yasal mevzuat çerçevesinde hukuka uygun ve haklı bir gerekçe taşımaz. Davacı işçinin anlatılan bu kurallar çerçevesinde Toplu İş Sözleşmesinden doğan haklarını istemesini dürüstlük kurallarına aykırı görmek, kısacası onu haksız görmek mümkün değildir.

Mahkememizce önceki kararın verildiği tarihte davacı işçiye herhangi bir ödeme yapılmadığı, bozma üzerine de sadece tarafların bozma ilamına karşı diyeceklerinin sorulması ve bunun sonucunda direnme kararı verilmesi sebebiyle bu husus inceleme konusu yapılmamıştır. Kaldı ki bunun bilaharede takas ve mahsubu mümkündür.

Yukarıda açıklanan gerekçe ile mahkememizin önceki kararının usul ve yasa-ya uygun olduğu hususundaki Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bu kararın onanması gerektiği şeklindeki muhalefet şerhi ve mahkememizde aynı görüşü paylaşması sebebiyle eski kararda "DİRENME" kararı verilmesi gerekmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan gerekçe altında;

Mahkememizin önceki kararında DİRENMESİNE ve bu suretle;

Davanın kabulü ile, Fazlaya ilişkin hak saklı tutularak, 7.715.000.-TL. toplam fark alacağına dava tarihinden itibaren 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince Bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

Peşin alınan harcın mahsubuna, Davacı tarafından yapılan 220.000.-TL. yargılama giderinin Davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

Davacı kendini vekille temsil ettirdiğinden Av. As. Üc.T. nin 4/2. maddesi hükümleri dikkate alınarak hesaplanan ve takdir edilen 380.000.-TL. ücreti ve-kaletin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

Dair karar taraf vekillerinin yüzünde temyizi kabil olmak üzere açıkça okundu, usulen anlatıldı, kanun yolları gösterildi. 21.02.1995.

Kocaeli İş Mahkemesi direnme kararında,

Davacı A. Barbaros Tuluç vekili Av. Murat Özveri 23.08.1994 tarihli dava dilekçesi ile fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydı ile iş-yerinde uygulanmakta olan 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük süreli toplu iş sözleşmesinin 34/E maddesinde öngörülen "işyerinde çalışan işçilerin 30.06.1994 tarihindeki çıplak ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere D.İ.E. 1987=100 temel yıllık, kentsel yerler tüketici fiyatları Türkiye geneli indeksinin, Haziran 1994 deki sayısının Aralık 1993 indeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır" hükmünün davalı işverence uygulanmadığını bildirerek fark ücret, prim ve fazla mesai alacaklarının toplam 7.165.000.- TL. nin 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince temerrüt tarihinden bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte tahsilini dava etmiş, 03.11.1994 tarih, 252-276 esas ve karar sayılı kararla davanın kabulüne karar verilmiş, Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 31.01.1995 tarih, 1994/16730, 1995/1307 esas ve karar sayılı karar ile oy çokluğu ile bozması üzerine yeniden yapılan yargılama sonunda aşağıda gösterilen nedenlerle bozma ilamına uyulmayarak ilk kararda direnilmiştir.

Oy çokluğu ile verilen bozma ilamı gerekçesinde özetle, “Kitler özel hukuk hükümlerine bağlı birer bağımsız tüzel kişilik isterler ve bunların yıllardan beri Devletin desteği ve koruması ile ayakta kaldıkları, Hükümetin bu korumacılığını, almış olduğu olağanüstü ekonomik tedbirlere rağmen devam ettirmek niyet ve arzusunda olduğu, toplu iş sözleşmesi zamlarını, gecikme ile de olsa, bir plan dahilinde ve tam olarak ödenmesini kabul etmek sureti ile sürdürmek istediği dosya içeriği ile bellidir. Devletin bu koruyucu tutumu Kamu iktisadi teşebbüslerinden çekmesi ve bunların sorumlulukları ile başbaşa bırakmaları halinde, bu iş yerlerinin ifa imkansızlığına düşeceği, bir çoklarının kapanacağı, bazılarının iflas durumuna geleceği, binlerce işçinin işsiz kalacağı da, bir memleket gerçeğidir. Bu olgular karşısında davalı idarenin toplu iş sözleşmesi zamlarından kurtulmak istemesinden ve dolayısı ile kötü niyetinden söz etmek mümkün değildir. İşveren, hiç bir zaman borcunu inkar etmemiş, ancak hükümet genelgesi doğrultusunda ve kendi imkanları ile de ödeme imkansızlığını da dikkate alarak, ücret zamlarının taksitle ödenmesini önermiştir. Bu öneri davacı işçinin üyesi bulunduğu sendikanın bağlı olduğu işçi konfederasyonu tarafından, Hükümet Yetkilileri ile düzenledikleri protokolde de aynen benimsenmiştir. Davalı işverenin taksitlendirmeye bağlı kalarak, işçilerin ihtilafı dönemi ile ilgili ücretlerini tamamıyla ödemediği ve dosya içeriği ile sabittir. Taraflar arasında mevcut olan denge şartlarının olağanüstü bir şekilde değişmesi sebebi ile taraflardan biri için katlanmayacak derecede bozulabilir, işte bu gibi hallerde sözleşmeye sıkı sıkıya bağlılık, Adalet, hakkaniyet ve objektif iyi niyet kuralları ile bağdaşmaz. Hukukta bu durum sözleşmenin değişen şartlara uyarlanması ilkesi ile çözümlenmektedir. Bu durumda hâkim müdahale ederek sözleşmeyi değişen şartlara uyarlar.

Olayımızda işverenin TİS’deki ücret zammını bir ödeme planı dahilinde ileri bir tarihte ödeme teklifi böyle bir uyarlama önerisidir.

Değişen şartlara göre sözleşmenin tamamının geçersizliği istenebileceği gibi bir kısım hükümlerinin şartlara uygulanması da istenebilir.

Olayımızda sözleşmenin sadece ücret zammının vadeye yayılması istenmiş, zam oranına müdahale dahi talep edilmemiştir.

Beklenmeyen şartların getirdiği yükler karşısında ülke insanının belli oranlarda da olsa fedakarlığı paylaşması gerekir. Aynı dönem için Devletin diğer kamu çalışanlarına uyguladığı ücret akışı ve onların fedakarlığa ortak edilişi kamu yararı ilkesi ile izah edilebilir. Aynı ilkenin TİS uygulamaları için de geçerli olacağına gözardı edilmemesi gerekir.

Tüm maddi ve hukuki olgular karşısında idarenin teklif ettiği ödeme planının uyarlaması önerisi olarak kabulü ve bu önerinin değişen şartlar sebebi ile yerinde görülerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir” denilmektedir.

Daire başkanı ve bir üye karşı oy yazılarında Hâkimin sözleşmeye müdahale edilmesinin açıkça istenilmediğini,

Yüksek enflasyon beklenmeyen ve öngörülmesi mümkün olmayan bir olay olarak kabul edilemeyeceğini,

İşçinin toplu iş sözleşmesinden doğan hakkını istemesinin dürüstlük kurallarına aykırı düştüğünü savunmak ve bunu haksız görmek mümkün olmadığını toplu iş sözleşmelerinde hâkimin sözleşmeye müdahalesinin ve uyarlama yapmamasının mümkün olmadığını, Anayasanın 15, 119 ve 121 nci maddeleri uyarınca temel hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasını gerektirecek ölçüde olağanüstü bir durumun ve ağır ekonomik bunalım halinin ortaya çıkardığı bir uygulamadan söz etmek olanağının bulunmadığını, işveren borçlunun tek yanlı irade açıklaması ile para borcunu bir başka tarihe ertelemek hak ve yetkisine sahip bulunmadığını, hukukumuzda özellikle toplu sözleşme düzenine kural olarak sözleşme özgürlüğü ve sözleşmeye bağlılık titizlikle uyulması gereken temel ilkelerden bulunduğunu,

İşçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren, toplu iş sözleşmesine, Anayasanın tanıdığı hak ve özerklik çerçevesinde, Devletten Bağımsız olarak, ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda Yasa hükümleri gibi bağlayıcı kurallar koyma yetkisine sahiptirler. Bu kurallar objektif Hukuk kuralları niteliğinde olup, sözleşmenin taraflarını ve 3. kişileri bağlar.

Bu itibarla yürürlükteki bir toplu iş sözleşmesinde yer alan hükümler ancak sözleşmeye taraf olanların kendi aralarında anlaşmaları ile değiştirilebilir. O halde uyuşmazlık konusu toplu iş sözleşmesine taraf olmayan Hükümet ile Türk-İş temsilcileri arasında varıldığı öne sürülen bir anlaşma ile sözleşmede öngörülen ücret zamlarının ödenmesinin ilerideki bir tarihe ertelenmesi de hukuken geçerli sayılamaz. Esasen konfederasyonlar, toplu iş sözleşmesine taraf olamazlar.

Davanın kabulüne ilişkin yerel mahkeme kararı usul ve yasaya uygun bulunduğundan onanması gerektiği görüşü ileri sürülmüştür.

Sendikanın başvurusu üzerine İstanbul Hukuk fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Fevzi Şahlanan 16.02.1995 tarihli beş sayfalık, Prof. Dr. M. Kemal Oğuz-

man 9 sayfalık, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İş Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Metin Kural 7 sayfalık hukuki mütalaada bulunmuşlardır. Bu üç öğretim üyesinin hukuki mütalaası dosyaya konulmuştur.

Taraf vekillerinin son oturumda açıkladıkları ve işverenin 24.01.1995 tarihinde Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Başkanlığına gönderdiği faksda Selüloz-İş Sendikasının işçileri temsilen İzmit Merkez Müessesesi ve diğer müessesede çalışan tüm işçilerin toplu iş sözleşmesinden doğan fark alacaklarının 16 Ocak 1995 tarihinde sorunsuz olarak ödendiği anlaşılmıştır.

03.11.1994 tarihli mahkememizin ilk kararında bozma ilamına karşı oy yazısı yazan başkan ve bir üyenin karşı oy yazısında ve dosyaya konulan 3 öğretim üyesinin hukuki mütalaalarında belirttikleri gibi işveren dava dilekçesine kaşı verdiği cevap layihasında sözleşmenin değişen hal ve şartlara uyarlanması isteği bulunmadığı Hâkimliğimizce kabul edilmiştir.

Doç. Dr. İbrahim Kaplan'ın 1987 basılı Hâkimin Sözleşmeye Müdahalesi adlı kitabında ilmi ve kazai şartlar dergisi 1994 Aralık ayı 408. sayısında yayınlanan Yüksek Yargıtay 13. hukuk dairesinin 24.10.1994 tarih, 6791-9014, 20.10.1994 tarih, 7382-8885, 26.4.1994 tarih 2733-4120 esas ve karar sayılı kararlarında ve üç öğretim üyesinin hukuki mütalaalarında belirtildiği gibi değişen şartlara göre hâkimin sözleşmeye müdahale edip uyarlayabilmesi için açıkça tarafların bir isteğinin bulunması gerekir.

Görüşümüze göre bu istekte sözleşmeye taraf olanlardan birinin ya müstakil bir dava açması veya bu davada olduğu gibi işçinin açtığı eda davasına karşılık cevap layihısından harçlandırılmış bir karşı dava (mukabil dava) açması gerekir.

Hakim H.U.M.K. nun 74. maddesi gereğince taleple bağlıdır.

Usulüne uygun bir dava ve talep yoktur.

Cevap layihasında ileri sürülen olaylar bir talep olarak kabul edilemez.

Karşı oy yazısında ve bilimsel görüşlerde açıklandığı üzere toplu iş sözleşmelerinde bir uyarlama da söz konusu olamaz.

Davalı işveren Başbakanlığın 13.09.1994 tarihli genelgesine dayanarak toplu iş sözleşmesinden doğan ikinci yıl ikinci yarı yıl ücret farklarını ödeyemeyeceğini savunmuştur. Parası bulunmadığını ödeme durumunda olmadığını savunmuş değildir.

10.02.1995 tarihli İzmit'te yayınlanan Özgür Kocaeli Gazetesine SEKA Genel Müdürü İsmet Rıza Çebi verdiği bir beyanatta SEKA'nın 1993 yılında

1.3 Trilyon Lira zarar ettiğini, bu zararın 1994 yılında 356 Milyar liraya çekildiğini 1995 yılı sonu itibarıyla 3.4 Trilyon lira kâr hedeflediklerini açıklamıştır. Görüldüğü üzere SEKA alınan önlemler ve iyi yönetim sayesinde 1995 yılında 3.4 trilyon lira kara geçecektir. Toplu İş Sözleşmesinde ön görülen ücret fark alacaklarının ödenememesi gibi bir durum söz konusu değildir.

Bozma ilamındaki görüş benimsendiği takdirde yıllardan beri ülkemizde belli süreli imzalanan toplu iş sözleşmelerinde hakimin sözleşmeye müdahale yetkisi tanınacaktır. Yarın bu tür davaları işçi sendikaları açabileceği gibi özel sektör işverenleri de bu tür davaları açabileceklerdir. Başbakanlık genelgesi ile 1994 yılında sadece kitlerde imzalanan toplu iş sözleşmelerinin 1994 yılı ikinci yıl ikinci 6 aylık zamlı ücret farklarının ödenmesi faizsiz olarak altı ay süre ile ertelenmiştir.

Özel sektörde böyle bir uyuşmazlık çıkmamıştır. Bu hakkı sadece kamu ik-tisadi teşebbüslerine tanımak Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı düşecektir.

Danıştay 10. dairesi 27.12.1994 tarih, 1994/6552 sayılı kararla Baş-bakanlığın 13.09.1994 günlü 39 sayılı 20.09.1994 günlü 42 sayılı kamu iş-yerlerinde uygulanmakta olan toplu iş sözleşmelerine göre işçilere ödenmesi gereken 4. ve 5. dilim ücret zamlarının ertelenerek ödeneceğini belirleyen ge-nelgesi için yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir. Yüksek Danıştay 10. Hukuk dairesi de bozma ilamındaki karşı oy yazısında açıklanan ve dosyaya konulan 3 öğretim üyesinin bilimsel görüşlerinde izah edilen görüşlerine uygun bir karar vermiştir.

Bu dava bir eda davası olmakla birlikte davanın açılmasındaki asıl amaç toplu iş sözleşmesinin 34/E maddesinde öngörülen ücret zammının Baş-bakanlık genelgesi doğrultusunda 15 Ocak 1995 tarihinde ödenmek istenmesi üzerine aradan geçen süre için hak edilen ücret farklarının 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesinde öngörülen faiz oranının uygulanması isteğidir.

Toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret alacaklarının süresinde öden-memesi halinde bir yaptırım gücü olarak 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi hukuk sistemimize girmiştir. Bu yasa yürürlükte iken ücret alacaklarının faizsiz ertelenmesi ve taksitle bağlanması olanağı yoktur.

İşveren sözleşmenin 34. maddesinde kararlaştırılan ücret zammının faz-lalığı ile sürülmemiş, hâkimin sözleşmeye müdahale ederek sözleşmedeki ücret zammının makul bir orana getirilmesi istek ve savunması yoktur.

Bu davada tek uyuşmazlık sözleşmede öngörülen ücret zammının er-telenmesi halinde yasal faiz uygulanıp uygulanmayacağıdır. Sözleşmede ön-

görülen ücretin geç ödenmesi halinde faizin uygulanması gerektiği yasa emridir. Hâkim yasaya müdahale edemeyeceğine göre bu davada hâkimin sözleşmeye müdahale etmesinin koşullarının da bulunmadığı kabul edilmiştir.

SEKA aleyhine İzmit'te iki iş mahkemesinde 2200 civarında, Türkiye genelinde 7000 adet dava açıldığı, işveren vekili tarafından Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesine gönderilen 10 Kasım 1994 tarihli dilekçede açıklanmıştır.

Sözleşmeye ve dosyaya konulan ücret bordrolarına göre Ocak 1994 tarihinde işçinin saat ücreti 44.279 TL.'dir. Bir ayda 225 saat çalışılacağına göre işçinin çıplak ücreti aylık olarak brüt 9.962.775 TL.'dir.

1 Temmuz 1994 tarihinde saat ücreti 71.334 TL.ye yükselmiştir. 1 aylık çıplak brüt ücret 16.050.150 TL.'dir.

Yüksek Yargıtay'ın bozma ilamındaki ve Başbakanlık genelgesi benimsenmesi halinde 1994 yılı enflasyon oranı yüzde yüzelli olduğu halde ocak ayında aylık çıplak ücreti brüt 9.672.775 TL. olan ücreti 1994 yılı Aralık ayı sonuna kadar işçiye ödemek gerekecek bu uygulama hak ve adalete uygun düşmeyecektir.

Davalar 23.08.1994 tarihinde açılmıştır. 1 Temmuz 1994- 23.08.1994 dönemi için davacının hak ettiği ücret, prim, fazla mesai fark alacağı 8.201.102 TL. olduğu işverenden gelen cevabi yazıdan anlaşılmıştır. Bu miktar alacağı 23.08.1994 tarihinden 15.01.1995 tarihine kadar 4 ay 23 günlük süre için yasal faiz uygulanacaktır. 23 Ağustos 1994 tarihinden sonraki ödenmesi gereken toplu iş sözleşmeleri fark alacakları için İzmit'te ve Türkiye genelinde dava açılmamıştır. Sadece açılan davaların gerçekleşecek faizi işvereni büyük bir maddi külfet altına sokacağı da kabul edilmemiştir.

Karşı oy yazısında ve üç öğretimin üyesinin bilimsel görüşlerinde de açıklandığı gibi usul yönünden hâkimin sözleşmeye müdahale etme koşullarının bulunmadığı, esastan da sözleşmeye müdahale etme koşullarının bulunmadığı, yukarıda açıklandığı gibi sözleşmede öngörülen ücret zammının geç ödenmesi halinde yasal faiz uygulanmasının yasal emir olduğu kabul edilmiştir.

Doç. Dr. İbrahim Kaplan'ın Hâkimin Sözleşmeye Müdahalesi adlı kitabının 150 nci sayfasında açıklandığı gibi (değişen hal ve şartların ortaya çıkışında tarafların kusurlu olmaması) değişen hal ve şartların öngörülebilir, beklenebilir nitelikte olmaması gerekir.

Olayımızda işçinin kusurunun olup olmadığı tartışılması dahi söz konusu olamaz. İşverenin kusurlu olup olmadığı tartışma götürülebilir.

Belli süreli imzalanan toplu iş sözleşmesinde 1994 yılı ikinci yıl ikinci altı aylık sürede enflasyon oranının ne kadar olabileceği sözleşmenin imzalanması tarihinde taraflarca bilinmesi gerektiği ve işçinin enflasyona karşı ezilmemesi için sözleşmeye işçi ücretlerine enflasyon oranında zam yapılması tarafların özgür iradesi ile kararlaştırılmıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle bozma ilamına uyulmayarak ilk kararda direnilmiştir.

Ancak; ilk kararda hüküm altına alınan 7.165.000 TL. ücret fark alacağı davadan sonra ödenmiş bulunduğundan bu konuda esastan bir karar verilmesine yer olmadığına,

03.11.1994 tarihli kararda hüküm altına alınan 7.165.000 TL. ücret fark alacağının 23.08.1994 tarihinden ödeme tarihine kadar geçen süre için bankalarca en yüksek işletme kredisi faizi yürütülmesine,

258.000 TL. karar harcının davalıdan alınmasına, peşin alınan 60.000 TL. nin mahsup edilmesine (Bakiye harç 198.000 TL.) harcın tamamı 4 Kasım 1994 tarihinde alındığından yeniden harç alınmasına yer olmadığına,

Takdiren 716.000 TL. vekalet ücretinin ve 200.000 TL. yargılama giderinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

Yargıtay yolu açık olmak üzere taraf vekilleri Av. Murat Özveri ve Av. Hüseyin Güzel'in yüzlerine karşı verilen karar açıkça okunup anlatıldı. 27.02.1995

K.938

Hâkim 14568
Ali GÜZEL”

(ÇAY, SİLİFKE, BALIKESİR, KOCAELİ-2- İŞ MAHKEMELERİNİN DİRENME KARARLARI EKTEDİR)

Hâkimlerin direnme kararı vermelerini Basın, “İşçi davası için top yeniden Yargıtay’da” başlığı ile vermiş.

Bakalım bu kez karar nereden dönecek

YAŞASIN ADALET- Selülöz-İş, Harb-İş, Petrol-İş yöneticileri ve işçiler,dun Adliye Kapısı'ndaydı. Kocaeli İş Mahkemesi'nde ikinci kez çıkan karar, Türkiye'de Adaletin varlığını gösteren açık bir kanıt olarak değerlendirildi. (Fotoğraflar:Cemalettin ÖZTURK)

İşçinin hukuk zaferi

□ Yargıtay'ın iptal ettiği kamu işçilerinin geçiken farklarına faiz uygulanması kararıyla ilgili olarak Selü-

Seka işçisinin zaferi

Kocaeli 1. no'lu ve 2. no'lu Mahkemelerinde, Eski Türkiye devletinde haklarında idareyi bütün kamu idareleri için aynı kararlar çıktı. Mahkemeler, 1991-1992 işçilerinin geçiken farklarına faiz uygulanması kararını iptal etti. İTİB'nin yöneticileri, Selülöz-İş yöneticileri, Harb-İş ve Petrol-İş yöneticileri, işçileriyle birlikte, Kocaeli İş Mahkemesi'ne başvurmuştu.

MANİŞE NASIL AÇILDI?
Manişe'de parti yöneticileri Bakanlar'ın da dahil olduğu, çok sayıda İTİB üyesiyle, işçilerle birlikte, 1991-1992 işçilerinin geçiken farklarına faiz uygulanması kararını iptal etti.

Selülöz-İş yöneticileri ve işçileri iş mahkemesinde ikinci kez durdu. Karar, Adalet Bakanlığı'nun kararı iptal edildi.

re' açılan Mahkeme, verilen kararları "Hükümetin görevleri uygulanması için, idarelerin görevleri" şeklinde belirttikçe kabul edilmedi. 1991-1992 işçilerinin geçiken farklarına faiz uygulanması kararını iptal etti. İTİB'nin yöneticileri, Selülöz-İş yöneticileri, Harb-İş ve Petrol-İş yöneticileri, işçileriyle birlikte, Kocaeli İş Mahkemesi'ne başvurmuştu.

man tarafından alınan yıl, maddesinin iptal edilmesidir. Türk işçileri ile yabancıların işçileri arasında bir fark yoktur. 1991-1992 işçilerinin geçiken farklarına faiz uygulanması kararını iptal etti.

UÇUK AVUKAT BOZMADAN SONRA YARGITAYDA DURUŞMADA

Direnme kararları peş peşe verilirken, aynı içerikteki davalardan bir vesileyle kopan tek bir davanın duruşması için uçuk avukat yeniden Yargıtay üyelerinin karşısına çıkmış.

Uçuk avukat o kadar uçuk, o kadar aptalmış ki, hukuku yerle bir eden yüksek yargıçların nasıl bu kadar rahat olabildiklerine halen şaşırıyor, yüce, yüksek, sıfatlarıyla korunan bu saygın insanların hangi gerekçeyle olursa olsun hukuki olmayan, bozma satırlarını yazmış olabileceğine, siyasi iktidarla böyle içli dışlı olmalarına halen inanmıyormuş.

Başkan söz verdiğinde; Uçuk Avukat;

Dairenizce huzurunuzdaki davayla aynı içerikte olan bir dizi dava 17.12.1994 tarihli duruşmada incelenmiş, 31.01.1995 tarihli kararla da he-yetinizce üçte iki çoğunlukla bozulmasına karar verilmiştir.

Aslında bozma kararındaki muhalefet şerhine, Hukuki açıdan bizim ek-leyebileceğimiz pek bir şey yok. Muhalefet şerhindeki açıklamaların ta-mamına katılıyor ve takdirle karşılıyoruz.

Ancak; Türkiye genelinde yaklaşık 45 bin işçinin açmış olduğu da-vaları, bunun da ötesinde Türkiye’de Toplu İş Sözleşmelerinin uy-gulanmasını çok yakından ilgilendiren Bozma kararının sonuçları üye-rinde kısaca durmak istiyorum.

1- Bozma kararına karşı, Kocaeli 1 ve 2 İş, Dalaman, Balıkesir, Afyon ve Silifke İş Mahkemelerince Direnme kararları verilmiş, Kocaeli ve Da-laman İş Mahkemelerinin kararları Hukuk Genel Kurulu’na ulaşmıştır.

2- Vermiş olduğunuz karardaki bozma gerekçeleri, çalışma hayatında yer alan hemen herkeste, İş Hukuku çevrelerinde kelimenin tam anlamıyla ŞOK yaratmıştır.

3- Basın, olayı haklı olarak “Toplu İş Sözleşmeleri delindi,” “Toplu İş Sözleşmelerinin güvencesi ortadan kalktı,” başlıklarıyla duyururken, Hukuk çevresi, Bilim adamları bozma gerekçesi karşısında ne söy-

leyeceklerini şaşırmışlardır. Nitekim Sayın Prof. Dr. Kemal Oğuzman, Sayın Prof. Dr. Metin Kutal, Sayın Prof. Dr. Fevzi Şahlanan ve Sayın Prof. Dr. Tankut Centel değişik vesilelerle hazırlamış oldukları makalelerinde karardaki bozma gerekçelerinin sağlam bir hukuki dayanağının bulunmadığı konusunda hemfikir olmuşlardır.

Gerçekten de; karardaki bozma gerekçesi temel alınır ise;

a) Davanın görüşülmesi aşamasında ileri sürülmeyen, tartışılmayan, bir konu artık, re'sen dikkate alınarak savunma dahi yapılmadan davaların kaderini belirleyebilecek usul hukukunun en önemli gerekçesi olan "usul keyfilige karşı güvencedir" ilkesi yerle bir olacaktır.

b) Anayasanın 2 nci maddesi yani Hukuk Devleti ilkesi ve 54 ncü ve 119. maddeleri 2822 Sayılı TSGLK fiilen lağvedilmiş olacaktır. "Anayasayı bir defa çiğnemekten bir şey olmaz" anlayışı, hukuk sistemini bir defa rafa kaldırmaktan bir şey olmaz noktasına, üstelik de, kararda bozma gerekçesini hazırlayan siz sayın yargıçlar tarafından getirilmiş olacaktır.

Dahası siyasi iktidarın Hukuk sisteminin kendisine çizdiği sınırlar içerisinde, ekonomik, sosyal politikalar belirleme, toplumda var olan sınıf ve katmanlardan birisi ya da birileri lehine, tercih yapma hakkı Hukuk Sisteminin üstüne çıkarak, deyim yerindeyse Hukuk Sisteminin siyasi iktidarın tercihleri doğrultusunda, kendisini şekillendirmesi dolayısıyla da Hukuksuzluğun yerleşmesi tehlikesini de beraberinde getirecektir.

c) Değerli Yargıçlar, ne enflasyon ne de 5 Nisan kararları öngörülmeyecek bir durum değildir. Davalı SEKA, aynı dönemde ürünlerine % 141 zam yapmıştır. İSO Yayınlarına göre bu dönemde repo ve tahvile yönelen Sanayici kârlarının içinde faizin payı % 48'e ulaşmıştır.

Hükümet üç aylık % 50 faizli Hazine Bonosu ihraç ederek ve aynı dönemde doların fiyatını da sabit kılarak dolar üzerinden yılda % 406 oranında net getiriye, kimliği belirsiz sermayedarlara akıtmıştır. Aynı dönemde şirketlere, toplanan kurumlar vergisinden kat be kat daha fazla teşvik dağıtılmış, Bayındırlık Bakanının deyimiyle, sadece oto yollardan Devlet kur farkı adı altında 30 trilyon zarara uğratılmıştır.

Kayıt dışı ekonomi nedeniyle devletin uğradığı vergi kaybı Prof. Dr. Osman Altuğ'un hesaplamalarıyla 390 Trilyona ulaşmıştır.

d) Böylesi bir ortamda işçilerden Kamu Yararı adına T.İ.S. farklarının Danıştay kararına rağmen askıya alınmasını kabullenmelerini beklemek,

daha doğrusu işçileri buna zorlamak, kamu yararı ilkesinin kendisini deforme edecek, Kamu yararı kavramının özünü oluşturduğuna inandığımız toplumun genel çıkarları düşüncesinin yerini, kamu yararı siyasi iktidarın ya da, güçlülerin çıkarlarıdır düşüncesinin toplumda yerleşmesine, güç kazanmasına yol açacaktır.

Değerli Yargıçlar, toplumumuzu tehdit eden en büyük tehlikenin Devletin ve toplumun temel taşları olan kurumlara duyulan güvensizlik ve bu güvensizliğin yarattığı boşluğu dolduran karmaşa, belirsizlik ortamı olduğu inancını taşıyoruz. Bu güvensizlik ortamıdır ki, daha dün Gazi mahallesinde küçük bir kıvılcımla patlamış, emniyet güçlerine duyulan güvensizlik, insanları çatışma noktasına getirmiştir.

Toplu iş sözleşmeleri, ülkemiz koşullarında sadece sendika üyeleri için değil, tüm çalışanlar için emsal olan, çalışma hayatını belirleyen temel unsurlardan birisidir. TİS güvencesi olan hak grevi yerine, getirilen EDA davasının karardaki bozma gerekçeleriyle kadükleştirilmesi her şeyden önce saygınlığına zerre kadar gölge düşmesine tahammül edemeyeceğimiz, adalet sistemini, yargıyı zedeleyecektir. Nitekim, bir takım işçilerin gazetelere ilan vererek, ödenmeyen fark alacaklarını açık arttırma usulüyle tahsil edecek mafya babalarına devredeceklerini ilan etme noktasına gelmeleri, içinde bulunduğumuz kritik aşamanın en önemli belirtisidir.

SONUÇ VE İSTEM: Tüm bu nedenlerle; görüşülmekte olan bu davanın onanarak, hukuki bir hata olarak görmek istediğimiz, 31.01.1995 tarihli bozma kararındaki gerekçelerden dairesizce muhalefet şerhindeki gerekçeler doğrultusunda dönülmesine bir vesile olmasını diliyorum.”

demiş.

DAVALAR, HUKUK GENEL KURULU'NDA

Mahkemelerin vermiş oldukları direnme kararlarını Davalı vekillerinin temyiz etmeleri üzerine dosyalar Hukuk Genel Kurulu'na gitmiş.

26.4.1994'te Genel Kuruldan gelen haber sevindiriciymiş. Genel Kurulun 25 üyesi işçilerin lehine, 21 üye aleyhte oy kullanmış. İlk toplantıda üçte iki çoğunluk gerektiğinden karar, 3.5.1995 gününe kalmış.

3.5.1995 günü öğleye doğru ise haber netleşmiş. Her ne hikmetse, o gün Genel Kurula 53 üye katılmış ve bu kez karar 42'ye 9, işçilerin aleyhine çıkmış.

Genel Kurul çoğunluğu, Yargıtay 9. Dairesi gibi, devletin korunması gerektiğini, işçilerin farklarının ödenmesinin devleti yıkacağını söyleyerek 9. daire çoğunluğu gibi, millete, devlete, bağımsız yargıçlar olarak devleti korumaktaki kararlılıklarını bir kez daha göstermişler. Böylece, işçilere, vatandaşa, anayasalarla haklar verilmesinden, Anayasa da, Devleti "Hukuk devleti olarak" tanımlayıp, vatandaşın devlete karşı da hak arayabileceğinden, işçilerin şımaracağından korkanları, devleti korumak için gerektiğinde anayasayı bile rafa kaldırmaktan çekinmeyecek gözü pek, kutsal, Yüce Yargıtay'ın, Devletin koruyucusu olduğunu, Hukuk, Hukuk diye tutturarak bozguncuların seslerinin *boğulabileceğini* gerçek adaletin ancak siyasi iktidarın kararlarını yasa dışı da olsa meşrulaştırmakla sağlanacağını, esasen "yasallık" kavramının göreceli olduğunu, Yasaların devleti, Hükümeti yargılamak için değil, başıbozuk, toplumun ahengini bozan, Hükümetin kararlarına karşı hakkımız diye karşı çıkan kendini bilmezleri dize getirmek için var olduğunu bu vesileyle dostu düşmana bir kez daha göstermişler.

Gerçi, Genel Kurul kararına karşı, Yargıtay kararında olduğu gibi Hukuk devleti, Hukukun üstünlüğü diye tutturup muhalefet şerhi yazan yargıçlar da varmış. Hatta onlardan bir tanesi açıkça "Hukuk, bütün güçleri elinde tutan devlete de uygulanmalıdır; Hukuk, kavram olarak hem devletten önce ortaya çıkmıştır, hem de devletin üstünde bir kavramdır;

Devletin kendisi de hukuki bir kavramdır; Hukukun üstünde değildir, onun içinde ona bağlı olmak zorundadır" diyor ve bunları, Genel Kurulda devleti KORUMALIYIZ DİYEN ÜYELER olduğu için belirtmek zorunda hissettiğini söyleyip, sözleşmeyle bağlılığın Devletin saygınlığının gereği olduğunu vurgulayarak Devletle siyasi iktidarın birbiriyle karıştırılmaması gerektiğini, davaya konu olan olayın Devletin değil, siyasi iktidarın ekonomik alandaki bir siyasi kararının ve tercihinin hukuka uygun olup olmamasından kay-

naklandığını, siyasi iktidarın basiretsizliği ya da beceriksizliğinin tahhüdünü yerine getirmemesinin gerekçesi olamayacağını, siyasi otoritenin TİS'ne müdahale olanağının bulunmadığını belirtiyormuşsa da, bu tür Hukuka ve Hukuk Devletine bağlı Hukukçular hızla nesli tükenenler grubuna girdiği için, Devletini sevenleri hiç mi hiç telaşlandırmıyormuş.

“HUKUK GENEL KURULU’NUN
HUKUKA KARŞI DEVLETİ KORUYAN
ÇOĞUNLUK KARARI

Dava Olunan: SEKA Balıkesir Müessesesi Müdürlüğü vekili Av. Selma Ehlidil

3. şahıs:

Taraflar arasındaki “TİS’nden kaynaklanan fark alacağı” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; BALIKESİR İş Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 17.11.1994 gün ve - sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 31.1.1995 gün ve - sayılı ilamıyla; (.... Davacı; işyerinde uygulanmakta olan 1.7.1992-31.12.1994 yürürlük süreli Toplu İş Sözleşmesinin 34/E maddesinde öngörülen “işyerinde çalışan işçilerin 30.6.1994 tarihindeki çıplak ücretlerine 1.7.1994 tarihinden geçerli olmak üzere D.İ.E. 1987=100 Temel Yıllı, Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli İndeksinin, Haziran 1994’deki sayısının Aralık 1993 indiks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır” hükmünün davalı işverence uygulanmadığını bildirerek fark ücret, prim ve fazla mesai alacaklarının işletme kredisi faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı idare cevap dilekçesinde özetle; toplu iş sözleşmesinin yürürlüğe girmesinden sonra uygulamasına belli süre devam edildiğini, daha sonra Türkiye genelinde büyük ekonomik gelişmeler oluştuğunu, bu nedenle Hükümetçe ekonomik tedbirler alınması gereğinin ortaya çıktığını ve 5 Nisan 1994’de alınan ekonomik tedbirler paketinin uygulamaya konulduğunu, bu tedbirler paketine tüm kamu kurum ve kuruluşlarının uymak zorunda kaldığını, müvekkili idarenin de bunlar arasında bulunduğunu, Hükümetçe dava konusu edilen dönemle ilgili olarak Toplu İş Sözleşmesi zamlarının ödenmesinin bir genelge ile belli bir plana bağlandığını, kendilerinin de plana uyduklarını ve “borcun edasının imkansız hale geldiğini” savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece istek doğrultusunda hüküm tesis edilmiştir.

Taraflar arasında; dava konusu edilen isteklerin Toplu İş Sözleşmesinde öngörüldüğü, 1994/Temmuz ayı itibariyle altı aylık zam oranının % 61.1 olarak kabul edilmesi gerektiği, davalı idarenin bu ücret zamlarını uygulamadığı, Hükümetçe alınan ekonomik tedbirler ve genelge uyarınca bu zamların bir plan dahilinde taksitlendirildiği hususlarında bir uyuşmazlık yoktur.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, tarafların serbest iradeleriyle usulüne uygun biçimde, işyerinde uygulanmak üzere düzenlenmiş bulunan TİS. bağlayıcı niteliktedir. Bu itibarla, normal koşullarda, böyle bir TİS'ne hâkimin müdahalesinden söz edilemez.

Toplu İş Sözleşmesinin yürürlük başlangıç ve imza tarihlerinden sonra, Türkiye'nin ekonomik bir krize girdiği, normalde beklenilmeyen ve tahmin edilmeyen durumların oluştuğu, bu ağır ekonomik bunalımdan çıkmak için Hükümetin bir dizi tedbirler almak zorunda kaldığı ve bu cümleden olarak da kamu kurum ve kuruluşlarında tasarruf tedbirlerine başvurduğu, memur ve işçi alımlarını dondurduğu, yeni vergiler ihdas ettiği, ek vergiler getirdiği, yatırımları durdurduğu, birçok kamu işyerlerini kapattığı, özelleştirmeye yöneldiği bir gerçektir. Bu tedbirler sonucu, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve bu arada davalı idareye ait işyerinde uygulanmakta olan toplu sözleşme zamlarının ödenmesi durdurulmuş ve bir plan dahilinde tediyesi için tüm kuruluşlara genelge yayımlanmıştır.

Şu husus özellikle belirtilmelidir ki, her ne kadar kamu iktisadi teşebbüsleri, mevzuatlarına göre, özel hukuk hükümlerine bağlı birer bağımsız tüzelkişilik iseler de, bunların yıllardan beri devletin desteği ve koruması ile ayakta kaldıkları da bir vakaadır. Bu destek sayesinde ki Türkiye'de işsizlik aşgari düzeye indirilmiş ve ülke genelinde işyerleri pek çok yurttaşta ekmek kapısı olmuştur. Hükümetin bu korumacılığını, almış olduğu olağanüstü ekonomik tedbire rağmen devam ettirmek niyet ve arzusunda olduğu, toplu iş sözleşmesi zamlarını, gecikmeyle de olsa bir plan dahilinde ve tam olarak ödenmesini kabul etmek suretiyle sürdürmek istediği, dosya içeriği ile bellidir. Devletin bu koruyucu tutumu kamu iktisadi teşebbüslerinden çekmesi ve bunların sorumluluklarıyla başbaşa bırakılmaları halinde, bu işyerlerinin ifa imkansızlığına düşeceği, birçoklarının kapanacağı, bazılarının iflas durumuna geleceği, binlerce işçinin işsiz kalacağı da, bir memleket gerçeğidir.

Bu olgular karşısında, davalı idarenin toplu iş sözleşmesi zamlarından kurtulmak istemesinden ve dolayısıyla kötüniyetinden söz etmek mümkün değildir. Gerçekten yukarıda da vurgulandığı gibi davalı işveren, hiçbir zaman borcunu

inkar etmemiş, ancak Hükümet genelgesi doğrultusunda ve kendi imkanlarıyla da ödeme imkansızlığını da dikkate alarak, ücret zamlarının taksitle ödenmesini önermiştir. Bu öneri, davacı işçinin üyesi bulunduğu sendikanın bağlı olduğu işçi konfederasyonu tarafından, Hükümet yetkilileriyle düzenledikleri protokolde de aynen benimsenmiştir. Gerçi bu protokolün davacı işçiyi bağlamamasından söz edilemezse de, yukarıdan beri anlatılmaya çalışılan memleket gerçeğinin, işçi konfederasyonu tarafından da benimsendiğini gösterir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; davalı işverenin taksitlendirmeye sadık kalarak, işçilerin ihtilafli dönemle ilgili ücretlerini tamamıyla ödediği de dosya içeriği ile sabittir.

Yukarıda da değinildiği üzere serbest iradeleriyle imzaladıkları sözleşmelerin tarafları bağlaması asıl ise de, taraflar arasında mevcut olan denge şartların olağanüstü bir şekilde değişmesi sebebi ile taraflardan biri için katlanılamayacak derecede bozulabilir. İşte bu gibi hallerde sözleşmeye sıkı sıkıya bağlılık adalet hakkaniyet ve objektif iyiniyet kurallarıyla bağdaşmaz. Hukukta bu durum “sözleşmenin değişen şartlara uyarlanması” ilkesi ile çözümlenmektedir.

Şartları olağanüstü şekilde değiştiren hallerin ortaya çıkması durumunda edimler arasındaki dengenin bozulması taraflar arasındaki sözleşme ile tesis edilen işlemin temelini çökmesini gündeme getirir ki işte bu durumda hâkim müdahale ederek sözleşmeyi değişen şartlara uyarlar.

Olayımızda işverenin TİS’deki ücret zammını bir ödeme planı dahilinde ileriki bir tarihte ödeme teklifi böyle bir uyarlama önerisidir.

Değişen şartlara göre sözleşmenin tamamının geçersizliği istenebileceği gibi bir kısım hükümlerinin şartlara uygulanması da istenebilir.

Olayımızda sözleşmenin sadece ücret zammının vadeye yayılması istenmiş zam oranına müdahale dahi talep edilmemiştir.

Beklenmeyen şartların getirdiği yükler karşısında ülke insanının belli oranlarda da olsa fedakarlığı paylaşması gerekir. Aynı dönem için devletin diğer kamu çalışanlarına uyguladığı ücret artışı ve onları fedakarlığa ortak ettiği kamu yararı ilkesiyle izah edilebilir. Aynı ilkenin TİS uygulamaları için de geçerli olacağına gözardı edilmemesi gerekir.

Tüm bu maddi ve hukuki olgular karşısında, idarenin teklif ettiği ödeme planının uyarlama önerisi olarak kabulü ve bu önerinin değişen şartlar sebebiyle yerinde görülerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir....) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu Kararı

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve usulün 2494 sayılı Yasa ile değişik 438/2. maddesi gereğince duruşma isteğinin reddine karar verilip dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü :

Dava eksik ödenen ücret alacağının işletme kredisi faizi ile birlikte davalıdan tahsili isteğine ilişkindir.

3.2.1993 tarihinde imzalanan ve davalıya ait işyerinde 1.7.1992-31.12.1994 tarihleri arasında yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesinin 34. maddesi, kapsamına giren işçilerin ücretlerine, altı aylık dönemler itibariyle zam yapılması kuralını içermektedir. Buna göre; ilk iki dönem için sırasıyla % 50 ve % 48 ve sonraki üç dönemin her biri için de enflasyon oranında ücretlere zam yapılması gerekmektedir. 1.7.1994-31.12.1994 tarihleri arasındaki son dönem ücret zamları uyuşmazlık konusu olduğu için, anılan 34. maddenin bu zamlarla ilgili (E) bendi üzerinde kısaca durulması yerinde olur. Bu bentte, "toplu iş sözleşmesinin kapsamına giren işçilerin..... 30.6.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine, 1.7.1994 tarihinden geçerli olmak üzere, DİE 1987=100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye geneli indeksinin, Haziran 1994 indeksi sayısının Aralık 1993 indeksi sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır" denilmektedir. Devlet İstatistik Enstitüsünce bu dönem değişim oranı % 61.1 olarak ilan edildiğinden, işçi ücretlerine uygulanması gereken zam miktarı da, böylece sonradan belirlenmiş bulunmaktadır.

Toplu İş Sözleşmesi'nin 1.7.1992 yürürlük başlangıç tarihinden 30.6.1994'e kadar uygulandığı sürede, ücretlerin, zamlarla oluşan miktarlar üzerinden ve 1.7.1994 tarihinde başlayan son dönemde ise zamsız, yani eksik olarak ödendiği konusu da tartışmasıdır. Dava, ödenmeyen son dönem ücret zammı alacağının işletme kredisi faiziyle birlikte davalıdan tahsili istemine ilişkindir.

Davalı işveren; toplu iş sözleşmesinin yürürlük, başlangıç ve imza tarihlerinden sonra Türkiye'de ekonomik bir bunalım meydana geldiğini, buna kaşı Hükümetçe olağanüstü tedbirlere başvurulduğunu, bu koşullarda bir kamu kuruluşu olarak alınan tedbirlere uymak zorunda kaldıklarını Başbakanlık ge-

nelgesinde tesbit edildiği üzere uyuşmazlık konusu zamların 1 ila 6 aylık bir gecikme ile 15.1.1995 tarihinde işçilere ödeneceğini savunarak, davanın reddine karar verilmesini istemiştir. Hemen belirtmek gerekir ki; benzer konulardan Yargıtay'a intikal eden dava dosyalarından, bu döneme ilişkin ücret zamlarının kamu kurum ve kuruluşlarınca Başbakanlık genelgesinde belirtilen tarihlerde işçilere ödenmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Olayda, taraflar arasındaki uyuşmazlık; toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından bir süre sonra ülkede başgösteren ciddi ekonomik kriz nedeniyle, Hükümetçe alınan olağanüstü önlemler gereği, davalı kamu kurumunun ücret zamlarını 1 ila 6 aylık gecikmeyle ödeme önerisinin kabule, değer olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

Konunun aydınlığa kavuşturulabilmesi için, öncelikle özel borç ilişkilerinde temel bir kural niteliğinde olan ahde vefa, yani sözleşmeye bağlılık ilkesi üzerinde, kısa da olsa, durulmasında yarar görülmüştür. Bu ilke sayesinde ki, tarafların serbest iradeleri ile düzenledikleri sözleşmelerin, yürürlük sürelerince güven içinde uygulanmaları sağlanmış olur. Aynı ilkenin, işyerleri ve işçi sayısı itibarıyla kapsamalarının boyutu dikkate alındığı takdirde, toplu iş sözleşmelerinde de, evleviyetle geçerli olduğunun kabulü gerekir. Bu itibarla, prosedürüne uygun biçimde düzenlenip yürürlüğe konulan bir toplu iş sözleşmesinde öngörülen haklardan o sözleşmenin, kapsamına giren işçilerin yararlanmaları kadar doğal bir şey olamaz. Buna göre de; sözleşme zamlarının öngörülen tarihlerde ödenmesinin istenmesi, kural olarak her zaman mümkündür. 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 7. maddesinde, toplu iş sözleşmelerinin en az bir, en fazla üç yıl süreli olabilecekleri kuralına yer verilmiştir. Somut olayda da, 3.2.1993 tarihinde imzalanan toplu iş sözleşmesi, 1.7.1992-31.12.1994 tarihleri arasındaki ikibuçuk yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İşte bu sözleşmenin uygulanması sırasında Türkiye'de ciddi ve tüm ülkeyi etkileyen ekonomik bir krizin yaşandığı bilinmektedir. Gerçekten 1994 yılına ait veri ve istatistikler; enflasyonun tahminlerin çok üzerinde üç haneli rakamlara ulaştığını, Türk parasının büyük değer kaybettiğini, faiz oranlarının olağanüstü biçimde yükseldiğini, ülke ekonomisine uzun yıllar önemli katkılarda bulunmuş olan bir kısım kamu işyerlerinin kapandığını, işsizliğin arttığını, ihracatın ithalatı karşılama oranının düştüğünü açık ve seçik olarak göstermektedir. Yerli ve yabancı kaynak ve yapıtlar da bu hususları doğrulamaktadır. Bu olumsuz tablonun meydana gelmesinde, yıllardan beri devam

eden, terör ve bölücülük olaylarının ve komşu ülkelerdeki gelişmelerin önemli bir rol oynadığı bugün artık bilinen bir gerçektir. Bu olağanüstü durum ve koşulların ortadan kaldırılabilmesi amacıyla 5 Nisan 1994 tarihinde Hükümetçe bir dizi istikrar tedbirleri alınmak üzere lüzumu hissedilmiş ve bu cümleden olarak da, kamu kurum ve kuruluşlarında tasarrufa yönelmiş, işçi ve memur alımları dondurulmuş, memurlara çok düşük oranlarda zamlar yapılmakla yetinilmiş, yeni vergiler, ihdas edilmiş ve bu arada kamuya ait işyerlerinde uygulanmakta olan toplu iş sözleşmelerinde öngörülen ücret zamları ödemelerinin kısa sürelerle ertelenmesi yoluna gidilmiştir. Başbakanlık Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü'nce davalı işverene gönderilen genelgede de, davaya konu ücret zamlarının 15 Ocak 1995 tarihinde ödenmesi öngörülmüştür. Yine belirtmek gerekir ki, Ekonomik kamu düzeni, ülkenin mevcut bunalımdan en az zararlar ve en kısa sürede kurtulabilmesi için tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, mevcut durum ve koşullarının gerektirdiği önlemleri almalarını zorunlu kılar. Milletçe dayanışma içinde bulunduğu, güçlülere birlikte göğüs gerildiği ve fedakarlığa katlanıldığı ölçüde, ülkenin krizden daha çabuk ve daha az zararlar kurtulabileceği kuşkusuzdur. Hükümet yetkilileriyle davacı işçinin üyesi bulunduğu işçi konfederasyonunun, ülkedeki olağanüstü koşulları gözönünde tutarak ücret zamlarının ertelenmesi konusunda mutabakata varmaları da, böyle bir davranışa örnek olarak gösterilebilir. Her ne kadar bu mutabakatın davacı işçiyi bağlamasından söz edilemezse de, böyle bir girişim mevcut ekonomik krizin ve onun sonucu ülkede kendisini gösteren olağanüstü durumun işçi konfederasyonu tarafından da kabul edildiğini gösterir. Başbakanlıkça davalı kamu kurumuna gönderilen ve bu mutabakattan da söz eden genelgedeki, ücret zamları ödemelerinin 1 ila 6 ay süre ile ertelenmesi önlemi, bu açıdan değerlendirildiği takdirde; işçi ücretlerine ve yapılan zam miktarlarına dokunulmaksızın, sadece son döneme ait zamların kısa sürelerle ertelenmesi yetkililerce uygun bulunmuştur. Yurt çapında alınan ekonomik tedbirler kapsamındaki böyle bir düzenleme ile; ülkenin içinde bulunduğu olağanüstü duruma karşın, en iyimser yaklaşımla işçi kesiminin ekonomik bunalımdan olabildiğince az etkilenmesi için gereken duyarlılığın gösterildiği kuşkusuzdur.

Şu hususun da önemle açıklanması gerekir ki, kamu iktisadi teşebbüsleri, mevzuatlarına göre Özel Hukuk Hükümlerine bağlı bağımsız tüzel kişilikler ise de, bu kuruluşlar devletin desteği ve koruması ile ayakta kalabilmektedirler. Ekonomik kriz sonucu, Devletin ve kuruluşları gereği gibi destekleme imkanı

kalmamış, bu nedenle de özelleştirilmeleri için büyük çabalar sarf edilmeye başlanmıştır. Bu koşullarda davalı işverenin gerçekten müzayaka halinde bulunduğu dikkate alınmaksızın, ülkede olağanüstü bir durum yokmuş gibi, ücret zamlarının zamanında ödenmesi gerektiği görüşü benimsendiği takdirde, işyerlerinin birbiri peşi sıra kapanmalarına yol açılacağı ve bundan da işsizlik sorunu ile karşı karşıya kalacak işçilerin ve giderek tüm ülkenin daha büyük zararlara uğramaları kaçınılmak olacaktır. Bu nedenle Borçlar Kanunu'nun 44. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "eğer zarar kasten veya ağır bir ihmâl veya tedbirsizlikle yapılmamış olduğu ve tazmini de borçluyu müzayakaya maruz bıraktığı takdirde, hâkim, hakkaniyete tevfikân zarar ve ziyânı tenkîs edebilir." biçimindeki kuralın olayda uygulanması olanağı mevcuttur. Dava, kimi ücret zamlarının ödenmemesi nedeniyle bunların faiziyle birlikte tahsil isteğine ilişkin bulunduğu ve ücret zamlarının da davadan sonra ve genelgede öngörülen tarihte ödendiğinin anlaşıldığına göre, Borçlar Kanunu'nun 44. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca müzayaka halinin kabulü ile olayların gelişme seyri de dikkate alınarak davanın reddine karar verilmesi, hakkaniyet ve adalet ilkelerine uygun düşer ve ekonomik kamu düzeni gereği de dikkate alınmış olur. Bu konuda belirtilmesi gereken bir husus da, ülkede ekonomik bunalımın varlığının kabulü için, Anayasanın 119-120. maddelerine göre olağanüstü halin ilanının şart olmadığıdır.

Öte yandan sorunun, doğruluk ve dürüstlük kuralları açısından değerlendirilmesinde de yarar vardır. Uyuşmazlığın kaynaklandığı 34. maddenin, taraf sendikalarca toplu iş sözleşmesinin imza tarihindeki mali, ekonomik ve sosyal durumlar gözönünde tutularak ve ileriye yönelik tahminlerde bulunularak düzenlenmiş olduğu kuşkusuzdur. Bu tahmin ve hesaplar sonucundadır ki, sırasıyla % 50, % 48 ve enflasyon oranlarında zamlar yapılması kararlaştırılmıştır. Muhtemel enflasyondan işçilerin olabildiğince olumsuz etkilenmemeleri düşüncesiyle enflasyona endeksli zamların kabulü de, sosyal devlet ilkesine uygun iyiniyetli bir yaklaşımdır. Ancak, toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından sonra meydana gelen tüm ülke çapındaki olumsuz gelişmeler, sözleşme adaletini ve taraflarca yüklenilen edimler arasındaki dengeyi ortadan kaldırmıştır. Ekonomik bunalım ve buna karşı alınan olağanüstü önlemler ortada ve herkes tarafından bilinmekte ve milli dayanışma içinde göğüs gerilmekte iken; yaşam mücadelesi içinde bulunan işverenin, alınan ekonomik önlemler paketinin bir gereği olarak uyuşmazlık konusu ücret zammını birkaç

aylık gecikme ile ödeme önerisinin, davacı işçi tarafından kabul edilmemesi, Medeni Kanununun 2. maddesinde öngörülen doğruluk ve dürüstlük kurallarıyla bağdaşmaz. Bu itibarla Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında ve yukarıda gösterilen nedenlerden dolayı H.U.M.K. nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine, 26.4.1995 gününde yapılan ilk görüşmede çoğunluk sağlanamadığı için, 3.5.1995 gününde yapılan ikinci görüşmede oy-çokluğu ile karar verildi.

Birinci Başkanvekili İ. Teoman PAMİR	13. Hukuk D. Bşk. A.İ. Arslan	15. Hukuk D.Bşk. H.S. Aykonu		
9. Hukuk D.Bşk. S. Çetinelli Dir.Uy.Daireye	18. Hukuk D.Bşk. S. Rezaki	20. Hukuk D.Bşk. F. Atbaşoğlu Dir.Uy.Daireye		
19. Hukuk D.Bşk. Y.M. Günel	11. Hukuk D.Bşk. G. Eriş Dir.Uy.Daireye	14. Hukuk D.Bşk. E. Özdenerol Dir.Uy.Daireye		
1. Hukuk D.Bşkan E. Özkaya	16. Hukuk D.Bşk. O. Arslan	12. Hukuk D.Bşk. C. Sanin		
S. Tamur	M. Demirtürk	M. Elçin	M.S. Atalay	
İ. Haznedaroğlu Dir.Uy.Daireye	E.A. Özkul	D. Topçuoğlu	E. Aktekin	
H.S. Terzibaşoğlu	H. Özdemir	T. Algan	B. Kartal Dir.Uy.Daireye	
K. Öge	H. Dinç	M.H. Surlu Dir.Uy.Daireye	A.M. Çiftçi	M.M. Aktürk
M.M. Aktürk	M. Ulusoy	21.Hukuk D.Bşk.V. U. Araslı	Ş. Abik	

C. Dikmen	G. Nazloğlu	M. Kaşıkçı	V. Canbilen	O.C. Yüksel
O.G. Çankaya	H.A. Bengü	17.Huk. D.Bşk.V. A. Özçelik	Z.Sağdur	E. Doğu
A.İ. Özuğur	O. Özgürol	E.K. Kurşun	B. Sınmaz	H. Erdoğan
A. Özçelik	M.S. Özgencü	O. Can Dir.Uy.Daireye		

GENEL KURULDA HUKUK DEVLETİNİ SAVUNAN AZINLIğIN MUHALEFET şERHLERİ

KARşI OY YAZISI

Dava, toplu iş sözleşmesinden doğan ve ödenmeyen ücret zammı alaçağının, 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi uyarınca faiziyle birlikte davalıdan tahsili istemine ilişkindir.

Dosya içeriğine göre; yürürlükteki toplu iş sözleşmesinde, ücretlere belli bir oranda zam yapılmasının kararlaştırıldığı, davalı işverenin, borcun varlığını kabul etmekle beraber ekonomik ve mali sıkıntıda söz ederek, toplu sözleşme hükmünü uygulamadığı, ödemeyi geciktirdiği ve bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Hemen belirtelim ki, toplu iş sözleşmelerinde kararlaştırılan belli bir orana veya enflasyon ölçütüne bağlı ücret zamlarının amacı, işçinin ücretini para değerindeki sürekli düşmelere karşı korumak, ona kendisini ve ailesini geçindirecek düzeyde adil bir ücret bağlamak ve böylece enflasyonun olumsuz etkisiyle geçim sıkıntısı içine düşmesini önlemektir. Başka bir deyişle, işçinin reel ücretini ve satınalma gücünü enflasyonla ortaya çıkan erozyondan korumaktır. Kuşkusuz, enflasyon olgusu işletmeleri de olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak, üretilen mal ve hizmetlere sürekli olarak yapılan zamlarla bu yükün hafifletilmesine ve bir denge sağlanmasına çalışıldığı da unutulmamalıdır. Böyle olunca, kararlaştırılan ücret zammının, işçi-işveren ilişkilerinde edimler arasındaki dengeleri aşırı ölçüde bozduğunu savunmak güç-

tür.

Ülkemizin, ötedenberi ekonomik ve mali sıkıntılar içinde bulunduğu, enflasyonun frenlenemediği ve sürekli olarak tahminlerin çok üstünde gerçekleştiği, para değerinin hızla düştüğü yıllardır yaşanan ve bilinen olgulardır. Bu nedenle, yüksek enflasyon, ekonomik ve mali sıkıntı, beklenmeyen ve öngörülmesi mümkün olmayan bir olay olarak da kabul edilemez.

Bu durum karşısında, davacı işçinin, toplu sözleşmeden doğan hakkını istemesinin, dürüstlük kurallarına aykırı düştüğünü savunmak mümkün değildir.

Kaldı ki, uzun süreli sözleşmelerde, önceden görülmesi mümkün olmayan olaylardan dolayı, taraflardan birinin ediminin diğerininkine nazaran fevkalade ağırlaşmış olması ve böyle bir ifayı talebin doğruluk kurallarına aykırı bulunması (MK.2) halinde kabul edilebilen ve uygulamada "uyarlama davası" adı verilen istisnai dava türü, toplu iş sözleşmelerinde söz konusu olamaz. Zira, toplu iş sözleşmeleri, kolektif iş ilişkilerini düzenleyen ve özel bir Yasa olan 2822 sayılı TSGLK'da öngörülen koşullarla, belli bir süreç izlenerek, tüm barışçı yollar denendikten sonra, gerektiğinde şartlarına uygun olarak grev ve lokavt hakları kullanılmak suretiyle oluşan, kendine özgü işlevi ve nitelikleri bulunan sözleşmelerdir. Aksi görüş, çalışma barışının ve giderek sosyal barışın zedelenmesine, özgür ve özerk toplu sözleşme düzeninin bir kaosa sürüklenmesine yol açar. Esasen, ortada böyle bir dava da yoktur. Gerçekten, asıl borcun varlığı değil, ifa zamanının tek yanlı olarak ertelenip ertelenemeyeceği tartışma konusudur.

Diğer taraftan, ülkemizde yaşanan ekonomik ve mali sıkıntıların giderek ağırlaştığı, bunun birlikte göğüslenmesi gerektiği, 1994 yılının Nisan ayında bir dizi istikrar önlemlerine başvurulduğu ve çıkarılan Yasa'larla ek vergi ve yükümlülükler getirildiği, birçoğu zarar eden ve Devletin desteği ile faaliyetlerini sürdüren KİT'lerin ve bağlı kuruluşların özelleştirme işlemlerine hız verildiği bilinen gerçeklerdir.

Ancak, bütün bunlar, enflasyondan en çok etkilenen sadece bir kısım çalışanın, Anayasa'da ve katıldığımız ILO sözleşmelerinde güvence altına alınan toplu iş sözleşmesi hakkı ve özerkliği çerçevesinde, serbest toplu pazarlık sonucu bağitlanan toplu sözleşmede kararlaştırılıp, ödeme zamanı gelmiş olan ücret zamlarının, Hükümetin emir ve genelgesi doğrultusunda, tek taraflı olarak askıya alınmasının hukuka uygun ve haklı gerekçesi olamaz. Böyle bir genelge ile davacının 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi hükmünden kaynaklanan dava hakkının ortadan kaldırılması hukuken mümkün değildir. Olayda, Anayasa'nın 15, 119 ve 121. maddeleri uyarınca temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını

gerektirecek ölçüde olağanüstü bir durumun ve ağır ekonomik bunalım halinin ortaya çıkardığı bir uygulama da söz konusu değildir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, davalı KİT ve Müesseselerinin sermayelerinin tamamı Devlete ait olmakla beraber, bunlar tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi ve ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş, sorumlulukları sermayeleri ile sınırlı kuruluşlardır. (233 S.KHK. hükümleri)

Hukukumuzda, borçlu ödeme (ifa) zamanı gelen para borcunu, tek yanlı irade açıklaması ile bir başka tarihe ertelemek hak ve yetkisine sahip bulunmamaktadır. Sözleşmelerde, özellikle toplu sözleşme düzeninde, kural olarak, sözleşme özgürlüğü ve sözleşmeye bağlılık, titizlikle uyulması gereken temel ilkelerdir.

Bundan başka, borçlunun para sıkıntısı ve ödeme güclüğü içinde bulunması, BK'nun m. 96 anlamında bir imkansızlık yaratmaz. Borçlunun kusuru olmaksızın mali sıkıntı içine düşmesi ve borcunu ödeyememesi halinde de (BK.117) durum aynıdır. Çünkü, para borçlarında ifa imkansızlığı söz konusu olamaz. Borçlu, başkalarından kredi (borç) almak suretiyle para borcunu ödeme olanağına sahiptir. Yasa koyucu, borcun ifası konusunda kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim arasında bir ayırım da yapmamıştır. (BK. 74 vd.)

İşçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren, toplu iş sözleşmesine, Anayasa'nın tanıdığı hak ve özerklik çerçevesinde, Devletten bağımsız olarak, ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda Yasa hükümleri gibi bağlayıcı kurallar koyma yetkisine sahiptirler. Bu kurallar objektif hukuk kuralları niteliğinde olup, sözleşmenin taraflarını ve üçüncü kişileri bağlar. Toplu sözleşme sisteminin sosyal yönü ve özellikle çalışma barışını sağlayıcı işlevi ve özgün nitelikleri dolayısıyla da, toplu sözleşme hakkı ve özerkliğinin çeşitli dış müdahalelerden uzak kalması gerekir. Bu itibarla, yürürlükteki bir toplu iş sözleşmesinde yer alan hükümler, ancak sözleşmeye taraf olanların kendi aralarında anlaşmaları ile değiştirilebilir. O halde, uyuşmazlık konusu toplu iş sözleşmesine taraf olmayan Hükümet ile Türk-İş temsilcileri arasında sağlandığı öne sürülen mutabakat ile sözleşmede öngörülen ücret zamlarının ödenmesinin ilerideki bir tarihe ertelenmesi ve hukuken geçerli sayılamaz. Esasen, Konfederasyonlar toplu iş sözleşmesine taraf olamazlar.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, davanın kabulüne ilişkin yerel mahkeme kararı usul ve Yasa'ya uygun bulunduğundan, onanması gerektiği görüşüyle çoğunluğu bozma kararına katılmıyorum.

KARŞI OY YAZISI

Davacı, davalı işyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinin ilgili hükümlerine göre, fark ücret ve ikramiye alacağıının faizle birlikte ödetilmesini istemiştir. Davacı, işbu davada, TİS'ne dayanmıştır. Anayasa'nın 53. maddesinde, işçi ve işverenlere toplu iş sözleşmesi yapma hakkı tanınmıştır.

Anayasa'nın öngördüğü bu sözleşmeye, özel hukuk kuralları çerçevesinde tarafların aynen uyması gerekir. Aksi halde, bu sözleşmenin sosyal barışı koruma amacı ortadan kalkar ve sözleşme bir biçimden ibaret kalır.

Davalı savunmasında, 5 Nisan 1994'de Bakanlar Kurulu'nca alınan ekonomik kararlara dayanarak, borcun belirlenen tarihte ödenemeyeceğini ileri sürmüştür. 5 Nisan 1994 kararları ekonomi dünyasında tartışılmış ve tartışmaya da devam edilmektedir. Eğer bir ekonomik kriz söz konusu ise, bu husus karşılıklı olarak işçi ve işveren örgütlerinin katılımı ile çözümlenmelidir. Beklenmeyen koşulların çözümü karşılıklı fedakarlığın paylaşımı ile karara bağlanmalıdır. Tek yanlı olarak açıklanan ve siyasal ağırlık taşıyan ekonomik önlemler ile borçların ertelenmesi söz konusu değildir. Bu konuda Anayasa'nın öngördüğü çerçevede ve eşitlik ilkesi gözönüne alınarak ve Yasa çıkarılmak suretiyle tüm borçların ertelenme olanağı var iken, idari kararlarla sadece TİS'den doğan borçların ödenmesinin durdurulması ve böylece davalıya ayrıcalık tanınması, Hukuk Devleti'nde söz konusu olamaz.

Açıklanan bu durum karşısında, "Toplu İş Sözleşmesi Özerkliği", "Sözleşme Özgürlüğü ve Sözleşmeye Bağlılık" ile "Hukuk Devleti" ilkelerine tümüyle uygun yerel mahkeme kararının onanması gerektiğinden, sayın çoğunluğun aksi yönde oluşan gerekçe ve kararına katılmıyorum.

Gönen Eriş
11. Huku Dairesi Başkanı

KARŞI OY YAZISI

Davacı, Toplu İş Sözleşmesi ile üzerinde anlaşılan ücret zammının işveren tarafından ödenmemesi nedeniyle, alacağın hüküm altına alınmasını istemiştir.

Davalı, istemin reddini savunmuştur. Mahkemece talep kabul edilmiş, kararın temyizi üzerine özel dairece yerel mahkeme kararı bozulmuştur. Yerel

mahkemenin direnmesi üzerine dosya Hukuk Genel Kurulunca incelenmiş ve özel dairenin çoğunluğu doğrultusunda yerel mahkeme kararının bozulması sonucuna varılmıştır.

Dosyadaki iddia, savunma ile delil ve belgelere göre taraflar arasında bir (TİS) sinin yapıldığı, anılan sözleşmenin tarafları bağladığı tartışmasıdır. Tartışmalı yön, uyuşmazlık konusu olan ve 1.7.1994 tarihinde yürürlüğe girecek bulunan sözleşmenin, 5 Nisan 1994 tarihli harcamaların sınırlandırılmasına ilişkin karar uyarınca ödemedemeden kaçınıp kaçınılamayacağı noktasında toplanmaktadır.

Davalı savunmasında;

-Sermayesinin tamamı Devlete ait İktisadi Devlet Teşekkülü olması nedeniyle hükümetin emirlerine uymak zorunda olduğunu, bu nedenle ödeme yapmadığını,

-Kaldı ki ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum itibariyle, sözleşme konusu edimin ifasının imkansız hale geldiğini,

-Açılan davanın niteliği itibariyle alacak için bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizinin de istenemeyeceğini belirtmiştir.

Dairenin ve Hukuk Genel Kurulu'nun da katıldığı bozma kararında ise özetle;

-Tarafların serbest iradeleri ile yaptıkları sözleşme kurallarına bağlı kalmaları yasal bir zorunluluk ise de, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik kriz nedeniyle davacının ücret zamlarını süresinde ödememesinin hukuka aykırı bir yönünün bulunmadığını ve dolayısıyla davalı kurumun da kötü niyetli olduğunun düşünülmemeyeceğini, asıl kötü niyetli olanın davacı olduğunu,

-Bilinen ekonomik olaylar nedeniyle sözleşmenin temelinden çöktüğünü, bundan dolayı da mahkemelerin (TİS) sine müdahale edip, sözleşmeyi değişen koşullara uyarlayabileceğini, bozma ile bunu amaçladıklarını,

-Koşulların değişmesi nedeniyle, borçlunun sözleşmenin geçersizliğini isteyebileceği gibi mevcut koşullara da uyarlanmasının istenebileceğini davalı yanın isteminin sadece ödemenin belli bir süre ertelenmesine ilişkin bulunduğunu, bundan da haklı olduğunu, belirtmiştir.

Açıklanan bu bozma ilamındaki gerekçelere katılamamaktayım.

Şöyle ki;

1-Yukarıda da açıklandığı üzere uyuşmazlık, davalı işveren ile davacı işçinin üyesi olduğu sendika arasında yapılan TİS sözleşmesinin uygulanabilip uygulanamayacağından kaynaklanmaktadır. Bilindiği üzere, bir sözleşmenin tarafları, sözleşmede öngörülen edimleri ifa etmekle yükümlüdürler. Bu sözleşmeye bağlılık (Pacta Sund Servanda) ilkesinin doğal bir sonucudur. Sözleşme kurallarına aynen bağlı kalmanın hukuka aykırı sayılmaması için sözleşmenin yapılmasından sonra yeni koşulların ortaya çıkması ve özellikle borçlunun sözleşme kuralları ile aynen bağlı olmaması gerektiğini ve değiştirilmesini önermesidir. Buna da Clasula Rebus Sic Stantibus ilkesi adı verilmektedir.

İşte davaya konu olan olayda davalı yan, bu son ilkeye dayanarak, ödemenin ertelenmesinde haklı olduğunu savunmaktadır.

Bir sözleşmenin yeni duruma uyarlanabilmesi için şu koşulların bulunması gerekmektedir.

a) Beklenilmeyen ve öngörülmeyen bir durumun bulunması;

Bir durumun veya sonucun olacağı önceden mümkün görülmesine ve tahmin edilmesine rağmen, yine de sözleşme yapılmışsa, artık beklenilmeyen ve öngörülmeyen bir durumun ortaya çıktığı iddia edilemez. Sözleşme konusu edimin ifa edilmesi son derece güçlük yaratmış olsa bile sonuç aynıdır.

Uygulanması ertelenen sözleşmenin kabul edildiği tarih itibarıyla enflasyon oranlarının var olduğu, yıllardır ekonomik ve mali tahminlerin üstünde çıktığı bilinen bir gerçektir. Kaldı ki bu olayda işveren olarak davalı her türlü tahmin ve değerlendirmeleri yapabilecek bir kadro ve bilgiye de sahip bulunmaktadır.

b) Borcun ifası katlanma sınırlarını ve karşılıklı edimler arasındaki dengeyi önemli ölçüde bozmalıdır.

Tarafların sözleşme ile yükümlendikleri edimleri ifa etmeleri, bir taraf için aşırı derecede güçlük arzermeli ve edimleri arasında da önemli ölçüde bir oransızlık doğurmalıdır. Buna rağmen alacağın ödenmesinin istenmesi, MK. nun 2. maddesinde öngörülen ilke ile bağdaşmamalıdır.

Davaya konu olan sözleşme, bir TİS.dir. Bu sözleşme ile emeğin karşılığı olan ücretin miktarı belirlenmiştir. Bu ücret miktarı saptanırken, enflasyona endekli bir ücret zammı öngörülmüştür. Diğer bir anlatımla işçinin ücretini para

değerindeki düşmelere karşı korumak, reel ücretini ve satın alma gücünün düşmesini önlemektir. Olayda işveren üretilen mallara yapılan zamlarla, bu düşüşü karşılayabilme yetki ve hakkına sahip iken, işçinin tek dayanağı TİS'dir. Bu dayanakta, ortadan kaldırıldığı takdirde, orada artık işçi haklarından, sözleşmeden ve emeğin değerinden söz edilemez. Anılan sözleşmenin yapıldığı tarihte ücretlinin bir alım gücü esas alınmıştır. İlerideki yıllarda bu gücün enflasyon nedeniyle azalacağı yapılan hesap ve değerlendirmeler sonucu korunması öngörülmüştür. Gerçekleşen düşüşe karşın, ücreti ödenemezse, o dönem işçinin yoksulluğa düşmesi demektir. Çünkü işçinin salt gelir kaynağı aldığı ücrettir. Bundan dolayıdır ki, gerek somut olayın özelliği ve gerekse TİS'nin niteliği itibariyle Clausula teorisinin uygulanması yoluna gidilemez. Nitekim 1977 yılında çıkarılan ve kamu kesiminde çalışan işçilerin ücretine sınır koyan Bütçe Kanunu'nun 12. maddesi Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir. Tüm bu ilkeler gözönünde tutulduğunda, ücretinin kararlaştırılan tarihte ödenmesini, isteyen işçinin kötü niyetli olduğu ileri sürülemez ve bu sav kabul edilemez.

Diğer bir yönde, işverenin borcunu ödemekle aşırı ölçüde düşeceği savıdır. Davalının savunmasında böyle bir iddia yoktur. Davalı yan, Bakanlıkça gönderilen bir genelgeye dayanarak, ödememezlik def'inde bulunmuştur. Bu genelgede, Danıştay Onuncu Dairesinin 27.12.1994 gün ve 1994/5552 sayılı kararı ile ve yürütmenin durdurulması yolu ile uygulanamamıştır. Aslında bu genelge, işveren ile yürütme organı arasındaki iç ilişki olup, davacının hakkını engelliyemez. Buna rağmen anılan genelgenin iptali ile de davalının savunmasına gerekçe yaptığı dayanak da ortadan kalkmıştır.

c) Ortaya Çıkan İfa Güçlüğüne Tarafların Kusurlarının Neden Olmaması:

Ortaya çıkan ifa güçlüğü: taraflardan birinin özensizliği sonucu meydana gelmişse, uyarılama kuralının uygulanması yoluna gidilemez. Çünkü hiç kimseye kusurundan dolayı bir hak verilemez. Somut olayda davalı, Ticaret Kanunu hükümlerine göre yönetilen ve faaliyet gösteren iktisadi bir kamu kurumudur. Bu özelliği itibariyle bir tacir sayılır. Dosyada, gerek yöneticilerinin ve gerekse bağlı olduğu ve siyasi nitelik taşıyan bakanlığın kusurlarının olup olmadığı üzerinde durulmamıştır. Bu yön incelenmeden ücret ödemelerinden gecikme yoluyla uyarılama yapılması hukuka uygun düşmemektedir. Kaldı ki işletmenin ödeme güçlüğü içinde bulunduğu iddia ve kanıtlanmış da değildir. Aslında ödeme güçlüğü de söz konusu değildir.

Davaya konu olan ödemelerin ertelenmesine ilişkin olan tasarruf salt siyasi nitelikte bir tasarruftur. Siyasi iktidar yönetimi ve kendi başarısı için böyle bir yol izlemeyi uygun görmüştür. Özei hukuk alanı içinde kalan bir sorunun siyasi

İktidar tarafından ve salt siyasi bir kararla çözümlenmesi yoluna gidilmesi ve özel hukuk alanında da buna geçit verilmesi, hukuktaki uygulama alanlarının birbirine karıştırılması olup böyle bir sonuç siyasi iktidarın yargıyı kendi siyasi tercihine ortak etmesi anlamına gelir. Halbuki olması lazım gelen siyasi iktidarın kendi siyasi tercihleri ile başbaşa bırakılıp, başarısının seçmenlerce siyasi alanda değerlendirilmesidir. Yargının bu tür tercihlere geçit vermesi, iktidarın siyasi tercihini desteklemesi sonucunu doğurur ki, bu yargının tarafsız ve bağımsızlığı ile uyum teşkil etmez.

d) İmkansızlık-Uyarılama Sorunu :

Davaya konu olan olayda davalı yan, uyarılama savunmasında bulunmayıp, borcun ödenmesinin imkansız hale geldiğini savunmuştur. Özel Daire ve Genel Kurul uyarılama hukuki nedenine dayanarak yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Kısaca ifade edildiği üzere, davalı yanın bir uyarılama talebi yoktur. Diğer bir anlatımla davalı, ödeme güçlüğü içinde olduğu için, ödememezlik veya indirim savunmasında bulunmamıştır. Ödemenin imkansız hale geldiğini böylece sözleşme konusunun ortadan kalktığını ifade ile BK. nun 117. maddesine dayanmıştır.

Bu iki hukuki uygulama birbirinden ayrı şeylerdir. Hukuktaki yargılama kurallarına göre hâkim tarafların iddia ve savunmaları ile bağlıdır. Olayımızdaki iddia TİS ile kararlaştırılan ücret kalemlerinin ödenmesine ilişkindir. Davalı yanda, ödemenin imkansız hale geldiğini, böylece borcun ortadan kalktığını savunmuştur. Ancak Özel Daire tarafların ileri sürmediği, başka bir hukuki nedene dayanarak sorunu çözme yoluna gitmiştir. Bu sonuç yargılamanın ilkeleri ile bağdaşmamaktadır.

SONUÇ :Hukuk, bütün güçleri elinde tutan Devlete uygulandığı kadar, insanlara da uygulanmaktadır. Çünkü hukuk kavram olarak hem devletten önce ortaya çıkmıştır, hem de devletin üstünde bir kavramdır. Hukuğa bağlı bir devlet ancak, hukuk kurallarını formüle etmekte, onları yazılı hale getirmekte ve yaptırımlarla donatmakta, fertleri, toplumu bu kurallara uymaya zorunlu kılmakta ve aynı zamanda kendisi de uymaktadır. Çünkü devletin kendisi de bir hukuki kavramdır, Hukukun üstünde değil, onun içinde ve ona bağlı olmak zorundadır. Bunları şunun için belirtiyorum. Genel Kuruldaki bazı üyelerin, "Devleti korumalıyız" biçimindeki sözleri ve değerlendirmeleri için yazıyorum. Korunacak, yaşatılacak, güzelleştirilecek ve etkinleştirilecek hukuktur. Devlet değildir. Çünkü hukuk var oldukça Devlet güçlenecek etkinleşecek ve saygınlaşacaktır. Devleti yönetenlerin veya devlete ait bir kurumun devlet adına yönetenlerin, kişilerle yaptıkları bir sözleşmede, asli varlık olan devletin bu

sözleşme ile bağlı olması gerektiğini savunmak, herkesin bağlı olamayacağı anlamına gelir ki, artık orada halktan söz edilemez. Bundan dolayıdır ki, davaya konu olan bu olayın içine devletin sokulmasını yerinde bir saptama olarak görmüyorum. Bu devletin zaafı sonucunu doğurur ve devlet yararına olduğu düşünülen bu sonuç onu zarara uğratmış olur. Devletle, siyasi iktidar kavramlarının ve kurumlarının birbirine karıştırılmaması gerekir.

Davaya konu olan olay, Devletin değil, siyasi iktidarın ekonomik alandaki bir siyasi kararının ve tercihinin hukuka uygun olup-olmamasından doğmuştur. Siyasi güç, davacı ile sözleşme yaparken, onun ekonomik haklarını koruyacağına dair siyasi bir taahhütte bulunmuştur. Bu taahhüdü sonucu oy almıştır. Ondan sonra, ya basiretsizliğinin, ya özensizliğinin veya ileriye görememenin bir sonucu olarak, taahhüdünde yanıldığını ileri sürerek bunun yok sayılmasını isteyemez. Sürerse ve bu uyuşmazlık olarak yargı önüne gelirse, yargı bu siyasi tercihe haklılık tanımamalıdır. Çünkü herkes taahhüdü ile bağlıdır. Hele bu siyasi içerik taşıyan bir taahhütse bununla evleviyetle bağlı olmalıdır.

Tüm bu açıklamalar nedeniyle, siyasi otoritenin TİS. ne müdahale hakkının bulunmadığını, hatta böyle bir ortamında mevcut olmadığını, bu tür bir müdahalenin hukuka ve hatta yazılı hukuk kurallarına da uygun bulunmadığını düşünüyorum. Bu nedenle de çoğunluğun bozma gerekçesine katılmadığımdan, yerel mahkeme kararının onanması gerektiği görüşündeyim.

Bilal Kartal
4. Hukuk Dairesi Üyesi

KARŞI OY YAZISI

Davacı işçinin istemi, davalı işveren vekilinin cevabı ve yerel Mahkemece ulaşılan sonuç ile Yüksek Özel Dairenin bozması yukarda özetlendiği için burada tekrara gerek görmediğim işbu davada, direnme üzerine Yüksek Genel Kurulca ulaşılan sonuca aşağıdaki nedenlerle katılamıyorum. Şöyle ki;

Toplu iş sözleşmelerinin tarafları bağlayacağı hususu Türk İş Hukukunda tartışmasız bir gerçektir ve bu gerçek Özel Daire bozma ilamında da aynen "...tarafların serbest iradeleriyle usulüne uygun biçimde, işyerinde uygulanmak üzere düzenlenmiş bulunan TİS bağlayıcı niteliktedir" denilmek suretiyle açıkca vurgulanmıştır.

Sorun, böyle bir toplu sözleşmeyle karşılaştırılan özlük haklarına en kalın bir çizgiyle "ekonomik kriz" gibi bu nedenle hâkimin müdahale edip ede-

meyeceği noktasında toplanmaktadır.

Öncelikle şunu hemen belirtmek gerekir ki, Ülkemizin ağır bir ekonomik bunalıma girmesi halinde bunun atlatılması ve çözümü için Anayasamız 15, 119 ve 121. maddelerinde özel bir düzenleme ve rejim öngörmüştür. Bu özel düzenlemenin uygulaması söz konusu olmadığına göre, toplu sözleşmeye müdahaleyi gerektiren bir fevkalade ekonomik halden (hukuken) söz etmek mümkün değildir. O halde davacı ile davalı arasındaki toplu sözleşmeye böyle bir gerekçeyle karışmak ve erteleme istemek düşünülemez, çünkü istemin hukuksal bir temeli yoktur.

Konuya, “sözleşmenin değişen şartlara uyarlaması” ilkesi ile çözümlenip çözümlenemeyeceği açısından bakıldığında da önce şu saptamalar gözönünde tutulmalıdır.

Evveleminde böyle bir istemin davalı işverence açıkça ve teknik anlamda, yani usul kuralları çerçevesinde ortaya konulması gerekir. Eldeki davada işveren davalının böyle bir isteminden söz etmek olurlu değildir.

Öte yandan, yorum yoluyla davalı işverenin ifa zamanın tek yanlı olarak ertelendiğine ilişkin açıklamasının bir uyarılma önerisi olarak kabulüne de usul kuralları engeldir. O halde burada bir uygulama önerisinden de söz edilemez. Bir başka anlatımla, kuralları Anayasamızın 119. maddesinde gösterilen ve uygulaması yürütme ve yasamaya bırakılan ağır ekonomik bunalımın varlığını, yasama ve özellikle yürütme, kendi kuralları çerçevesinde bizzat kabul etmemişken, yorum yoluyla yargının bu öngörmesi, varsayması ve buna göre çözüme gitmesi hukukun temel ilkeleriyle taban tabana zıt bir uygulamadır.

Davalı işverenin; yasal dayanaktan yoksunluğu, Yüksek Özel Dairece de, “.....bu mutabakatın davacı işçiyi bağlamasından söz edilemezse de” denilerek açıkça kabul edilen Türk-İş Konfederasyonu'yla vaki mutabakatına dayalı olarak çıkartılan bu hükümet genelgesini dayanak yaparak ödemeyi ertelemesi hukuki temelden yoksun bir davranıştır.

Devlet, hukuk devleti olmak zorundadır. Bir hukuk devletinde de, önce devletin bizzat kendisi hukuk kurallarına uymalıdır. Yetkisi olmayan bir konfederasyonla mutabakata varması, ardından da hukuksal temelden, dayanaktan yoksun bu mutabakata dayalı olarak işverenlerin ödemelerin erteleme istemesi, hukukla ve hukuk devleti kavramıyla bağdaşır bir tutum olarak değerlendirilemez ve hukuksal haklılığı sonucuna da ulaşamaz.

Yerel Mahkemenin direnme kararını, bu açıkladığım nedenlerle ve be-

nimsediğim gerekçesiyle usul ve kanuna uygun bulduğumdan, sayın çoğunluğun kararına katılamıyorum.

Mehmet Handan Surlu
14. Hukuk Dairesi Üyesi”

İŞÇİLER DAVAYI KAYBETTİKTEN SONRA HÜKÜMETTEN İŞVERENLERE ELLİ TRİLYON

Güzel Başbakan hemen bir kanun çıkartarak, bu memleketin gerçek sahibi işverenlere bir yıl önce vergi muafiyeti kapsamında çıkartılan kalemlerin yeniden, üstelik 1.1.1994 tarihinden geçerli olmak üzere vergi muafiyeti kapsamına alındığını duyurmuş. Maliyecilerin yalancısıyız, bu yolla işverenlere elli trilyon hediye edilip fedakarlıkları ödüllendirilmiş.

Sadece bir tesadüf, Hukuk Genel Kurulu sonuçlarının belli olduğu gün ilk kararı veren iş hâkimi, görevinden alınıp Ağır Ceza Mahkemesi Üyeliğine verilmiş. Sadece bir tesadüf tabii.

SON SÖZ

Masalımız burada sona eriyor. Gökten üç elma düşmemiş ama, Miniminnacık Sendikanın Uçuk Avukatı, “Hukuk Devleti”, “Hukukun Üstünlüğü” “Adalet” gibi kavramların yaşamayan idealler olduğunu, Hukuk devletinin ancak herkesin vatandaş olduğu, demokrasi bilincinin özümsemiği koşullarda oluşabileceğini, namussuzluğun ödüllendirildiği, en azından kanıksandığı toplumlarda, anayasa ya da yasalarda güzel sözler yazılı olmasının, o güzel sözleri çirkinleştirmekten başka bir işe yaramadığını öğrenmiş. Eh bu da bir şey.

EKLER

T.C.
KOCAELİ
2.İş Mahkemesi

KARAR

ESAS NO : 1994/235
KARAR NO : 1994/261
HAKİM : Z. E. 17304
KATİP : H. Y.

DAVACI: Mehmet Akagündüz'ü temsilen Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi-İZMİT

VEKİLİ: Av. Murat Özveri, Ömerağa Mah. Ankara Cad. No: 87 Kat: 1-2-3 İZMİT

DAVALI: SEKA İzmit Müessesesi Müdürlüğü-İZMİT

VEKİLLERİ: Av. Kazım Güvenç, Av. Hüseyin Güzel, Av. Kadir Alptoker. SEKA İzmit Müessesesi Müdürlüğü-İZMİT

DAVA: T.İ.S. Ücret farkı alacağı ve prim alacağı
DAVA TARİHİ: 23.08.1994
KARAR TARİHİ: 03.11.1994

Dava vekili Av. Murat Özveri tarafından verilen 23.08.1994 kaydıye tarihli dava dilekçesi ile fazlaya dair talep ve dava hakları saklı kalması kaydı ile 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük tarihli T.İ.S.'nin 34/E maddesi hükümlerine rağmen eksik ödenen 6.153.000.- TL.'sı fark ücret alacağı ile 1.042.000.-TL. prim alacağının 2822 sayılı T.İ.S.'nin 61. maddesi hükümleri uyarınca bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte yargılama gideri ve vekalet ücreti ile birlikte tahsiline karar verilmesini istemekle yapılan açık yargılamaları sonunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı vekili duruşma sırasında dava dilekçesini ve duruşma sırasında verdiği esas ile ilgili dilekçelerinin kapsamını tekrar etmiştir:

Davalı vekilleri tarafından verilen 12.09.1994, 06.10.1994-03.11.1994 tarihli cevap ve esas ile ilgili dilekçelerinde: öncelikle işyerinde çalışan sendikalı davacı işçiyi temsilen ibraz edilen muvafakatnamenin 2821 sayılı yasanın 32 nci maddesine uygun tanzim edilmediğini, nedenle Selüloz-İş Sendikasının usulüne uygun dava açmadığından davanın husumet ve usul yönünden reddini, bu olmadığı takdirde esasen işverenin 233 sayılı kanun hükmündeki kararnameye tabi İktisadi Devlet Teşekkülü ve Müessesesi olduğunu, sermayesinin tamamı devlete ait olduğunu, 1994 yılında ülkenin içinde bulunduğu genel ekonomik koşullar karşısında Hükümetin aldığı 5 Nisan 1994 tarihli ekonomik istikrar tedbirleri nedeni ile talep edilen ücretlerin zamanında ödenmez hale geldiğini, Borçlar Yasasının 117 nci maddesi koşullarının oluştuğunu, Başbakanlık Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğünün 13.09.1994 tarihli genelgesinde belirtildiği üzere ücret farklarının 15 Ocak 1995 tarihinde faizsiz ödeneceğinin, talep ödenmemiş ücreti içerdiğinden 2822 Sayılı Yasanın 61 nci maddesindeki işletme kredisinin uygulaması faizinin uygulanmasının mümkün olmadığını, ancak Yasal % 30 faiz istenebileceği; yöneticiler 657 sayılı yasaya tabi devlet memuru olduklarından başbakanın genelgesine (suç teşkil etmediği sürece) uymakla yükümlü bulduklarını, savunarak davanın reddini istemiş oldukları görülmüş;

Örneği dosyada mevcut Selüloz-İş Sendikası ile davalı İşveren SEKA'yı temsilen Kamu İş Sendikası arasında 02.02.1992 tarihinde bağitlanan TİS'nin 34 ncü maddesinin E fıkrasının incelenmesinde:

01.07.1992-31.12.1994 dönemi için SEKA'da çalışan işçilere 30.06.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere enflasyona endekslenen zam yapılmasının kararlaştırıldığı;

Keza örneği dosyada mevcut davacı tarafca ibraz edilen muvafakatnamenin incelenmesinde: İzmit'de kurulu SEKA'da çalışan 2200 işçi civarında ücret farklarının tahsili davasının açmak üzere sigorta sicil numarası, işyeri sicil numarası, işyerinin adı v.s. bilgiyi içeren ve Selüloz-İş Sendikası genel merkezi avukatlarının ve tevkil edecekleri avukatlarının temsiline yetki veren sözlerin yazılı olduğu görülmüş davalı işveren SEKA'ya yazılan 24.08.1994 tarihli yazılara verilen cevapta 28.10.1994 tarihli cevabi yazıda davacının saat ücretin % 61.1 oranında zam uygulansa idi 01.07.1994-23.08.1994 (dahil) tarihleri arasındaki toplu 54 günlük çalışmasının saat ücretlerinde tahakkuku yapılmış yasal kesintiler düşüldükten sonra ücret, prim ve fazla mesai olarak hak edebileceği net miktarı 8.472.041.- TL.'sı olduğu bildirildiği anlaşılmış ve bu meblağın ödenmediğinin bildirildiği ve nihayet davalı vekilleri tarafından ibraz edilen örneği dosyada mevcut başbakanlıkça işverene gönderilen 13.09.1994

tarihli genelgede: Türk-İş ile sağlanan imzalanan mutabakat üzerine toplu iş sözleşmelerinden ücret farklarının 6 şar ay gecikme ile ödenmesi gerektiğinin bildirildiği, ancak bu konuda imzalı bir anlaşma metni ibraz edilmediği anlaşılmış ve toplanan bu delillerle aşağıdaki gerekçeye istinaden verilen kararlar duruşmaya son verilmiştir.

GEREKÇE: Dava, TİS'nden doğan ücret farkı, prim ve fazla mesai ücreti alacaklarının tahsili talebine ilişkin eda davasıdır.

Taraflar yukarıda izah edilen iddia ve savunmalarda bulunmuşlardır.

Davalı taraf; davacı tarafın usulüne uygun dava açmadığını beyanla davanın husumetten reddini istemiş ise de sendika kendisine muvafakatname veren ve yazılı başvuruda bulunan üyesi işçiyi temsilen sendikanın kadrolu avukatları aracılığı ile davayı açmış olup, Davanın 2822 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesine uygun olarak açıldığı düşünülmüş, bu nedenle husumet itirazı yerinde görülmemiştir.

T.İ.S.'nden kaynaklanan ücret artışı farkı ve prim ve fazla mesai alacağının işveren tarafından zamanında ödenmemesi nedeni ile bu alacakların bir eda davası biçiminde sendika tarafından açılan, kabulü halinde 2822 sayılı yasanın 61 nci maddesinde öngörülen işletme kredisine uygulanan faizin uygulanması yukarıda sözü geçen yasanın amir hükmü gereği olduğundan davalı tarafın bu konudaki yasal % 30 faiz uygulanması şeklindeki itirazı yasal dayanaktan yoksun olduğu düşünülmüş, örneği dosyada mevcut kararlardan anlaşıldığı gibi Yargıtay 9 ncu Hukuk Dairesinin görüşü de bu doğrultudadır;

Davalı işveren olayda borçlar yasasının 117 nci maddesindeki şartlarının gerçekleştiğini ve borçluya isnat edilmeyen sebeple borcun ifasının imkansız hale geldiğini savunarak sakıt olan borç sebebi ile davanın reddini istemiş ise de; Ancak Davalı taraf borcun ödenmeyeceğini savunmayıp Temmuz ayına ait ücret farkını 6 ay sonra faizsiz olarak ödemeyi talep ettiklerini belirttikleri, Bu duruma göre Borçlar Yasasının 117. maddesinin koşullarının gerçekleşmediği, Zira işverenin 30.06.1994 tarihindeki işçinin alması gereken aylık ücretleri ödemeye devam ettiği anlaşılmış olduğundan davalı tarafı bu konudaki itiraz sebepleri de yerinde görülmemiştir.

Aynı şekilde işveren yöneticilerininin 657 sayılı Yasaya tabi devlet memuru olmaları nedeni ile Başbakanlık Genelgesine uygun hareket ederek taraflarca kabul edilmiş TİS'nden kaynaklanan ücret zammı farkının kaldırılmasını, dondurulmasını veya ertelenmesini sağlamaları Yasalara ve T.İ.S.'nin yaptırım gücüne uygun olduğu sonucunun çıkartılması mümkün değildir, Esasen davalı iş-

verenin TİS'nden doğan ücret zammı farkını inkar etmemiş ve bu konuda bir uyumsuzluk da söz konusu olmayıp işverene yazılan yazı üzerine davacının alacaklı olduğu miktarın 8.472.041.-TL.'sı olduğunun bildirildiği anlaşılmıştır.

Başbakanlıkça işverene gönderilen genelgede Türk-İş ile sağlanan muatabakat üzerine TİS'den doğan ücret farklarının 6'şar ay gecikme ile ödenmesi bildirilmiş ancak bu konuda yazılı bir metin ibraz edilmemiştir. Yürürlükte bulunan TİS'i, imzalayan tarafları bağlar, sözleşmede öngörülen ve yürürlüğe giren haklar sözleşmeden yararlanan işçiler için kazanılmış hak oluşturur. Sözleşmeden yararlanma hakkına sahip işçinin muvafakatı olmadan sözleşmeye taraf olmayan başka kuruluşların TİS'nin ücret ödenmesi ile ilgili maddesini değiştirmeye, dondurmaya, faizsiz olarak ertelemeye yürürlükteki anayasa ve yasalara göre mümkün olmadığı açık bir gerçektir. Çünkü yürürlüğe konulmuş bir toplu iş sözleşmesi bu sözleşmede yararlananlar için artık bir yasa niteliği kazanmıştır. Ve yasaya uygun hareket etmek de Hukuk Devleti olmanın bir gereğidir. Davacı taraf dava dilekçesinde toplam 7.195.000.-TL. sı talepte bulunmuş davalı işveren de davacının 8.472.041.-TL. sı alacaklı olduğunu bildirmiş, davacı tarafın iddiası yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı sabit olduğundan taleple bağlı olarak davacı tarafın fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile 7.195.000.-TL. nin dava tarafından hesaplanacak bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmesi gerekli görülmüştür.

KARAR: Davacı tarafın fazlaya dair hakları saklı kalması kaydı ile 7.195.000.- TL. sının dava tarihi olan 23.08.1994 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 2822 sayılı Yasa'nın 61 nci maddesi uyarınca bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredi faizi ile birlikte davalıdan tahsili ile davacı tarafta verilmesine,

260.000.-TL.sı karar harcının davalıdan alınmasına, peşin alınan 60.000.-TL. sının mahsubuna, (Bakiye harç 200.000.-TL. sı)

Kabul edilen miktara göre takdiren 719.000.TL. sı vekalet ücreti ile birlikte işbu dava sebebiyle sarf olunan peşin harç dahil 200.000.TL. sının davalıdan alınarak davacıya verilmesine.

Yargıtay yolu açık olmak üzere Davacı vekili Av. Murat Özveri ile davalı vekilleri, Av. Hüseyin Güzel, Av. Kadir Alptoker ve Av. Kazım Güvenç'in yüzlerine karşı 03.11.1994 tarihinde verilen karar açıkça okunup anlatıldı. 03.11.1994

K. 938

Hakim 17304
Z. E.

T.C.
ÇAY ASLİYE HUKUK (İŞ) MAHKEMESİ
SAYI

Esas: 1994/270
Karar: 1994/326

Hakim: HB.B. 28399
Katibe: G.O.

Davacı: A. Fahri Ertürksoy'u temsilen

Vekili: Av. Murat Özveri, Ömerağa Mah. Ankara caddesi No: 87 Kat:1-2-3
İZMİR

Davalı: SEKA Afyon Müessese Müdürlüğü Çay/AFYON
Vekili: Av. Mesut Özşahin- SEKA Müessese Müdürlüğü- Çay

Dava: T.İ.S. farkı ücret alacağı, prim ve fazla mesai ücreti alacağı,
Dava ta: 05.09.1994
Karar ta: 07.11.1994

Davacı A. Fahri Ertürksoy vekili Av. Murat Özveri 05.09.1994 tarihli dava dilekçesi ile fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydı ile müvekkilinin 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük tarihli TİS'nin 34/E maddesi amir hükümlerine rağmen eksik ödenen 6.092.000.-TL. ücret, 177.000.-TL. prim ve 676.000.-TL. fazla mesai ücreti alacağını 2822 sayılı TSGLK'nun 61. maddesi hükümleri gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte yargılama gideri ve vekalet ücretinin davalıdan tahsiline karar verilmesini istemekle, yapılan açık yargılama sonunda;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davalı vekili: 17.10.1994 ve 18.10.1994 tarihli, yine 07.11.1994 tarihli cevap lahiyaları ve esasla ilgili savunma dilekçelerinde işyerinde çalışan sendikalı davacı işçiyi temsilen Selüloz-İş Sendikası 2821 sayılı Yasanın 32. maddesinin koşullarına uygun dava açmadığını, usul yönünden önce davanın red edilmesini, işverenin 233 sayılı kanun hükmündeki kararnameye tabi iktisadi devlet teşekkülü ve müessesesi bulunduğunu, sermayesinin tamamının devlete ait bulunduğunu, 1994 yılında ülkenin içerisinde bulunduğu genel ekonomik koşullar, hükümetin aldığı 5 Nisan 1994 tarihli ekonomik istikrar tedbirleri nedeni

ile istenilen toplu iş sözleşmesi ücret farkını zamanında ödeyemez duruma girdiğini, yararlarına Borçlar Kanununun 117 nci maddesinin koşullarının gerçekleştiğini, Başbakanlık personel ve prensipler Genel Müdürlüğünün 13.09.1994 tarihli genelgelerinde açıklandığı üzere ücret fark alacağına 15 Ocak 1995 tarihinde faizsiz olarak ödeneceğini, istek ödenmemiş ücreti kapsadığından davanın kabul edilmesi halinde 2822 sayılı Yasa'nın 61 nci maddesinde sözü edilen işletme kredisi faizinin uygulanmasına yer bulunmadığını, ancak genel hükümler çerçevesinde alacağına % 30 oranında faiz uygulanabileceğini, yöneticiler 657 sayılı yasaya tabi devlet memuru olduklarından Başbakanlık genelgesine (bu genelge suç teşkil etmediği sürece) yasal yünden uyulmak hükmülükleri bulunduğunu, açıklanan bu nedenlerle davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Selüloz-İş Sendikası ile Davalı işveren Seka'yı temsilen Kamu-İş Sendikası arasında 03.02.1993 tarihinde imzalanan 01.07.1992-31.12.1994 dönemi için yürürlüğe giren toplu iş sözleşmesinin 34 ncü maddesinin E fıkrasına göre SEKA'da çalışan işçilere 30.06.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere işçi ücretlerine zam yapılması gerekmektedir. İşveren 01.07.1994 tarihinden dava tarihi olan 05.09.1994 tarihine kadar aradan geçen süre için çalışan işçilerin ve sendika üyesi olan işçilerin hak ettikleri toplu iş sözleşmesi farkını ödemiştir.

Dava toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret ve sosyal hakların farkının toplamının tahsili davasıdır.

Afyon'da kurulu SEKA'da çalışan yaklaşık 721 işçi ücret farklarının tahsili davasını açmak üzere sigorta sicil numarası işyeri sicil numarası, işyerinin adı yazılı bir muvafakatnameyi üyesi buldukları Selüloz-İş Sendikasına vermişlerdir, muvafakatnameyi üyesi buldukları Selüloz-İş Sendikasına vermişlerdir, muvafakatnamede açıkça muvafakatname veren, muvafakatname alan ibareleri yazılı olup, muvafakatnameyi veren sütununun karşısına davacı işçinin adı, muvafakatname alan sütunun karşısına Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi yazılmıştır.

Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi avukatlarının ve tevkil edecekleri avukatların beni temsiline yetki veriyorum sözleri yazılmıştır.

İşçilerin amacı yürürlükteki toplu iş sözleşmesinin 34 ncü maddesine göre 1 Temmuz 1994 tarihinden itibaren ücretlerine yapılması gereken ücret zammı farkının tahsil edilebilmesi için üyesi bulunduğu sendikaca bir eda davasını sağlamıştır. Sendikada kendisine muvafakatname veren ve yazılı başvuruda bu-

lunan üyesi işçiyi temsilen sendikanın kadrolu avukatları aracılığı ile bu davayı açmıştır. 2821 sayılı yasanın 32. maddesine uygun olarak davanın açıldığı kabul edilmiştir.

Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan ücret artış farkını işveren zamanında ödemediğinden bu ücret farkının bir eda davası biçiminde sendika tarafından açıldığından davanın kabul edilmesi halinde 2822 sayılı yasanın 61 nci maddesinde öngörülen işletme kredisi faizinin uygulanması gerektiği kabul edilmişti. Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan ücretlerin zamanında ödenmemesi halinde bir yatırım erki olarak 2822 sayılı yasanın 61 nci maddesi yasalarımıza girmiştir. Davacı vekilinin dilekçesine eklediği Yüksek Yargıtay 9. Hukuk dairesini emsal nitelikteki kararları da bu görüşü doğrulamaktadır.

İşveren yöneticileri 657 sayılı Yasaya tabi Devlet memurları oldukları doğrudur. Bunların Başbakanlık genelgesinin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret zammı farkını kaldırması, dondurması veya ertelemesinin yasalara ve toplu iş sözleşmesinin yaptırım gücüne uygun olup olamayacağı tartışma konusudur.

İşveren toplu iş sözleşmesinden doğan ücret zammı farkını sözleşmeye uygun bir biçimde hesap ederek hakimliğimize göndermiştir, bu konuda taraflar arasında bir uyuşmazlık yoktur, işveren bu ücret zammı farkının doğmadığını inkar etmiş değildir. Bu alacağın miktarını açıkça kabul etmektedir, ancak; ekonomik nedenlerle Başbakanlık genelgesi doğrultusunda bu ücret farklarının 15 Ocak 1995 tarihinde faizsiz olarak ödenmesi gerektiğini savunmaktadır.

İşveren yararlarına borçlar kanununun 117 nci maddesinin koşullarının gerçekleştiğini savunmaktadır. Borçlar kanununun 117 nci maddesi (borçluya isnad olunmayan haller münasebetiyle borcun ifası mümkün olmazsa borç sakıt olur) denmektedir. İşveren borcun sakıt olduğunu savunmayıp Temmuz ayına ait ücret farkının 6 ay sonra faizsiz ödemek istemektedir, bu kabule göre olayda borçlar kanununun 117 nci maddesinin koşulları gerçekleşmediği kabul edilmiştir. İşveren 30 Haziran 1994 tarihindeki işçinin alması gereken aylık ücretleri ödemeye devam etmekte olup, sadece Temmuz 1994 tarihindeki ücret artış farkını ödemek istememektedir. Bu fiili durum borçlar kanununun 117 nci maddesi ile izah edilemez.

Başbakanlık işverene gönderdiği genelgede Türk-İş'le sağlanan mutabakat üzerine toplu iş sözleşmesinden doğan ücret farklarının altışar ay gecikme ile ödenmesi gerektiğini bildirmiştir. Türk-İş ile mutabakata vardıklarına dair imzalı, yazılı bir anlaşma metni ibraz edilmiş değildir. Yürürlükte bulunan toplu iş söz-

leşmesi bu sözleşmeyi imzalayan tarafları bağlar ve sözleşmede öngörülen yürürlüğe giren haklar bu sözleşmeden yararlanan işçiler için kazanılmış hak oluşturmuştur. Sözleşmeden yararlanma hakkına sahip çalışan işçinin muvafakatı olmadan toplu iş sözleşmesinde taraf olmayan başka kuruluşların toplu iş sözleşmesinin ücret ödenmesi ile ilgili maddesini değiştirmeye, dondurmaya, faizsiz olarak ertelemeye yürürlükteki anayasa ve yasalarımıza göre mümkün değildir. Zira Anayasa ve Yasalarımıza göre bir toplu iş sözleşmesinin tarafları Devletin yasama erkine benzer biçimde objektif hukuk kuralları koyma özerkliğine ve erkine sahiptirler. Yürürlüğe giren bir toplu iş sözleşmesi bu sözleşmeden yararlanan işçi için artık bir Yasa hükmündedir. İşçinin muvafakatı olmadan başka güç ve kuruluşlar bu toplu iş sözleşmesinin ücret ödenmesi ile ilgili hükümlerini erteleme yetkisine sahip değildirler.

Açıklanan bu nedenlerle açılan davanın kabulüne karar verilmiştir.

İşverenden gelen 17.10.1994 tarihli cevabi yazıda davacının 01.07.1994-05.09.1994 (dahil) tarihleri arasındaki toplam 67 günlük çalışması karşılığı yasal kesintiler düşüldükten sonra ücret, prim ve fazla mesai olarak hak edilen net miktar 11.230.675 TL. olarak bildirilmiştir. Davacı ise 6.935.000.-TL. istemiştir, fazlaya dair haklar saklı tutularak isteğe bağlı kalınarak davanın kabulüne karar verilmiştir.

HÜKÜM / Gerekçe kısmında açıklandığı üzere;

01.07.1994-05.09.1994 (dahil) tarihleri arasında 67 günlük ücret, prim ve fazla mesai karşılığı olarak davacı net 11.230.675.- TL. ye hak kazanmış ise de; isteğe bağlı kalınarak fazlaya dair hakları saklı tutularak 6.935.000.-TL. ücret farkı alacağıının, prim ve fazla mesai alacağı toplamı 6.935.000.-TL. nin 2822 S.Y.'nin 61. nci maddesi gereğince 05.09.1994 tarihinden itibaren en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

249.660.-TL. karar harcının davalıdan alınmasına,

Peşin alınan 60.000.-TL. harcın mahsubu ile bakiye 189.660.-TL. harcın davalıdan alınmasına,

Takdiren 695.000.-TL. vekalet ücretinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

Yargıtay yolu açık kalmak üzere davacı vekili Av. Murat Özveri ile davalı vekili A. Mesut Özşahin'in yüzüne karşı verilen karar açıkça okunup anlatıldı. 07.11.1994

Katip

Hakim 28399

T.C.

Taşköprü

Asliye Hukuk Mahkemesi

Sayı: KARAR

Esas No: 1994/101

Karar No: 1994/127

Hakim: İlhan Kara 34610

Katip: Fikriye Vidinlioğlu 907

Davacı: Abdullah Akbaş'ı temsilen Selüloz-İş Sendikası

Vekili: Av. Murat Özveri-Av. Nezaket Yüksel Özveri

İstanbul Barosu avukatlarından Hürriyet Caddesi Işılay Apt. Kat: 1İZMİT

Davalı: SEKA Kastamonu Müessese Müdürlüğü Taşköprü/KASTAMONU

Vekili: Av. Halil Öztük-Seka Genel Müdürlüğü/İZMİT

Dava: Ücret, Prim ve Fazla mesai fark alacağı

Dava tarihi: 25.08.1994

Karar tarihi: 10.11.1994

Davacı vekilince davalı aleyhine mahkememize açılan tazminat davasının yapılan açık yargılaması sonunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

DAVA:

Davacı Abdullah Aktaş vekilleri Av. Murat Özveri ile Nezaket Yüksel Özveri 25.08.1994 tarihli dava dilekçesiyle müvekkillerinin halen davalı işyerinde çalışmakta olduğunu, davacının yani müvekkillerinin çalıştığı işyerinde örgütlü Selüloz-İş sendikası ile davalı tarafın üyesi bulunduğu kamu işletmeleri işverenleri sendikası (KAMU-İŞ) arasında 1.7.1992-31.12.1994 tarihleri için geçerli olmak üzere toplu iş sözleşmesi yapılmış olduğunu ve bu sözleşmenin 34/E maddesi uyarınca 1.7.1994 tarihinden itibaren ücret zammı ödenmesi gerektiğini, yapılan ihtaratlara rağmen davalı tarafın bundan kaçındığını bu nedenle davalı tarafca müvekkillerine eksik ödenen 6.028.000.-TL. ücret, 493.000.-TL. prim ve 382.000.-TL. fazla mesai tutarının TSGLK 61. madde uyarınca fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredi faizi ile birlikte tahsili ile davalı tarafın yargılama giderleri ve vekalet ücretine mahkum edilmesini talep ve dava etmişlerdir.

CEVAP:

Davalı vekili tarafından verilmiş olan 16.9.1994 tarihli cevap dilekçesiyle, davacı ile müvekkili arasında usulüne göre yapılmış yürürlükte bulunan bir toplu iş sözleşmesi bulunduğunu ve bu toplu iş sözleşmesinin 34/E maddesinin davacı tarafın belirttiği şekilde tanzim edilmiş olduğunu bu sözleşmenin hizmet akdi ile çalışanlar için hizmet akdi yerine kaim olduğunu ve davacı tarafın açtığı davanın bir eda davası niteliğinde bulunduğunu belirtmiş olup ancak davacı işçi tarafından sendikasına verilmiş usulüne uygun bir muvafakat bulunmadığını bu nedenle davanın öncelikle husumet eksikliği yönünden reddedilmesi gerektiğini ayrıca esasa ilişkin beyanlarını da bilahare duruşma safhasında bildireceklerini söylemek suretiyle cevap vermiştir.

YARGILAMA GEREKÇE:

Davalı vekili duruşmada verdiği 10.11.1994 tarihli esasa ilişkin beyanlarını içeren cevap dilekçesiyle daha önceki beyanlarında olduğu gibi ön velikle davanın husumet yönünden usulden reddedilmesini zira sendikalı işçiyi temsilen Selüloz-İş Sendikasının usulüne uygun almış olduğu bir muvafakatın söz konusu olmadığını ve davanın daha doğrusu işçiyi temsilen Selüloz-İş Sendikasının 2821 S.Y.'nin 32. maddesine uygun şekilde dava açmadığını belirtmiş olup ayrıca esasa ilişkin olarak da davalı işverenin 233 sayılı kanun hükmünde kararname hükümlerine tabi iktisadi devlet teşekkülü ve müessesesi olduğunu sermayesinin tamamının da devlete ait bulunduğunu 1994 yılı içerisinde ülkenin içine girdiği ekonomik istikrarsızlık sonucu hükümetin 5 Nisan 1994 tarihli tedbirleri almak durumunda kaldığı bunun neticesinde de davalı müvekkilinin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret farkını ödeyemez duruma girdiğini bunun neticesinde de lehlerine borçlar kanunu 117. maddedeki imkansızlık koşullarının gerçekleştiğini, istenen ücret farklarının 15 Ocak 1995 tarihinde davacı tarafa faizsiz olarak ödenebileceğini ayrıca açılan davanın ödenmemiş ücreti kapsamı nedeniyle 2822 SY. 61. maddesinde sözü edilen işletme kredi faizinin davanın kabulü halinde uygulama olanağının bulunmadığını ancak yasal faize hükmedilebileceğini keza müessesede çalışan yöneticilerin 657 SY.'ya tabi olduklarını ve bu kimselerin başbakanlık genelgelerine uymak durumunda olduklarını buna göre de genel talimatlara aykırı olarak hareket edip istenen farkları kendilerinin ödeme imkanına sahip bulunmadıklarını belirtmek suretiyle vermiş olduğu cevap dilekçesinde davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Dosya içerisinde toplanan deliller ve tarafların beyanları doğrultusunda uyuşmazlığının toplu sözleşmeden kaynaklanan ücret, prim ve fazla mesai ala-

çaklarına ilişkin olduğu hususunda tartışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla açılan dava toplu sözleşmeden doğan hakların tahsiline yöneliktir. Davacı işçinin üyesi bulunduğu Selüloz-İş Sendikası ile davalı işveren Seka'yı temsilen Kamu-İş Sendikası arasında 3.2.1993 tarihinde imzalanan ve 1.7.1992-31.12.1994 tarihleri arasında geçerliliği bulunan toplu iş sözleşmesi imzalamış olduğu ve bu sözleşmenin 34/E maddesine göre "30.6.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 1.7.1994 tarihinden geçerli olmak üzere DİE 1987=100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Genel İndeksinin Haziran 1994 indeksi sayısının Aralık 1993 indeksi oranına bölünerek bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır" emredici hükmüne yer verilmiştir. Ancak işveren tarafından davacı işçi toplu sözleşmeden doğan bu ücret ve diğer sosyal haklarındaki artış dava tarihi olan 25.8.1994 tarihine kadar henüz ödenmiş değildir. Toplu sözleşmeden doğan haklarını elde edilebilmesi bakımından Taşköprü'de kurulu bulunan SEKA Kastamonu Müessese Müdürlüğünde çalışan 491 işçi toplu sözleşmeden doğan haklarını tahsil edebilmek amacıyla sigorta sicil numarası, işyeri sicil numarası, saat ücreti, çalıştıkları işyeri adreslerini açıkça gösteren kendi el yazısıyla yazılmış bu bilgiler ve isim ve soyadını ve imzasını atmak suretiyle tastik ettiği muvafakatnameyi, muvafakatname alan kısmına açıkça Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi yazmak suretiyle üyesi bulunduğu Selüloz-İş Sendikasına vermiştir. Muvafakat veren işçi vermiş olduğu bu muvafakat ile yürürlükte bulunan toplu sözleşmeden kaynaklanan farkları elde edebilmek bakımından üyesi bulunduğu sendika tarafından bir eda davası açılmasını sağlamayı amaç edinmiştir. Sendikadan verilen bu muvafakatname doğrultusunda kadrolu avukatları aracılığıyla dava açmıştır. Buna göre açılan davanın 2821 SY. 32. maddede öngörülen esaslara uygun şekilde açılmış olduğunu kabul etmek gerekmiş olup davalı tarafın usule ilişkin itirazlarının reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından davanın kabulü halinde kabul edilecek miktara göre işletme kredisi faizi üzerinden faizle talep edilmiş olup davalı taraf bunun haklı bulunmadığının davanın kabul edilmesi olasılığı durumunda siyasal faizin hükmedilmesi gerektiğini belirtmiştir. ancak kanun koyucu toplu sözleşmeden doğan farkların yerine getirilmesini temin etmek bakımından ve taraflar için caydırıcılık sağlaması açısından 2822 SY? 61. maddesi uyarınca toplu sözleşmeden kaynaklanan ücret ve diğer sosyal hakların zamanında ödenmemesi halinde temerrüt tarihinden itibaren bankaların uyguladığı en yüksek işletme kredi faizi ile birlikte alınacağını hükme bağlamıştır. Buna göre dava toplu sözleşmeden kaynaklanan ücret ve sosyal haklara ilişkin bir eda davası olup netice itibarıyla davanın kabulüne karar verilmesi karşısında 2822 SY. 61. maddede öngörülen esaslar dahilinde faize hükmetmek gerekmiştir.

Her ne kadar davalı taraf toplu sözleşmeden doğan farkların başbakanlık genelgesinde verilen talimat nedeniyle ödenmediği belirtilmişse de taraflar arasında geçerli bir toplu sözleşmenin ve toplu sözleşmenin 34. maddesinde öngörülen esaslardan her hangi bir uyuşmazlık söz konusu değildir. Buna göre tarafları bağlayıcı nitelikte bulunan ve anayasa ile güvence altına alınan toplu iş sözleşmesi amir hükümlerinin başbakanlık genelgesi ile kaldırılması olanağı söz konusu değildir. Davalı tarafın iç ilişkide bağlı bulunduğu Başbakanlık genelge ve talimatları ile işçinin toplu sözleşmeden kaynaklanan haklarında hiç bir şekilde kısıtlamaya yol açacak bir uygulamaya yasal olanak bulunmamaktadır. ayrıca her ne kadar davalı taraf ve söz konusu ücret farkları BK. 117. maddede öngörülen koşulların gerçekleşmiş olduğundan dolayı ödemediği belirtilmişse de BK. 117. maddenin getirmiş olduğu esaslar borçluya isnat olunamayan nedenlerle borcun ifasının mümkün olamaması dolayısıyla borcun ortadan kalkması hali düzenlenmiştir. Oysaki davada taraflar arasında öngörülen toplu sözleşmeden kaynaklanan haklar 1.7.1994 tarihinden itibaren hesaplanan ücret ve diğer farklar dışında aynen ödenme ye devam edilmiştir. Davalı tarafın toplu sözleşmeden kaynaklanan hakları olduğu gibi uygulayıp işçiye farksız (fark tahakkuk edilmeden) maaş ve diğer sosyal haklarını ödemeye devam ederken sadece tahakkuk eden ve ödenmesi gereken farklara yönelik böyle bir savunmada bulunması hukuki inandırıcılıktan uzak olduğu kadar yasal dayanaktan da yoksundur. Davalı tarafından gönderilen ücret ve diğer sosyal haklara yönelik ödenmesi gereken ücret ve diğer sosyal haklarla ilgili bildirmiş olduğu yazılı belge içeriğine tarafların herhangi bir itirazı söz konusu olmamıştır. ayrıca taraflar aralarında belli bir ödeme planı yapıldığına ilişkin anlaşma ile ilgili herhangi bir yazılı belge ve bildirimde de bulunmamışlardır.

Dosya içerisinde toplanan tüm bilgi ve belgelerden anlaşıldığı üzere taraflar arasında serbest iradeye dayalı toplu iş sözleşmesi yapılmış olduğu aşikar olup yapılan bu toplu sözleşmeyle taraflar öngörülen bölüm için geçerli olmak üzere objektif hukuk kuralları yaratmışlardır. Toplu sözleşmeden doğan haklar işçi için artık yasal nitelik kazanmıştır. Buna göre işverenin toplu sözleşmeden doğan bu haklarla ilgili herhangi bir erteleme yetkisinde bulunmadığına göre davacı tarafın taleplerinin yerine getirmemesi yasal dayanaktan yoksundur.

Yukarıdan beri izah edilen gerekçelerle davacı tarafın fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla davanın kabulüne karar vermek gerekmektedir.

Mahkememizde aynı toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ve aynı işverene yönelik açılan 491 civarında dava açılmış olup açılan bu davalardan birinin kabulü sonucu diğer davaların anlaşmayla bitirilebileceği bu nedenle usul eko-

nomisi açısından tarafları fazla maddi külfetle karşı karşıya bırakmamak açısından öncelikle mahkememizin 1994/101 esas nolu dava dosyası karara çıkarılmıştır. Yukarıda beri izah edilen gerekçelerle:

HÜKÜM:

Davacının davasının KABULÜYLE, 1.7.1994 tarihinden itibaren taleple bağlı kalınarak dava taihi olan 25.8.1994 tarihi itibariyle eksik ödenen 6.028.000.-aTL. ücret, 493.000.-TL. prim ve 382.000.-TL. fazla mesai alacağı olmak üzere toplam 6.903.000.-TL. nin 2822 SY. 61. maddesi uyarınca dava tarihinden itibaren bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredi faizi ile birlikte davalı taraftan alınıp davacı tarafa verilmesine,

Davacı tarafından yapılan 159.000.-TL. davanın ilk açma masrafının davalıdan alınıp davacıya verilmesine

Davacıdan peşin alınan harcın düşümüyle eksik kalan 186.508.-TL. karar harcının davalıdan tahsiline

Davacı vekili için avukatlık ücret tarifesine göre 690.300.-TL. avukatlık ücretinin davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine

Davacı vekili ve davalı vekili yüzünde Yargıtay yolu açık olmak üzere açık olarak verilen karar okunup anlatıldı. 10.11.1994

Katip 907

Hakim 34610

T.C.

BALIKESİR

İŞ MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ

Sayı: KARAR

ESAS NO: 1994/

KARAR NO: 1994/

HAKİM: Güngör BULDU 15422

KATİP: Hatice KIRCIOĞLU 922

DAVACI:

VEKİLİ: Av. Murat Özveri- ömerağa Mah. Ankara cad. İZMİT

DAVALI: SEKA Balıkesir Müessese Müdürlüğü-BALIKESİR

VEKİLİ: Av. Selma Ehlidil -BALIKESİR

DAVA: T.İ.S. nden kaynaklanan ücret, prim,fazla mesai zammı farkı alacağı

DAVA TARİHİ: 31.08.1994

KARAR TARİHİ: 17.11.1994

Davacı vekili tarafından davalı aleyhine açılmış bulunan alacak davasının Mahkememizde yapılan açık duruşması sonucunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı vekili dava dilekçesinde, müvekkilinin davalı iş yerinde işçi olarak çalıştığını, iş yerinde örgütlü Selüloz-İş Sendikası ile davalı İşverenin üyesi bulunduğu Kamu-İş Sendikası arasında imzalanan 1.7.1992-31.12.1994 yürürlük tarihli T.İ.S. nin 34/E maddesi, iş yerinde çalışan işçilerin (30.6.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 1.7.1994 tarihinden geçerli olmak üzere D.İ.E. 1987= 100 temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları Türkiye Genel İndeksinin Haziran 1994 indeks sayısı, Aralık 1993 indeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır.) hükmüne amir olduğunu, bu oranın D.İ.E. nce % 61.1 olarak açıklandığını, Selüloz-İş Sendikasının Kamu İş Sendikasına belirlenen değişim oranına göre zam yapılmasını istediğini, davalı işverenin T.İ.S. nin amir hükmüne sendikanın uyarılarına karşı 1.7.1994 tarihinden itibaren ödenmesi gereken ücret zammının ödemekten kaçınması üzerine, eksik ödenen ücret ve ücrete bağlı artması gereken prim, fazla mesai ücreti farklarının tahsili için dava açmak zorunda kaldıklarını, bu nedenlerle fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile eksik ödenen,

Eksik ödenen ücret

Prim.....

Fazla mesai.....: TL. olmak üzere

toplam () TL. nin 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde, Selüloz-İş Sendikası ile müvekkilinin üyesi bulunduğu Kamu-İş Sendikası arasında T.İ.S. ne tabi hizmet akitleri için hizmet akitleri yerine geçen T.İ.S. nin mevcut olduğunu, davacının üyesi olduğunu belirttiği kişiyi temsilen hizmet aktinden kaynaklanan eda davasının açılmış olduğunu, açılan davanın öncelikle usul yönünden, Tüzel kişilerin, yalnız tüzel kişinin genel nitelikteki haklarının korunması için dava açabileceklerini, üyelerinin kişisel hakları için dava açamayacaklarını, bir subjektif hakkın, dava hakkı ve yetkisinin kurul olarak davanın sahibine ait olduğunu, yasaların izin verdiği müstesna haller hariç, yasaların belirlediği şekil ve surette dava hakkı devredilmedikçe hiç kimsenin bir başkasının hakkını talep ve dava edemeyeceğini, eda davasında 2821 sayılı Yasa'nın 32/3. maddesi gereğince işçinin yazılı müracaatının şart olduğunu, davada ise davacı Selüloz-

İş Sendikası Genel Merkezinin üyesini temsile yetkili olduğuna dair ulusünce tanzim edilmiş bir yetki belgesinin bulunmadığını,

Balıkesir İş Mahkemesi
1994 / Esas
1994 / Karar

Sayfa (2)

dosyaya ibraz edilen muvafakatname isimli belgenin 2821 sayılı Yasa'nın 32/3. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığını belirterek, davanın usul yönünden reddi gerektiğini, esasa dair beyanlarında ise, 2.11.1994 tarihli cevaplarını tekrarla, müvekkilini elinde olmıyan nedenlerle uygulanmadığı iddia edilen T.İ.S. nin ihtilafa konu maddesinin belirlenen zamanda uygulanmasının mümkün olmadığını, sermayesinin tamamının devlete ait olduğunu, bu nedenle karar ve talimatlarına uymakla görevli olduklarını, 5 Nisan'da ilan edilip uygulamaya konulan ekonomik tedbirlerin uygulanmasına dayalı Hükümet emirlerini, her kamu kuruluşu ve kamu görevlisi gibi müvekkilinde uyduğunu, bu emir ve talimatlar sonucu elde olmayan nedenler ile borcun edasının imkansızlaştığını ve B.K. nun 117. maddesi gereğince de borcun sakıt olduğunu, açılan eda davasının reddine karar verilmesini talep ve beyan etmiştir.

GEREKÇE:

Tarafların gösterdiği deliller toplanmış, ilgili yerlerden gerekli bilgi ve belgeler sağlanmış, dava dilekçesine ekli muvafakatname, ücret bordrosu ve işyerinden gönderilen ücretleri gösteren bordrolar incelenmiştir.

İncelenen tüm dosya münderecatından anlaşıldığına göre dava 2822 sayılı Yasanın 61. maddesine dayanmaktadır.

Toplu İş Sözleşmeleri, işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında, hizmet aktinin yapılması, muhtevası ve sona ermesi ile ilgili hükümleri düzenlemek için yapılan, tarafların karşılıklı hak ve borçlarını, sözleşmenin uygulanması ve denetimi ile uyuşmazlıkların çözüm yollarına ilişkin hükümleri içeren yazılı bir sözleşmedir. Bu T.İ.S. nin hem yasal ve hem de doktoriner tanımıdır. T.İ.S. nin diğer bir özelliği ise bu sözleşmede belirlenen çalışma koşullarının özellikle ücretin devamlılığını göz önünde tutarak, T.İ.S. nde belirlenen süreler boyunca çalışma hayatında istikrarın sağlanması, işçinin mali durumunu sözleşmeye göre ayarlaması, işverenin ise mali hükümlerin mali ve sürekliliği sayesinde maliyet ve yatırım hesaplarını kolaylıkla yapmasını sağlamasıdır. İşte taraflar arasında bu bağlamda

bir T.İ.S. nin mevcut olduğu yürürlükte bulunduğu, 34/E maddesinin dosyaya ibraz edilen şekilde olduğu tarafların kabulüdür. Bu konuda ihtilaf yoktur.

İhtilafli olan hususlar,

1- Sendikaya üye işçi tarafından verilen muvafakatname ile vekilce açılan davanın yetkiden yoksun oluşu nedeniyle aktif dava ehliyetinin bulunmaması,

2- T.İ.S. nin 34/E maddesinin talep edilen 1.7.1994-31.8.1994 tarihleri arasında bu maddeye göre D.İ.E. nce belirlenen % 61.1 fark artışının uygulanması halinde ücret, prim ve fazla mesaiden doğacak fark alacakları miktarı,

3- Davalı vekilinin, bir devlet kuruluşu olarak Devletin aldığı tetbirlere ve verilen emir ve talimatlara uymak zorunluluğu, serbest iradelerini elde olmayan nedenlerle kasıtladığı ve bunun sonucunda T.İ.S. nin 34/E maddesinin fark, artışa ilişkin kısmının belirtilen tarihte yürürlüğe koymanın imkansızlaştığı, dolayısıyla B.K. nun 117. maddesine göre borcun sakıt olduğu,

4- Uygulanacak faiz oranının ne olacağı noktasında toplanmaktadır.

2822 sayılı Yasanın 2. maddesi ile T.İ.S. nin normatif kısmı yani, hizmet aktinin yapılması, muhtevası ve sona ermesi ile ilgili olarak sözleşmenin taraflarına yasa koyucu gibi, emredici kurallar koyabilme hakkı tanıdığı, Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesi ve Hukuk genel kurulunun normatif hükümleri (objektif Hukuk Kuralları) ve (Maddi anlamda yasa hükümleri) niteliğinde olduğu görüşünü benimsemektedir. T.İ.S. nin normatif hükümleri içerisinde yer alan hizmet aktinin muhtevasına ilişkin hükümler, ücret, prim ve fazla çalışma gibi davacının taleplerini içermektedir. Bütün bu anlatımlar çervesinde;

Taraflar arasında mevcut olan ve halen yürürlükte bulunan T.İ.S.(Maddi anlamda yasa hükmü) olduğu kabul edilmiştir. D.İ.E. ce değişim oranına ilişkin ve 34/E maddesine dayalı belge dosyaya ibraz edilmiş oranın % 61.1 olduğu belirlenmiştir.

Balıkesir İş Mahkemesi

Sayfa (3)

1994 / Esas
1994 / Karar

Dosyaya ibraz edilen muvafakatname ve buna dayalı olarak verilen vekaletname 2821 sayılı Yasanın 32/3. maddesine uygun olup, buna ilişkin davalı itirazları ilk oturumda red edilmiştir.

B.K. nun 117. maddesi iş bu davada uygulanması olanağı yoktur. Çünkü, cevap lahiyası incelendiğinde görüleceği üzere emir ve talimatlar sonucu elde olmayan nedenlerle T.İ.S. nin 34/E maddesinde öngörülen artışın ödenemediği ve bu surette borcun sakıt olduğu, davalı vekilince beyan edilmiştir. Aksi anlatımla, eğer emir ve talimatlar olmazsa, T.İ.S. nin 34/E. maddesinde öngörülen fark zammın uygulanabileceği çıkmaktadır. Esasen asıl olan taraflar arasındaki "Maddi anlamda yasa hükmü" sayılan T.İ.S. nin 34/E maddesinin uygulanmasıdır. Fakat bu işverence uygulanmamıştır. Kaldı ki davalı müessese işçilerine halen ücret ödemeye devam etmekte, ticari faaliyetlerine devam etmekte ve öngörülen zammı da ileri bir tarihte ödemeyi kabul etmeside bilinen bir gerçektir. Bu itiraz da açıklanan gerekçe ile yerinde görülmemiştir.

Davalı Müesseseye müzekkere yazılarak D.İ.E. nce belirlenen % 61.1 lik artış oranının uygulanması halinde ödenmesi gereken miktarlar sorulmuş, verilen cevabı yazıda buna ilişkin fark alacakları miktarı net olarak bildirilmiş, bu miktarla davacı vekilince de son celsede kabul edilmiştir.

Uygulanacak faiz konusunda 2822 sayılı yasanın 61. maddesinin açık hükmü ve Yüksek Yargıtay'ında dosyaya ibraz edilen emsal kararları ile benimsediği gibi, bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden temerrüt faizi uygulanmasına, alacağın T.İ.S.'nden kaynaklandığı da dikkate alınarak karar verilmiştir.

Davacının toplam talebi

Davalı tarafca bildirilen toplam..... TL. dir.

Bu miktar talebi aştığından, davacının fazlaya dair talep ve dava hakları saklı tutularak, davanın talep gibi kabulüne dair aşağıdaki hüküm tasis edilmiştir.

H Ü K Ü M:

1- () TL. toplam ücret, prim, fazla mesai fark alacağının, dava tarihi olan 31.8.1994 tarihinden itibaren 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi gereğince Bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte, davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

2- Davacının fazlaya dair talep ve dava haklarının saklı tutulmasına,

3- Kabul edilen dava değeri üzerinden harçlar kanununa göre hesaplanan () TL. nisbi harçtan peşin alınan () T.L. nin mahsubu ile bakiye () TL. harcın davalıya yükletilmesine,

4- Davacının yaptığı () TL. mahkeme masrafının davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

5- Kabul edilen dava değeri üzerinden Dava tarihindeki Avukatlık asgari ücret tarifesi uyarınca 4/2. maddesine göre hesaplanan nisbi vekalet ücretinin takdiren 1/2 si olan

() TL. nin davalıdan alınarak davacı vekiline verilmesine,

6- Dair Yargıtay yolu açık olmak üzere 17.11.1994 tarihinde verilen karar taraf vekillerinin yüzlerine karşı açıkça okunup anlatıldı.

17.11.1994

Katip: 922
Hatice KIRCIOĞLU

Hakim: 15422
Güngör BULDU

EK 12/F

T.C.

SİLİFKE

ASLİYE-HUKUK (İŞ) MAHKEMESİ

SAYI

K A R A R

Esas No:1994/.....E.

Karar No:1994/.....K.

Hakim: Fahri YILDIRIM 22021

Katip: Ayşe TOL

Davacı:temsilen Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi

İZMİT

Vekili: Av. Murat ÖZVERİ -İZMİT

Davalı: SEKA Akdeniz Müessese Müdürlüğü- Taşucu/SİLİFKE

Vekili: Av. Hasan DOĞAN- SİLİFKE

Dava: Alacak

Dava Tarihi: 02.09.1994

Karar Tarihi: 26.12.1994

Davacı vekili tarafından davalı aleyhine açılan davanın açık yargılaması sonunda;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ / :

Davacı vekili mahkememize sunduğu dava dilekçesinde özetle;

Davacının halen davalı işyerinde çalışmakta olduğunu; davacının üyesi bulunduğu Selüloz-İş Sendikası ile davalının üyesi olduğu Kamu İşletmeleri İşverenleri Sendikası arasında imzalan 01.07.1992 - 31.12.1994 yürürlük tarihli T.İ.S. nin 34/E maddesi gereğince davalı işyerinde çalışan işçilerin 30.06.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere toplu iş sözleşmesinde 34/E maddesinde belirtilen şekilde % 61.1 oranındaki zammın verilmesini istedikleri davacının kayıtlı bulunduğu sendikanın uyarılarına rağmen hak edilen ücretin ödenmemesi nedeniyle işbu davayı açtıklarını bu nedenle fazlaya ilişkin hakların saklı kalmak kaydı ile sözleşme gereğince- TL ücret,- TL prim ve- TL fazla mesai ücretinin 2822 sayılı yasanın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte ve yargılama gideri de dahil olmak üzere davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiş;

Son celsede davacı vekili celbedilen ve davacıya ait işçi ücret bordrosunda belirtilen 01.07.1994 tarih ve 14.08.1994 tarihi arasında hak edilen ücret, pirim ve fazla mesai farkının toplamına hükmedilmesini ve fazlaya ilişkin taleplerinin saklı tutulmasını beyan etmiştir.

Davalı vekili gerek cevap lahiyasında gerekse yazılı beyanlarında belirttiği vechiyle öncelikle davanın usul yönünden ayrıca yasal olmayan davanın esas yönünden reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Dosyaya sunulan deliller ve belgeler ışığında davacının açtığı işbu davanın toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret ve sosyal hakların tahsil davası olduğu davacının Selüloz-İş Sendikasına üye bulunduğu yine davacının toplu iş sözleşmesinin 34. maddesi ve 2822 sayılı yasanın 61. maddesinde öngörülen şekilde yasaya uygun olan şekli ile dava açıldığı, bu nedenle davalı vekilinin usule ilişkin itirazlarının reddine karar verilmiş davanın esasına geçilmiştir.

Davacı toplu iş sözleşmesinden doğan ücret, pirim ve fazla mesai ücret farkının zamanında ödenmemesinden dolayı işbu davayı açtığı ve bu davanın eda davası olduğunda kuşku ve tereddüt yoktur.

Yine Davalı vekili başbakanlık genelgesi ışığında B.K. nın 117. maddesi gereğince ödeme yapılamadığını beyan etmişse de, bu beyana itibar edilmemiştir.

Zira işveren yöneticilerinin sıfatları nedeniyle başbakanlık genelgeleri ışığında hareket etmeleri ve tasarruf terdbirlerine uymaları doğaldır. Ancak genelgeler Kanundan doğan hakların ödenmesine engel değildir.

...

Silifke As.Huk. (İş) Mah.

1994/..... E.

1994/..... K.

S.2

Davacı, yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesinden doğan yasal hakkı talep etmektedir. Hak edilen ücretin ödenmesine rağmen bir nev'i ücretin eklentisi (Zammı) niteliğinde olan ve sözleşmeden doğan ücretin genelge gereğince ödenemeyeceğinden söz edilmesi kanunun ruhuna aykırıdır. Ayrıca davalı vekilinin B.K. nin 117. maddesinde belirtilen gerekçeler ışığında ödeme yapılamadığından bahsetmekte ise de B.K. nunda belirtilen şartlar olayımızda vücut bulmamıştır.

Davalı vekilinin gerekçesinden hareket edilmesi halinde 657 sayılı kanuna tabi olan memurlara katsayıdan doğan hak edilen ücretinde verilmemesi gerekirse, oysa 657 sayılı kanuna tabi olan memurlara katsayıdan doğan ücret farkı aksamadan ödenmekte olduğu nedenle bu emsalden hareketle ve kıyas yolu ile davacının da sözleşmeden doğan ve maaşının zammı niteliğinde bulunan pirim, ücret ve mesai farkının ödenmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmış;

Son celsede davacı vekili davalı idareden celbedilen ve davacıya ait maaş bordrosu ışığında tüm kanuni kesintilerin düşülmesinden sonra 01.07.1994 ve 14.08.1994 tarihleri arasında davacının toplam ye hak kazandığı anlaşılmalı davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar vermek gerektiği nedenle aşağıdaki hüküm cihetine gidilmiştir.

HÜKÜM/: Gerekçesi yukarıda gösterildiği üzere;

Davacının fazlaya ilişkin hakkı saklı kalmak üzere;

Davanın kısmen kabulüne, 01.07.1994 tarihi ile 14.08.1994 tarihi arasında ücret ve pirim farkı olmak üzere toplamTL. nin dava tarihinden itibaren en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine

Peşin alınan harca ilave olarak-TL. harcın davacıdan alınarak hazineye irat kaydına,

Davacı tarafından yapılan-TL. ilk dava gideri,-TL. bakiye harç olmak üzere-TL. nin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, bakiye yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına,

Davacı kendisini vekille temsil ettiği nedenle ve dava tarihinde yürürlükte bulunan avukatlık ücret tarifesinin 4/2 maddesi gereğince takdiren-TL. ücreti vekaletin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, davalı kendisini vekille temsil ettiği nedenle red edilen bedel üzerinden Avukatlık ücret tarifesinin 1/2 maddesi gereğince-TL. ücreti vekaletin davacıdan alınarak davalıya verilmesine ilişkin karar taraf vekillerinin varlığında ve kanuni yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça ve usulen okunup anlatıldı. 26.12.1994

Katip

Hakim
23970

EK/12/G

T.C.

ÇAY ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ

Esas: 1994/

Karar: 1995/

K A R A R

Hakim: Nazan Alkaya 27666

Katibe: Gülay Orman

Davacı: temsilen Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi İZMİT

Vekilleri: Av. Murat ÖZVERİ-Av. Nezaket Yüksel ÖZVERİ

Ömerağa Mahallesi Ankara cad. No: 87 Kat: 1-2-3 İZMİT

Davalı: SEKA Afyon Müessese Müdürlüğü- Çay/AFYON

Vekili: Av. Mesut Özşahin SEKA/ÇAY

Dava: ALACAK

Dava Tarihi: 05.09.1994

Karar Tarihi: 24.01.1995

Yukarıda tarafları ve konusu yazılı olan davanın mahkememizde yapılan açık duruşması sonunda;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı vekili davalı işyerinde çalışan müvekkilinin Selüloz-İş Sendikası üyesi olduğunu, davalı işyerinin üyesi olduğu Kamu İş ile Selüloz-İş Sendikası arasında imzalanan 01.07.1992, 31.12.1994 yürürlük tarihli TİS'ne istinaden davalı işverenin 01.07.1994 tarihinden itibaren ödenmesi gereken % 61.1 lik ücret zammı, prim ve fazla mesai farkının ödenmediğini, davacının bu nedenle () TL. lik TİS'in amir 34/E md'sinden kaynaklanan alacağının doğduğunu belirterek 2822 Sayılı Yasanın 61 nci maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte davalı işverenden tahsilini talep etmiştir.

Davalı vekili öncelikle usuli itirazda bulunmuş bilahare esas yönünden davanın reddini istemiş, yerinde görülmeyen itirazların reddine karar verilmiştir.

24.01.1995 tarihli celsede davacı vekili dava konusu asıl alacağın davalı işverenden 16.01.1995 tarihli haricen aldıklarını beyanla sadece faiz yönünden karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili de asıl borcun ödendiğini, ancak asıl borç ödenirken davacının faiz hakları konusunda ihtirazi kayıt koymadıklarından Borçlar Kanununun hükümlerine göre faiz taleplerinden vazgeçmiş sayılacaklarını ileri sürmüş ise de davacı vekilin ibraz ettiği 13.01.1995 tarihli ihtarname fotokopisinde faiz talebinden vazgeçmediklerini açıkça belirttikleri gibi alacağın nizalı olması bu konuda Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 02.12.1988 tarih, 9560 esas, 11452 karar sayılı içtihatlarında da belirtildiği üzere davacı dava açtığına ve bu davada faiz istemiş olup ödeme sırasında dava derdest bulunduğuna göre asıl alacak kendilerine ödendiği sırada ayrıca bir ihtirazi kayıt ileri sürmesine gerek olmadığına dair kararı da gözönüne alınarak davalı vekilinin bu yöndeki itirazları mahkememizce kabul edilmemiştir.

Davalı müesseseye yazılan müzekkereye verilen cevapta davacının kendilerinden olan alacak miktarı bildirilmiş, bu yazı cevabı da Müessesenin borcunu zimmen kabul ettiğini göstermiştir.

Taraflar asıl borcun ödendiği konusunda mutabık olup sadece faiz yönünden davalı işveren vekilinin itirazı mevcut ise de yukarıda açıklandığı üzere bu itiraz mahkememizce kabul görmediğinden alacağın toplu iş sözleşmesinden kaynaklanması nedeniyle ve 2822 Sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince asıl alacak miktarı üzerinden dava tarihinden ödeme tarihi olan 16.01.1995 gününe kadar bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredi faizi gözönüne alınarak hesaplanacak faiz alacağının davalı işverenden alınarak davacıya verilmesine, ayrıca yargılama devam ederken ödeme yapıldığı için davanın açılmasına sebebiyet verdikleri için yargılama giderlerinin de davalıdan alınmasına (Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 20.04.1970 tarih, 2609 esas, 3872 karar sayılı emsal içtihatı- Hukuk Muhakemeleri Usulu Kanununun Baki Kuru, 2. cilt, sayfa 2079) karar verilmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda yazılı gerekçe ile;

TL. asıl alacak ödenmiş olup, davanın konusu kalmadığından karar verilmesine yer olmadığına;

Asıl alacak miktarı üzerinden dava tarihinden ödeme tarihi olan 16.01.1995 tarihine kadar 2822 Sayılı Yasanın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden hesaplanacak faizin davalıdan alınıp davacıya verilmesi;

Peşin alınan harcın mahsubu ile

TL. harcın davalıdan alın-

masına;

TL. yargılama giderinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine;

Av. As.Üc. Tarifesi 4/2 maddesi dikkate alınarak takdir edilen TL.

ücreti vekaletin davalıdan alınarak davacıya verilmesine;

Dair taraf vekillerinin yüzüne karşı temyizi kabil olmak üzere verilen karar açıkça okunup anlatıldı. 24.01.1995

Katibe

Hakim
27666

YARGITAY İLGİLİ HUKUK DAİRE BAŞKANLIĞI'NA

Sunulmak Üzere

KOCAELİ 2. İŞ MAHKEMESİ SAYIN HAKİMLİĞİ'NE

Mürafa Talebi Vardır

Dosya No: 1994/235

TEMYİZ EDEN: SEKA İzmit Müessese Müdürlüğü-İZMİT

VEKİLLERİ: Av. M. Kazım Güvenç, Av. Kadir Alptoker, Av. Hüseyin Güzel, Av. Halil Öztürk.

SEKA Genel Müdürlüğü- İZMİT

DAVACI: Mehmet Akagündüz'ü temsilen Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi

VEKİLLERİ: Av. Murat Özveri, Av. Nezaket Yüksel Özveri

Ömerağa Mah. Ankara Cad. No: 87 İZMİT

TEMYİZ OLUNAN

KARAR: Kocaeli 2. İş Mahkemesi 1994/235 esas 1994/261 01.11.1994 tarihli kararı.

TEFHİM TARİHİ: 03.11.1994

KONU: Kararın bozulması talebidir.

OLAYLAR:

1- 01.07.1992 tarihinden geçerli olmak üzere imzalanmış toplu iş sözleşmesinin 34. maddesi, 01.07.1994 tarihinden itibaren işçilik ücretlerini maddede belirtilen şekil ve suret ve zamanda zam yapılmasını amirdir.

2- 5 Nisan 1994 tarihli Hükümet ekonomik kararlarından sonra alınan tedbirlerin uygulanması ile ilgili Hükümet emir ve genelgesi müvekkilime de verilmiş ve tebliğ edilmiştir.

3- Emir ve genelgelere uymak zorunda olan müvekkil, TİS. 34. maddesinin E fıkrası hükmünü 01.07.1994 tarihinde maddede belirli şekil ve surette uygulama imkanından yoksun kalmıştır.

4- Selüloz-İş Sendikası, üyelerini temsil ettiği iddiası ile açtığı ÜCRET ALACAK FARKI davasında; ücret alacak farkı, ücret farklarının en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte tahsili için, müvekkil aleyhine İZMİT'te 2200, Türkiye çapında 7000 adet ÜCRET ALACAK FARKININ TAHSİLİ davalarını açmıştır.

5- Dava; usul ve esas yönü ile yasalarımıza uygun olmadığından aleyhimize'ki davanın reddinin istenilmesi gerekmiş ve dosyada mübrez layiha ve beyanlarımız ila savunulmuştur.

6- Savunmalarımızyerinde görmeyen yerel Mahkemenin 03.11.1994 tarihli davanın kabulüne ilişkin kararı'nı usul ve kanuna uygun bulmadığımızdan aşağıda arzedeceğimiz sebepler'le temyizden tetkiki ile müvekkil aleyhine verilen mahkeme kararının bozulması talebi ile Yüksek Mahkemenize müracaat gerekmiştir.

TEMYİZEN BOZMA NEDENLERİ

I-USUL YÖNÜNDEN

1- TEMSİLEN AÇILAN İŞBU DAVADA, 2821 SAYILI YASANIN 32/3. MADDESİNE GÖRE VERİLMİŞ TEMSİLEN DAVA AÇMAYA MAHSUS ÖZEL BİR TEMSİL YETKİSİ YOKTUR.

Yerel Mahkeme'ce resen dikkate alınması gereken bu husus, ikaz ve itirazımıza rağmen dikkate alınmamıştır.

Oysa ki;

-Davacı sendikanın, üyeleri adına dava takip edebilme hak ve yetkisi, 2821 sayılı kanunun 32/3. maddesi hükmüne dayalıdır ve sarih olarak alınmış müracaatın ve yetki belgesinin mahkemeye ibrazı şarttır.

Nitekim; yetki belgesi olmaksızın eda davasının sendika tarafından temsilen açılmayacağı Yüce Yargıtay'ın emsal müştekar içtihatları ile sabittir. (9. HD 1987/9401, 1987/9694 30/10/1987. 9 HD. 1988/12912 1988/12922 28.12.1988 K.)

“Sendika işçilerden tek tek yazılı yetki belgesi almadan... eda davası açamaz”

denilerek belirlenilmiştir.

2- DOSYADA MÜBREZ MUVAFAKATNAME YASANIN ÖNGÖRDÜĞÜ ŞARTLARDA SENDİKAYA VERİLMİŞ BİR YETKİYİ İÇERMEMEKTEDİR

Dava dosyasına yetki belgesi ve üyenin müracaatı yerine ibraz edilmiş Muvafakatname'de aynen:

"Leh ve aleyhime açılmış ve açılacak dava ve takiplerden dolayı T.C. Mahkemelerinin, meclislerinin daire ve Müesseselerinin her kısım ve derecesinde... Selüloz İş Sendikası Genel Merkezi avukatlarının ve tevkil edecekleri avukatların beni temsile yetki veriyorum"

şeklindeki beyanda; "Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezine" hiç bir yetki verilmemiş ve müracaat eden kişi "Muvafakatnameyi" alan (aracılık eden) sendikadan bir istekte de bulunmamıştır.

Bu nedenle bu belge Yasanın aradığı şartlarda bir yetki belgesi ve müracaat değildir.

Yasal şartı taşımayan belgeye istinaden davanın kabulü yasaya aykırı olup bu nedenle kararın bozulması gerekir.

3- TARAF VE DAVA EHLİYETİNE SAHİP OLAN KİŞİ, DAVADA TARAF OLABİLİR VE DAVAYI TAKİP EDEBİLİR.

Doktrinde, ve uygulamada müstekar ilmi ve kazai içtihat bu doğrultudadır. Nitekim Baki Kuru "Hukuk Muhakemeleri Usulü" 4. Baskı 1979 Kitabının 1. cilt 756 sahifesinde aynen:

"Dava dilekçesinde davacı ve davalı olarak gösterilen kişiler şeklen o davanın taraflarıdır. Mahkemenin bu taraflar arasında dava konusu hakkın esası hakkında bir karar verebilmesi için bu kişilerin davada davacı ve davalı sıfatına sahip olmaları gerekir."

Bir subjektif hakkı dava etme yetkisi, kural olarak hakkın sahibine aittir. Bu nedenle o hakka ilişkin bir davada davacı olma sıfatı o hakkın sahibine aittir. Bu nedenle o hakka ilişkin bir davada davacı olma sıfatı o hakkın sahibine aittir."

İlmi görüşü ile sıfat (husumet) konusunun ehemmiyetini belirtmiştir.

Sayın mahkemenin husumet yönünden davayı red yerine, esasa girişmesi hak sahibince yasa emrine uygun olarak talep edilip edilmediği şüpheli bir hakkın başkanı tarafından dava edilmesini imkanı kılmıştır ki bu husus HUMK

79, 72 maddelerine 2821 SK. 32/3 maddesine ve ilmi ve kazai içtihatlarla belirli hukuk tatbikatına (HGK 25/3/1953 4/ 147-30/35 (AD 1953/8 s. 1070 ve aynı şekilde 3. HD 29.3.1962 3228/2340, 11 HD 15.3.1976 1504/1335 (YKD 1978/ 11 s. 1838-1839) 15 HD 29/3/1977 3126/ 751 (YKD 978/11 1854-1856 9. HD. 1987/9401/987/9694 30.10.1987 Huk. Pr. 9 HD. 988/12912 988/12922 28.12.1988 Huk. Pr.) aykırıdır.

Bu nedenle sıfat ve husumet yönünden davanın reddi gerekirken kabulü yasaya aykırıdır. Kararın bu nedenle bozulması gerekir.

4- Sayın yerel mahkemenin kararına gerekçe yaptığı gibi; Sendika avukatlarınınca işbu davanın açılmış olması, temsil edilen kişileri, sendikanın temsil ettiğinin isbatı değildir ve olamaz.

Bu kabul 2821 sayılı Yasanın 32/3 fıkrası hükmünü gereksiz ve geçersiz kılaacağından karara gerekçe yapılan kabul yasal dayanaktan yoksundur ve yasaya aykırıdır.

Yasal dayanaktan yoksun ve yasaya aykırı gerekçeye dayanarak hükümle, temsil yetkisi verilmemiş sendika tarafından temsilen açılan davanın reddi gerekir.

II- ESAS YÖNÜNDEN BOZMA NEDENLERİMİZ

A) YASAL AMİR HÜKÜMLERE UYULMAMIŞTIR

1- Yerel mahkemenin 03.11.1994 tarihli kararında; müvekkil yöneticilerinin, Devlet Memuru oldukları, Başbakanlık genelgesine uygun, hareket etmeleri gerektiği kabul edilmesine rağmen; bu kabulün tabii sonucu olup savunmamızı teşkil eden ;

Borçlar Kanununun 117. madde uyarınca müvekkil aleyhine açılan ÜCRET FARKI ALACAK davasının "borcun sakıt olması" nedenine dayalı olarak reddi gerekirken davanın kabulü, BK 117. maddeye ve sayın mahkemenin kendi kabullerine aykırıdır.

Çünkü; borçlunun iradesi dışında meydana gelip borcun ihlaline kaçınılmaz bir şekilde yol açan öngörülmesi ve kaçınılması mümkün olmayan olay, (4. HD. 2.3.1981 tarih 1208 E. 2437 K. sayılı emsal kararı) yerel mahkemenin de kabul ettiği gibi gerçekleşmiş olmaktadır.

Ödemenin olanaksızlığı durumunda, alacaklı için hiçbir tazminat isteme hakkı doğmaksızın alacak sona ermiştir. (Yargıtay yayınları No: 19 Türk Borçlar Kanunu Şerhi Ord. Prof. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu 1987 Sa. 270)

Nitekim; yüce Yargıtay'ın içtihatlarında belirtildiği gibi Hükümet emirleri mücbir haldir ve borç SAKIT'tır.

Sakit olan borcun tahsilinin hüküm altına alınması apaçık yasaya aykırıdır.

Yasaya aykırı hükmün bu nedenle BOZULMA'sı gerekir.

2- Sayıl Yerel mahkeme; savunmamızı teşkil edip, iddiamızı doğrulayan Başbakanlık Genelgesinin mevcudiyetini ve müvekkilimin memurlarının bu gelgelgeye uyması gerektiğini kabul etmekle birlikte;

“Başbakanlık genelgesinin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret zammı farkını kaldırılması dondurulması veya ertelenmesinin yasalara ve toplu iş sözleşmesinin yaptırım gücüne uygun olup olmayacağı tartışma konusudur.”

diyerek , icra kabiliyetini haiz Başbakanlık genelgesini “İş Mahkemesi” yetkisi dışına çıkararak yargılaması; ihtilaf ve dava konusu yapılmamış hususa, mahkemenin, yasal zorunluluk ve taraf talebi dışında resen el atması olup, Yerel mahkemenin bu hareketi yasaya aykırı olduğu gibi, ayrıca idare mahkemesi yetkisi dahilindeki idari kararın yargılanması hususunda yasal olmayan müdahalesidir.

Yasaya aykırı yargıya dayanan hükmün bu nedenle BOZULMASI gerekir.

3- Açılmış olan dava, zorlayıcı nedenlerle uygulanamıyan TİS 34/E hükümünden kaynaklanan ÜCRET FARKI ALACAK davasıdır. Sayın yerel mahkeme kabulü de bu doğrultudadır.

Mahkeme huzurunda, ihtilafli bir toplu iş sözleşmesi yorumu davası yoktur. İş kanununun 26. maddesine göre eksik ücret alacağını talep eden bir EDA DAVASI vardır. Dolayısıyla, işbu davada 2822 SK. nunun 60 ve 61. maddesinin uygulama olanağı bulunmamaktadır.

Bu nedenle ücret alacaklarına uygulanması mümkün olmayıan işletme faizi uygulaması yasaya aykırıdır.

Yasaya aykırı kararın bu nedenle BOZULMASI gerekir.

B- YEREL MAHKEME KARARI, KARARDA OLMASI GEREKEN UYUMLU MANTIK SİLSİLESİNE SAHİP OLMADIĞI GİBİ, BİRBİRİ İLE ÇELİŞKİLİ KABULLER İLE DOLUDUR BU NEDENLERLE KARARIN BOZULMASI GEREKİR.

1) Sayın Yerel Mahkeme; Kararı'nın 1. nci sahifesinde “BK 117 nci maddesinin koşullarının gerçekleştiği”nin tarafımızdan savunulduğu kabul etmekle

birlikte, kararın 2 nci sahifesinin 39 ncu satırında “işverenin borcun sakıt olduğunu savunmadığı” kabulünü kararına gerekçe yapmıştır.

Halbuki; 6.10.1994 tarihli celsede takdim edilen esas savunma layihasının 3/ c maddesinde ikinci fıkrasına da aynen;

“Hükümet ve temsilcilerinin emir ve talimatları sonucu elimizde olmayan nedenler ile toplu iş sözleşmesinin ihtilaf konusu maddesini belirtilen tarihte yürürlüğe koymamız imkansız idi. Bu nedenle borcun edasını imkansızlaştığı dikkate alınırsa, ortada iddia edildiği tarihte ve miktarda yapılabilecek bir ödemenin olamayacağı BK 117;

“Borçluya isnad olunamıyan ahval münasebetiyle borcun ifası gayrimümkün olursa borç sakıt olur.”

diyen madde hükmü gereğidir.

savunmamız ve aynı layihanın NETİCE TALEP bölümündeki;

“Yakarıda arz ve tafsil edildiği gibi, müvekkilimin elinde olmayan nedenlerle TİS’deki ihtilaf konusu hükmün uygulaması mümkün olmamış ve borç sakıt olduğundan eda davasının reddi ile mahkeme masrafı ve vekalet ücretinin davacıya yükletilmesi arz ve talep olunur.”

talebimiz ve 6.10.1994 tarihli celse zaptında, “olayda BK 117 maddesinin koşulları gerçekleşmiştir.” ŞİFAHİ BEYAN’larımızla, karar gerekçesinin aksi sabittir.

Borcun sakıt olduğu savunması yapılmadığı kabulü’nün, ZUHİLE müstenit olduğu kanısında olarak, Sayın yerel mahkemenin kararının;

- “Hakimin iki tarafın iddia ve müdafaları ile mukayet olma” ile ilgili HUMK 74. maddesine;

- “Kanunun tayin ettiği hallerden başka hallerde hakim iki tarafın birinin söylemediği şeyi veya iddia sebeplerini resen dikkate alamaz.”kuralı ile ilgili HUMK’ 75 . maddeye;

- “Şifahi muhakemenin tarzı ceryanı ancak zabıtname ile isbat olunabilir” hükmü ile ilgili HUMK 153. maddeye aykırıdır.

Yerel Mahkeme Kararının bu nedenlerle de bozulması gerekir.

3- Yerel Mahkeme işverenden müzekkere ile şartlı olarak sorduğu hususa, işverence verilen cevap, hiçbir zaman alacak miktarının doğduğu ve alacağın kabul edildiği anlamına gelmez.

Borcun kabulüne ilişkin davalının kendisi veya özel yetki verilen vekilinin, sarih kabul beyanı olmadıkça, hükmün “kabule” dayandırılması mahkemenin tarafsızlığı ilkesi ile bağdaşmaz.

Bu nedenle usul ve yasaya aykırı kabule dayalı hükmün BOZULMASI gerekir.

4- Yerel mahkeme hükmünde; İşverenin işçilik ücretini ödeyip, zammı ödemek istememesinin BK 117 ile izah edilemeyeceği gerekçesi de, yasal, haklı değildir.

- Yasal değildir, BK 117 şartları varsa eda borcu sakıttır.

- Haklı değildir, çünkü işbu davada talep edilen 1.7.1994 tarihinde işçilik ücretine yapılması gereken zam dava konusu yapılmıştır. İmkansızlık nedeniyle sakıt olan borç bu zam olup, öteden beri ödenmekte ve bundan sonrada ödemeye devam edilecek ücretin ödenilmekte olduğu gerekçe yapılarak; ifasının imkansız olduğu dava konusu “zamm”ın’da ödemesi gerektiği görüşü haklı ve yasal bir gerekçe olamaz. İfade imkansızlık varsa borçlunun borcunu ödemesinde bir kötüniyet ve hüsniyetsizlik yoktur.

Yasal haktan istifade isteği de, haksızlık değildir.

Bu nedenlerle usul ve yasaya uygun olmıyan kararın BOZULMASI gerekir.

5- Dosyada mübrez Başbakanlık genelgesi, müvekkilin TİS 34/E maddedeki ücret farkını maddede yazılı şekil ve surette ödeme ifasındaki imkansızlığın olup olmadığını belirtmek içindir.

Yoksa, toplu iş sözleşmesinin tarafı dışındakilerin toplu iş sözleşmesi hükmünü değiştirdiği tarafımızdan savunma konusu yapılmamıştır.

Bu nedenle Sayın yerel mahkemenin toplu iş sözleşmesi hükmünün değiştirilemeyeceği hususu ile ilgili yargısı; davamızın konusu ile ilgili değildir.

Dava konusu ile ilgili olmıyan yargıya dayanarak verilen hükmün bu nedenle BOZULMASI gerekir.

6- TİS hükümlerinin işçinin muvafakatı olmadan hiçbir güç tarafından durdurulmıyacağı ve ertelenemeyeceği görüşüne dayalı mahkeme kararı;

Toplu sözleşmeler’in, yürürlükteki kanunlar çerçevesinde akdedilen bir akit türü olduğu;

- Yasaların cevaz verdiği hükümler’in TİS'lere uygulanacağı;

- Toplu İş sözleşmelerin yasada belirtilenler dışında özel bir dokunulmazlık statüsü olmadığı;

- Toplu iş sözleşmelerinin Devlet egemenliğinin de üstünde bir gücü olmayacağı; (2821 S.K. 5. madde) dikkate alındığında: Sayın Yerel Mahkeme görüşünün yasal hüküm ve prensiplere aykırı olduğunda kanaatımız tamdır.

Yasalara aykırı yorum ve gerekçeye dayalı kararın BOZULMASI gerekir.

III- VEKALET ÜCRETİ YÖNÜNDE YASAYA AYKIRI DAVRANILMIŞTIR.

Yerel Mahkeme Sendika tarafından temsil iddiası ile 2200 adet aynı mahiyette davanın açıldığını ve bunlardan birisi üzerinde pilot olarak davanın yürütüldüğünü kabul ettiği halde;

Avukatlık ücret tarifesinin 4 fıkrası hükmünü dikkate almayarak vekalet ücretinde hiçbir indirim uygulamamış ve sebebinin de kararında göstermemiştir.

Bu hususta yasaya aykırı olup kararın bu yönü ile de BOZULMASI gerekir.

NETİCE TALEP

1- Duruşma yapılmasına;

2- Gerek yukarıda ayrıntıları ile arzettiğimiz ve gerekse yüksek Mahkemenin temyiz incelemesi sırasında re'sen tesbit buyurulacak nedenlerden, usul ve yasaya aykırı Yerel Mahkeme kararının bozulmasına;

Karar verilmesini saygılarımızla arz ve talep ederiz.

Temyiz eden

SEKA İzmit Müessesesi Vekilleri

Av. M.Kazım Güvenç Av. Kadir Alp Toker Av. Hüseyin Güzel

KOCAELİ (2) İŞ MAHKEMESİ HAKİMLİĞİNE

DOSYA NO:1995/

DAVACI: temsilen Selüloz-İş Sendikası

Genel Merkezi Ömerağa Mah. Ankara Cad. İpek Apt. Kat:1-2-3 İZMİT

VEKİLLERİ: AV. Murat Özveri - Av. Nezaket Yüksel Özveri - Aynı adreste.

DAVACI: SEKA İZMİT Müessese Müdürlüğü-İZMİT

VEKİLİ: Av. Hüseyin GÜZEL

T.KONUSU: Mahkemenizin Yargıtay 9. H.D.'nce Bozulmasına karar verilen yukarıda esas numarası yazılı davada DİRENME kararı verilmesi talebidir.

I- Davalı işyerinde yürürlükte bulunan T.İ.S. 34/E Maddesinden kaynaklanan ücret, prim, fazla mesai fark alacağıının, ödenmemesi üzerine, Mahkemenizin, ödenmeyen ücret, prim, fazla mesai fark alacaklarının 2822 Sayılı Yasanın 61. Maddesine göre temerrüd tarihinden itibaren Bankalarca uygulanan en yüksek İşletme Kredisi Faizi ile birlikte ödenmesini hüküm altına alan kararı, Yargıtay 9. H.D.'ce "idarenin teklif ettiği ödeme planının uyarılama önerisi olarak kabulü ve bu önerinin değişen şartları sebebiyle yerinde görülerek davanın reddine karar verilmesi....." gerekçesiyle bozulmuştur.

II- Öncelikle belirtelimki;

Müvekkilimin 30.06.1994 tarihindeki saat ücreti brüt 44.279 TL. dir. 01.07.1994 tarihinde T.İ.S. nin 34/E maddesi uyarınca zam yapıldığında saat ücreti brüt 71.334 TL. ye çıkmıştır.

Müvekkilimin 30.06.1994 tarihinde aylık net ücreti 6.249.771 TL. dir. 01.07.1994 tarihinde yapılan % 61.1 'lik zamlarla birlikte net ücreti 10.396.491 TL. ye çıkmıştır. Müvekkilimin tüm sosyal haklar içerisinde fazla mesai hariç giydirilmiş ücreti net 14.560.000.-TL. dir. SEKA Müesseselerinde de ortalama aylık giydirilmiş net ücret 13.000.000.- TL.dir. Bozma gerekçesinde belirtildiği gibi davalı müessese için ekonomik krize yol açacak düzeyde yüksek ücretler kesinlikle söz konusu değildir.

I) DAVA BİR UYARLAMA DAVASI DEĞİLDİR

a) Davalı vekili açmış olduğumuz davaya verdiği cevabında sözleşmenin uyarlanmasını talep etmediği gibi böyle bir savunmada da bulunmamıştır.

Davalının savunmasını B.K. nun 117. maddesine göre imkansızlık sebebiyle borcun sakıt olduğu iddiası oluşturmaktadır. Sayın Mahkemenin ya da Yargıtayın davalının imkansızlığa dayanan savunmasını uyarılama talebi olarak kabul edip, re'sen sözleşmeye müdahale etmesi ve sözleşmede değişiklik yapması, öncelikle usul hukuku hükümlerine göre mümkün değildir.

Yargıtay var olmayan, ileri sürülmeyen ve hakim re'sen de dikkate alamayacağı bir hususu, bozmaya gerekçe yapmıştır. Bozma kararı öncelikle bu açıdan yasal dayanaktan yoksundur.

II) DAVALININ MAHKEMEDEN UYARLAMA TALEBİNDE BULUNMASI HUKUKENDE MÜMKÜN DEĞİLDİR.

“Zira, yapılması öngörülen ayarlama (uyarlama) yürürlükte bulunan bir toplu iş sözleşmesinde hizmet akdinin ücreti düzenleyen normatif nitelikteki hükümlerinde, Borçlar Hukuku esaslarına göre hakim tarafından değişiklik (ayarlama-uyarlama) yapılması, toplu iş sözleşmesinin niteliği ile ve Anayasa'nın 53. maddesinde ifadesini bulan toplu iş sözleşmesi özerkliği ile bağdaşmaz. Toplu iş sözleşmesinde değişikliği, ancak bu sözleşmenin tarafları yapabilir. (Bak. Oğuzman, Hukuki Yönden İşçi - İşveren İlişkileri, Cilt I. 4. Baskı, İstanbul 1987, Sah. 94)

Bu bakımdan, toplu iş sözleşmesinin tarafı olmayan Hükümetin, gene toplu iş sözleşmesinin tarafı olmayan bir işçi sendikaları konfederasyonu ile değişikliğe yönelik bir protokolu yapmış olması da toplu iş sözleşmesinde değişikliği sağlamaz veya değişiklik yükümlülüğü getirmez. Esasen böyle bir protokol mevcut değildir.

Dolayısıyla Yargıtay'ın, olayda esasında mevcut olmayan, mevcut olsa dahi değer taşımayacak olan davalının uyarılama teklifini dikkate almadığı gerekçesiyle mahkeme kararını bozması hukuki dayanaktan yoksundur.

III) NİTEKİM DANIŞTAY 10. DAİRESİDE TİS'lerine

HÜKÜMETİN GENELGELERLE MÜDAHALESİNİN YASA DIŞI OLDUĞUNA KARAR VERMİŞTİR

Gerçektende Danıştay 27.12.1994 tarihli yürütmeyi durdurma kararında aynen “Kamu işyerlerinde uygulanacak Toplu İş Sözleşmelerine göre işçilere ödenmesi gereken 4. ve 5. dilim ücret zamlarının ödeme tarihlerinin ertelenmesi hakkında çıkartılan Başbakanlık genelgeleri Toplu İş Sözleşmesine müdahale anlamında olup, Hukuka aykırı bulunduğundan, dava konusu genelgelerin yürütülmesinin durdurulmasına” sözleriyle Hükümet genelgelerinde ötesinde, Yargıtay Bozma Kararının hukuki dayanaktan yoksun olduğunu vurgulamıştır.

VI) YARGITAY'IN BOZMA GEREKÇESİ DOKTRİNDE DE KABUL GÖRMEMİŞTİR.

Yargıtay'ın vermiş olduğu bozma gerekçesi konusunda Hukuki Mütalasıma Başvurduğumuz Sayın Prof. Dr. Kemal Oğuzman, Sayın Prof. Dr. Metin Kutal, Sayın Prof. Dr. Fevzi Şahlanan, konuyu ayrıntılı olarak tartışmışlardır.

Sayın Oğuzman, bozma gerekçesinin esasını oluşturan “uyarlama” gerekçesini somut olayın ışığında;

a) Mahkemelerin veya Yargıtayın, davalının imkansızlığa dayanan savunmasını uyarılama önerisi olarak değerlendirmesi mümkünmü?

b) “İşçilerin, memleketin ekonomik durumunu nazara almaksızın, ücret zammının zamanında ödenmemesi sebebiyle temerrude düşen borçlu işverene karşı, borcun temerrüt faizi ile birlikte ödenmesini talep etmelerinin hakkın kötüye kullanmasını teşkil edip etmiyeceği”ni,değerlendirerek, “İşverenin yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesi hükmü gereği, ödemesi gereken ücret zammını vadesinde ödememesi üzerine, bu ücret kısmının temerrüt faizi ile birlikte ödenmesi için işçinin açtığı davayı haklı bularak işvereni, borcu temerrüt faizi ile birlikte ödemeye mahkum eden İş Mahkemesi kararını davanın reddi gerektiğini belirterek bozan Yargıtay 9. Hukuk Dairesi kararının ve gerekçelerinin Anayasa'nın 53. maddesine dayanan toplu iş sözleşmesi özerkliği ve medeni Hukuk, Borçlar Hukuku ve iş Hukuku esasları ile bağdaşmadığı görülmektedir. Bu sebeple Yüksek Mahkemin söz konusu kararının isabetli sayılamıyacağı sonucuna varmış bulunuyorum.” sonucuna ulaşmıştır.

Sayın Prof. DR. Metin Kutal'da Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bozma gerekçesinin

hukuka aykırılığını özetle:

“..... Toplu sözleşme özerkliği, sözleşmenin tarafları olan yetkili işçi sendikası ile sendika üyesi olmayan işveren (ya da işveren sendikası) nın iş ilişkilerini düzenleyen kuralları serbestçe koyabilmeleri demektir. Böylece bireysel sözleşme özgürlüğünden farklı olarak, genellikle çok sayıda üçüncü kişileri ilgilendiren kurallar koyabilmektedirler. Nitekim bu işlem döktrinde bir tür yasa faaliyetini olarak nitelendirilmektedir.”

“Anayasa ve ilgili yasada öngörülen bu özerkliğin amacı sadece işçilere yarar sağlamak değildir. Amaç, emek/sermaye ilişkilerinin doğrudan doğruya işçi ve işverenler tarafından düzenlenmesine olanak vermek suretiyle sosyal barışa ulaşmaktır.

“...ülkemizde toplu pazarlık düzenine geçtiğimiz 1963 yılından beri bu düzenlemelerin ekonomik hayatı olumsuz yönde etkilediği savları zaman zaman ortaya atılmıştır. Bunların gerçeği yansıtmadığı, toplu pazarlık düzeni sayesinde çalışma barışının kurulmasının işletmelerde verimliliği teşvik ettiği, bunun ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı hızlandırdığı, sistemin ilk işlemeye başladığı 1963-1968 yıllarında bile işçilerin satın alma gücünde her yıl reel olarak % 5 artışa rağmen kalkınma hızının % 7'nin altına düşmediği an-

laşılmıştır. Kaldığı ekonomik gelişmenin toplu pazarlıktan olumsuz yönde etkilenmesi durumunda dahi devletin bir yasa ile sisteme müdahale etmesi mümkün değildir. Nitekim 1976 yılında kamu kesiminde çalışan işçilerin ücretlerine bir tavan koyan bütçe Yasasının 12. maddesini Anayasa Mahkemesi, Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. (AYMK, 9, 12. 1976, R.G. 15.3.1977).”

...Toplu sözleşme özerkliği çerçevesinde oluşturulan bir sözleşmenin amacına ulaşabilmesi için tüm hükümleri ile uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir. Aksi durumda toplu sözleşmenin sosyal barışı koruma amacı, anlamını kaybeder.

....Yüksek Yargıtay’ın oy çokluğu ile verdiği kararın, aşağıdaki nedenlerle, isabetli olmadığı kanısındayız. Hemen belirtmeliyiz ki karşı oy yazısında ifade edilen gerekçelere katılmaktayız.

...Yargıtay kararında atıf yapılan ekonomik kriz nedeniyle hükümetin tek taraflı olarak açıkladığı ekonomik önlemlerin yürürlükte bulunan bir toplu sözleşme hükümlerini etkilemesi ise tamamen farklı bir durumdur. Karşı oy yazısında isabetle belirtildiği gibi işverenin mamul mallarına zam yapması olanağı serbest bırakılırken toplu sözleşme uygulamasında bazı hükümlerin ileri bir tarihe bıkakılmasını ekonomik kriz ve sosyal denge gerekçeleriyle açıklamak olanaksızdır.

...Toplu iş sözleşmesinin pazarlık döneminde bile hükümetin ekonomik kriz gerekçesiyle bu sisteme müdahale hakkı bulunmamaktadır. Bilindiği gibi hükümetin yasal bir grev ya da lokavtı “milli güvenlik” ya da “genel sağlık” gerekçesiyle en çok 60 gün erteleme yetkisi bulunmaktadır. Bu yetkinin yargı denetimine tabi olduğu da unutulmamalıdır. Doğal olarak yürürlükte olan bir toplu sözleşmeye hükümetin tek taraflı bir kararla müdahalesini yasal bir çerçeveye oturtma olanağı yoktur.

...Öncelikle belirtmeliyiz ki Nisan 1994’de ortaya çıkan olumsuz ekonomik koşulları “beklenmeyen şartların getirdiği” bir durum olarak yorumlamak isabetsizdir. Yıllardan beri uygulanan yanlış ekonomi politikaları nedeniyle bu durum ortaya çıkmıştır.

....Şu halde ortada basit bir uyarılama değil, hak kaybına yol açan bir uygulama bulunmaktadır. Kaldı ki karşı oy yazısında belirtildiği gibi uyarılama dava türü için gerekli hukuki koşullarda gerçekleşmemiştir.

...Türk hukukunda da toplu iş sözleşmesinin gerek oluşma, gerek uygulama aşamalarında bu konuda hükümete bir müdahale olanağı verilmemiştir.

T.C.'nin onayladığı 87 ve özellikle 98 sayılı uluslararası çalışma sözleşmelerinde de özgür örgütlenme ve özgür toplu pazarlık ilkeleri daima ön planda tutulmuştur.

...Hükümetin bir kısım kamu kurumlarında örgütlü olan sendikaların üst kuruluşu konumundaki Türk-İş'le, zamların ertelenmesi konusunda yaptığı protokolün hukuki sonucu etkilemekten uzak kaldığı kuşkusuzdur. Karşı oy yazısında isabetle belirtildiği gibi Türk mevzuatında konfederasyonların toplu pazarlık hakları bulunmamaktadır.

sözleriyle belirterek

“Uyuşmazlık konusu olan dava, 2822 sayılı yasa çerçevesinde tipik bir eda davasıdır. Yargıtay kararına mesnet olan gerekçelerin hiçbiri davanın hukuki niteliğini değiştirebilecek nitelikte değildir. Bu itibarla bu tür uyuşmazlıklarda Yüksek Mahkemenin önceki kararlarında olduğu gibi 2822 sayılı Yasanın 61. maddesinin uygulanarak işverenin ifaya mahkum edilmesi, temerrüt tarihinden itibaren bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden temerrüt faizi ödenmesinin karar altına alınması gerektiği görüşünderiz.

sonucuna ulaşmıştır.

Sayın Prof. Dr. Fevzi Şahlanan ise ;

....”sözleşme özgürlüğü” “sözleşmeye bağlılık” özenle korunması gereken temel hukuk kavramlarıdır. Bu kavramların toplu sözleşme hukukundaki yeri ve önemi işyerlerindeki çalışma barışı ve toplumdaki sosyal barışın korunması açısından klasik Borçlar Hukukundaki yeri ve konumundan çok daha önemli ve hassastır. Bu nedenle anayasa MD? 119, 121 de belirtilen ölçüde ağır ekonomik bunalıma dayanan olağanüstü hal uygulaması gibi somut ve Anayasal dayanağı olan uygulamalar söz konusu olmadıkça bağitlanmış toplu iş sözleşmelerinin “değişen şartlara uyarlanması” adı altında Borçlar hukukunda bile çok istisnaen uygulanan bir kavram yardımıyla toplu iş sözleşmesi özerkliğinin ve sözleşme ile bağlılık ilkesinin ihlali kabul edilemez.

...Henüz bağitlanmamış bir toplu sözleşme yok iken dahi mevcut Anayasal sistem içerisinde toplu iş sözleşmeleriyle düzenlenebilecek ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda yasama ya da idari yoldan yapılacak müdahalelerin toplu sözleşme hakkı özerkliğini tanıyan Anayasa'nın 53. maddesi ile bağdaşmadığı Türk İş Hukuku öğretisinde genel bir kabul gören olgudur. Anayasa Mahkemesi de kamu kesiminde çalışan işçilerin ücretlerine tavan koyan Bütçe Kanununun hükmünü aynı gerekçeyle iptal etmiştir.

....Sözleşmenin tarafı işçi sendikasının hiçbir katılımı olmaksızın Hükümet ile Türk-İş yetkilileri arasında varıldığı öne sürülen bir anlaşma ile Türk-İş üyesi sendikaların bağladığı toplu iş sözleşmelerindeki ücret zamlarının ödenmesinin ilerideki bir tarihe ertelemek mümkün değildir. Böyle bir anlaşmanın hukuki bir geçerliliği ve dolayısıyla üye sendikaları ve işçileri bağlayıcılığı söz konusu değildir. Esasen Yasa, Konfederasyonlara toplu sözleşme düzeyinde bir hak ve yetki tanımamıştır.

....Toplu İş sözleşmesinde ücret zammının enflasyon oranına bağlanmasındaki amaç işçinin ücretini para değerindeki düşmelere karşı korumak reel ücretini ve satın alma gücünü hiç değilse muhafaza ederek geçim sıkıntısı içine düşmesini önlemektir. Kuşkusuz enflasyon işletmeleri de olumsuz etkilemekte ise de karara karşı oy yazısında da belirtildiği üzere üretilen mal ve hizmetlere yapılan sürekli zamlarla bu yük hafifletilebilmektedir. Oysa işçi ücretlerini enfsalyona karşı koruyan tek hukuki yol toplu iş sözleşmeleri ile öngörülen ücret artışlarıdır.

sözleriyle Yargıtay'ın Bozma Kararının Hukuki Gerekçesinin bulunmadığını ortaya koyarak ;

“Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin oyçokluğuyla vermiş olduğu kararı “sözleşme özgürlüğü”, Toplu iş sözleşmesi özerkliği”, “ sözleşmeyle bağlılık” gibi temel hukuk kavramlarıyla bağdaşmadığı gibi “Sözleşmenin değişen şartlara uyarlanması” adı altında klasik Borçlar Hukuku ilişkilerinde bile çok çok özel durumlarda başvurulabilen bir kavram ile 30 yılı aşan ülkemiz uygulamasında görülmeyen, bağitlanmış toplu iş sözleşmelerine müdahale yolunu da açmış olacaktır. Yukarıda belirtilen nedenlerle karara varılan sonuca katılmak mümkün değildir.” Sonucuna ulaşmıştır.

Söz konusu değerlendirmelerin tam metinleri ve Danıştay 10. Hukuk Dairesi kararı dilekçemiz ekindedir.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda açıkladığımız nedenlerle ve usul ve yasaya uygunluğu İş Hukukunda otoriteliği tartışmasız, Sayın Prof. Dr. Kemal Oğuzman, Sayın Prof. Dr. Metin Kutal ve Sayın Prof. Dr. Fevzi Şahkalan'ın ayrıntılı incelemeleriyle de ortaya çıkan, Mahkeme kararında, DİRENME kararı verilmesini saygılarımla dilerim.

Davacı Vekili
Av. Murat ÖZVERİ

T.C.

KOCAELİ

2.İŞ MAHKEMESİ

KARAR

ESAS NO : 1995/38

KARAR NO : 1995/212

HAKİM : Zeki ERDEM

KATİP: Hatice YILDIZ

DAVACI : Mehmet Akagündüz'ü temsilen Selüloz-İş Sendikası Genel
Merkezi- İZMİT

VEKİLİ : Av. Nezaket Özveri, Av. Murat Özveri: Ömerağa Mah. Ankara
Cad. no: 87 Kat: 1-2-3 İZMİT

DAVALI : SEKA İzmit Müessesesi Müdürlüğü-İZMİT

VEKİLİ : Av. Hüseyin Güzel: SEKA İzmit Müessesesi Müdürlüğü- İZMİT

DAVA : T.İ.S. ücret farkı alacağı ve prim alacağı

DAVA TARİHİ : 23.08.1994

KARAR TARİHİ : 28.02.1995

Davacı vekili Av. Murat Özveri tarafından verilen 23.08.1994 havale tarihli dava dilekçesi ile fazlaya dair talep ve dava hakları saklı kalması kaydı ile 01.07.1992-31.12.1994 tarihli T.İ.S.'nin 34/E maddesi hükümlerine rağmen eksik ödenen 6,153.000 TL. sı fark ücret alacağı ile 1.042.000 TL. prim alacağının 2822 sayılı yasanın 61. maddesi hükümleri uyarınca bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini talep ve dava açması üzerine mahkememizde yapılan duruşma sonunda davanın kabulüne dair verilen 03.11.1994 tarih ve 1994/235-261 sayılı kararın temyiz edilmesi üzerine Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 31.01.1995 tarih ve 1994/16731 esas 1995/1308 sayılı karar ile bozulması üzerine davacı tarafın talebi ile derdeste alınan davanın yapılan duruşması sırasında eski kararda direnilmesi üzerine yapılan yargılama sonunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı sendika ile Seka Genel Müdürlüğüne bağlı müesseseler için imzalanan toplu iş sözleşmesinin 34/E maddesinden kaynaklanan 5. dilim ücret zamlarının ödenmemesi üzerine üyelerini temsilen açmış oldukları dava nedeni ile mahkememizin 2822 sayılı yasanın 61. maddesine göre ödenmeyen prim, fazla mesai ve ücret alacaklarının bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte ödenmesine karar verilip bu kararın Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin yukarıda tarih ve numarası belirtilen kmararı ile oy çokluğu ile bozulmuş ancak yapılan yargılama sonunda eski kararda direnilmesi düşünülmüştür.

Davacı taraf iş yerinde uygulanmakta olan 01.07.1992-31.12.1994 yürürlük süreli TİS'in 34/E maddesinde öngörülen işyerinde çalışan işçilerin 30.06.1994 tarihindeki çıplak ücretlerine 01.07.1994 tarihinden geçerli olmak üzere devlet istatistik enstitüsünün 1987/100 temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları Türkiye geneli endeksinin Haziran 1994 tarihindeki sayısının Aralık 1993 endeks sayısına bölünmesi sureti ile bulunacak değişim oranı kadar zam yapılar hükümünün davalı işveren müessesesi müdürlüğünce uygulanmadığını belirterek ücret farkı, prim ve fazla meai alacaklarının işletme kredisi faizi ile birlikte tahsilini istemiş,

Davalı taraf ise davalı müessesenin sermayesinin tamamının devlete ait olduğunun hükümetin karar ve talimatlarına uymakla hükümlü olduğu TİS'in bir süre uygulandığını ancak daha sonra ülke genelinde değişen ekonomik şartların olağanüstü ekonomik karar ve tedbirlerle alınıp uygulandığını 5 Nisan 1994'te alınan tedbirlerin uygulanmasına dayalı hükümet emirlerine ve kamu kuruluşu ve görevlisi gibi davalı yanında uyduğunu, meydana gelen olağanüstü şartların iradeleri dışında gerçekleştiğini bu itibarla TİS'in ihtilaf konusu hükmünün belirtilen tarihte uygulayamadıklarını ve olayda Borçlar Kanununun 117. maddesindeki borçluya istinat olunmayan şartlar münasebeti ile borcun yerine getirilmesinin mümkün bulunmadığı sebebi ile yerine getirmediklerini uyuşmazlığa konu durumun hüküm ile Türk-İş arasındaki bir anlaşma ile tüm benzer kuruluşlarda uygulandığını bu durumun 13.09.1994 tarih ve 1994/39 sayılı başbakanlık genelgesi ile davalı tarafada duyurulduğunu davada işletme kredisi faizinin talep edilemeyeceğini savunarak davanın istenilmiş mahkememiz istek doğrultusunda karar vermesi üzerine hüküm Yargıtay 9. Hukuk dairesinin kararı ile oy çokluğu ile bozulmuştur.

Davalı taraf savunmasını borcun ifasının imkansız olduğunu ve bu nedenle borçlar kanununun 117. maddesi uyarınca borcun sukut ettiğini esasına dayandırmış ise de bu savunma yerinde değildir. Zira borçlar kanununun 117. maddesinin bu olayda uygulanmasının mümkün bulunmadığını borçlunun mali durumunun bozuk olması yeter miktarda parasının bulunmaması ifa imkansızlığı olarak nitelenilmesi mümkün değildir. Böyle bir iddia borçlar kanunun para borçlarına ilişkin hükümleri ile icra hukukunun temel esaslarını inkar anlamını taşımaktadır. Gerçekten para borcunu vadesinde ödemeyen borçlu temerrüde düşer alacaklının borcun temerrüd faizi ile birlikte ödemesi için açtığı davada borçlunun yeter parası olmadığını ve bu duuma düşmede kusuru bulunmadığı anlaşılırsa dahi mahkeme borçluyu borcunu temerrüt faizi ile birlikte ödemeye mahkum etmek zorunda olduğu alacaklı cebri icra yoluna başvurarak alacağının tahsil etmeye çalışacağı borçlunun mal varlığının haciz

veya iflas yolu ile paraya çevrilmesini ve borcun ödenmesini sağlamaya yetmediği alacaklı elde edeceği haciz vesikası ile de alacağını ilerde elde etme hakkını muhafaza edeceği icra iflas Yasasının 105, 143, 251. maddeleri hükümleri gereğidir. Davalı taraf imkansızlık savunmasında bulunurken zamlı ödeyecek parası bulunmadığını ileri sürmüştür değildir. Savunmada imkansızlığın hükümetin aldığı kararlara ve yayınladığı genelgelere dayandırmaktadır. Davalı taraf yöneticilerinin hükümet emirlerine uyulma zorunluluğu idarenin iç sorunudur, hükümet kararlarının davalının özel hukuk hükümlerine tabi borç ilişkilerini bu ilişkiye göre alacakları haiz olduğu hakları değiştirmesi mümkün değildir. Davalı tarafın sermayesinin tamamının devlete ait olup olmaması da borca etkili değildir.

Ayrıca hükümetin yayınladığı genelgelerin hukuka aykırı olduğunda Danıştay 10. Dairenin 27.12.1994 tarih ve 1994/6552 sayılı kararı ile kamu işyerlerinde uygulanacak TİS'lere göre işçilere ödenmesi gereken 4. ve 5. dilim ücret zamlarının ödeme tarihlerinin ertelenmesi yolunda çıkartılan başbakanlık genelgeleri TİS'e müdahale anlamında olup hukuka aykırı bulunduğundan dava konusu genelgelerin yürütülmesinin durdurulmasına karar verildiği sözü geçen karar örneğinden anlaşılmıştır. Ayrıca TİS zammını Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçe kanunu ile dahi engelleyemez nitekim kamu kesiminde çalışan işçilerin ücretlerine sınır koyan 1977 yılı Bütçe Kanununun 12. maddesi anayasa mahkemesince iptal edilmiştir.

Yargıtay bozma kararında tarafların edimleri arasındaki denge akit yapılırken öngörülme fevkalade sebeplerle borçludan sonuçlara yüklenmesi istenmeyecek şekilde bozulduğu ve işlemin temelini çöktüğü kabul edilen hallerde aktin yeni şartlara göre ayarlanmasını borçlunun talep edebileceği ve mahkemeninde durumun özelliğine göre karar verilebileceği kabul edilmesi mümkündür. Ancak bu konuda borçlunun talepte bulunması şartı vardır mahkeme re'sen sözleşme müdahale de bulunması ve sözleşmede değişiklik yapması usul hukuku hükümlerine göre mümkün değildir. Davalı taraf dava sebebi ile böyle bir iddia ve savunmada bulunmamıştır. Savunma açıkça borcun imkansızlık sebebi ile sükut ettiği Borçlar Kanununun 117. maddesine dayandırılmıştır. Hükümetin genelgeleride bu yolda mahkemede bir talep niteliği taşımaz.

Esasen davalı tarafın böyle bir istekte bulunması mümkün değildir zira yapılması öngörülen ayarlama yürürlükte bulunan TİS' ile ilgili TİS'te hizmet aktinin ücreti düzenleyen normatif nitelikteki hükümlerinde borçlar hukuku esaslarına göre mahkeme tarafından değişiklik yapılması TİS'in niteliği ile

Anayasa'nın 53. maddesinde ifadesini bulan TİS özerkliği ile bağdaşamaz. TİS'teki değişikliğin ancak bu sözleşmenin taraflarınca yapılması mümkündür. TİS'in tarafı olmayan hükümetin yine TİS'in tarafı olmayan bir işçi sendikaları konfederasyonu ile değişikliğe yönelik bir protokol yapmış olmasıda TİS'te değişiklik sağlaması ve yükümlülük getirmesi mümkün değildir.

Davacı tarafın memleketin ekonomik durumunu nazara almaksızın ücret zammını zamanında ödenmemesi sebebi ile temerrüde düşen borçlu işverene karşı borcun temerrüd faizi ile birlikte ödenmesini talep etmelerinin hakkın kötüye kullanılması sonucunda doğurması mümkün değildir. Yargıtayın çoğunluk kararında ifade edildiğine göre beklenmeyen şartların getirdiği ücret karşısında ülke insanının belli oranlarda da olsa fedakarlığı paylaşması gerekir aynı dönem içinde devletin diğer çalışanlarına uyguladığı ücret artışı onları fedakarlığa ortak edışı kamu yararı ilkesi ile izah edilebilir. aynı ilkenin TİS uygulamaları içinde geçerli olacağına gözardı edilmemesi gerekir... demek sureti ile bu hususu bozma sebebi yapmıştır. Ancak olayda hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığı incelenen hak TİS'e dayalı ücret zammının 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi uyarınca temerrüt faizi ile birlikte ödenmesi talebidir. Böyle bir zammı öngören TİS hükmünün amacı işçilerin ücretlerini enflasyona karşı korumaktır. Zam talebine esas teşkileden oranda hatta bununda üstünde bir enflasyonun var olduğu bir dönemde işçilerin toplu iş sözleşmesi hükmüne dayanarak zammın ödenmesini talep etmelerini hükmün kabul edilmesi için amaca tamamen uygun olduğu bir gerçektir. Enflasyona karşı ücretin değerini korumak için ücret zammı oranının bir indekse bağlanmasıda aynı amaçladır. Enflasyonun tahminlerin çok üstünde çıkmasıda sonucu değiştirmesi mümkün değildir. Çünkü sözkonusu aşırı enflasyonun işçinin gelirinin değerini aynı şekilde tahminlerin çok üstünde düşüreceğide bir gerçektir. Bu sebeple davacı tarafın toplu iş sözleşmesi ile kabul edilen ücret zammının ödenmesini talep etmeleri hakkın kötüye kullanılması anlamı taşımamaktadır. Vadesinde ödenmeyen ücret zammı için davacının 2821 sayılı yasanın 61. maddesi uyarınca temerrüt tarihinden itibaren bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile talep etmesinin ve hakkın kötüye kullanılmasını teşkil ettiği mümkün değildir. Çünkü toplu iş sözleşmesine dayanan eda davalarında böyle bir faizin öngörülmesi 2275 sayılı yasadaki farklı olarak 2822 sayılı yasadaki işçilere toplu hak uyuşmazlıklarında grev yolu ile işverenin zorlama hakkının tanınması sonucunu doğurmaktadır.

Toplu sözleşmeler kolektif iş ilişkilerini düzenleyen ve özel bir yasa olan 2822 sayılı Yasada öngörülen koşullarla belli bir usul izlenerek tüm barışçı yollar denendikten sonra gerektiğinde şartlarına uygun olarak grev ve lokavt

hakları kullanılmak suretiyle oluşan kendine has görev ve özellikleri bulunan sözleşmelerdir. aksi görüş çalışma barışının ve düzeninin giderek sosyal barışın zedelenmesini özgür ve özel toplu sözleşme düzenini bir kargaşaya sürüklenmesine yol açar. Aslında ortada böyle bir davada yoktur. Gerçekten asıl borcun varlığı değil, ödeme zamanının tek yanlı olarak ertelenip ertelenmeyeceği tartışma konusudur.

Diğer taraftan ülkemizde yaşanan mali sıkıntılarının giderek ağırlaştığı, bunun birlikte göğüslenmesi gerektiği 1994 yılı Nisan ayında bir dizi istikrar önlemlerine başvurulduğu ve çıkarılan yasalarla ek vergi ve yükümlülükler getirildiği bir çoğu zarar eden ve devletin desteği ile faaliyetlerini sürdüren KİT-LEKİN ve bağlı kuruluşların özelleştirme işlemlerine hız verildiği bilinen gerçektir.

Ancak bütün bunlar enflasyondan en çok etkilenen sadece bir kısım çalışanın Anayasada ve katıldığımız İLO sözleşmelerinde güvence altına alınan toplu iş sözleşmesi hakkı ve özerkliği çerçevesinde serbest toplu pazarlık sonucu imzalanan toplu sözleşmede kararlaştırılıp ödeme zamanı gelmiş olan ücret zamlarının hükümet temsilcilerinin emir ve yayınladıkları genelgeler doğrultusunda tek taraflı olarak askıya alınmasının hukuka uygun ve haklı gerekçesi olamaz. Bu genelgenin davacının 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi hükümünden kaynaklanan dava hakkını ortadan kaldırması hukuken mümkün değildir. Olayda anayasanın 15, 119, 121. nci maddeleri uyarınca temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını gerektirecek ölçüde olağanüstü bir durumda, ağır ekonomik bunalım halinin ortaya çıkardığı bir durumdan söz etmekte mümkün değildir.

Herşeyden önce davalı KİT ve müesseselerinin sermayelerinin tamamı devlete ait olmakla beraber bunlar tüzel kişiliğe sahip özel hukuk hükümlerine tabi ve ticari esasları göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş sorumlulukları sermayeleriyle sınırlı 233 sayılı kanun hükmünde kararname hükümlerine tabidirler. Hukukumuzda borçlu ödeme zamanı gelen borcunu tek yanlı irade açıklamasıyla bir başka tarihe ertelemek hak ve yetkisine sahip değildir. Hukukumuzda özellikle toplu sözleşme düzeninde kural olarak sözleşme özgürlüğü ve sözleşmeye bağlılık titizlikle uygulanması gereken temel ilkelerdir. Ayrıca borçlunun para sıkıntısı içerisinde bulunması borçlar kanununun 96 nci maddesinde hükmünü bulan manada bir imkansızlık yaratamaz. Yine borçlunun kusuru olmaksızın mali sıkıntı içerisinde düşmesi ve borcunu ödeyememesi halinde de borçlar kanununun 117 nci maddesindeki durumla aynıdır. Zira para borçlarında ödeme imkansızlığı söz konusu olamaz. Borçlu başkalarından ya da

kredi almak suretiyle para borcunu ödeme olanağına sahiptir. Nitekim davalı taraf son celsede borcun alacağıının ödendiğini beyan etmektedir. Bu durumda ifa imkansızlığı hiç bir zaman söz konusu değildir. Esasen işin başında hükümet erteleme için kararname yayınlamasaydı davalı kurum borcunu ödeyebilecek durumdaydı. Borcun ödenmemesi hükümetin emir ve direktifleri doğrultusunda açıkça ortaya çıkmıştır. İşçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverenin toplu sözleşmesinde anayasanın tanıdığı hak ve özerklik çerçevesinde devletten bağımsız olarak ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda yasa hükümleri gibi bağlayıcı kurallar koyma yetkisine sahiptirler. Bu kurallar objektif hukuk kuralları çerçevesinde olup sözleşmenin taraflarını ve üçüncü kişileri bağlar. Toplu sözleşme sisteminin sosyal yönü ve özellikle çalışma barışını sağlayıcı işlevi ve özgüntelikleri dolayısıyla da toplu iş sözleşme hakkı ve özerkliğinin çeşitli dış müdahalelerden uzak kalması gerekir. Bu itibarla yürürlükteki bir toplu iş sözleşmesinde yer alan hükümler ancak sözleşmeye taraf olanların kendi aralarında anlaşmaları ile değiştirilebilir. O halde uyuşmazlık konusu toplu iş sözleşmesine taraf olmayan hüküm ile Türk-İş arasında varılan sözleşmede verilen ücret zamlarının ödenmesinin ileri bir tarihe ertelenmeside geçerli sayılamaz. Kaldığı hükümet genelgesinin hukuka aykırı olduğu ve yürütmenin durdurulmasını hüküm altına alan Danıştan 10.Hukuk Dairesinin karardıda bu iddiayı doğruladığı gibi bozma kararına karşı oy yazısındaki düşüncelerde aynı doğrultudadır. Ayrıca haricen düşüncelerine başvurulmuş ve yazılı düşünce bildiren Prof. Dr. Fevzi Şahlanan, Prof. Dr. Metin Kutal, Prof. Dr. M.Kemal Oğuzman düşünceleride bozmanın ve bozma ilamında belirtilen düşüncelerin dava konusuna teşkil eden durumun hukuki dayanaktan yoksun olduğu noktasında birleşmektedirler.

Bu konuda Mahkememize açılan binlerce davanın bu dosyanın sonucunu beklemektedir. Sonuç itibari ile işverenin yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesi gereği ödemesi gereken ücret zammı'nı vadesinde ödememesi üzerine bu ücret kısmının temerrüt faizi ile birlikte ödememesi gerektiği hususunda verilen kararın Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin çoğunluk kararı ile bozulmasındaki gerekçelerin anayasanın 53. maddesinde hükmünü bulan ve buna dayanak olan TİS özerkliği ile medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, İş Hukuku esasları ile bağdaşmadığından önceki kararda direnilmesi, gerekli görülmüştür.

KARAR:

Yukarıda izah edilen nedenlerden dolayı Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 31.1.1995 tarih ve 1994/16731 esas 1995/1308 sayılı bozma kararında belirtilen bozma sebeplerine, iştirak edilmesi mümkün görülmediğinden Mah-

kememizden verilen 3.11.1994 tarih ve 1994/235-261 sayılı kararında DİR-
RENİLMESİNE.

Davacı tarafın fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydı ile 7.195.000.TL.
sının dava tarihi olan 23.08.1994 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 2822
sayılı yasanın 61. md. uyarınca bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredi
faizi ile birlikte davalıdan tahsili ile davacı tarafa verilmesine.

260.000.-TL.'sı karar harcının davalıdan alınmasına, peşin alınan 60.000.-
TL.sının mahsubuna (Bakiye harç 200.000.-TL.sı)

Kabul edilen miktara göre takdiren 719.000.-TL.'sı vekalet ücreti ile birlikte
işbu dava nedeni ile sarf olunan peşin harç dahil 200.000.-TL.'sının davalıdan
alınarak davacıya verilmesine,

Yargıtay yolu açık olmak üzere davacı vekili Av. Nezaket Özveri ile davalı
vekili Av. Hüseyin Güzel'in yüzlerine karşı 28.02.1995 tarihinde verilen karar
açıkça okunup anlatıldı.

K.

HAKİM 17304

T.C.

ÇAY ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ

(İş Mahkemesi Sıfatıyla)

Esas : 1995/96

Karar:1995/790

KARAR

Hakin : Nazan alkaya 27666

Katibe:Gülşay Orman

Davacı:A.Fahri Ertürksoy'u temsilen

Vekili:Av. Murat Özveri, Ömerağa Mahallesi, Ankara Cad. No: 87 Kat:1-2-3

İZMİT

Davalı: SEKA Afyon Müessese Müdürlüğü Çay/AFYON

Vekili :Av.Mesut Özşahin ÇAY

Dava:T.İ.S. fARKI-ÜCRET ALACAĞI-PRİM VE FAZLA MESAI ÜCRETİ
ALACAĞI

Dava Tarihi: 15.2.1995

Karar tarihi : 28.2.1995

Davacı vekili tarafından açılan davada fazlaya ilişkin talep ve dava hakları
saklı kalmak kaydıyla müvekkilinin toplu iş sözleşmesinin 34/E maddesi ge-

reğince almaya hak kazandığı ancak eksik ödeme yapıldığından 6.092.000.-TL. ücret, 177.000.-TL. prim ve 676.000.-TL. fazla measi ücreti alacağını, 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi hükümleri gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesi talep edilmiş olup; Mahkememizce davanın kabulüne dair 7.11.1994 tarihinde verilen karar davalı SEKA Müessesesi vekilince temyiz edilmiş olup, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 31.01.1995 tarih, 1994/17380 esas, 1995/1309 karar sayılı ilamı ile bozularak mahkememize gönderilmekle, yeniden esasa alınarak yapılan yargılaması sonunda;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı vekili tarafından müvekkilinin üyesi olduğu Sendika ile Seka Genel Müdürlüğüne bağlı müesseseler için imzalanan TİS'ne istinaden TİS'in 34. maddesi gereğince 1.7.1994 tarihinden itibaren ücretlere yapılması gereken zam farkının tahsili amacı ile açılan davada ödenmeyen prim, fazla mesai ve ücret alacaklarını 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte ödenmesi talep edilmiştir.

Davalı vekili tarafından verilenc evap dilekçesinde TİS'in yürürlüğe girmesinden sonra bir süre uygulandığı, daha sonra ülke genelinde yaşanan ve ekonomik hayatı olumsuz etkileyen gelişmeler nedeniyle Hükümetçe 5 Nisan 1994 de alınan Ekonomik tedbirler paketinin uygulamaya konulduğu, bu tedbirlere tüm kamu kurum ve kuruluşların uymak zorunda kaldığı, müvekkili idaresinde bunlar arasında bulunduğu, Hükümetçe dava konusu edilen dönemle ilgili olarak Toplu İş Sözleşmesi zamlarının ödenmesinin bir genelge ile belli bir plana bağlandığı, kendilerinin de plana uydukları, bu nedenle borcun edasının imkansız hale geldiği belirtilerek davanın reddi istenmiştir.

Talep konusu alacak TİS'den kaynaklanmakta olup, şartları ve miktarı yönünden taraflar arasında ihtilaf yoktur. Sadece davalı vekili Hükümetçe yayınlanan genelgeler doğrultusunda hareket etmek zorunda olduklarını beyan etmektedir.

Yargıtay bozma ilamında, bozma gerekçesi olarak TİS'in yürürlük başlangıç ve imza tarihlerinden sonra Türriyenin Ekonomik bir krize girdiğini, normalde beklenilmeyen ve tahmin edilmeyen durumların oluştuğu, Hükümetin bir dizi tedbirler almak zorunda kaldığı bu tedbirler sonucu tüm Kamu Kurum ve Kuruluşlarında ve davalı İdareye ait işyerinde de olduğu gibi uygulanmakta olan TİS zamlarının ödenmesinin durdurulduğu ve bir plan dahilinde ödenmesi için tüm kuruluşlara genelge yayımlandığı gösterilmiştir.

Yine bozma ilamında yukarıdaki ifadenin yazıldığı paragraftan önce tarafların serbest iradeleri ile usulüne uygun biçimde işyerinde uygulanmak üzere düzenlenmiş bulunan TİS'in bağlayıcı nitelikte olduğu normal koşullarda böyle bir TİS'ne Hakim'in müdahalesinden söz edilemeyeceğide belirtilmiştir. Buna istinaden de bozma ilamının 3. sayfasında serbest iradeleri ile imzalanan sözleşmelerin tarafları bağlaması asıl işe de taraflar arasında mevcut olan denge şartlarını olağanüstü bir şekilde değişmesi sebebiyle taraflardan biri için katlanılamayacağı derecede bozulması halinde sözleşmeye sıkı sıkıya bağlılığın adalet, Hakkaniyet ve Objektif iyi niyet kurallarıyla bağdaşmayacağı hukukda bu durumun sözleşmenin değişen şartlara uyarlanması ilkesi ile çözümlendiği ifade edilmiştir.

Gerek davalı vekilinin beyanları, gerekse Yargıtay bozma ilamında yukarıdaki gerekçe değerlendirildiğinde, öncelikle davalı idare vekilince davanın uyarılama davası olarak kabulü yönünde bir talebi yoktur. Böyle bir talep olsa dahi BK. nun 117. maddesine göre davayı uyarılama davası olarak kabul mümkün değildir. Zira BK. nun 117. maddeye göre borçluya isnat olunamayan hal münasebeti ile borcun ifası mümkün olmazsa borç sakit olur. ayrıca para borçlarından imkansızlığında sözkonusu olamaz. Zira borcun zamanında ödenmemesi üzerine alacaklı temerrüt faizi ile birlikte borcun ödenmesi için açtığı davada borçlunun yeter parası olmadığı, ve bu duruma düşmede kusuru bulunmadığı anlaşılabilir dahi hakim borçluyu borcu temerrüt faizi ile birlikte ödemeye mahkum etmek zorundadır. Para borcunun ödenmemesi halinde alacaklı ayrıca borçlunun mal varlığını haciz veya iflas yolu ile paraya çevrilmesini isteme hak ve imkanında sahiptir.

Esasen davamızda davalı idare, zammı ödeyecek parasının olmadığını ileri sürmemiş imkansızlığın hükümetin aldığı kararlar ve yayınladığı genelgelerden kaynaklandığını belirtmiş olup, davalı idarenin bu para borcunun karşılayacak mal varlığı olmadığı da iddia edilemez.

Bozma ilamında belirtildiği üzere Hükümet tarafından alınan Ekonomik tedbirlere ilişkin kararlar ve yayınlanan genelgeler SEKA yöneticilerini bağlamakta ise de TİS'e göre işçinin hak kazandığı alacakları değiştirmesi ya da ortadan kaldırması mümkün değildir. Zira TİS'de irade beyanında bulunan davalı idare ile davacının bağlı olduğu Sendika olup, sözleşme şartlarının değiştirilmesi ya da hükümsüz kılınması yine tarafların yetkisi dahilindedir. ayrıca sözkonusu genelgeler hakkında Danıştay 10. Dairesi tarafından 27.12.1994 tarihli karar ile bu genelgeler TİS'e müdahale anlamında olup Hukuka aykırı bulunduğundan yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir ki bu durumda esa-

sen müzeret ve haklı neden teşkil etmeyen ancak davalı vekili tarafından dayanak gösterilen genelgeler dahi hükümsüz kılınmıştır.

Gerek bozma ilamında, gerek muhalefet şerhinde belirtildiği üzere her ne kadar Devlet desteği ve koruması ile üretim ve çalışmasına sürdüren Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve bunlardan birisi olan davalı Seka bu yardımlara ve desteğe rağmen mevzuatlarına göre özel Hukuk hükümlerine bağlı birer bağımsız Tüzel kişiliğe sahip ve ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş, sorumlulukları sermayeleri ile sınırlı kuruluşlardır.

Davalı Seka ve işçi sendikası arasında yapılan TİS'nin kuruluş amacı da işçinin ücretlerinin enflasyona karşı korumaktır. Beklenilenin çok üstünde bir enflasyonla karşılaşıldığı, buna istinaden Hükümetin bir takım ekonomik tedbirler aldığı davalı tarafça da kabul edilip ödeme imkansızlığına gerekçe gösterilmektedir.

Ülkedeki beklentilerin üstünde gerçekleşen enflasyonda sadece Hükümet değil tüm çalışan kesim olumsuz yönde etkilenmiştir. TİS'in imzalandığı tarihte bu kadar yüksek bir enflasyon düşünülmezsizin karar altına alınan ücret zamlarının yine enflasyon gerekçe gösterilerek ödenmemesi de kendi içinde çelişki yaratmaktadır. Zira bu yüksek enflasyon oranı alım gücünü oldukça azaltmıştır.

Davacı TİS'den doğan ve vadesi gelen borcun yine TİS'deki hükümler çerçevesinde ödenmesini talep etmektedir. Muhalefet şerhinde de belirtildiği üzere TİS'leri kolektif iş ilişkilerini düzenleyen ve özel bir yasa olan 2822 sayılı yasa da öngörülen koşullarda, belli bir süreç izlenerek, tüm barışçı yolla denendikten sonra gerektiğinde şartlarına uygun olarak grev ve lokavt hakları kullanılmak suretiyle oluşan kendine özgü işleri ve nitelikleri bulunan sözleşmelerdir. Bunların tek taraflı irade açıklaması ile değiştirilmesi ve Hakim'in müdahalesi sözkonusu edilemez.

Bu nedenledirki yürürlükte bulunan bir TİS'deki hükümler ancak sözleşmeye taraf olanların kendi aralarında anlaşmaları ile değiştirilebilir.

Dosyaya ibraz edilen Prof. Dr. Fevzi Şahlanan'ın mütalasında da belirtildiği üzere TİS'lerinin yürürlük süresi içinde sözleşme ile tesis edilmiş, karşılıklı hak ve yükümlülükler dayanan çalışma barışının korunması için "Sözleşme Özgürlüğü", "Sözleşmeye bağlılık", özenle korunması gereken temel hukuk kavramlarıdır.

Anayasa'nın 119 ve 121. maddelerinde belirtilen ölçüde ağır ekonomik bunalıma dayanan olağanüstü hal uygulaması gibi somut ve anayasal dayanağı

olan uygulamalar sözkonusu olmadıkça bağitlanmiş TİS'lerin "Değişen şartlar uyarlanması" adı altında Borçlar Hukukunda bile çok istisnaen uygulanan bir kavram yardımıyla TİS özerkliğinin ve sözleşme ile bağıllık ilkesinin ihlali kabul edilemez.

Henüz bağitlanmamış bir TİS yok iken dahi mevcut anayasal sistem içerisinde TİS'leri ile düzenlenebilecek ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda Yasama ya da İdari yoldan yapılacak müdahalelerin TİS hakkı ve özerkliğini tanıyan Anayasa'nın 53. maddesi ile bağdaşmadığı, Türkİş Hukuku Öğretisinde genel kabul gören bir olgu olup, böyle bir Hukuk düzeninde yürütme organının bağitlanmış bir TİS'nin uygulanmasına sözleşmeye aykırı bir şekilde, davalı tarafından gerekçe gösterdiği ve bilahare Danıştay'ın yürütmenin durdurulması kararı verdiği genelgelerle müdahalesinin kabulü mümkün değildir.

Konu ile ilgili olarak bozma kararında davacının üyesi olduğu Sendikanın bağılı bulunduğu İşçi Konfederasyonu ile Hükümet yetkililerinin düzenledikleri protokolda ücret zamlarının taksitle ödenmesi teklifinin Konfederasyon tarafından da benimsendiği belirtildikten sonra "Gerçi bu protokolün davacı işçiyi bağlamasından söz edilemezse de..." denilerek bozma nedeni gösterilen bu gerekçenin hukuki dayanaktan yoksun olduğu da zımnen ifade edilmiştir.

Bozma karardan sonra yapılan duruşma sırasında davacı vekili önceki taleplerinde istenilen ücret zammının 16.1.1995 tarihinde ödendiğini belirtmiş, davalı vekili de bu beyanı kabul etmiştir.

Yukarıda anlatılan gerekçeye dayanılarak Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 2/3 çoğunlukla verdiği bozma kararında gösterilen gerekçelerin Anayasa'ya, Borçlar Hukuku, İş Hukuku ve Medeni Hukuk esaslarına aykırı düştüğü kanaatiyle önceki kararda direnilmesine, asıl alacak mahkememizce verilen önceki karar tarihinden sonra davalı idare tarafından ödendiğinden asıl alacak yönünden karar verilmesine yer olmadığına, sadece faiz alacağının tahsiline karar verilmiştir.

HÜKÜM : Nedenleri yurarıda açıklandığı üzere;

Yüksek Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 31.1.1995 günlü bozma ilamına karşı mahkememizin 7.11.1994 tarihli önceki kararında DİRENİLMESİNE;

Alacağın aslı kararın temyizinden sonra 16.1.1995 tarihinde ödenmiş olduğundan bu konuda karar verilmesine yer olmadığına;

7.11.1994 tarihli kararda hüküm altına alınan 6.935.000.-TL. ücret farkı alacağına, dava tarihinden başlamak üzere ödeme tarihi olan 16.1.1995 tarihine

kadar geçen süre için 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi yürütülmesine;

Peşin alınan harcın mahsubu ile bakiye 189.660.TL. harcın davalıdan alınmasına;

Davacı vekili için takdir edilen 695.000.-TL. vekalet ücretinin davalı idareden alınıp davacıya verilmesine;

Davacı tarafından bu dava ile ilgili yapılan ilk dava açış gideri 132.000.-TL., 50.000.-TL. karar tebligat gideri 73.000.-TL. bozmadan sonra yapılan 2 tebligat gideri ki toplam 252.000.-TL. nin davalıdan alınıp davacıya verilmesine;

Dair, taraf vekillerinin yüzüne karşı yasa yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup anlatıldı. 28.2.1995

Katibe

Hakim
27666

T.C.

BALIKESİR

İŞ MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ

Sayı : KARAR

ESAS NO : 1995/

KARAR NO : 1995/

HAKİM : GÜNGÖR BULDU 15422

KATİP : Hatice KIRCIOĞLU 922

DAVACI :

VEKİLİ : Av. Murat Özveri- ömerağa Mah. Ankara cad. İZMİT

DAVALI : SEKA Balıkesir Müessese Müdürlüğü-BALIKESİR

VEKİLİ : Av. Selma Ehlidil -BALIKESİR

DAVA : T.İ.S. nden kaynaklanan ücret, prim,fazla mesai zammı farkı alacağı

DAVA TARİHİ : 31.08.1994

KARAR TARİHİ : 07.03.1995

Davacı vekili tarafından davalı aleyhine açılmış bulunan alacak davasının Mahkememizde yapılan duruşması sonucunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı vekili dava dilekçesinde, müvekkilinin davalı iş yerinde işçi olarak çalıştığını, iş yerinde örgütlü Selüloz-İş Sendikası ile davalı İşverenin üyesi bulunduğu Kamu-İş Sendikası arasında imzalanan 1.7.1992-31.12.1994 yürürlük tarihli T.İ.S. nin 34/E maddesi, iş yerinde çalışan işçilerin (30.6.1994 tarihindeki çıplak saat ücretlerine 1.7.1994 tarihinden geçerli olmak üzere D.İ.E. 1987= 100 temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları Türkiye Genel İndeksinin Haziran 1994 indeks sayısı, Aralık 1993 indeks sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak değişim oranı kadar zam yapılır.) hükmüne amir olduğunu, bu oranın D.İ.E. nce % 61.1 olarak açıklandığını, Selüloz-İş Sendikasının Kamu İş Sendikasına belirlenen değişim oranına göre zam yapılmasını istediğini, davalı işverenin T.İ.S. nin amir hükmüne sendikanın uyarılarına karşı 1.7.1994 tarihinden itibaren ödenmesi gereken ücret zammının ödemekten kaçınması üzerine, eksik ödenen ücret ve ücrete bağlı artması gereken prim, fazla mesai ücreti farklarının tahsili için dava açmak zorunda kaldıklarını, bu nedenlerle fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile ,

Eksik ödenen ücret

Prim.....

Fazla mesai..... TL. olmak üzere

toplam () TL. nin 2822 sayılı Yasa'nın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde, Selüloz-İş Sendikası ile müvekkilinin üyesi bulunduğu Kamu-İş Sendikası arasında T.İ.S. ne tabi hizmet akitleri için hizmet akitleri yerine geçen T.İ.S. nin mevcut olduğunu, davacının üyesi olduğunu belirttiği kişiyi temsilen hizmet aktinden kaynaklanan eda davasının açılmış olduğunu, açılan davanın öncelikle usul yönünden, Tüzel kişilerin, yalnız tüzel kişinin genel nitelikteki haklarının korunması için dava açabileceklerini, üyelerinin kişisel hakları için dava açamayacaklarını, bir subjektif hakkın, dava hakkı ve yetkisinin kural olarak davanın sahibine ait olduğunu, yasaların izin verdiği müstesna haller hariç, yasaların belirlediği şekil ve surette dava hakkı devredilmedikçe hiç kimsenin bir başkasının hakkını talep ve dava edemeyeceğini, eda davasında 2821 sayılı Yasa'nın 32/3. maddesi gereğince işçinin yazılı müracaatının şart olduğunu, davada ise davacı Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezinin üyesini temsile yetkili olduğuna dair ulusünce tanzim edilmiş bir yetki belgesi bulunmadığını, dosyaya ibraz edilen mu-

vafakatname isimli belgenin koşullara uygun bulunmadığını, davanın öncelikle usul yönünden reddi gerektiğini, esasa dair beyanlarında ise 2.11.1994 tarihli cevap dilekçesini tekrarla davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkememizce davanın kabulüne dair verilen 17.11.1994 günlü gerekçeli kararımız vaki temyiz üzerine Yargıtay 9. hukuk Dairesi Başkanlığının 31.1.1995 gün ve 1994..... esas, 1995..... karar sayılı gerekçeli kararında açıklandığı üzere genel olarak "idaenin teklif ettiği ödeme planının uyarılama önerisi olarak kabulü ve bu önerinin değişen şartlar sebebi ile yerinde görülerek davanın reddine karar verilmesi" gerekir denilmek sureti ile mahkememiz kararı bozulmuştur.

Davacı vekili bozma ilamı karşısında yargıtay bozma ilamındaki muhalefet serhine ve dosyaya ibraz ettiğimiz direnme kararları ve hukuki görüşler muvacehesinde, Danıştay 10. Dairesinin yürütmeyi durdurması ve mahkemenizden verilen gerekçeli karar isabetli bulunduğundan mahkemenizin kararında ısrar edilmesini istediklerini bildirmiş, davalı vekili ise yargıtay bozma kararının doğru olduğunu ve uyulmasını talep ettiklerini bildirmiştir.

Mahkememizce yargıtay bozma kararı usul ve yasa hükümlerine uygun bulunmadığından eski kararda direnilmesine karar verilmiştir.

DİRENME SEBEPLERİ :

Davanın özünü TİS'den doğan ve ödenmeyen ücret zammı ve fark ikramiye alacaklarının, 2822 sayılı Yasanın 61. maddesi uyarınca faizi ile birlikte davalıdan tahsili istemine ve dosya içeriğine göre, yürürlükteki TİS'de ücretlere, enflasyon oranında zam yapılmasının kararlaştırıldığı, uyuşmazlık konusu dönemde enflasyon % 61.1 oranında gerçekleştiğı, davalı işverenin, borcun varlığını kabul etmekle beraber, ekonomik ve mali sıkıntıdan söz ederek ödemeyi geciktirdiğı ve bu davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Toplu İş Sözleşmesinde ücret zammının enflasyon ölçütüne bağlanmasından amaç işçinin ücretinin, para değerindeki sürekli düşmelere karşı korumak, onu kendisini ve ailesini geçindirecek düzeyde adil bir ücret sağlamak ve böylece enflasyonun olumsuz etkisi ile geçim sıkıntısı içine düşmesini önlemektedir. Başka bir deyişle, işçinin reel ücreti ve satın alma gücünü enflasyonla ortaya çıkan eresyondan korumaktır. Kuşkusuz enflasyon olgusu işletmeleri olumsuz etkilemektedir. ancak, üretilen mal ve hizmetlere sürekli olarak yapılan zamlarla bu yükün hafifletilmesine ve bir denge sağlanmasına çalışıldığı da unutulmamalıdır. böyle olunca, gerçekleşen enflasyon oranındaki

ücret zammının, işçi-işveren ilişkilerinde edimler arasındaki dengeleri aşırı ölçüde bozduğunu savunmak güçtür.

Ülkemizin, öteden beri ekonomik ve mali sıkıntılar içinde bulunduğunu, enflasyonun frenlenemediği ve sürekli olarak tahminlerin çok üstünde gerçekleştiği, para değerinin hızla düştüğü yıllardır yaşanan ve bilinen olgulardır. Bu nedenle, yüksek enflasyon beklenmeyen ve öngörülmesi mümkün olmayan bir olay olarak da kabul edilemez.

Bu durum karşısında, davacı işçinin toplu sözleşmeden doğan hakkını istemesinin dürüstlük kurallarına aykırı düştüğünü savunmak mümkün değildir.

Kaldı ki, uzun süreli sözleşmelerde, önceden görülmesi mümkün olmayan olaylardan dolayı, taraflardan birinin ediminin diğerinkine nazaran fevkalade ağırlaşmış olması ve böyle bir ifayı talebin doğruluk kuralına aykırı bulunması (M.K.2) halinde kabul edilebilen ve uygulamada “uyarlama davası” adı verilen istisnai dava türü, toplu iş sözleşmelerinde söz konusu olamaz. Zira, toplu iş sözleşmeleri, kollektif iş ilişkilerini düzenleyen ve özel bir yasa olan 2822 sayılı TSGLK’da ön görülen koşullarla, belli bir süreç izlenerek, tüm barışçı yollar denendikten sonra, gerektiğinde şartlarına uygun olarak grev ve lokavt hakları kullanılmak sureti ile oluşan, kendine özgü işlevi ve nitelikleri bulunan sözleşmelerdir. Aksi görüş, çalışma barışının giderek sosyal barışın zedelenmesine özgür ve özerk toplu sözleşme düzeninin bir kaosa sürüklenmesine yol açar.

Esasen ortada böyle bir dava da yoktur. Gerçekten, asıl borcun varlığı değil, ifa zamanının tek yanlı olarak ertelenip ertelenemeyeceği tartışma konusudur.

Diğer taraftan ülkemizde yaşanan ekonomik ve mali sıkıntıların giderek ağırlaştığı, bunun birlikte göğüslenmesi gerektiği, 1994 yılının Nisan ayında bir dizi istikrar önlemlerine başvurulduğu ve çıkarılan yasalarla ek vergi ve yükümlülükler getirildiği, bir çoğu zarar eden ve devletin isteği ile faaliyetlerini sürdüren KİT’lerin ve bağlı kuruluşların özelleştirme işlemlerine hız verildiği bilinen gerçeklerdir.

Ancak, bütün bunlar, enflasyondan en çok etkilenen sadece bir kısım çalışanın Anayasada ve katıldığımız İLO sözleşmelerinde güvence altına alınan toplu iş sözleşmesi hakkı ve özerkliği çerçevesinde, serbest toplu pazarlık sonucu bağitlanan, toplu sözleşmede kararlaştırılıp ödeme zamanı gelmiş olan ücret zamlarının hükümetin emir ve genelgesi idoğrultusunda tek taraflı olarak askıya alınmasının hukuka uygun ve haklı gerekeçesi olamaz . Böyle bir ge-

nelge ile davacının 2822 sayılı yasanın 61. madde hükmünden kaynaklanan dava hakkının ortadan kaldırılması hukuken mümkün değildir. Olayda Anayasanın 15, 119 ve 121. maddeleri uyarınca temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını gerektirecek ölçüde olağanüstü bir durumun ve ekonomik bunalım halinin ortaya çıkardığı bir uygulamada söz konusu değildir.

Hukukumuzda, borçlu ödeme (ifa) zamanı gelen para borcunu tek yanlı irade açıklaması ile bir başka tarihe erteleme hak ve yetkisine sahip bulunmamaktadır. Sözleşmelerde, özellikle toplu sözleşme düzeninde, kural olarak sözleşme özgürlüğü ve sözleşmeye bağlılık titizlikle uyulması gereken temel ilkelerdir.

Bundan başka, borçlunun para sıkıntısı ve ödeme güçlüğü içinde bulunması B.K.nun madde 96 anlamında bir imkansızlık yaratmaz. Borçlunun kusuru olmaksızın mali sıkıntı içine düşmesi ve para borcunu ödeyememesi halinde de (B.K.M.117) durum aynıdır. Çünkü para borçlarında ifa imkansızlığı söz konusu olamaz. Borçlu başkalarından kredi (borç) almak sureti ile para borcunu ödeme olanağına sahiptir. Yasa koyucu, borcun ifası konusunda kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim arasında bir ayırım da yapmamıştır. (B.K. 74 vd)

İşçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren toplu iş sözleşmesine, anayasanın tanıdığı hak ve özerklik çerçevesinde devletten bağımsız olarak, ücret ve sosyal haklara ilişkin konularda yasa hükümleri gibi bağlayıcı kurallar koyma yetkisine sahiptirler. Bu kurallar objektif hukuk kuralları niteliğinde olup, sözleşmenin taraflarını ve üçüncü kişileri bağlar. Toplu sözleşme sisteminin sosyal yönü ve özellikle çalışma barışını sağlayıcı işlevi ve özgün nitelikleri dolayısı ile de toplu sözleşme hakkı ve özerkliğinin çeşitli dış müdahalelerden uzak kalması gerekir. Bu itibarla, yürürlükteki bir toplu iş sözleşmesinde yer alan hükümler ancak sözleşmeye taraf olanların kendi aralarında anlaşmaları ile değiştirilebilir. O halde, uyuşmazlık konusu toplu iş sözleşmelerine taraf olmıyan hükümet ile Türk-İş temsilcileri arasında sağlandığı öne sürülen mutabakat ile sözleşmede ön görülen ücret zamlarının ödenmesinin ileriki bir tarihe ertelenmesi de hukuken geçerli sayılamaz. Esasen konfederasyonlar, toplu iş sözleşmesine taraf olamazlar.

Danıştay 10. dairesi TİS'lerine hükümetin genelgelerle müdahalesinin hukuka aykırılığını 27.12.1994 tarih ve 994-6552 esas nolu kaarında "kamu işyerlerinde uygulanacak TİS'lerine göre işçilere ödenmesi gereken 4. ve 5. dönem ücret zamlarının ödeme tarihlerinin ertelenmesi hakkında çıkarılan başbakanlık genelgeleri TİS'lerine müdahale anlamında olup, hukuka aykırı bu-

lunduğundan, dava konusu genelgelerin yürütülmesinin durdurulmasına “gerekçesi ile bildirilmiştir. Böylece hüküm genelgelerinin de dayanağı kalmamıştır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle mahkememizin önceki kararının usul ve yasa uygun olduğu hususundaki yüksek yargıtay 9. hukuk dairesinin bu kararın onanması gerektiği şeklindeki muhalefet şerhi mahkemenizin de aynı görüşü paylaşması sebebi ile eski kararda direnilmesine dair aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM :

Yukarıda açıklanan gerekçelerle mahkememizin 17.11.1994 tarihli kararında DİRENİLMESİNE ve davanın kabulü ile;

1- ()TL. toplam ücret, prim, fazla mesai fark alacağıın, dava tarihi olan 31.8.1994 tarihinden itibaren 2822 sayılı yasanın 61. maddesi gereğince bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

2- Davacının fazlaya dair talep ve dava hakkının saklı tutulmasına,

3- Yeterli harç önceki kararda alındığından başkaca harç alınmasına mahal olmadığına,

4- Davacının yaptığı 137 bin TL. mahkeme masrafının davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

5- Kabul edilen dava değeri üzerinden dava tarihindeki avukatlık asgari ücret tarifesinin 4-2. maddesine göre hesaplanan nisbi vekalet ücretinin takdiren 1-2 si olan () TL. nin davalıdan alınarak davacı vekiline verilmesine,

6- Dair yargıtay yolu açık olmak üzeri 7.3.1995 gününde verilen karar taraf vekillerinin yüzlerine karşı açıkça okunup anlatıldı. 7.3.1995

Katip: 922
Hatice KIRCIOĞLU

Hakim: 15422
Güngör BULDU